

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

31'inci Toplantı

23 Kasım 2017 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve trnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay temsilcilerinin önünde "Hükümet" yazan bir yerde oturmamaları, kendi sunumlarını yapabilmeleri ve bu konularda bir usul tartışması açılması gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- İzmir Milletvekili Zekeriya Temizel'in, bağımsız kurumların bütçelerinin görüşülme şekli ve performansla ilgili denetim konularında bir çözüm bulunması gerektiğine ilişkin açıklaması

3.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Uyuşmazlık Mahkemesi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı ve Adli Tıp Kurumu Başkanlığı bütçelerinin yine Adalet Bakanlığı bütçesi içerisinde yer aldığına ilişkin açıklaması

4.- Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay'ın, Samsun Milletvekili Hayati Tekin'in Adalet Bakanlığı 2018 yılı merkezî bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç'in, İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında sunumu.

V.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkereleri

- a) Adalet Bakanlığı*
- b) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu*
- c) Türkiye Adalet Akademisi*
- d) Yargıtay*
- e) Danıştay*
- f) Hâkimler ve Savcılar Kurulu*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

31'inci Toplantı

23 Kasım 2017 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.04'te açılarak dört oturum yaptı.

İstanbul Milletvekili Garo Paylan, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay temsilcilerinin önünde "Hükümet" yazan bir yerde oturmamaları, kendi sunumlarını yapabilmeleri ve bu konularda bir usul tartışması açılması gerektiğine,

Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç, İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Zekeriya Temizel, bağımsız kurumların bütçelerinin görüşülme şekli ve performansla ilgili denetim konularında bir çözüm bulunması gerektiğine,

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, Uyuşmazlık Mahkemesi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı ve Adli Tıp Kurumu Başkanlığı bütçelerinin yine Adalet Bakanlığı bütçesi içerisinde yer aldığına,

Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay, Samsun Milletvekili Hayati Tekin'in Adalet Bakanlığı 2018 yılı merkezî bütçesi üzerindeki konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül tarafından, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında bir sunum yapıldı.

2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Adalet Bakanlığının,

Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunun,

Türkiye Adalet Akademisinin,

Anayasa Mahkemesinin,

Yargıtayın,

Danıştayın,

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun,

2018 yılı bütçeleri ile 2016 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 20.57'de toplantıya son verildi.

23 Kasım 2017 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.04

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 31’inci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Adalet Bakanlığı, Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Sayın Bakanım, sunumlara başlamadan önce bürokrat arkadaşlarımızın kendilerini Komisyonumuza takdim etmelerini rica ediyorum.

Buyurunuz.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum bürokrat arkadaşlarımıza.

Usul yönünden bir söz talebi var.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Garo Paylan’ın, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay temsilcilerinin önünde “Hükümet” yazan bir yerde oturmamaları, kendi sunumlarını yapabilmeleri ve bu konularda bir usul tartışması açılması gerektiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, bugün Adalet Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz ancak biliyorsunuz demokrasilerde güçler vardır ve güçler birbirini denetler ve dengeler. Bugün adalet kurumlarının, bağımsız ve tarafsız olduğu söylenen adalet kurumlarının bütçesini görüşüyoruz ve önümüzde gördüğümüz şekilde önünde “Hükümet” yazan yerin tam ortasında Adalet Bakanı oturuyor -orada “Hükümet” yazıyor değerli yargı mensupları, sizlere söylüyorum- Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştayın bütçelerini görüşeceğiz ancak önümüze yalnızca tek bir kitapçık geldi ve üzerinde “Adalet Bakanlığı” yazıyor, başka bir kitapçık gelmedi. Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtayın bütçelerinin sunulup sunulmayacağını, kendi bütçelerine dair bir sunum yapacaklar mı bilmiyoruz.

Biliyorsunuz, bağımsızlık dediğimiz şey, tarafsızlık dediğimiz şey mali bağımsızlıkla da ilgilidir. Eğer ki demokrasilerde bir erk olan yargı bağımsızsa mali olarak da bağımsız olması gerekir ve gelip diğer bir güce yani yasama gücüne mali boyutta taleplerini iletip, açıkça ihtiyaçlarını iletip bizlerden talepte bulunması gerekir.

Bu açıdan Sayın Başkan, bu usul tartışmasını açmanızı hassaten önemli görüyorum. Geçen sene de aynı talepte bulunmuştum ama görüyorum ki Başkanlık Divanı bu yönde bir tedbirde bulunmamış. Özellikle Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay hukuk devletinin teminatıdır, bu anlamda, görüntü olarak da önünde “Hükümet” yazan bir yerde oturmaması gerekir, bu uyarıyı defalarca yaptık.

Sayın başkanlar, temsilciler; bakın, orada, oturduğunuz yerin önünde “Hükümet” yazıyor, orada oturmamanız gerekir ve aynı zamanda da yürütmenin bir temsilcisi olan bir başkanın tam ortada oturduğu bir yerde oturmayıp ayrı bir güç olarak ayrı bir noktada oturup sunumlarınızı bu noktada yapmanız gerektiğini düşünüyorum.

Bu anlamda, Sayın Başkan, usul yönünden bir tartışmayı açıp sunumların nasıl yapılacağını, tartışmanın nasıl yürüyeceğini, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştayın mali bağımsızlığını nasıl sağlayacağımızı tartışmayı sizlere öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, yine beyaz kâğıt uygulaması mı yapacaksınız?

BAŞKAN – Hayır, yapmayacağım çünkü o “beyaz kâğıt uygulaması” dediğiniz uygulama çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlıkla ilgili bütçeler vardı. Oralarda, Hükümetin temsili noktasında, zaten Meclis Başkanımızın kendisi orada olduğu için ve Cumhurbaşkanlığı olduğu için, Hükümet temsili olmadığı için bunu yapmıştık.

Şimdi bir açıklama yapmak istiyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadı Bilgiç'in, İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyelerimiz, bugün gündemimizde yer alan kamu kurumu bütçelerinin görüşme usulüyle alakalı yapılan tartışmalarla ilgili bir açıklama yapacağım.

Sizlerin de bildiği gibi kuvvetler ayrılığı ilkesi yasama, yürütme ve yargı erklerinin fonksiyonel anlamda birbirinden bağımsız organlar tarafından yerine getirilmesini ifade etmektedir. Anayasa'mızın “Başlangıç” bölümünde yer alan tanımda, kuvvetler ayrımının devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve iş birliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu ifade edilmektedir. Anayasa'nın “Bütçenin görüşülmesi” başlıklı 162'nci maddesinde de Plan ve Bütçe Komisyonunda kamu kurum ve kuruluşların bütçelerinin görüşülmesinde yargı organları özelinde farklı bir temsil ve görüşme usulü de bulunmamaktadır. Bu kurumlar, görüşmeler esnasında, görev alanı, konu itibarıyla ve yargılama yetkisi bakımından ilgili oldukları Adalet Bakanlığı bütçesiyle birlikte görüşülmektedir.

Geçmiş yıllar bütçe görüşmelerine ilişkin tutanaklara baktığımızda, bütçe görüşmelerine ilişkin ulaşılabilen en eski Komisyon tutanakları 5 Mart 1988 tarihlidir. Bu tarihten günümüze kadar olan tutanaklarda, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Yargıtay ve Danıştay Başkanlığı bütçelerinin Adalet Bakanlığı bütçesiyle birlikte görüşüldüğü tespit edilmiştir. Bu gelişmeler süresince Yüksek Yargının Adalet Bakanlığı bütçesiyle beraber görüşülmesi usul yönünden tartışmalar açılmasına neden olmuşsa da 4 kurumun bütçelerinin birlikte görüşülmesi hususu, Komisyon Başkanının görüşü doğrultusunda oylamaya sunulmuş ve Komisyonca da kabul edilmiştir. Bu durum sonucunda 4 kuruma ilişkin ve tutanaklarda “raportör raporları” olarak yer alan, günümüze ise “bütçe sunumu” olarak

uyarlayabileceğimiz kurumların geçmiş yıl faaliyetlerine ve sonraki yılın bütçesine ilişkin bilgileri içeren belge, bir milletvekili tarafından Komisyona hitaben okunmuş ve daha sonrasında söz isteyen üyelere sırasıyla söz verilip cari teamülün aksine, ilgili bakana, üyelerin söz talepleri karşılandıktan sonra, ön söz ve son söz beraber verilmiştir. Daha sonrasında kurum bütçeleri oylanmış ve toplantılar kapatılmıştır. 1995 yılı bütçesine kadar Komisyon görüşmeleri bir sene farklılık göstererek bu yönde seyretmiştir. 1991 görüşmelerinde raportör raporlarının okunmaması yönündeki karar, Başkanlıkça Komisyon takdirine sunulmuş ve 7 Kasım 1990 tarihindeki Adalet Bakanlığı görüşmelerinde yüksek yargı ve Bakanlığa ilişkin raporlar okunmamıştır. 1995 yılı bütçe görüşmelerinden sonra ise anılan raporlar hiç okutulmamıştır. 9 Kasım 1999 tarihli 2000 yılı bütçe görüşmelerinde ise Adalet Bakanının bütçe sunumundan sonra Danıştay Başkanlığı bütçesiyle ilgili, devlet bakanına söz verilmiştir. 2001 bütçe görüşmelerinde devam eden bu uygulamadan 2002 yılı bütçe görüşmelerinde vazgeçilmiştir. 2002 tarihinden günümüze kadar olan görüşmelerde ise yüksek yargı kurumları adına yapılan herhangi bir sunum bulunmamaktadır.

Yargı kuruluşlarının bağımsızlığına atf yapılarak, bu kurumlar için genelden farklı bir görüşme usulü belirlenmesine ilişkin öneriler yapıyor ancak mevcut durumda, ilgili İç Tüzük hükümlerine de baktığımızda, örneğin “Komisyonlarda Hükümetin temsili ve uzman çağrılması” başlıklı 30’uncu maddeye göre Komisyon toplantılarında hükümetin öncelikle Başbakan veya bir bakan tarafından temsil edileceği de belirtilmiştir. Başbakan veya bakanın gerekli görmesi durumunda kendi yerine yüksek dereceli bir kamu görevlisine yazılı temsil yetkisi verebileceği belirtilmişse de bu durumun konu olarak özel ihtisas alanına yönelik bir durumu ifade ettiği anlaşılmaktadır.

Görüşmelerin Genel Kurul boyutunu da düşündüğümüzde yine İç Tüzük madde 62’ye göre her görüşmenin başından sonuna kadar Başbakan veya bir bakanın bulunması bir zorunluluktur. Sizlerin de çok iyi bildiği gibi, Hükümet temsilcisinin Genel Kurulda bulunmaması durumunda görüşmeler bir defa ertelenmekte, yine bulunmazsa da görüşmeler sonlanmaktadır. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve HSK, bu kurumların tamamı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında (1) sayılı genel bütçe içerisinde yer almakta olup az önce belirttiğim gibi bu kurumların bütçe görüşmelerinde herhangi bir özel düzenlemeye gidilmemiştir.

Ayrıca, kurumların teşkilat kanunlarına baktığımızda, örneğin Anayasa Mahkemesi Kanunu’nun 4’üncü maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçeyle ilgili görüşmelerde Mahkeme Genel Sekreterinin hazır bulunacağı,... Yine Yargıtay Kanunu’nun 54’üncü maddesinde yasama organı, komisyon ve genel kurullarında Yargıtayı Birinci Başkanının görevlendireceği Genel Sekreter veya yardımcısının temsil edeceği belirtilerek yüksek yargı başkanlarının tarafsızlığına gölge düşürmemek adına, kurumların bütçe görüşmelerinde ne şekil temsil edeceğine ilişkin açık bir düzenleme yapılmıştır. Nihayetinde bu Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı kadrolarında bulunan yetkililer de birer devlet memurudur. Sizler tarafından yöneltilen siyasi eleştirilere ne ölçüde cevap verebilecekleri de sizlerin malumudur. Bununla birlikte geçen sene de yaşanan tartışmalar minvalinde ben Bütçe Başkanına, 1982 yılından bu yana gerçekleşen bütçe görüşmelerine baktırdım. Az önce de oradaki bütün süreci, 1988’den bu yana olan süreci de sizinle paylaştım. Orada da baktığımızda bütün yargı organlarının bütçelerinin Adalet Bakanlığıyla birlikte görüşüldüklerini de hep beraber gördük. Onun için, bu çerçevede bir usul tartışması açılmasına gerek olmadığını... Ama tabii ki yeni 16 Nisan referandumundan sonra yürütme, yasama ve yargının yeni şekillenmesi itibarıyla Meclis İçtüzüğü’nde yapılacak değişikliklerle bu anayasal kurumların bütçedeki görüşme sistemlerinin ve usullerinin de belirlenmesiyle Komisyonumuz, alınan karar doğrultusunda yeni şekliyle 2019’dan sonraki bütçe görüşmelerinde ona göre hareket edecektir diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, geçmiş örnekleri verdiniz ancak Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yargı hiçbir zaman bağımsız olmadı, her zaman maalesef siyasetin vesayeti altında kaldı. Geçmiş yıllarda bazı iyileşme adımları söz konusu oldu ama özellikle son iki, üç yıldır tekrar siyasetin vesayetine girdi ve biliyorsunuz ki bağımsız kurulların mali bağımsızlığı da çok önemlidir. Bu anlamda kuvvetlerin dengesi ve denetlenmesi anlamında bu görüntünün çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu konuda da hassaten önünde “Hükümet” yazan bir yerde... Ben yargı kurumlarına da soruyorum, eğer söz verirsiniz, çok önemlidir...

BAŞKAN – Hükümet, sadece Sayın Bakanın önünde yazıyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama yapmayın...

BAŞKAN – Her bir üyemizin önünde hangi kurumu temsil ettiğine ilişkin, gördüğünüz gibi, yazılar da bulunmaktadır ama bir dahaki sene daha büyük puntolarla getirmelerini, önlerine koymalarını rica edelim.

Evet.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Önünde “Hükümet” yazan bir yerde hemen tam ortada Sayın Bakan otururken, solunda, sağında yargı kurumlarının başkanları otururken ve sunum yapamazken... Bakın, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine kendi bütçelerini sunamayacaklar. Sayın Bakan tek bir kitapçık getirmiş burada, kendi sunumunu yapacak ve siz eğer ki izin vermezseniz yargı kurumlarının temsilcileri gelip burada Plan ve Bütçe Komisyonuna yani milletin temsilcilerine “Benim şu derdim var, bana şu bütçe yetmez, bana şu kadar bütçe verin ki ben daha iyi yargı faaliyetini yürüteyim.” diyemeyecekler. Bu da yargının mali bağımsızlığına halel getirecek bir görüntüdür en azından şeklen. O açıdan, Sayın Başkan, hassaten tekrar öneriyorum, geçmişte yapılan yanlış örnekleri bize örnek olarak göstermeyin. Biz yanlış düzeltelim ve yeni bir teamül oluşturalım, önerim budur.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yargı kurumunun başkanlarına da bu konuda söz verilmesini talep ediyorum ve kendi sunumlarını yapmalarını talep ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Paylan, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür edip ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN – Tekrar şunu belirtmek istiyorum: Bütçe görüşmelerinde mahkeme başkanlarına siyasi sorular ve eleştiriler yöneltilecektir, mahkeme kararları eleştirilebilir. Mahkeme başkanı, belki kendisinin de oy kullandığı mahkeme kararını Komisyonda savunmak durumuna düşecektir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, mali konuda efendim.

BAŞKAN – Müsaade edin.

Asıl bu durumdan yargı bağımsızlığı olumsuz etkilenecektir çünkü yasamanın yargıyı denetlemesi gibi bir durum ortaya çıkacaktır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Mali konu efendim.

BAŞKAN – Müsaade edin.

Mahkemelerin yasama ve yürütmeye karşı hesap verme gibi bir sorumluluğu yoktur ya da mahkemeler üzerinden yasama ve yürütmenin bir denetimi söz konusu değildir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bütçe talep ediyorlar Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bu nedenledir ki mahkemeler, Türk milleti adına karar alırlar ve bu kararlarını da gerekçelendirirler. Türk milleti ve üst mahkemeler, neden böyle bir karar verildiğini bu gerekçeye bakarak öğrenmiş olurlar. Bütçe ve benzeri mali konular, mahkemelerin görev alanının özünü oluşturmaz. Bunlar bir mahkemedir, kâr zarar ya da gelir gider esasına göre çalışan kurumlar da değildirler. Ana görevleri de adalet alanının tesisidir. Böylece de buradaki bütçe görüşmeleri üzerinde sadece bütçeleriyle ilgili olarak herhangi bir şekilde bir kâr/zarar esasına göre çalışan veyahut da yatırım esasına göre çalışan bir yapı, bir kurum olmadıkları için de onların burada herhangi bir şeyde bir sunum yapmalarının gerekli olmadığı Başkanlık Divanının kararıdır.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, okudunuz bir metni, bakın geçmiş yılların metnini burada okudunuz. Biz yanlış düzeltelim diyoruz, siz yanlış düzeltmemekte ısrar ediyorsunuz.

BAŞKAN – Ortada bir yanlış yoktur, ortada İç Tüzük vardır, Anayasa vardır ve teamüller vardır.

Teşekkür ediyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – İhlal vardır.

BAŞKAN - Sayın Temizel, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teamüller yanlışdır.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İzmir Milletvekili Zekeriya Temizel'in, bağımsız kurumların bütçelerinin görüşülme şekli ve performansla ilgili denetim konularında bir çözüm bulunması gerektiğine ilişkin açıklaması

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, aslında tartışılan konunun ve tartışma konusunun gereksizliğini söylemek kesin olarak mümkün değil, gerçi siz böyle bir şey söylemediniz. En azından tarihe düşülen notların geleceğe dönük uygulamalar konusunda da yol gösterici olabileceğini de ortaya koydunuz; bu açıdan da bu olay önemli.

Bütçe görüşmelerinin iki tane mantığı vardır temelde. Bir tanesi performanstır, bir tanesi hesap vermedir; bunun sonucunda da ilgililere yeniden ödenek tahsisi olayıdır. Bağımsız kurumların bağımsızlıkları nedeniyle kaynak tahsisi konusu kesin olarak Bütçe Komisyonunun görevleri dışında değildir ama bu, global tahsis anlamına gelir. “Anayasa Mahkemesinin 2018 yılı ödeneği şu kadar liradır.” dersiniz, verirsiniz. O andan itibaren o bağımsız kurum kendisini o kaynakla nasıl idare edecekse idare eder, mantığı budur.

Ha buna ne zaman geliriz konusu... Bugünden başladık diye varsayın, belki gelecek sene tartışırız ama sonuç olarak er ya da geç Plan ve Bütçe Komisyonu bağımsız kurumların bütçelerinin görüşülmesiyle ilgili bir gelenek oluşturur. Geçmişte olması ve olmaması... Doğru, bazıları farklı, bazıları farklı uygulamalar sonucunda bugüne kadar gelmiş.

Ancak ikinci kısmı buranın görevinin dışında değildir. Bunu yapmak zorundadır bu Komisyon, hatta Parlamentonun Genel Kurulu da yapmak zorundadır; o da performans denetimidir. Bu kurumlara Anayasa'yla, yasalarla verilmiş olan yetki ve görevlerin ne şekilde kullanıldığı, etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı, hele görev alanlarında büyük bir boşluk yaratıp yaratmadıkları konuları burada tartışılmazsa global ödenek vermenin de bir manası kalmaz zaten.

O zaman olayı iki aşamada bundan sonra da sürdürelim ve bir çözüm bulmaya çalışalım. Birinci konu, bağımsız kurumların bütçelerinin görüşülme şekli. Buna mutlaka bir çözüm bulacağız. İkinci konu, performansla ilgili denetim. Performans denetiminde getirilen eleştiriler hiçbir zaman bu

bağımsız kurumların yetkilerine müdahale etmek ya da onları yönlendirmek şeklinde alınmamalıdır. Sorun anlatılır, yığılmış olan sorunların ne şekilde çözüleceği tartışılır ama bunlara da mutlaka yanıt verilmek zorundadır. Sadece notlarını alıp gitme şeklinde bu olay olmamalıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Umuyorum en kısa sürede Anayasa ve İç Tüzük'te yapılan düzenlemelerle bağımsız kurumların burada bütçe görüşmeleri, kesin hesap görüşmeleri ve bunların değerlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar belirlenir ve bu tartışmalar da son bulur.

Buyurun Sayın Kuşoğlu, son söz sizin.

3.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Uyuşmazlık Mahkemesi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı ve Adli Tıp Kurumu Başkanlığı bütçelerinin yine Adalet Bakanlığı bütçesi içerisinde yer aldığına ilişkin açıklaması

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben söz almayacaktım ama usul tartışması iyi bir noktaya geldi, yine farklı olan bir durum var.

Adalet Bakanlığıyla ilgili geçen yıl yaptığımız görüşmeler sırasında özellikle Uyuşmazlık Mahkemesi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı ve Adli Tıp Kurumu Başkanlığı bütçelerinin de Adalet Bakanlığı bütçesi içerisinde yer alıyor olması -ki bu kurumlar Anayasa Mahkemesinden, Danıştaydan ve Yargıtaydan farklı kurumlar değil- bir yanlışlık, eksiklik olarak görülmüştü. Bunun önümüzdeki dönem için düzeltileceğiyle ilgili de bir karar almıştık hatırlıyorsanız, böyle söz verilmişti.

Ama, maalesef, Sayın Bakanım, geçen sene bu konuyu görüşmemize rağmen, özellikle Yüksek Seçim Kuruluyula ilgili kanunun çıkmaması, bütçesinin de sizin bütçeniz içerisinde yer alması, bu üç kuruma da -ki bağımsız olması gereken kurumlar bunlar- ayrı ne kadar ödenek gönderildiğinin belli olmaması daha görüşmeler başlamadan bir sıkıntı yaratmıştır. Bunu da ifade edeyim, tutanaklara geçsin, maalesef yanlış. Bunu kendi konuşmam sırasında da tekrar altını çizerek belirteceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bakan.

IV.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında sunumu.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın 2018 yılı bütçesini sunmak, bugüne kadar yürüttüğümüz ve bundan sonra yürütmeyi planladığımız çalışmalar hakkında sizleri bilgilendirmek üzere huzurlarımızdayız.

Bu münasebetle Gazi Meclisimizin Plan ve Bütçe Komisyonunu, şahsım, Bakanlığımız ve Adalet teşkilatımızın fedakâr mensupları adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokrasilerde devlete karşı güven duygusunun zedelenmemesi, refah ve toplumsal yaşamın esenliği için iyi işleyen bir yargı sisteminin varlığı tartışılmaz bir ihtiyaçtır. Bundan hareketle tıpkı diğer alanlarda olduğu gibi adalet alanında da bu yüzyılın gereklerini karşılayacak yüksek kalite standartlarına ulaşmak için yeni politikalar

geliştirmekteyiz. Ülkemiz bunu yaparken dünyadaki gelişmeleri de yakından izlemekte, uluslararası toplumun kazanımlarını da dikkate alarak gelişimini sürdürmektedir. Sürekli gelişen koşulları dikkate alarak adalet sistemimizi daha da ileriye taşımayı tarihî bir sorumluluk olarak görüyoruz. Gelişen toplumsal yapı ve değişen ihtiyaçlar, dünya genelinde görülen ilerleme ve değişimler, yenilenme ihtiyacını zorunlu olarak önümüze çıkarmaktadır. Vatandaşımızın devlete ve adalete güvenini kalıcı kılmak ve geleceği doğru planlayabilmek için güçlü bir yargı sistemini geliştirmek zorundayız.

Hükümetlerimiz döneminde adalet hizmetlerine yönelik olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin de yoğun destek ve mesaisini alarak çok önemli işler yapılmıştır. Bunların kesintisiz ve yükselen bir performansla sürdürülmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Amacımız, vatandaşlarımızın daha hızlı, daha etkili ve daha kaliteli adalet hizmeti alabilmesidir. Buna dönük çalışmalarımız adalet hizmetlerinin her alanında bugün sonuçlarını vermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 100'üncü yılına yaklaştığımız cumhuriyetimizin temel niteliklerinden biri olan hukuk devleti ilkesi devletin hukuka bağlı olmasının yanında demokratik standartlara uygun bir hukuk sistemini de gerektirmektedir. Hükümetlerimiz döneminde 2002 yılından bu yana attığımız adımların tümü, insan hakları temelinde, hukuk devleti ilkesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesine yöneliktir. Yapılan mevzuat değişiklikleri ve adalet sisteminin geliştirilmesine yönelik atılan adımlar tümü bu amacın gerçekleştirilmesine matuf düzenlemelerdir.

Hukuk alanında yapılan reform niteliğindeki bu değişikliklerle vatandaşlarımızın temel hak ve hürriyetleri daha fazla güvence altına alınmıştır. Anayasa ve başta temel yasalar olmak üzere gerçekleştirilen değişikliklerle adalet sistemimize çok önemli yenilikler kazandırılmıştır. Vatandaşlarımızın hak arama yolları yasal ve yapısal reformlarla çeşitlendirilmiş ve adalete erişimleri güçlendirilmiştir.

Son olarak 23 Ocak 2017 tarihli Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulmuştur. Bu Komisyonla da olağanüstü hâl döneminde doğrudan KHK hükümlerine dayalı olarak icra edilen tedbirlerle etkili bir iç hukuk yolu oluşturulmuştur. Malumlarımız olduğu üzere, bir yargı yoluna kapalı olan KHK'larla ihraç hususunda yargı yolu açılmış, böylece olağanüstü hâl dönemi bile olsa temel insan hakları alanından sapma olmaması, insan haklarının güvence altına alınması ve bu işlemlerin yargı denetimine açılması anlamında Hükümetimizin ortaya koyduğu çok önemli bir vizyon ve insan hakları paradigmasının gereği olarak çok önemli bir adımdır ve kamuoyuna açıklandığı üzere de Komisyonca yakın zamanda bu kararların verilmesini bekliyoruz. Kararların akabinde de yargı yoluna başvuru imkânı yine Hükümetimizin getirdiği düzenlemeyle açılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargı bağımsızlığı, demokratik hukuk devletinin olmazsa olmaz unsurlarından biridir. Kuvvetler ayrılığı ilkesinin de doğal bir sonucu olarak bağımsızlığın yasama ve yürütme organlarına karşı korunması öne çıkarılmıştır. Ancak yargı bağımsızlığı günümüzde yalnız yasama ve yürütmeye karşı bağımsızlığı değil, medyaya ve diğer güç merkezlerine karşı da bağımsızlığı kapsayacak bir şekilde anlaşılmalıdır.

Yargı mensuplarının karar verirken her türlü etki ve baskıdan uzak, yalnızca hukuk kuralları ve vicdani sorumlulukla hareket etmeleri gerekmektedir. Yargı bağımsızlığı hâkimlere tanınan bir ayrıcalık olmadığı gibi, hâkimlerin hiçbir kurala bağlı olmadan keyfî bir şekilde karar vermesi anlamına da gelmemektedir. Aksine, Anayasa'mızın 138'inci maddesinde ifadesini bulan bağımsızlık, Anayasa, kanun ve hukuka uygun bir vicdani kanaatle bağlı olmayı, bunun dışındaki bağlılıkları reddetmeyi zorunlu kılmaktadır.

Belirtmek isterim ki yargı için “tarafsızlık” kavramı en az bağımsızlık kadar önemlidir. 16 Nisan 2017 tarihi, birbirini tamamlayan bu iki kavramın anayasal düzeyde ifadeye kavuşması ve yargı sistemimizin sivilleşerek normalleşmesi konusunda önemli bir milat olmuştur. Bu tarihte gerçekleştirilen halk oylamasıyla yargının bağımsızlığı yanında tarafsız olacağı ibaresi yine Anayasa’mıza eklenmiş, yargı erki daha da güçlendirilmiştir.

Anayasada tarafsızlığa yapılan vurgu yanında bu değişiklik ayrıca yargı sistemimizin çok önemli bir kurumsal reformunu da beraber getirmiştir.

Disiplin mahkemeleri dışındaki bütün askerî mahkemeler, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Askerî Yargıtay kaldırılmıştır. Böylece, Türkiye’de çok uzun yıllardır tartışılan bir konu çözüme kavuşturulmuştur.

Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ismi Hâkimler ve Savcılar Kurulu olarak değiştirilmiş ve kurulun yapısı ve üye seçim sistemi de yeniden düzenlenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin HSK’ya üye seçiminde rol üstlenmesi sayesinde, millî iradenin yargı üst yönetimine yansımalarının yolu açılmıştır. Bu adım, yargının demokratik meşruiyeti ile hesap verebilirliğini güçlendirmiştir.

Üzerinde durduğumuz bu ve diğer değişiklikler, geçmiş tecrübelerimizden hareketle ve uluslararası standartların da gözetilmesi suretiyle gerçekleşmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz yıllarda, yargının, FETÖ silahlı terör örgütü tarafından kendi amaçları doğrultusunda nasıl kötüye kullanıldığına hep birlikte şahit olduk. Vicdanını, hukukun ve gerçek adaletin hizmetine değil de bir terör örgütünün emir ve talimatlarının hizmetine sunan FETÖ mensupları, Cumhurbaşkanımıza, yüce Meclisimize, seçilmiş meşru Hükûmetimize ve sonuçta demokrasi ile millet iradesine ihanet ettiler. Tarihte az rastlanan bu ihaneti yapanlar, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı kavramlarını da istismar etmişlerdir.

Malumunuz olduğu üzere, 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ silahlı terör örgütünün kalkıştığı darbe teşebbüsü, aziz milletimizin mücadelesi, direnişi ve millî iradenin yanında durmasıyla başarısızlığa mahkûm olmuştur. O gece, Sayın Cumhurbaşkanımızın “Millî iradeden başka hiçbir güç tanımam.” açıklaması, demokrasiye sahip çıkma çağrısı ve istiklaline, istikbaline sahip çıkan milletimizin kararlı bir şekilde meydanları doldurması, darbeye karşı canlarıyla mallarıyla siper olması, bu hayâsızca akını, alçak darbe girişimini püskürtmüş, bertaraf etmiştir.

Ülkemizin ve demokrasimizin koruyucusunun Türk milleti olduğu, 15 Temmuzda bir kez daha Türk demokrasi tarihine, dünya demokrasi tarihine altın harflerle yazılmıştır.

Bu darbe girişimi, Türk milletinin kahraman evlatlarının memleket sevgisinden kaynaklanan iradesiyle çok şükür başarısız kılınmıştır. Bundan sonra da Türkiye Cumhuriyeti, demokrasiden, hukuktan, adaletten ve elde ettiği kazanımlardan asla taviz vermeyecektir. Bu mücadele, milletimiz, devletimizin tüm kurumları ve yargı eliyle başarıyla sürdürülecektir.

15 Temmuz gecesi, FETÖ mensubu teröristler demokrasimize kastetmişlerdir. Çatısı altında bulunduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi bombalanmıştır. O gece, vatan, millet, devlet ve istiklal aşkıyla sokağa çıkan 250 vatan evladı şehit edilmiş, 2.193 vatandaşımız ise gazi olmuştur.

Gerek 15 Temmuz öncesinde, gerekse 15 Temmuzda, Türk yargısı, milletinin ve demokrasinin yanında saf tutmuş ve terör örgütüne hukuk yoluyla cevap vermiştir. Yargı mensupları, birlik ve beraberlik ruhu içerisinde, FETÖ terör örgütüyle etkin bir mücadele ortaya koymuştur. Cumhuriyet başsavcılarımız, Cumhuriyet savcılarımız ve hâkimlerimiz, 15 Temmuzda büyük bir cesaretle

görevlerinin başında olmuşlardır. Yine, yargı çalışanlarımız, adliye personelimiz ve tüm yargı mensupları, o gece milletimiz demokrasi nöbeti tutarken, 15 Temmuzda cüppeleriyle adliyelerde bir demokrasi destanı, bir hukuk mücadelesi bu kahramanlarca verilmiştir ve verilmeye devam etmektedir.

Yürütülen soruşturmaların büyük çoğunluğunda davalar açılmış, bazı soruşturmalar da devam etmektedir. Başta darbe girişimine ilişkin davalar olmak üzere, FETÖ silahlı terör örgütüyle ilgili açılan davalar da hızla sonuçlanmaya başlamıştır.

Yargıya ilişkin tüm hususlar kamuoyu önünde cereyan ediyor. Bunun için Türk yargısının başı dik ve alnı açıktır. Yargı, hem kendisine hem de ülkesine yönelen kuşatma harekâtı karşısında, adil ve cesur kararlara imza atmaktadır ve atmaya da devam edecektir.

FETÖ soruşturma ve davalarında yargı mensuplarının özverili çalışmaları gerçekten takdire şayandır. Milletimizin beklentisi, bu davaların hızlı bir şekilde hukuk çerçevesinde sonuca ulaşmasıdır.

Durum böyleyken özellikle yargı mensuplarının hedef gösterilmesini, adalete olan güveni sarsacak faaliyet ve eylemlere girişilmesini, FETÖ ve diğer terör örgütleriyle mücadelede toplum desteğini kıkmaya neden olacak çabaları ibretle izliyoruz.

Bir yılı aşkın süredir fedakârca çalışan yargı mensupları, bu ülke için, bu devlet için, millet için çalışmaktadırlar. Bu insanların hedef gösterilmesi büyük bir sorumsuzluk örneğidir. Yargı, hepimizin yargısıdır. Türk milletinin yargısıdır. Milletimizin, devletimizin ve yargımızın sistematik bir saldırıya uğradığı dönemde duracağımız yer bellidir, savunacağımız düşünceler bellidir; o da millî bir duruşla milletimizin, devletimizin ve yargının yanında olmaktır. Yargı hakkında itibar ve güven sarsıcı ifadeler kullanan kim olursa olsun, söylemlerine, eylemlerine dikkat etmek zorundadırlar. Bu, bir siyasi sorumluluk olduğu kadar, adalet, toplum ve vicdan karşısında da büyük bir ödevdir. Bu hususta, özellikle yargılamalarla ilgili olarak da, o gece Anayasa'yı ortadan kaldırmaya, cumhuriyetimizi, demokrasiyi ve hukuku ayaklar altına almaya çalışan bir terör örgütünü hepimiz gördük ama Türkiye bir hukuk devleti olarak, bugün, işte, o örgüt üyelerini de kaldırmak istedikleri Anayasa çerçevesinde, hukuk çerçevesinde adil, vicdani kanaatine göre bağımsız ve tarafsız yargı muhakeme etmekte, yargılamaktadır.

Bizim milletimizden beklentimiz, yargı, kendi mevzuatı, vicdani kanaati çerçevesinde karar vermekte, yargıya hiç kimse emir, talimat veremez. Yargı, bu mücadeleyi, bu yargılamayı hukuk çerçevesinde yapmaktadır. Hepimize düşen bu kararlara, bu yargılamalara saygı duymak ve sonuçları hep birlikte takip etmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu münasebetle, Gazi Meclisin çatısı altında da o gün, hem sokaklarda, meydanlarda hem Gazi Meclisimizde, hangi siyasi görüşte olursa olsun, hangi yaş grubundan, hangi sosyal kesimden olursa olsun, bu milletin demokrasiye, cumhuriyete ne kadar sahip çıktığını da dost, düşman, bütün dünya bir kez daha görmüştür.

Ben, bu vesileyle, tekrar kahraman askerlerimize, polislerimize, tüm kamu görevlilerimize ve vatandaşlarımıza bu demokrasi mücadelesi için şükranlarımı ve tüm siyasi partilere, hangi görüşten olursa olsun demokrasi yanında duran herkese şükranlarımı sunuyorum. Şehitlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet, gazilerimize de acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toplumsal hayatın huzur ve güven içerisinde devamı ancak adalet sisteminin etkin bir şekilde işlemesiyle mümkündür. Toplumda huzur ve güvenden söz edilebilmesi için öncelikle hak ve adalet duygusu korunup gözetilmelidir.

Bu anlayışla, hükümetlerimiz döneminde ilk günden bugüne adalet alanında kapsamlı bir reform iradesi benimsenmiştir. Yürütülecek çalışmalarda dün olduğu gibi bugün de kapsayıcı ve yenilikçi bir anlayışla bu reformlar devam edecektir. Nihai amacımız, vatandaşlarımızın adalete erişimini daha

da kolaylaştırmak ve adaletin tecellisini tam olarak sağlamak, adalete duyulan güveni de yine en üst seviyeye çıkarmaktır. Bu nedenle, Hükümet programlarımızda yargının etkinliğini güçlendirmek adına, adalet sistemimize ilişkin politikalarımızı ortaya koymuş bulunmaktayız. Ayrıca, yürüteceğimiz çalışmalarla, atacağımız yeni adımlarla insan haklarını daha etkin korumayı, daha etkin ve hızlı işleyen bir yargı sistemi oluşturmayı, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini yaygınlaştırmayı, yargıda mesleki yetkinliği ve insan kaynaklarını güçlendirmeyi, hizmet içi eğitimi artırmayı, yargının fiziki ve teknik altyapısını daha da geliştirmeyi hedefliyoruz.

Önümüzdeki süreçte yargıya güvenin artırılması ve yargılamaların hızlandırılması için bir dizi yeniliği içeren bir reform paketini de kamuoyumuzla paylaşacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümet programlarımızda gelişen sosyal, siyasal ve ekonomik yapımıza uymayan ve değişimin gerisinde kalan mevzuatın yenileceği taahhüt edilmiştir. Zira, hukuki metinler, yürürlüğe girdikleri zamanın sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını yansıtırlar. Bu nedenle, yapılan düzenlemeler zamanla değişen şartların gerisinde kalabilmektedir. Bu nedenle, yaşayan bir hukuk anlayışı içerisinde gelişmelere, sosyal, ekonomik gelişmelere uygun olarak yasal düzenlemelerin de buna uyum sağlaması doğal bir ihtiyaçtır. Hâlen üzerinde çalışılan birçok kanun taslağı bulunmaktadır; bunlardan biri, mağdur haklarına ilişkindir. Geçtiğimiz süreçte mukayeseli hukuk örneklerine uygun olarak Bakanlık bünyesinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı kurulmuş ve bir kanun tasarısı hazırlanmıştır. Çok önemli yenilikler getiren bu kanun tasarısı yakın zamanda Meclisimizin yüksek taktirlerine arz edilecektir.

Yine, Anayasa değişikliğiyle birlikte, 16 Nisan halk oylamasıyla yürürlüğe giren Anayasa değişikliğine uyum anlamında yapılması gereken değişiklikler üzerinde çalışmalarımız da ayrıca devam etmektedir.

Yine, 1932 tarihli İcra ve İflas Kanunu yeniden yazılmak suretiyle dünyada ve ülkemizde yaşanan sosyal, ekonomik, teknolojik değişikliklere ve gelişmelere uygun bir icra iflas sisteminin de kurulmasını amaçlamaktayız. Bu tasarıyla da icra iflas teşkilatı yeniden yapılandırılarak, yasal altyapıları oluşturularak iflas mahkemelerinin kurulması, merkezî ve yerel kalite kurulları oluşturularak daha etkin bir şekilde vatandaşlarımızın daha kaliteli bir yargı hizmeti almasını sağlayacak düzenleme amaçlanmaktadır.

Yine, tasarıyla abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin ilamsız icra takiplerinin haciz aşamasına kadar olan işlemlerinin icra dairesine gelmeden UYAP ve PTT entegrasyonu ile oluşturulan merkezî takip sistemi üzerinden yürütülmesine imkân tanıyan bir prosedür de yine üzerinde çalışılan bir konudur. Bu düzenlemelerle, alacaklı ile borçlu arasındaki hassas denge gözetilerek alacaklı vatandaşlarımızın alacağını bir an önce tahsil etmesi, borçlu vatandaşlarımızın da borcunu kolayca ödemesi amaçlanmaktadır.

Üzerinde çalışılan bir diğer husus hukuk yargılama usulüdür. Bildiğiniz gibi, 2011’de yürürlüğe giren Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun uygulamada görülen aksaklıkları da ortadan kaldırmak ve daha etkin usul hususlarını belirlemek amacıyla paydaşlarla yapılan değerlendirmeler sonucunda bir yasa çalışması devam etmektedir.

Yine, Noterlik Kanunu üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Daha etkin bir noterlik sistemi kurulması amaçlanmaktadır.

İdari yargıda iş yükünün azaltılması ve bu suretle, idari uyuşmazlıkların da bir an evvel çözülmesi de önceliklerimiz arasındadır. Bu konuda da usul hükümlerinin yeniden düzenlenmesi çalışmalar arasındadır.

Yine, sulh yolunun etkinleştirilmesine yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir. Özellikle idare ile vatandaşlar arasında adli uyumsuzluklar ile idarelerin taraf olduğu bir kısım idari uyumsuzluklarda dava yoluna başvurmadan veya icra takibine başlamadan önce sulh yolunun denenmesinin zorunlu hâle getirilmesi gibi sulh sistemine işlerlik kazandıracak birtakım değişikliklerin yapılmasını da hedefliyoruz. Bunların çalışmaları da tamamlandıktan sonra kamuoyunun ve Meclisimizin yüksek takdirlerine arz edilecektir.

Yine, Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması, uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesi, yargıda şeffaflık ve hesap verilebilirliğin güçlendirilmesi için Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda da birtakım değişiklikler yapılması öngörülmektedir.

Daha iyi işleyen bir adalet sisteminin tesisi için sadece hâkim ve savcı sayısının artmasının yeterli olmayacağı hepimizce malumdur. Mesleki yetkinliğin artırılması da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimini de yeniden yapılandırmak kararlılığımızdır. Adaylık süresi, adaylık eğitiminin niteliği, adayların mahkeme stajları ve diğer uygulama eğitimlerinin gözden geçirilmesi gibi hususlar da bu çerçevede ele alınacak konu başlıklarıdır. Özellikle, FETÖ terör örgütü mensuplarının ihraç edilmesiyle yargıda ortaya çıkan ihtiyaçtan dolayı bazı az eğitim alan ya da akademide hiç eğitim alamadan hâkim, savcı mesleğine başlayan çok değerli meslektaşlarımızın da çok güzel bir planlama dâhilinde yine meslek içi eğitime tabi tutulması -isteğe bağlı olmaksızın- Hâkimler ve Savcılar Kurulunun, Bakanlığın belirleyeceği kriterlerle tüm bu eğitimleri bihakkın alması da bu dönemde çok önemli hedeflerimizden birisidir.

Özellikle, uzun bir aradan sonra Teftiş Kurulu da adliyelerde teftişe başlayarak vatandaşlarımızın adalete erişiminde görülen aksaklıkların yerinde tespiti konusunda da çok etkin çalışmalar devam etmekte. Teftiş ve eğitim bu dönemde de yargı hizmetlerinin aktif bir şekilde, etkin bir şekilde olması için çok önemli gördüğümüz hususlardır. Bunlarla ilgili de düzenlemeler, çalışmalar devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargılamaların makul sürede bitirilmesi ve adil yargılanma hakkının korunması için mahkemeler teşkilatının güçlendirilmesi elzemdir. Bunun bir gereği olarak mahkemeler teşkilatında son on beş yılda çok önemli gelişme görülmektedir. 2002 yılında adli yargıda 3.581 olan mahkeme sayısı bugün itibarıyla 6.295'e; idari yargıda 146 olan mahkeme sayısı ise 195'e çıkarılmıştır. Son on beş yılda mahkeme sayılarındaki artış adli yargıda yüzde 76, idari yargıda yüzde 33,5 oranında olmuştur. Önümüzdeki süreçte de yine yargıda verimlilik esasına göre alınacak ve iş yükü az olan mahkemelerin kapatılması, ihtiyaç duyulan alanlarda da mahkeme sayısının artırılması sağlanacaktır.

Yargı sistemimizde çok önemli bir reform olan istinaf konusuna da değinmekte bir yarar görüyorum. 20 Temmuz 2016 tarihinde Ankara, Antalya, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Samsun olmak üzere 7 yerde bölge adliye mahkemeleri faaliyete geçirilmiştir. 5 Eylül 2017 tarihinde ise Adana ve Bursa bölge adliye mahkemeleri faaliyete geçirilmiş ve böylece istinaf mahkemesi sayısı 9'a ulaşmıştır. Bölge idare mahkemeleri ise Ankara, Konya, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Samsun olmak üzere 7 yerde hizmet vermektedir.

Gelişme kaydedilen bir diğer alan, yargı mensubu ve yardımcı personel sayılarıdır. 2002'ye kadar hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısında iş yüküyle orantılı bir artış sağlanamamıştır. 2002 yılında hâkim ve savcı sayısı 9.349 iken bugün itibarıyla bu sayı yüzde 73 oranında artışla 16.121 olmuştur. 17 Kasım 2017 itibarıyla FETÖ soruşturmaları kapsamında ihraç edilen hâkim ve savcı sayısı 3.945'tir. Görevden uzaklaştırılan hâkim ve savcı sayısı 13'tür. Hâkim ve savcı sayısı önümüzdeki süreçte daha

da artırılarak iş yüküyle uyumlu bir sayıya çıkarılacaktır. Özellikle, Avrupa'da kişi başına düşen dosya sayısına uyumlu olacak şekilde bir hedef öngörülmektedir, bu konuda da gerekli çalışmalarımızı bu dönemde yapmayı hedefliyoruz.

Yine, hâkim ve savcılarımızın, yargı mensuplarımızın, çalışanlarımızın özlük haklarıyla ilgili de mali iyileştirmeler hükümetlerimiz zamanında yapılmıştır. Elbette bunların ihtiyaçlar doğrultusunda daha da artırılması temel hedefimizdir, bu konuda da Hükümetimiz gerekli her türlü iyileştirmeleri bu dönemde de yapacaktır.

Personel sayımız 2002'de 26.274 iken bu sayı bugün itibarıyla 57.724 olmuştur. 2002 yılına oranla personel sayısındaki artış yüzde 120'dir. FETÖ terör örgütü kapsamında ihraç edilen personel sayısı 5.920'dir. Bunların 107'si itiraz sonucu yapılan incelemeler sonucunda mesleğe iade edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargı mensuplarının sayısal artışı yanında nitelik olarak gelişmeleri de üzerinde hassasiyetle durduğumuz konulardandır. Bu meyanda, yabancı dil bilen hâkim ve savcı sayısını artırmak, hâkim ve savcılarımızın yabancı ülkelerdeki hukuk birikiminden istifade etmeleri, bilgi sahibi olmaları amacıyla da çalışmalar devam etmektedir. Hem yüksek lisans hem de yabancı dil eğitimi almak üzere hâkim ve savcıların yurt dışında bu imkânlardan yararlanması konusunda gerekli çalışmalar, faaliyetler yapılmıştır. Yargı mensuplarının eğitimine çeşitli uluslararası belgelerde yer verilmektedir. Bu konuda Avrupa Konseyi başta olmak üzere uluslararası kuruluşların da tavsiye kararları bulunmaktadır. Avrupa Konseyi Adaletin Etkinliği Komisyonu verilerine göre ülkemiz Avrupa Konseyi üyesi 47 ülke arasında hâkim ve savcılarının eğitimine en fazla bütçe ayıran 4'üncü ülkedir.

Yine, çalışmalarını gittikçe artırarak niteliği daha üst düzeye çıkartan Türkiye Adalet Akademisi hükümetlerimiz döneminde kurulmuştur. Akademi özerk yapısıyla hizmet öncesi ve hizmet içi eğitime getirdiği ivme yanında gittikçe artan biçimde hukuk alanında da bilimsel aktör olmuştur.

Yine, adliye personelinin eğitimi de ihmal edilemeyecek öncelikler arasındadır. Çünkü vatandaşlarımıza doğrudan hukuk ve yargı hizmetlerini veren personelimizin de eğitimi konusunda Rize'de, Ankara'da eğitim merkezleri kuruldu. Bu eğitim merkezlerinden -Rize'de başladı- Ankara'da da yakın zamanda eğitimler en kısa zamanda başlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargılamalarının makul sürede bitirilmesi önem verdiğimiz konuların başında gelmektedir. Geçtiğimiz süreçte vatandaşlarımızın haklarına daha kısa sürede kavuşmaları için çeşitli uygulamaları hayata geçirdik. İstinaf kanun yolunun yürürlüğe girmesiyle Yargıtaydaki yığılmanın önüne geçtik ancak özellikle FETÖ silahlı örgütünün 15 Temmuzdaki hain darbe girişimi neticesinde yargıda görülen dava sayısı artmış ve bu dava yükünün de Yargıtaya bir iş yükü olarak ayrıca yansması muhtemel gözükmektedir. Bu nedenle, Yargıtaydaki bu iş yükünü de azaltmak, vatandaşlarımızın adalete erişimi, makul sürede yargılamasını tesis etmek anlamında yasal düzenlemeler konusunda da çalışmalar devam etmektedir.

Yargılamaların uzamasına neden olan diğer hususlardan biri de bilirkişilik sistemidir. Bildiğiniz üzere, geçtiğimiz süreçte kanunlaşan Bilirkişilik Kanunu'yla birlikte onların ikincil mevzuatı da yürürlüğe konmuş, çok önemli bir reform gerçekleşmiştir. 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek Bilirkişilik Kanunu'yla birlikte de umuyoruz davalar sürüncemede kalmadan çok makul sürede tamamlanmasına çok önemli katkı sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargı teşkilatının altyapı sorunlarının çözülmesi yargı mensupları ve personelinin çalışma ortamını iyileştirirken vatandaşlarımızın da daha kolay ve rahat bir şekilde adalete erişimine imkân tanıyacaktır. Bu nedenle, çok önemli hizmetlerle adliye binaları

merdiven altlarından, kiralık binalardan kurtararak gerçekten yargı mensupları, adliye çalışanlarımıza ve vatandaşlarımıza, avukatlarımıza daha güzel hizmetler, verimli hizmetler sunması için çok önemli adımlar atılmıştır hükümetlerimiz döneminde ve bu modern adliye binaları da yine bu dönemde artarak devam edecektir. 2002 yılında 596 bin metrekare inşaat varken bugün itibarıyla 3 milyon 803 bin 816 metrekare kapalı alana ulaşılmıştır adliye binaları olarak ve yapımı devam eden adliye binalarıyla birlikte 6 milyon metrekareye ulaşılması hedeflenmektedir.

Elbette fiziki yapıya bağlı olarak adaletle ilişkin çalışmaların niteliği ve şekli ve anlayışı da değişmektedir. Bu kapsamda, vatandaşlarımızın da adalet hizmetlerine erişimini artırmak amacıyla adliyelerde ön bürolar, danışma masaları da kurulmuş olup bunları daha da işlevsel hâle getirmek, sayılarını artırmak konusunda da her türlü çalışmamız devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilişim çağı olarak da ifade edilen bu yüzyılda yargının artan kamusal taleplerle birlikte üzerine düşeni yerine getirmesi, hızlı, verimli, güvenli şekilde çalışabilmesi için bilgi ve haberleşme teknolojileriyle entegre bir yapıya sahip olması bir gerçektir. Bu çerçevede çok önemli bir proje olarak yürürlüğe konan Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) yargı birimlerinin tüm iş ve işlemlerini entegre bir şekilde bir sistem üzerinden kurmaya imkân tanımaktadır. Hem avukatlarımız hem vatandaşlarımız hem de yargı mensuplarımız adına adaletle erişim anlamında çok önemli bir işlev ifa eden bu yapıyı da sürekli geliştireceğiz, önümüzdeki dönemde de daha da zengin içeriklerle bunu yaygınlaştırmayı hedefliyoruz.

Yine, UYAP kapsamında uygulamaya konan Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi (SEGBİS) uygulamasıyla mahkeme ve savcılıkların da tarafları video konferans yoluyla dinlemeleri sağlanmıştır. Bu sayede ceza infaz kurumlarından nakiller azalmış, yine birtakım mağduriyetler ortadan kalkmış ve aylarca süren istinabe işlemleri de daha kısa bir sürede tamamlanır hâle gelmiştir. 2013 yılından itibaren 643 bin 454 görüşme bu meyanda gerçekleştirilmiştir.

Yine, adli sicil istatistiklerinin tutulması, raporlanması, bilgiye dönüştürülmesi geleceğe yönelik politikalar üretmemiz açısından da oldukça önemlidir. Bu noktada doğru stratejiler belirlemek, önleyici düzenlemeler yapmak, suç ve suçluyla daha etkin mücadele etmek, dava ve uyuşmazlıkların sebebini analiz ederek dava açılmadan ve suçlar işlenmeden önleyici adalet mekanizmasını hayata geçirerek çözümlenebilmek ve Türkiye'nin geleceğinde daha güvenli bir adalet mekanizmasını oluşturmak amacındayız.

Yine, hükümetlerimiz döneminde Adli Tıp Kurumunun kapasitesinin güçlendirilmesi, fiziki altyapısının artırılması ve insan kaynaklarının güçlendirilmesi bakımından çok önemli iyileştirmeler ve çalışmalar yapılmıştır. Bu meyanda, 2002'de 6 olan grup başkanlığı sayısı 9'a, 18 olan şube müdürlüğü sayısı 68'e çıkarılmıştır. Hâlen geçici olarak adli tıp hizmeti verilemeyen 3 ilimizde de adli tıp hizmetlerinin yıl sonuna kadar verilmesi sağlanacaktır. Ayrıca, kimliği tespit edilemeyen cenazelerin kimlik tespit süreçlerinin hızlandırılması amacıyla DNA laboratuvarının ilk örneği de Bursa'da oluşturulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önemseydiğimiz ve geliştirilmesine gayret gösterdiğimiz bir diğer alan uluslararası adli iş birliğidir. Bu alan suçluların iadesi, cezai ve hukuki konularda adli yardımlaşma, hükümlülerin nakli, çocuk kaçırma, uluslararası nafaka alacaklarının tahsili gibi birtakım konuları ihtiva etmektedir. Bu hususla ilgili anlaşmalar, uluslararası iş birliği mutabakatları, anlaşmalar da yine yüksek heyetimizin, çok değerli Komisyonumuzun ve yüce Meclisimizin bilgisi dâhilindedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletimize ve demokrasiye karşı yapılan darbe girişiminden sonra FETÖ silahlı terör örgütü üyelerinin iadeleri için de olağanüstü bir mesai ve hukuk çerçevesinde her türlü imkânlar değerlendirilmekte, kullanılmaktadır. 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan kanlı

darbe girişiminin ardından Bakanlığımızca zaman kaybetmeksizin ilk olarak 19 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ silahlı terör örgütü elebaşının iadesi için Amerika Birleşik Devletleri'ne acil tutuklama ve iade talebinde bulunulmuştur. Özellikle, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Sayın Başbakanımız Binali Yıldırım bu konuda muhataplarıyla yoğun temaslar kurmuşlardır. Süreç içerisinde terör örgütü elebaşı hakkında ülkemizde yargılanmakta olduğu dosyalardaki deliller ve yakalama kararlarına istinaden sonuncusu 3 Kasım 2017 tarihinde olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri'ne 7 iade talepnameşi ve 1 geçici tutuklama talebi gönderilmiştir. İade süreci Amerika'ya aramızdaki 1980 tarihli anlaşma çerçevesinde yürütülmektedir. Başvurularımız vesilesiyle Bakanlığımızca Amerika'daki muhataplarla düzenli görüşmeler yapılarak mevcut dosyalardaki örgüt elebaşının bağlantısı ve darbe teşebbüsüne ilişkin bilgiler de paylaşılmaktadır. Bu hususta örgüt elebaşının kendi ülkelerinde korunmaksızın yargı önüne bağımsız ve tarafsız yargıya teslim edilmesi konusundaki talebimiz, beklentimiz ve ısrarımız devam etmektedir. Bunu hem uluslararası sözleşmeler kapsamında hem de ikili anlaşmalar çerçevesinde beklemek Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türkiye halkının hakkıdır. Bu hususta gerekli adımların atılmaması hususu bir suçlunun korunması anlamına gelmektedir. Bu konudaki her türlü hukuki mücadele ve ısrar da yine devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu meyanda, özellikle bazı ülkelerin de FETÖ terör örgütü üyelerine birtakım yaklaşımındaki âdeta onları korur kollar vaziyetteki tutumları da gerçekten kabul edilebilir bir tutum değildir. Özellikle, FETÖ örgüt üyesi olarak tutuklu olan ve sözde sosyal demokrat görünümlü YARSAV'ı ele geçirek YARSAV'da kendi örgütleri amacıyla bir amaç içerisinde yargıya ve adalete nüfuz etmek için çalışan örgüt mensuplarının ve o dönem yine ele geçirek örgütün üyesi olarak YARSAV Başkanı yaptırılan bir kişiye bir ödül verilmesi de bu vesileyle kınadığımız, kınayacağımız bir tutumdur. Esasen, demokrasiyi, Anayasa'yı, hukuku ortadan kaldırma yönünde çaba gösteren illegal bir terör örgütüne yapılan bu tür yaklaşımları da nefretle kınıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, Kitleli Medya ve Yargı Arasındaki İlişkilerin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında medya iletişim büroları da ülke genelinde yaygınlaştırılarak 139 ağır ceza merkezi ve 16 adli ve idari istinaf mahkemesi olmak üzere toplam 155 birimde bu merkez kurulmuş ve faaliyete başlamıştır. Bu dönemde de yine yargı-medya ilişkilerinin daha iyi bir düzeyde geliştirilmesi konusundaki çalışmalara devam edilecektir.

Yine, Toplumda hukuk bilincinin geliştirilmesi amacıyla temel hukuk bilgilerinin ilköğretimden itibaren öğretilmesini de gerçekten çok önemli buluyoruz. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığımızla ortak yürüttüğümüz hukuk ve adalet dersinin kapsamı genişletilmiş, dersi seçen öğrenci sayısında da artış sağlanmıştır. Bu kapsamda, 2016-2017 eğitim öğretim yılında 97.055 öğrenci hukuk ve adalet dersini seçmiştir. Dersin başka sınıflarda da okutulması ve kapsamının genişletilmesi için Millî Eğitim Bakanlığıyla koordineli bir şekilde çalışmalarımız devam etmektedir.

Yine, maddi durumu yeterli olmayanların adalete erişimi açısından da adli yardım hususunda Hükümetimizin destekleri devam edecektir.

Yine, toplum yararına hukuk hizmeti (pro-bono) uygulaması da bu dönemde yürürlüğe koyacağımız bir çalışma olacaktır. Özellikle toplum yararına hukuk hizmeti (pro-bono) maddi imkânı kısıtlı olan kişi veya kamu yararına çalışan gönüllü kuruluşlara avukatlık ücreti almaksızın veya çok az bir ücret karşılığı verilen bir hizmettir. Bu hizmetin kurulması ve adalet hizmetlerinde yerini alması için çalışmalarımız devam etmektedir.

Yine, hukuki himaye sigortası da gündemimizde yer alan diğer konulardan birisidir. Özellikle Avrupa Konseyine üye olan birçok ülkede hızla gelişen bir sigorta sistemi olan hukuki himaye sigortasıyla da karşılaşılabilecek hukuki risk ve sorunlara karşı avukatlık hizmetinin, hukuki yardım hizmetinin alınması da sağlanmaktadır.

Yine, bildiğiniz gibi, Adli ve İdari Yargı Faaliyet Raporları Genelgesi uyarınca ülkemiz genelinde tüm adliyeler 2017 yılında 2016'yı kapsayacak şekilde faaliyet raporlarını kamuoyuna duyurmuşlardır. Bu da yargı hizmetlerinde hesap verilebilirlik ve şeffaflığın gelişmesi anlamında çok önemli bir adımdır. Önümüzdeki süreçte de her yıl düzenli olarak faaliyet raporları hazırlanıp yine kamuoyuna sunulacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomik ve sosyal gelişmeler, göç, artan nüfus, teknolojik gelişmeler birçok yeni anlaşmazlık ve uyuşmazlığı da beraberinde getirmektedir. Bu da artık geleneksel yargılama yöntemlerinin dışında alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının da aranmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede, iş mahkemeleriyle ilgili en son yasalaşan bir düzenleme ve diğer hususlarda uyuşmazlık alanlarında da bu alternatif çözüm yollarının bulunması hususunda çalışmalarımız yine devam edecektir. Özellikle ara buluculuk uygulaması çerçevesinde 21.665 uyuşmazlıkta ara buluculuk uygulaması yapılmış, bunların 19.417'si anlaşmayla sonuçlanmıştır. Bu uyuşmazlık yollarının da yine çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Keza, ceza uyuşmazlıkları anlamında da uzlaştırmacılara tevdi edilen 10.689 dosyanın 7.817'sinin uzlaşmayla sonuçlanması gerçekten çok önemlidir. 2017 yılında 30 Eylül tarihi itibarıyla 451.875 dosya uzlaştırmacılara devdi edilmiş ve bunun şu an itibarıyla 173.050'si uzlaşmayla sonuçlanmıştır. Bu da hem yargıya güven hem de adil ve hızlı yargılama anlamında çok önemli bir düzenlemedir ve şu an itibarıyla 17.487 uzlaştırmacı görev yapmaktadır. Yapacağımız mevzuat değişiklikleriyle bunun da mahkemeye iş yükü olmadan ve tarafların da sulh yoluyla, uzlaşma yoluyla hem hukuk davalarında hem de ceza davalarında da bu yolun etkin bir şekilde kullanılması önümüzdeki dönemde hedeflerimiz arasındadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gelişmiş ülkelerde hapis cezası ya da ekonomik nitelikli cezalar dışında yine alternatif infaz yöntemleri de uzun yıllardır uygulanmaktadır. İnfaz anlayışımızı da çok boyutlu hâle getirme çalışmalarımız kapsamında denetimli serbestlik uygulaması sistemimize dâhil olmuştur. Bugüne kadar adli yargı mercilerince 3 milyon 50 bin 533 denetimli serbestlik kararı verilmiştir. Türkiye genelinde 489.561 denetimli serbestlik kararının infazına devam edilmektedir. Bu kararların 301.858'i adli kontrol, 90.757'sin de ise denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı yapılmaktadır.

Yine, 2013 yılından itibaren şüpheli, sanık veya hükümlülerin elektronik yöntem ve araçlarla toplum içinde izlenmesini, gözetim altında tutulmasını sağlayan, mağduru ve toplumun korunmasını destekleyen kararların infaz edilmesinde kullanılan elektronik izlemeyle bugüne kadar 28.450 şüpheli, sanık ve hükümlünün takibi gerçekleştirilmiştir. Şuan itibarıyla 2.713 kişinin denetim ve takibine devam edilmektedir.

Yine, kadına yönelik şiddetle mücadelede teknik yöntemlerle takip sistemlerinin kullanılmasına yönelik pilot uygulama süreci de Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı iş birliğinde "elektronik izleme merkezi" altında sürdürülmektedir.

Yine, pilot uygulaması sürdürülen bir diğer uygulama da Parmak İzileme Takip Sistemi'dir. İçişleri Bakanlığı iş birliğiyle şüpheli, sanık ve hükümlülerin denetim ve takiplerinde parmak iziyle takip sisteminin kullanılması, pilot uygulamaların değerlendirildiği bir süreçte, bir bölgede denetim ve gözetim altında bulunma, hâkim tarafından belirlenen yerlere belirlenen süreler içerisinde düzenli başvurma gibi uygulamaların denetim ve takibinde kimlik doğrulamalarının etkin ve hızlı bir şekilde, daha işlevsel bir şekilde kullanılması amaçlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada ceza infaz kurumlarımızın ulusal ve uluslararası denetimlerine değinmek istiyorum. Kurumlarımız Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, izleme kurulları, cezaevi savcıları, infaz hâkimlikleri ve Adalet Bakanlığı müfettişleri tarafından her zaman habersiz olarak denetlenebilmektedir. Ayrıca, uluslararası düzeyde, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi ve Birleşmiş Milletler İşkenceyle Mücadele Komisyonu tarafında da sürekli denetlenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2002 yılında Bakanlığımıza tahsis edilen toplam ödenek miktarı 808 milyon 141 bin lira iken 2018 yılı tasarısında Bakanlığımıza tahsisi öngörülen toplam bütçe 13 milyon 714 milyon 405 liradır. Buna göre, bütçemizin 2017 yılına göre yüzde 11,45 oranında artması öngörülmektedir. Bu kapsamda, 2002 yılında 80 milyon 210 bin lira toplam yatırım yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurunuz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Tamam, ben bir iki dakikaya toparlıyorum.

BAŞKAN – Bitti zaten, buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Toplam yatırım 2018 tasarısında 2 milyar 736 milyon 56 bin olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın sonunda, Türkiye'nin tarihî sorumluluklarını yerine getirmek, medeniyet iddiasında kararlılığımı devam ettirmek mecburiyetinde olduğunu ifade etmek isterim. Coğrafyanın kader olduğunu vurgulayan İbni Haldun'un ifadesiyle de etrafımızdaki birçok terör örgütüyle kısırılmak, sıkıştırılmak istenen Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasına ve 80 milyonun eşit ve özgürce yaşayacağı, huzur ve güven içerisinde yaşayacağı bir Türkiye çabası, Türkiye'nin bekası, milletimizin huzuru çabası yine kararlı bir şekilde devam edecektir. Hepimizin üzerine düşen bu mükellefiyeti yargı adalet alanında da hep birlikte yapacağız ve bizler de istiklalimiz, istikbalimiz için üzerimize düşeni bihakkın yapmaya devam edeceğiz.

Sözlerimi tamamlarken adalet hizmetlerini en üst seviyeye yükseltme gayesi doğrultusunda hazırladığımız Bakanlığımız 2018 yılı bütçesini yüksek Komisyonunuzun takdirlerine sunuyorum. 2018 yılı bütçemizin devletimize, milletimize, yargı teşkilatımıza hayırlı olmasını diliyorum. Bu zamana kadar her alanda olduğu gibi adalet alanında reform ve değişim iradesini destekleyen, yol açan, hukukun üstünlüğü için çalışan hükümetlerimizin tüm bakanlarına, tüm yargı çalışanlarına ve başta Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Başbakanımıza destekleri için müteşekkirdiğimizi ifade etmek isterim. Bakanlığımız ve tüm çalışanlarımız adına Komisyonunuzun siz Değerli Başkan ve çok değerli üyelerini de saygıyla bu vesileyle selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli hazırun, bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

V.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkereleri

a) Adalet Bakanlığı

b) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu

c) Türkiye Adalet Akademisi

ç) Anayasa Mahkemesi

d) Yargıtay

e) Danıştay

f)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

BAŞKAN - Şimdi müzakerelere başlıyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Sunumlar değil, tek bir sunum oldu.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kalacak olan arkadaşlarımız kalabilir, çıkmak isteyen arkadaşlarımız hızlı bir şekilde çıksın lütfen.

Söz almak isteyen üyelerimiz de sisteme giriş yapabilirlerse ben de burada sıralamayı da yazayım, o sıralama çerçevesinde devam edeceğiz.

Arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bütçesini görüşeceğimiz kurumlar Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Adalet Bakanlığı, Ceza ve İnfaz Kurumları, Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi. Daha doğrusu bütçesini görüşeceğimiz değil de, görüşecek gibi yaptığımız kurumlar oluyor kendileri, daha fazla bir şey yapma olanağımız yok. Kurumların çokluğu, süremizin azlığı ne yazık ki bu konularda verimli olmamızı da engelliyor. Devletin işleminde de sekte yaratmaya başlıyor.

Sayın Bakan, biz burada yıllık bütçelerimizi yapıyor ve Meclisin bütçe hakkının ilk adımını iktidar partisi aracılığıyla burada kullanıp sonra da bütün bir yıl boyunca bu yatırımların gerçekleştirilmesinin sağlanmasına aracılık ediyoruz, tanımımız bu. Buradaki tartışmaların büyük bir kısmı etkinlik üzerine, bir kısmı da hukukilik üzerine biliyorsunuz. Özellikle getirilen düzenlemelerin Anayasa'ya aykırılığı söz konusu olduğunda öncelikle burada değerlendirmeye çalışıyoruz. Burada değerlendirip de sonuç alamadıklarımızı da Anayasa Mahkemesine götürüyoruz. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesiyle Plan ve Bütçe Komisyonu arasında doğrudan bir ilişki var. Zaten bu tür kanunların Anayasa'nın 148'inci maddesine göre Anayasa Mahkemesine götürülmesi yetkisi de sınırlı tutulmuş, iktidar partisi grubuna, ana muhalefet partisi grubuna ya da Meclisin beşte 1'inin imzasına, yani 110 milletvekiline verilmiş. Dolayısıyla Anayasa'yla verilen bu yetkiyi burada yapılan düzenlemelerin Anayasa'ya aykırılık iddialarını Anayasa Mahkemesine götürerek kullanmaya çalışıyoruz, bu bir görev, bu bir zorunluluk.

Şimdi, bu çerçevede, bir de süreli olan yasalarımız var, şu anda yaptığımız yasa gibi, görüştüğümüz yasa gibi, bütçe yasası, bir yıllıktır. Bir yıl içerisinde Anayasa'ya aykırı olan hükümleriyle ilgili herhangi bir Anayasa Mahkemesi kararı çıkmazsa uygulanır biter. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümez. Dolayısıyla yılı geçtikten sonra verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının kültür olarak

gelecek yıl bütçelerinin düzenlenmesi sırasında dikkate alınabilir ya da alınmayabilir şeklindeki bir sonucundan başka sonucu olmaz. İşte bu bütçe hakkının ve özellikle de burada yapılan düzenlemelerin Anayasa'ya uygunluğuna inanılmaz bir darbe vurur.

Anayasa Mahkemesinin bütçe kanunları üzerinde verdiği en son karar 2015 Yılı Bütçe Kanunu'yla ilgili, 2015 Yılı Bütçe Kanunu. 2015 Yılı Bütçe Kanunu'nda, kanunu için ana muhalefet partisi 13 maddeyle ilgili Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunarak Anayasa Mahkemesine gitmiş, 9 tane madde, fıkra iptal edilmiş, 4 tanesi de uygun görülmüş, 2015. Ancak 2015 yılı bütçesiyle ilgili olarak verilen bu karar 2016 yılının ortasında hatta ortasını geçtikten sonra yayınlanmış, yani 2015 bütçesi uygulanmış ve bitmiş. Bu arada 2016 yılı bütçesi yapılmış, 2016 yılı bütçesine de Anayasa Mahkemesi bu konuda karar vermediği için maddelerin aynısı birebir konmuş, birebir konmuş.

Değerli arkadaşlar, arkasından daha önceden Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği maddelerle ilgili olarak yeniden Anayasa Mahkemesine gidilmiş. Hatta ilave olarak bazı maddelerin de Anayasa'ya aykırılığı iddia edilerek 29'a yakın madde için Anayasa Mahkemesine gidilmiş ve ne 2016 yılı bütçesi -2017 yılı bütçesinde de devam etmiş bu Anayasa'ya aykırı hükümlerin konulmasına- ne de 2017 yılı bütçesiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesi karar vermemiş.

Bir devletin yıllık olan bir yasasının Anayasa'ya aykırılığını bile değerlendiremeyen bir kurum nasıl değerlendirilir performans açısından takdirlerinize bırakıyorum. Bu, olmaz. Bu, suyun bittiği yerdir, denizin bittiği yerdir bu olay. Bütün yöntemler biterse Anayasa Mahkemesine gidersiniz, Anayasa Mahkemesinde deniz bittiyse ne yaparsınız?

Bütçe yasalarının değerlendirilmesi o kadar önemli bir olay değildir. Yıllardan beri yıllardan beri yapılır, büyük bir hızla yapılır üstelik de. Hele bir de daha önceki kararında neredeyse aynı üyeler tarafından verilmiş karar ve ilgili maddeler varsa da onlarla ilgili de ivedi olarak bir karar verilir, biter bu olay. Bu konuda değerlendirme yapmak istemiyorum, benim o kurumlara kurumsal olarak saygım var. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bizim bütçe kanunlarımızı bile değerlendirmemek suretiyle, Anayasa'ya aykırılıklarını değerlendirmemek suretiyle yıllık olan bu kanunların Anayasa'ya aykırı uygulamalarına neden olması nedeniyle sorumluluğunu tamamen onların vicdanlarına bırakıyorum, çünkü kararlarına zaten karışmıyor imişiz.

Şimdi, değerli milletvekilleri, ülkemiz, bu bütçe görüşmeleri sırasında defalarca lanetlediğimiz iğrenç bir darbe girişimiyle karşı karşıya kaldı. Bu durum devletin ve toplumun varlığı ve güvenliği demokrasimiz açısından büyük bir tehlike oluşturması nedeniyle büyük bir hızla olağanüstü hâlin ilanını gerektirdi. Çünkü olağan yöntemlerle böyle bir belanın altından kalkmanın mümkün olmayacağı kabul edildi, Meclis de o kararı onayladı. Kuşkusuz, hepimiz kabul ediyoruz veya en azından bireysel olarak ben olağanüstü hâllerde olağan yöntemlerle o olağanüstü hâle neden olmuş olayların kolay kolay çözülemeyeceğini kabul ederim, zaten Anayasa'mızın da söylediği bu. Anayasa'nın ilgili maddesinden başka söylediğimiz bir şey yok. Olağanüstü yöntemlerde yönetime, yürütmeye olağanüstü yetkiler verilir ama bu yetkiler sınırsız değildir, bu yetkiler kesinlikle sınırsız değildir. Nitekim, Anayasa'mızın, olağanüstü hâl sürecinde Cumhurbaşkanının Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda kanun hükmünde kararname çıkartacağına ilişkin hükmü var. Yani olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konular, bunun altını kalın kalın çiziz, olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konular. Doğal olarak bu şekilde yani olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda çıkartılmış olan kanun hükmündeki kararnamelerde konu sınırlaması yok, yok, olağanüstü hâlin gerektirdiği konu olduğunda konu sınırlaması yok. Anayasa'nın yazdığı konu bu ancak bu, olduğu gibi sınırsız bir şekilde, her alanda olağanüstü hâl kararnamesi çıkartılacağı anlamına gelmiyor. Özellikle, olağanüstü hâlin gerekli kılmadığı konularda düzenleme yapılmaya kalkılması, biraz önce Sayın Bakanın altını

çizerek söylediği, kuvvetler ayrımı ilkelerine zaten aykırı düşüyor çünkü Anayasa'nın başlangıcında belirtilen kuvvetler ayrımı, devlet organları arasındaki üstünlük sıralaması anlamına gelmiyor, belli devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret olduğu çok net olarak belirtiliyor ve "Bu konuda yapılmış medeni bir iş birliğidir bu olay." diyor. Olay öyle olunca, olay bu şekilde değerlendirilince bunun tersine uygulama yapılması çok açık bir şekilde Anayasa'ya aykırı bir değerlendirme oluyor.

Şimdi, hangi konular olağanüstü hâlin kapsamında değerlendirilmez? Bu, olağanüstü hâl kararında zaten belirlidir, net şekilde belirlidir. Şimdi, sizlere olağanüstü hâl kapsamında alınması gereken olağanüstü hâl kararlarından bazılarına örnekler vermek istiyorum, sürekli olarak veriyorum da zaten. Kısa süre içerisinde neredeyse 1.046 tane maddede değişiklik yapılmış –daha önceden de konuştuğumuz burada- 472 madde olağanüstü hâlde uzaktan yakından ilgilendirilmeyecek konularla ilgili olmuş. Şuradan birkaç tanesini yeniden hatırlattığımda ne demek istediğim çok daha net anlaşılacak: Olağanüstü hâl kararnamesiyle cazibe merkezleriyle ilgili düzenleme yaptık, Olağanüstü hâl kararnameleriyle kamu arazilerinde irtifak hakkı kullanımı ve kullanma izni verilirken tersane yatırımlarıyla ilgili düzenleme yaptık, tersane, at yarışları lisanlarının Varlık Fonu'na devrini yaptık olağanüstü hâl kararnamesiyle, Millî Piyangoya ait piyango düzenleme haklarını Varlık Fonu'na devrettik, Merkez Bankasının bazı alımlarının Kamu İhale Kanunu kapsamının dışına çıkartılmasını düzenledik olağanüstü hâl kararnamesiyle, bazı iktisadi devlet teşekküllerinin Varlık Fonu kapsamına alınmasıyla ilgili düzenleme yaptık –ki ona geleceğim ayrıca, başka bir şeyimiz var- kış lastiği kullanımıyla ilgili düzenleme yaptık, muhtarların sigorta primlerinin hazineye karşılanmasıyla ilgili düzenleme yaptık, Resmî Gazete'nin basımıyla ilgili düzenleme yaptık, gayrimenkul sertifikası ihracına ilişkin düzenleme yaptık, işsizlik sigortası prim borçlusunu kurumların taşınmazlarının takasıyla ilgili düzenleme yaptık, arkadaşlık siteleriyle ilgili düzenleme yaptık, Odalar ve Borsalar Birliğinde oy kullanacaklarla ilgili düzenleme yaptık, yaptık da yaptık değerli arkadaşlar.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Devlet alacaklarında kuru sabitledik.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Evet, yaptık da yaptık.

Şimdi, bu konularla ilgili olarak yapılmış olan düzenlemeleri fiilî olarak, yasal olarak buralarda gördük, buralarda kabul etmediğimiz maddeler de geldi girdi bunların içerisine. Bunun için Anayasa Mahkemesine gittik, dedik ki: "Olağanüstü hâl kararnameleriyle sınırsız değildir bunların yetkisi ancak olağanüstü hâlin gerekli kıldığı alanlarla sınırlıdır." Nitekim, Anayasa Mahkemesinin 1990 yılında vermiş olduğu bir kararla da bu olay net olarak kabul edilmiş.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu kararda "Bizim kesin olarak öyle bir yetkimiz metkimiz yok arkadaşlar." diyor. Açıkça, net olarak olağanüstü hâllerde, sıkıyönetim ve savaş hâllerinde çıkarılan kanun hükmündeki kararnamelerin şekil ve esas bakımından Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz. Peki, nerede açılacak şimdi bu dava, nerede açılacak? Ne olacak bu olay? Olağanüstü hâlde ilgili mi? Hayır, değil. Doğurduğu sonuçlar itibarıyla bırakın olağanüstü hâli, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerini etkileyecek kararlar var buralarda. Bunların hepsi yasal olarak çıkartılabilir belki de değerlendirilebilir de. İyi ama bu, Meclisin görevidir biraz önce okuduğumuz çerçeve içerisinde, kuvvetler ayrılığı ilkesinin çok somut olarak göstergesidir.

Bir anayasa mahkemesi bu olaylar karşısında kapısını nasıl kapatabilir değerli arkadaşlar? Anayasa'nın maddeleri yazıyor, olağanüstü hâli gerektiren konulardaki sınırsızlık söz konusudur. Tamam, o konularda şekil ve esas olarak inceleme yapmaz. Peki, olağanüstü hâli gerektirmeyen konularda ne olur? Böyle bir boşluk olmaz Sayın Bakan, böyle bir boşluk gerçekten olmaz. Yani tuz kokması gibi bir olay bu. Geri dön, şimdi "Anayasa Mahkemesi bunu reddederse, kabul etmezse ne olur?" diyorsunuz. Çok daha önemli bir konuya değinmek istiyorum burada.

Biliyorsunuz, burada bir Varlık Fonu Kanunu çıkardık. Varlık Fonu'yla ilgili olarak hepimizin aşığı yukarı tereddütleri vardı, bizlerin ciddi anlamda tereddütleri vardı çünkü çok net bir şekilde bazı olaylar nedeniyle Türkiye'nin ciddi olarak bu konularda sıkıntıya gireceğini tahmin ediyor idik. Şimdi, Varlık Fonu'nu kurduk, Varlık Fonu'nda iki madde nedeniyle de Anayasa Mahkemesine gittik, dedik ki: "Bu, Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 87, 160, 161 ve 163'üncü maddelerine aykırıdır." Çok basit aslında, burada çok tartıştığımız için hatırlarsınız, Bakanlar Kuruluna hiçbir sınırlamaya bağlı olmaksızın kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufu altında bulunan ihtiyaç fazlası gelir, kaynak, varlık, her şeyi Varlık Fonu'na devretme yetkisi verdik, Varlık Fonu'nda bu vardı. Dedik ki: "Olmaz, Bakanlar Kuruluna altı, üstü, sınırı, ne olduğu belli olmayan bu kadar büyük bir yetki verilmez. Bu olmaz. Bu, bütçe hakkına da aykırıdır, Anayasa'ya da aykırıdır." Nitekim, maddelerinin hepsi sayıldı. Yine aynı şekilde, Anayasa Mahkemesindeki merkezi bütçeyle yani burada verdiğimiz bütçe ödeneklerinin yine Bakanlar Kurulu kararıyla istenildiği gibi değiştirilmesi sonucunu doğuran yetkiler de verdik, "Bu da Anayasa'ya aykırı, bu ikisi Anayasa aykırıdır." dedik. Varlık Fonu'yla ilgili Anayasa aykırılık iddiamız devam ediyor. Varlık Fonu'yla ilgili Anayasa Mahkemesi karar verdi mi? Hayır, vermedi. Varlık Fonu'yla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi karar vermedi ama bu arada, olağanüstü hâl kararnameleriyle biz burada kanundan çıkarttığımız varlıkların hepsini devrettik. Devrettiğimiz şeyler öyle sıradan şeyler falan değil değerli arkadaşlar. Biraz önce söylediğim, at yarışlarıyla ilgili Varlık Fonu'na devir kanun hükmündeki kararnameydi, Millî Piyango o şekildeydi ama onun ötesinde, yine BOTAŞ, Ziraat Bankası, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, PTT, Borsa İstanbul, TÜRKAST, bunların hepsi Varlık Fonu'na devredildi olağanüstü hâl kararnamesiyle, ÇAYKUR, Eti Maden. Yani bu kurumların, sermayesinin yüzde 100'ü devlete ait olan bu kurumların olağanüstü hâl ilgisi konusunu burada değerlendirmiyorsa eğer bir kurum ve bununla sınırsız bir şekilde olduğu gibi kurduğumuz ve Sayıştay denetimi konusunda, sermayesinin tamamı devlete ait olan kurumların Sayıştay denetimine tabi olmasına ilişkin hüküm de zorlanarak yani o da atlanarak devredilmesi konusunu takdirlerinize sunuyorum. Ne diyebilirim? Yani hem kurulmuş olan kurum Anayasa'ya aykırı diye iddiada bulunmuş, Anayasa Mahkemesine gidilmiş hem de olağanüstü hâl kararnamesiyle Anayasa'ya aykırı bir şekilde Anayasa'ya aykırı olarak faaliyette bulunacak bir kuruma yetkiler devredilmeye başlanmış.

Değerli arkadaşlar, demokratik bir ülkede bu olay o kadar kolay bir olay değil. Bu işin en zirve noktası da yine olağanüstü hâl kararnamesiyle Savunma Sanayii Destekleme Fonu'ndan Varlık Fonu'na 3 milyar lira borç verdirmek olmuş. İşte bu sözün bittiği yer oluyor. Yani olağanüstü hâl kararnamesinde diyorlar ki Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na: "Sen Varlık Fonu'na 3 milyar lira borç ver." Bağışlayın ama gerçekten hazmedilemiyor, bizim devletimiz güçlü bir devlet, geleneği olan bir devlet, genç cumhuriyet yüz yılını doldurmuş ama Osmanlı'dan beri gelen bir tür gelenekleri var. Koskoca Bakanlar Kurulu bir kamu kurumuna öbür kamu kurumuna borç verdirmek için olağanüstü hâl kararnamesini kullanıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu koşullar altında biz Anayasa Mahkemesinin bütçesini görüşüyoruz. Dolayısıyla bu tartışmaların hepsinin burada yapılması elbette mümkün değil ama benim çok somut olarak bildiğim bir şey var, daha önceden Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlara dayanarak var. Olağanüstü hâl yönetiliyor olmak hukuk devleti ilkelerini dışında yönetiliyor anlamına gelmiyor. Nitekim Anayasa çok net olarak bunu söylüyor. Bireysel hakların korunmasıyla ilgili düzenlemelerde de bunu söylüyor. Biz o nedenle Anayasa Mahkemesinin performans denetimini ön sırada değerlendirmeye çalıştık, biz daha buradan yani Bütçe Komisyonundan, Parlamentodan çıktuktan sonra ilk kapısı Anayasa Mahkemesi oranın. "Bir dakika, durun Anayasa'ya aykırıdır." diyecek. Demezse ne olacak? Onu bilmiyorum değerli arkadaşlar, bilen varsa söylesin. Anayasa Mahkemesi görevini yapmadığı zaman ne yapacağız? Ha, bunları ayrıntısıyla inceler sadece şöyle bir kanun maddesini

yazmaktan ibaret 148'inci maddedeki ifadeyi değil de daha önce Anayasa Mahkemesinde yapılmış olan tartışmaları çürütürük ve Anayasa'daki sadece o olağanüstü hâl ile ilgili olan konulardaki açıklığa kavuşturarak bir düzenleme yaparsa biz de rahatlarız ve ne olduğunu biliriz en azından, bu düzenlemeyi yapanlar da bilir. Yapılmıyor, birileri bar bar bağııyor, bu, karşıtlık olayı değil, bu, ülkenin hukukunu savunmak olayı. O nedenle yeteri kadar sıkıntısı olan bir ülkeyiz ve bu sıkıntıların daha da büyüyeceğini biliyoruz. Ancak öncelikle biz hukuk tartışmalarında ayaklarımızı sağlam basıp göğsümüzü gere gere "Biz hukuk devletiyiz." demek zorundayız. Bu olanağın yeniden devlete tanınması gerekiyor bütün kurumlarıyla beraber.

Yine de bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Beştaş, buyurun lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ve hazırın; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu Adalet Bakanlığı bütçesi uygulamaları Türkiye'deki en büyük sorun ağlarını içeriyor, buna ilişkin süremiz dâhilinde genel hatlarıyla ifade etmeye çalışacağım. Öncelikle şunu söylemek isterim ki bütçeyle ilgili Avrupa Konseyi üyesi ülkelerde adalet sistemine ayrılan ortalama bütçe yüzde 9 iken ülkemizde, Türkiye'de yüzde 1,5 dahi değildir. Bu, önemli bir sorun alanıdır, bu da aynı zamanda bütçedeki ödenek ile adaletle aynı orantıda bir düşüş ya da yükseliş göstermektedir. Bu da ülkemizdeki adalet uygulamalarının ne kadar yetersiz, adil ve tarafsız yargılamaların, sıkıntıların, varlığına da işaret ediyor.

Aslında sözümün başında söyleyecektim ama şimdi söyleyeyim, sona bırakmayayım, çok erkek bir salondayız, çok eril bir ortam gerçekten. Adalet Bakanlığı, bürokrasi, tam anlamıyla bir erkek yargı var, kadınlar, kadın hak savunucuları bu konuda sıklıkla buna vurgu yapıyorlar, umarız gelecek yıl bu salonda daha çok kadını görme şansına erişiriz. Çünkü bugün kadın olarak ben varım, bu toplumun, bu ülkenin ve dünyanın yarısıyız, bu nedenle Adalet Bakanlığı bütçesinde de, diğer görüşmelerde de bunun olmasını temenni ediyoruz. Yani bir kadın arkadaş gördüm, maalesef böyle çok erkek bir yargı ve devlet ve Hükümet var, bunu söylemeden geçmek istemedim.

BAŞKAN – Bir tane genel müdürümüz var burada.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Evet, bir genel müdürümüz var, umarız artar, pozitif ayrımcılık, aynı zamanda taraf olduğumuz ulusal üstü sözleşmelerin de bir gereğidir.

Şimdi, yani bütçeye ilişkin ayrıntılı tespitler yapmak isterim ama Adalet Bakanlığı uygulamalarını öne almak gibi bir tutumumuz var çünkü gerçekten çok vahim uygulamalarla karşı karşıyayız. Öncelikle OHAL'le başlamak istiyorum. 2017 yılı tümüyle OHAL ile geçen bir yıl oldu maalesef ve hâlâ OHAL yürürlükte. OHAL kapsamında çıkarılan kanun hükmünde kararnemelerle Anayasa'nın, yasaların değiştirildiği, tümüyle hukuka aykırı bir dayanakla OHAL'in ilanına sebep olmayan konuların çoğunda da kanun hükmünde kararnemelerle yaşamın dizayn edildiği de bir gerçek. Aslında OHAL ilan edildiği gün Mecliste şunu çok net konuşmuştuk ve çok iyi hatırlıyorum. Başbakan, "Bu, vatandaşa zarar vermeyecek, bu, devletin kendisine ilan ettiği bir OHAL." demişti ama çok kısa bir süre sonra aslında vatandaşa OHAL ilan edildiğini, Türkiye'de 80 milyon yurttaşın önemli bir bölümünün OHAL uygulamalarıyla, çok ciddi bir sıkıntıyla boğuştuğunu bugün de biliyoruz, görüyoruz, yaşıyoruz. Bu

nedenle OHAL'in bir an önce gerçekten kaldırılması gerekiyor, kanun hükmünde kararnamelemlerle de yaratılan mağduriyetlerin onarılmaz zararların daha da büyümemesi için bir an önce bu uygulamanın kalkması gerekiyor.

Sayın Başkan, bu KHK uygulamalarıyla birçok değişiklik yapıldı ama yani bu değişikliklerle ileride normale dönüşmek gibi bir umudumuz ve mücadele alanımız var fakat şu anda buna dair hiçbir belirti de görmüyoruz. Ne yapıldı OHAL'de? Bir kere tutuklamanın üst sınırı yedi yıla çıkarıldı, kanunda bu sınır farklıydı, erteleme oranları değiştirildi, son yapılan değişiklikleri de ayrıca değerlendireceğiz. Bu ne demek? Kanunu doğrudan ilga etmek demek, yine anayasal hak ve özgürlüklerin tümüyle kanun hükmünde kararnamelerle aslında yasama organının devre dışı bırakıldığı bir dönemi yaşıyoruz. Başka ne oldu? Binlerce tutuklama, yüz binlerce ihraç, -bunları Genel Kurulda da sıklıkla ifade ediyoruz- yani açıkçası OHAL tam bir karabasan gibi Türkiye'nin üzerine çökmüş durumda.

Siyasetçiler, gazeteciler, avukatlar, toplumun farklı kesimleri bu OHAL uygulamalarının mağdurları yani şu anda onu ayrıca değerlendireceğim, eş genel başkanlarımız ve 9 milletvekili, Enis Berberoğlu'yla beraber 10 milletvekili hâlâ cezaevinde. 126 gazeteci cezaevinde, her ne kadar sarı basın kartını aldığımızı söyleseniz de Sayın Bakanım, onlar gazeteci. Sarı basın kartını iptal edilmesiyle gazeteci olma vasıfları ve görevleri sona ermiyor; her ne hikmetse sarı basın kartı iptal edildikten sonra gazeteciler tutuklanıyorlar ve gazeteci olmaktan çıkıyorlar. Tıpkı milletvekillerinin milletvekilliği düşürüldükten sonra "İşte milletvekilliği yok ki, cezaevinde." demek, doğru olmaz kanaatindeyim.

Yine, 110 avukat davalara girmekten menedildi ve avukatlar üzerinde Türkiye tarihinin en büyük baskı uygulamaları şu anda yürürlükte, en son ÇHD Genel Başkanı Selçuk Kozağaçlı tutuklandı, yine Eş Genel Başkanımız Yüksekdağ'ın avukatı Özlem Gümüştaş, Sezin Uçar da şu anda tutuklular ve cezaevindeler. İşin daha da vahim tarafı Suruç katliamı, 10 Ekim katliamı, Soma katliamı ve daha birçok toplumsal olaydan dolayı müdahil avukat olarak görev yapan avukatlar da tutuklandılar ve bu, tümüyle yargının tarafsız ve bağımsızlığına vurulan çok büyük bir darbe niteliğindedir. Yargılamaların uzunluğu her zaman şikâyet ettiğimiz bir mesele, bunu da not olarak düşmüş olayım.

Yine, kadına yönelik şiddet davalarında yargının tutumu maalesef yıllar ilerledikçe hiç değişmedi, failler cezasızlıkla ödüllendiriliyor. Bir kadın öldürmek, kadına işkence yapmak, eşini öldürmek ya da sokakta bir kadına tacizde bulunmak âdeta övünülebilecek bir mesele hâline geldi. Yargının bu konudaki tutumu yıldan yıla azalmak yerine, maalesef üzüntüyle belirtmek isterim ki gitgide cezasızlık politikası daha da tırmanıyor.

Yine, çocuk adalet sisteminde -bildiğimiz üzere- gerçekten çocuklara yönelik fiillerde, istismlarlarda ve diğer suçlarda da aynı şekilde cezasızlık politikası devam ediyor. En son, Silopi'de Furkan ve Muhammet kardeşler panzerle ezilmişti. Kamuoyunda çok tartışıldı ve oradaki tek sanık da -polis sanık- tahliye edildi. Cinayet aslında ve "Panzerin arızası yoktur." diye savunmalar geçtiği hâlde "Bir trafik kazası." diye geçirtilererek sanıklar tahliye edildi.

Cezasızlık politikası, kolluk kuvvetlerinin sanık olduğu, fail olduğu davalarda Türkiye tarihinde yine hiç değişmedi. Çok yakından bildiğim davalardan, bizzat müdahil avukatlık yapmış olduğum davalardan birkaçını söylemek isterim. Cemal Temizöz beraat etti, Mete Sayar beraat etti, Musa Çitil beraat etti ve bunların işledikleri suçlar aynı zamanda insanlığa karşı suçlardı. Musa Çitil aralıksız terfi ediyor, bu dönemde, AK PARTİ iktidarı döneminde de aralıksız -şu anda ne oldu orgeneral mi, tuğgeneral mi bilemiyorum ama- terfisi devam ediyor.

Yine, Şemdinli davası, Umut Kitabevinin bombalanması Türkiye'de çok ciddi gündem yaratmış, hatta o zaman şu anki Cumhurbaşkanı tarafından eleştirilen bir davaydı yani daha doğrusu açığa çıkarılması gerektiği yönünde bir tutumu vardı. Ama Şemdinli davasındaki sanıklar otuz dokuz yıl on

ay yirmi yedi gün ceza almışlardı. Ferhat Sarıkaya, iddianameyi hazırlayan savcıydı. Ama bu dönem yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunuldu ve bu katiller şu anda serbest; Ali Kaya, Özcan İldeniz ve Veysel Ateş maalesef şu anda özgürler, otuz dokuz yıllık cezanın infazı durduruldu. Yani kolluk gücü asker, polis, kamu görevlisi failse ne ceza var ne tutuklama var ne de başka bir tedbir var, görevden atma gibi ya da görevini dondurma gibi hiçbir uygulama yok, sistematik olarak bir cezasızlık politikası var.

En son 21 Mart “Nevroz” Bayramı’nda Kemal Kurkut Diyarbakır’da öldürüldü ve kameralarda öldürülme görüntüleri var fakat tutuklama kararı bile verilmedi.

Tahir Elçi, benim arkadaşım, Baro Başkanıydı, Diyarbakır’da onlarca kameranın görüntüsünde öldürüldü ve iki yıl geçti. Defalarca başsavcıyla görüştük, defalarca Adalet Bakanlığına dilekçeler verdik, defalarca araştırma önergesi indirdik ama tek bir polisin şüpheli olarak ifadesi alınmadı. Tahir Elçi’yi kim öldürdü gerçekten? Kimin öldürdüğünü biliyoruz, isim olarak bilmemize gerek yok, görüntüler belli, hatta soruşturmadaki avukat arkadaşlar isim ve cismi bile gösterebilecekken, Başbakan Yardımcısı, Adalet Bakanı bizzat Türkan Elçi’yi ziyaret ettiği hâlde, Sayın Bozdağ bizzat söz verdiği hâlde “Failleri ortaya çıkaracağız.” diye, hâlâ Türkiye’de öldürülen Tahir Elçi’nin failleri, bir baro başkanının faili yargı önüne çıkarılmadı.

Yine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde 2016 yılında en yüksek miktarda tazminata mahkûm edilen ülke Türkiye. Bunlar gerçekler, hakikatler. Hakikatler acı olabilir ama bunlarla yüzleşmemiz gerekiyor. Şu anda Adalet Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz.

Sayın Bakan, siz konuşmanızda OHAL İnceleme Komisyonunun çok büyük bir adım olduğunu söylediniz. Ne diyeyim? OHAL İnceleme Komisyonu ne yaptı? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine giden başvuruları geri döndürmek için kuruldu. Biz gittik, Avrupa’da da görüşmeler yaptık. Bizzat Jagland’la ilgili temaslarımızda, burada da yaptığımız gözlemlerde ve tespitlerde yüz binlerce ihracın -göreve dönmek için- yargı yolu kapatıldı. Yargı yolu kapatılmaz. Bunlar er ya da geç dönecek, yargıya başvuracak ama şu anki mağduriyetlerin hesabını kim verecek? “FETÖ” adı altında binlerce, on binlerce hakkında tek bir soruşturma olmayan, tek bir kere adliye yüzü görmeyen doktorlar, kamu görevlileri ihraç edildi ve OHAL İnceleme Komisyonu şu ana kadar hâlâ tek bir karar vermiş değil, verebilmiş diyemiyorum, bu konudaki politika devam ediyor.

Yine, istinaftan söz ettiniz konuşmanızda. İstinaf mahkemeleri neye dönüştü, bizim yakından gözlemimiz? “Davaları hızlandırma” deniyor ama doğru, Diyarbakır Milletvekilimiz Çağlar Demirel’in dava dosyası istinaf mahkemesinde on beş gün içinde onaylandı. Onlarca klasörlük dava dosyası on beş gün içinde onaylandı. Ben avukat olarak 100 klasörü, 50 klasörü on beş günde okuyamam, hiçbir hâkim ve savcı da okuyamaz. Burada istinaf mahkemesinin nasıl karar verdiğini bence düşünmemiz lazım ve istinafların özellikle Yargıtaya kapalı olması muazzam mağduriyetlere mahal vermektedir, bunu da Adalet Bakanlığımızın gündemine alması gerektiğini söylüyorum çünkü telafisi imkânsız zararlar ortaya çıkıyor. İstinaf mahkemeleri şu anda HDP’den doğru bir değerlendirme yapacak olursam vekil yargılamalarında zamanı hızlandırma, bir an önce vekilliği düşürme aracına dönüştürülmüş durumda.

Şimdi, diğer yandan, Adalet Bakanlığının yargı kurumları üzerindeki etkisi; bunu, Genel Kurulda sıklıkla ifade ettik çünkü elimizde belgeler var. Gerçi tarafımızca bir inceleme yapılacağı söylendi ama henüz bize bir cevap verilmedi. Demirtaş davasında Kayseri’deki yargılamaya ilişkin Adalet Bakanlığı adına bir hâkim imzasıyla “Demirtaş’ı mahkemeye getirmeyin.” talimatı verilmiş. Bu belge elimizde, Meclis tutanaklarında var ve üstüne üstlük mahkûm eden bir yazı, bunu sunduk, Meclis Başkanlık Divanı’nda da var ve Adalet Bakanlığı bu konuda bir açıklama henüz yapmadı. Adalet Bakanlığının mahkemelere yazı gönderip sürekli takip etmesi normal mi Sayın Bakan, bunu bizzat size soruyorum.

Özellikle milletvekili davalarında her ay düzenli bir şekilde bu dosyaların akıbetini bize bildirin, hızlandırın şeklinde yazılar var, hepimizin dava dosyalarında var, diğer davalarda, siyasetçilerin davalarında da var. Bu normal bir durum değildir, hele hele “SEGBİS’e çıkarmayın, adil yargılanma hakkını kullandırmayın.” demek doğrudan yargının emir ve talimatlara muhatap olması anlamına geliyor.

Şimdi, diğer yandan, yine Türkiye'nin en önemli gündemlerinden biri İmralı Adası. Tecrit, çözüm süreci ve barış sürecinin başlatılması konusunda bizim Halkların Demokratik Partisi olarak aralıksız bir talebimiz ve çabamız var. O dönemde muhatap olan İmralı'daki Sayın Öcalan şimdi neden tecritte? 21 Temmuz 2011 tarihinden beri avukatlarıyla görüştürülmedi ve bu sadece bir kişinin sorunu değil, Türkiye'de şu anda hepimizin ekmek gibi, su gibi huzura, barışa ve gerçekten çatışmasız bir ortama ihtiyacımız var. Demokratik siyaseti güçlendirecek adımlar yerine bu tip uygulamalar maalesef zarar veriyor, ülkeye zarar veriyor, hepimize birden zarar veriyor.

Cezaevlerine gelecek olursak, her şeyden önce cezaevleri sivil toplumun denetiminden ve bizlerin, yasama Meclisinin denetiminden uzak bir şekilde devam ediyor. Cezaevlerindeki sorunları, emin olun, tek tek sayarak bitirmem mümkün değil çünkü yığınla, şu anda çantamı çıkarsam, birazdan gösterebilirim, 50 tane mektup var. Her gün onlarca mektup alıyoruz biz cezaevlerinden. İşkence uygulamalarından zorla aramaya, çıplak aramaya, koğuşlara gidilip dövülmeye kadar -bunlar doğru yanlış demiyorum- bu iddialar hâlihazırda yoğun bir şekilde bize geliyor ve burada keyfi sevkler, gece yarısı sevkleri aralıksız devam ediyor. Öğrencilerin eğitim hakları KHK'yle ellerinden alındı. Hasta tutsaklar meselesi hâlâ bir kangren olarak önümüzde duruyor ve bu çözüme kavuşmadı. Yine kadınların ped ihtiyacı çok ciddi bir gündem olmasına rağmen karşılandı mı, henüz emin değiliz, belki sorularda bunun yanıtını alabiliriz.

İş yurtlarında çalışan mahkûmlar çok kötü koşullarda sabah sekiz, akşam sekiz vardiyası gibi bir çalışma içindeler. Hâlihazırda bir kimlik uygulaması var Elâzığ'da. Aile görüşü bu nedenle engelleniyor, mahkûmlar -en son bir heyet de gönderdik, Bakanlığımıza da bildirdik- bu kimlik uygulamasına karşı bir tepki göstermişler ve şu anda görüşe çıkmıyorlar. Tarsus Cezaevinden ciddi problemler yansıyor bize, Denizli'de açlık grevi bugün itibarıyla 17'nci gününde. Orada da çay ve kahvenin açlık grevindekilere kesildiği ve bir vitaminin alınmadığı, verilmediği dün itibarıyla aileler ve avukatlar tarafından bize iletildi. Yine, bizim, Sincan Cezaevinde bizzat Burcu Vekilimiz, Muş Milletvekilimizin ilettiği bir mesele olarak orada da ciddi sıkıntıların olduğunu, mesela sıcak su meselesinin çözülemediğini, yine tesisatların yenilenme ihtiyacı olduğu, TV kanallarının genellikle çekmediği şeklinde şikâyetler var. Daha da vahimi, cezaevlerinde ölümler devam ediyor. Benim vekili olduğum Adana ilinde, iki hafta önce “Mehmet Kil isimli bir hükümlü intihar etti.” diye bize bildirildi. Ben aileyi ziyaret ettim, gittim, avukatlarla görüştüm. Sayın Bakan, Mehmet Kil'in duş borusuna kendisini astığı iddia ediliyor. Duş borusunun bir vücudu çekmeyeceği tartışmadan varestedir, her türlü izahtan da varestedir. Duş borusunda bir 50-60 kilo nasıl çekilir ve üstüne üstlük, fotoğraflar var, kamera görüntüleri; ilk giden ekip fotoğraf çekmiş, ayakları yerdeymiş, havada bile değil ve vücudunda hiçbir iz yok, sadece burada bir sıkışma izi var. Buna benzer ölümler de artış gösterebilir diye ciddi bir endişe içindeyiz. Cezaevlerindeki sorunun bir an önce gerçekten gündeminize alınması ve bunun, bu ihlallerin çözülmesi çok ivedi olarak önümüzde duruyor.

Şimdi, AYM kararına gelmek istiyorum, çok önemli, geçen hafta açıklandı ve 4 Kasım operasyonuna. Sayın Bakan -konuşmanızda- sadece bugün değil, sıklıkla, Hükümet yetkilileri yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını vurguluyor, kuvvetler ayrılığının eksiksiz bir şekilde yürürlükte olduğunu ve bu konuda

bir sıkıntı olmadığını söylüyorsunuz; bu, sizlerin açıklamaları. Gelin görün ki yaşam böyle seyretmiyor. Yargının tarafsız ve bağımsız olduğuna dair bir hissiyatı bırakın, bir görgümüz yok. Neden? 4 Kasım 2016'da ben Demirtaş ve Nursel Aydoğan'ın gözaltına alınmasını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, son cümlelerinizi alayım lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ne kadar oldu Sayın Başkan?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bedia Hanım'ın yerine de o konuşacak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben Bedia Hanım yerine de konuşuyorum, bana vekâlet verdi.

Bir anda, 5 ilin savcısı aynı dakikada -saatte demiyorum- milletvekillerini gözaltına alıyor. Savcılar arasında bir koordinasyon var mı? Yok. Bir üst kuruluş var mı? Tabii ki yok. Savcılar kendi işlemlerini yaparlar. Milletvekilleri için helikopterler ve özel uçaklar hazır edildi ve hepsi ilgili illere sevk edildi. Sadece bu bile yargının tarafsız ve bağımsız olmadığını göstermeye yetiyor. AYM kararı... AYM kararını okumadıysanız -okuduğunuza eminim- lütfen bir daha okuyun. O bir hukuki metin mi? Değil. Daha önce AYM, Anayasa Mahkemesi böyle bir karar vermedi. Kararın yüzde 80'i hiç alakasız siyasi olaylarla ilgili ve Anayasa Mahkemesi -burada ağırlıklı olarak hukukçuyuz hepimizin bildiği üzere- hak ihlal edildi mi, edilmedi mi, ona bakar. Anayasa Mahkemesinin "Suç oldu mu, olmadı mı? Suçun vasfı değişiyor mu? Deliller yeterli mi?" gibi bir tartışmaya yetkisi yoktur, bu yetki yerel mahkemelerdedir. Burada en üst düzeyde temsilciler var Yargıtaydan, Danıştaydan, diğer yargı erki mensuplarından. Anayasa Mahkemesi, sadece hangi Anayasa ilkesinin, maddesinin ihlal edildiğine, bir hak ihlalinin olup olmadığına karar verir ama Anayasa Mahkemesi, Gülser Yıldırım davasında, Yıldırım davasında Bakanlığımızın savunması olmadığı hâlde, cevabı olmadığı hâlde, yazışmalar tükenmediği hâlde, Demirtaş dosyası üzerinden yazışmalar yapıldığı hâlde tam bir yıl sonra bir karar açıkladı ve bu kararda olayların vuku bulup bulmadığına, sübuta erip ermediğine dair bir tespit bulunuyor. 36 paragraf siyasi olaylar... Gülecek bir şey söylediğimi sanmıyorum. Burada bir Anayasa Mahkemesi kararını değerlendiriyorum, gülümsemene de gerek yok, çok ciddi bir mesele. Size demiyorum, arkadan gülümsemeler var da. Anayasa Mahkemesi tarafsız mı? Değil. Anayasa Mahkemesi...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Ona karışma.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İstedime karışırım Sayın Turan. Ben konuşurken gülüyorsanız buna niye güldüğünüzü de söyleyin. Anayasa Mahkemesine ilişkin...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Ben söyledim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sataşmadan söz istiyorum Sayın Başkan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yok, Sayın Turan, sataşmadım size, siz bana sataşıyorsunuz. Burası Genel Kurul değil ayrıca.

BAŞKAN – Sataşmadan burada söz yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Anayasa Mahkemesi kararını Bakanlığımızın dikkatine sunmak istiyorum. Çok önemli, çok hayati bir mesele. Çünkü Anayasa Mahkemesi demokrasinin garantör kurumlarından biridir.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, iki üç dakika içerisinde toparlamanız lazım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bitiriyorum.

Anayasa yargısı yapan, Anayasa'ya uygunluk denetimi yapan en üst kurum olarak gerçekten bize "Tuz koktu." dedirtiyor. Şimdi, tuzun koktuğu yerde biz artık neyi tartışalım. Burada, şu anda, milletvekilleri, belediye eş başkanları, gazeteciler, avukatlar, binlerce masum vatandaş cezaevlerindeyken halk iradesinden nasıl söz edebiliriz. Şimdi, Demirtaş dosyasını... Ben buna ilişkin daha önce önerge de vermiştim Sayın Bakan. Şu ana kadar tutuklu milletvekillerininin 327 duruşması yapıldı ve şunu soruyorum soru olarak: AKP, MHP ve CHP milletvekillerinin kaç duruşması yapıldı? Dokunulmazlıklar herkes için kalktıysa kaç dava var? Bunu bilmiyoruz. Sadece Demirtaş'ın 84 duruşması yapıldı ve birkaç duruşma hariç hiç mahkeme karşısına çıkarılmadı, bütün mahkemede bulunma talepleri reddedildi. Bu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına göre kesin, adil yargılamayı ihlaldir. Diğer yandan, burada bir kere getirilecekti, o da kelepçe takmaya zorlandı. Demirtaş, 6,5 milyon insanın oy verdiği, aileleriyle beraber 20 milyon yurttaşın temsilcisidir. Kendisinin Sayın Binali Yıldırım'dan, Sayın Kılıçdaroğlu'dan, Sayın Bahçeli'den bir farkı yoktur. O da partisinin lideridir ve bir siyasi partinin Eş Genel Başkanıdır. Kelepçeye zorlamak aslında halkın iradesine aynı zamanda kelepçe takılması anlamına gelmiyor mu?

Yine farklı gerekçelerle reddediliyor. Bir mahkeme yargılama giderlerini gerekçe gösterdi tuhaf bir şekilde: "Demirtaş'ı mahkemeye götüremeyiz çünkü giderlerimiz yok bu konuda." Adalet Bakanlığı bu konuda bütçeye bir kalem koysun çünkü çokça dava var -bu bizim talebimizdir aynı zamanda- ve adil yargılama hakkının olmazsa olmaz koşullarından bir tanesidir. En son, geçen gün, Diyarbakır 4. Asliye Ceza Mahkemesinin şöyle bir gerekçesi var: Diyarbakır ilinin sosyal, kültürel ve siyasal yapısı ve sanığın bulunduğu konum dikkate alınarak getirilme talebi reddedildi. Şimdi, burada, bütçede gerçekten şunun yerleştirilmesini istiyoruz: Artık Türkiye'nin tutuklu milletvekilleri var, rehin tutulan milletvekilleri var. Hani Sayın Bozdağ diyor ya "Amerika'da rehinimiz var." biz de "Türkiye'de rehinler var." diyoruz. Önce kendi rehinlerinize bir çözüm üretin ve bunların adil yargılanma hakkından faydalanması için bir çalışma yapılmasını talep ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, son cümleliz lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir de Diyarbakır ilinin siyasal yapısı nedir, bunu gerçekten sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, saygıdeğer milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım sunumunuz için teşekkür ediyorum. Türkiye, karmaşık olayların, kaotik gelişmelerin, ekonomik ve sosyal sıkıntıların yaşanmakta olduğu, bölgesel gelişmelerin Türkiye'nin güvenliğini tehdit ettiği bir süreçten geçmektedir. Böylesi bir ortamda hukukun sağlıklı işlemesi, adaletin doğru tecelli etmesi şüphesiz ki hepimiz için hayati önemdedir. Bilge Kağan devletin, adalet üzerine var olacağına işaret etmiştir. Konfüçyüs "Adalet Kutup Yıldızı gibi yerinde durur ve geri kalan her şey onun etrafında döner." demiştir. Düşmanlarının bile adaletine güvendiği Hazreti Ömer'in "Adalet mülkün temelidir." sözü, ilahi emrin adaletle yüklediği manayı da içinde barındırmaktadır.

Türk milletinin ve Türk devletinin tarih boyunca birçok farklılığı birlik içerisinde yaşatabilmesinin sırrını adaletle kuşatılmış kamu düzeninde görmek gerekir. İslam'ın doğuşundan kısa süre sonra, hızla tüm dünyaya yayılmasındaki en büyük sır da Allah'ın adalet konusundaki hükümleri ile Peygamberimiz'in adalet timsali söz ve davranışlarıdır.

Türk hâkimiyet anlayışında adalet önemli bir yere sahiptir. “Kutadgu Bilig”e göre Türk hükümdarlarına yüklenen görevlerin başında, iyi kanunlar koymak ve kanunları adaletle uygulamak vardır. “Kutadgu Bilig”de adaletle ilgili şu beyitler dikkat çekicidir: “Beylik çok iyi bir şeydir fakat daha iyi olan kanundur ve onu doğru tatbik etmek lazımdır.” “Ben işleri doğrulukla hallederim, insanları bey veya kul olarak ayırmam.” “Zulüm yanar, ateştir, yaklaşanı yakar; kanun sudur, akarsa nimet yetişir.”

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; son yıllarda Türkiye’de hukuk ve yargı sisteminin büyüyen sorunları birçok alanda kendini göstermektedir. 15 Temmuz hain kalkışması yargıyı da olumsuz etkilemiş, aklını ve vicdanını teröristlere kiralayanlar birçok insanın yargı eliyle mağdur edilmesine sebep olmuştur. Toplumda oluşan bu güven travmasının onarılması kuşkusuz zaman alacaktır. Bu noktada, Bakanlığınız ve yargı kurumlarına önemli görevler düşmektedir.

Bununla birlikte, karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, var olan hukuk kurallarının uygulanmaması ya da kişiye veya duruma göre uygulanıyor algısıdır. Demokratik hukuk devletinin en önemli unsuru olan eşitlik ilkesine aykırılık ve hukuk güvenliği hakkında ilgili olarak ortaya çıkan sorunlar, vatandaşın da adalete olan güvenini sarsmaktadır. Halkın adalete olan güveninin kaybolması ise milletimizin ve devletimizin bekası için önemli bir sorun, ciddi bir tehdittir. Konuşmanızın ilk paragrafı da bu manada oldukça önemli bir tespittir. Bunun toplumsal yaşamda yol açtığı en büyük tehlikelerden biri, kişilerin uyuşmazlıklarını yargıda görmekten çok, başka yol ve yöntemlere tevessül etmesi yargı birliğinin tehdit edilmesidir. Özellikle hızlı ve adil yargılamanın gerçekleşmemesi durumunda yasa dışı gruplar, yol ve yöntemler ortaya çıkmakta, devreye girmektedir. Adil yargılanma hakkının en önemli unsuru, makul süre içerisinde yargılanma hakkıdır. Toplumun yargı organlarına olan güveninin korunabilmesi ve hakkın gerçek sahibine bir an önce teslimi açısından yargılamanın makul süre içerisinde bitirilmesi ilkesi son derece önemlidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak adaleti, temel hak ve özgürlüklerin güvencesi ve devletin temeli olarak görüyoruz. Bu nedenle, yargının insanların tereddütsüz güvenebileceği, adalet duygusunun zihinlerde ve kalplerde yer ettiği bir yapıda olmasını istiyoruz. Yargı siyasi iktidarların veya belirli kişi ya da grupların güdümünde hareket etmeyen, bir kısım aidiyetlerin adalet duygusunun önüne geçmesine imkân vermeyen, daima ve her şartta hakkı savunan bir yapıda olmalıdır. Bize göre, hâkim ve savcıların liyakat ve vicdan sahibi olması, her şartta “Önce Türkiye, önce Türk devleti.” diyebilecek vasıflarda bulunması, sistemin etkin, erişilebilir ve adil bir şekilde işlemesi yargıya olan güvenin teminatı olacaktır.

İnsanlarımızın adaletli ve hakkaniyetli bir sosyal düzen içerisinde yaşaması hukukun üstünlüğü prensibinin hâkim kılınması, hak ve özgürlüklerin uygulamada da güvence altına alınması şarttır. Çeşitli güç unsurlarının hukuk devleti kurallarına göre sınırlandırılması suretiyle güçlünün değil, haklının korunması, toplumsal ahengin ve huzurun tesis edilmesi devletin kuşkusuz en temel görevlerindedir. Suçun oluşmadan önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınması, suçun işlenmesinden sonra olaya ait delil ve bilgilerin sağlıklı bir şekilde mahkemelere intikali, mahkemelerin bağımsız, hızlı ve doğru karar vermesi için bu süreci etkin kılacak bilgi teknolojilerinin kullanılması son derece önemlidir.

Yargı alanında yapılacak her türlü değişikliğin toplumun adalete güven duygusunu artıracak şekilde olması gerekmektedir; aksi durum, toplumsal huzursuzluğa sebep olacak, adalet duygusunu zedeleyecektir. Mağdur yerine suçluyu koruyan, bir kişi veya grubun hukukunu toplum yararının önünde tutan yaklaşımları adalet anlayışıyla bağdaştırmak mümkün olmayacaktır.

Bir ülkede toplumsal barışın, huzurun, ekonomik kalkınmanın, refahın hatta sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanması adaletin ve etkin bir yargı erkinin tesis edilmesiyle doğru orantılıdır. Çağdaş normlara uygun bir hukuk ve adalet sistemi olmayan ülkeler ekonomik ve sosyal krizlere de mahkûm bulunmaktadır.

Türkiye'nin ekonomik olarak büyümesi ve kalkınması için yatırıma ve üretime ihtiyacı vardır. Bu amaçla yatırımcılara cazip gelecek teşvik tedbirleri bu Komisyonunda görüşülen düzenlemelerle yapılmaktadır. Ancak hangi düzenlemeyi yaparsanız yapın, hukuk güvenliği bulunmayan, öngörülebilir yargı düzeni olmayan ülkelere yatırımcının gelmesi, gelse de kalıcı olması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle, adalet-ekonomi ilişkisi de 2023 hedeflerine ulaşmak, Türkiye'yi 21'inci yüzyılda lider ülke yapmak için son derece önemlidir.

Adalet, bir toplumu mutluluk ve refaha götürecek gelişmelerin sırtını dayayacağı mülkün olmazsa olmazıdır. Bir ülkenin hukuk devleti olduğundan bahsedilebilmesi için o ülkede bağımsız bir yargı teşkilatının varlığının tartışmasız olarak kabul edilmesi gerekir. Bağımsız yargı ise yargıçların bağımsızlıkları ile mesleki geleceklerinin ve özlük haklarının yasama ve özellikle yürütme organının baskı ve müdahalelerine göre şekillenmemesi ve yargıçların kendilerini güvencede hissetmeleriyle gerçekleşir. Bağımsız yargı, vatandaşların yasama ve yürütme organları karşısında en önemli teminatıdır. Bu teminat sayesinde hukuk devleti varlık bulur. Hukuk kurallarıyla yönetilen bir ülkede, toplum, genel hukuk ilkelerinin, adil yargılanma hakkının ve diğer temel hakların uygulanabilirliğinin garanti edilmesini ister. Bu nedenle, günlük gelişmelere bağlı işler yanında, mutlaka hukuk ve adalet alanında evrensel normları da dikkate alan kısa, orta ve uzun vadeli devlet politikaları oluşturulmalıdır. Hiçbir organ, makam, merci, kişi ve baskı grubuna ayrıcalık tanınmayacak biçimde yargı bağımsızlığı tesis edilmeli, hiçbir kimse ya da organ yargı denetimi dışında bırakılmayarak hukukun herkes için eşit ve adil bir şekilde tecelli etmesi sağlanmalıdır. Hâkim, savcı atamaları objektif kriterlere dayandırılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de 19 Ekim 2017 itibarıyla hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısı 16.140, adli hizmetlerde çalışan adalet personeli sayısı ceza infaz kurumları hariç 58.247'dir. Hâkim sayısı ile mahkemelere bağlı olarak çalışan adalet personeli sayısı genel olarak Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki ortalamanın altında kalmaktadır. 2018 yıllık programında yer alan Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonunun Yargının Etkinliği ve Kalitesi 2016 Raporu'na göre 100 bin kişiye düşen hâkim sayısı Almanya'da 23,9; Portekiz'de 19,2; İsviçre'de 15,7; Türkiye'de ise İtalya'yla beraber 11,4'tür. Mahkemede çalışan adalet personeli sayısı ise Almanya'da 66, Portekiz'de 54, İsviçre'de 55,7; İtalya'da 36 ve Türkiye'de 38,7'dir. Kamu bütçesinden kişi başına ayrılan adli yardım miktarı 2014 yılı verilerine göre, avro olarak İngiltere ve Galler'de 38,1; Hollanda'da 26,9; Fransa'da 5,4; İtalya'da 2,3; Türkiye'de ise 1,3'tür.

17 Mayıs 2017'de yayımlanan 2016 yılı Adalet Bakanlığı adli sicil istatistiklerine göre, bir hâkime düşen yıllık dava sayısı 2007 yılında 1.010 iken 2016 yılında yüzde 28,2'lik azalış oranıyla 725 olmuştur. Ceza mahkemelerinde son on yılda gelen dava sayısı yüzde 21,3 azalmış, hukuk mahkemelerinde yüzde 47, idari yargı mahkemelerinde ise yüzde 64,5 artmıştır.

Avrupa Konseyi üyesi devletlerin ekonomik krize rağmen 2010 yılından bu yana adalet sistemine ayırdıkları bütçede bize nazaran artış olmuştur. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün 2004-2014 yıllarını kapsayan verilerine göre, bu dönem içerisinde davaların ortalama

görülme süresi iki yüz yedi gün olarak hesaplanmıştır. Yaklaşık altı buçuk aya karşılık gelen bu sürenin, doğası gereği kısa süreli çekişmesiz yargı işleri ayrı tutulduğunda aslında çok daha uzun olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, belli iyileşmeler görülse de Türkiye’de hâkim ve savcı sayılarında ve bütçeden adalet için ayrılan payda hâlâ Avrupa standartlarına yaklaşamamıştır. Bu ve benzeri problemleri çözmeden adaletin hızlı, doğru ve adil karar vermesi yolundaki engeller şüphesiz ki devam edecektir.

Dünya çapında hukukun üstünlüğünün geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapan Dünya Adalet Projesi tarafından her yıl açıklanan Hukukun Üstünlüğü Küresel Endeksi’nde Türkiye, geçen yıla göre 8 basamak gerileyerek 113 ülke arasında 99’uncu sırada yer almıştır.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bu noktada beyannamemizde de yer verdiğimiz bazı önerilerimizi paylaşacağım:

Adalet hizmetlerinin etkili ve verimli olarak sunulabilmesi için modern adliye binalarının yapılması ve yenilenmesi önemlidir.

Evrensel hukuk normları, kişisel verilerin mahremiyetinin korunması, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünün gerekleri çerçevesinde yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenli ve isabetli şekilde işlemesi, adalet sisteminin temel amacı olmalıdır.

Yargıya ulaşılabilirliği kolaylaştırmak amacıyla savunma hakkı ve adli yardım güçlendirilmelidir.

Yargıda hedef süre uygulaması tüm adliyelerde uygulanmalıdır.

Adalet Bakanlığı farklı dava türleri ile ceza soruşturmasının ideal yargılama ve soruşturma sürelerini belirleyerek bu sürelere yargılama ve soruşturma süreçlerinde uyulması sağlanmalıdır.

Mağdur haklarını korumaya yönelik bir düzenleme yapılmalıdır.

Koruyucu ve önleyici hukuk yaklaşımı yaygınlaştırılmalıdır.

Yıllardır çıkarılamayan idari yargılama usulü kanunu bir an evvel çıkarılmalıdır.

Mahkemelerin iş yükünü azaltacak kurumlar güçlendirilmelidir.

Hak arama özgürlüğünün tam olarak kullanılması amacıyla adli yardım sistemi sadeleştirilerek etkinleştirilmeli ve sisteme erişim kolaylaştırılmalıdır.

Bu çerçevede, Milliyetçi Hareket Partisi olarak beyannamemizde de vurguladığımız, tüm vatandaşlarımızı kapsayacak bir aile avukatlığı sistemi oluşturulmasını öneriyoruz. Bu şekilde, vatandaşlarımızın muhatap olduğu hukuki sorunlar karşısında destek almasını, hukuki problemlerin ortaya çıkmadan önlenmesini ve uyuşmazlıkların azaltılarak yargının yükünün hafifletilmesini, ayrıca hukuki koruma sigorta sisteminin yaygınlaştırılmasını öngörüyoruz. Konuşmamızda bundan bahsetmeniz bizim açımızdan memnuniyet verici olmuştur.

Adalet hizmetlerinin etkinleştirilmesi için, devlet erk ve işlevlerinde yargıya yük getiren, verimliliği ve etkinliği azaltan unsurlar ortadan kaldırılmalıdır.

Kadın, çocuk, engelli ve yaşlılara yönelik şiddet olaylarında dava zaman aşımı kaldırılmalı, harç ve benzeri mahkeme masrafları tümden alınmamalıdır.

Adliye ve ceza infaz kurumlarında engellilere yönelik iyileştirici tedbirler artırılmalıdır.

Yargının insan gücü yapısı etkinleştirilerek hâkim, savcı ve yardımcı personel ihtiyacı giderilmelidir.

Hâkim ve savcılarının mesleki gelişmeleri takip edebilmeleri ve niteliklerinin artırılması için hizmet içi eğitim faaliyetlerinde devamlılık sağlanmalıdır. Bu konuda Adalet Akademisine önemli görevler düştüğünü değerlendiriyoruz. Adalet Akademisinin müfredatı nedir bilemiyorum ama 15 Temmuz sürecinden sonra müfredatının da vatandaşlık bilgisi, jeopolitik ve benzeri gibi hususları da içine katacak şekilde güncellenmesi ve yenilenmesi gerektiğini değerlendiriyoruz.

Mübaşir, zabıt kâtabi ve diğer adalet hizmetlerinde çalışanların mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesini, mübaşirlerin genel idare hizmetleri sınıfından memur kadrolarına geçirilmesini öneriyoruz.

Değerli milletvekilleri, yargı sisteminin işleyişine bakıldığında, temelde mevzuat, mahkemeler, insan gücü, fiziki ve teknik donanım ve kurumsal kapasite akla gelmektedir. Sistemin verimli ve sağlıklı işlemesi için ise etkili bir hedef belirlenmesi ve buna uygun planlama yapılması, yeni mevzuat hazırlanması ve meri mevzuatın güncellenmesi; görev ve yetkilerle uyumlu idari teşkilatların ve mahkemelerin kurulması; hâkim, savcı ve adliye personelinin nitelik ve nicelik olarak yeterli hâle getirilmesi ve hizmet içi eğitime önem verilmesi; adliye, infaz ve tutukevi gibi sağlıklı fiziki mekânlar oluşturulması; teknolojik kapasitenin güçlendirilmesi; araştırma, geliştirme faaliyetlerine önem verilmesi; uluslararası gelişmelerin takip edilmesi; infaz hizmetlerinin sağlıklı hâle getirilmesi; önleyici tedbirlerin geliştirilmesi ve uygulanması; suç delillerinin toplanmasında teknolojiden yararlanılması ve usul hatalarının asgariye indirilmesi; hâkim, savcı alımında liyakatin ve her şartta önce “Türkiye” ve önce “Türk devleti” diyebilme iradesinin esas alınması, yetiştirilmelerinde de bu anlayışın hâkim olması gerekmektedir.

Sayın Bakanım, bu noktada FETÖ’yle ilgili bir hususa değinmek istiyorum. FETÖ’yle mücadelede Sayın Canikli, Başbakan Yardımcılığının son günlerinde Meclis Genel Kurulunda yaptığı bir konuşmada “Kamudan ihraç edilen 110 bin civarındaki çalışanın dışında, onun en az 2 katı kadar çalışanın FETÖ’den talimat alarak hareket etmekte olduğunu biliyoruz.” demişti. Bu doğru ise ki Başbakan Yardımcısı söylediğine göre doğrudur, sıkıntının ne kadar büyük olduğu ortadadır. Bununla birlikte, bir yandan da özellikle yargılama süreçlerinin uzaması, şüpheli sıfatıyla ilgililerin açıkta kaldıkları sürelerin bir yılı geçmesi, aile bütünlüğünü ve sosyal barışı tehdit eder boyutlara ulaşmıştır. Kurumlar ve meslekler -eğitim, sağlık, güvenlik gibi- arasında hala uygulama birliği yoktur. OHAL Komisyonunun ne şekilde bir değerlendirme yapacağı konusu da belli değildir. OHAL Komisyonundan beklentiler çok yükselmiştir. Komisyonun bazı ilke kararları alması beklenmektedir. Eğer bu ilke kararlarını almazsa yaklaşık 150-200 bin civarında dosyanın sonuçlanmasının çok uzun yıllar alacağı izahıta varestedir. Hâlâ, garibanla uğraşılırken makam sahiplerine dokunulmadığı yolunda iddialar vardır. Yani FETÖ’cülerin hâlâ iş başında ve etkin olduğu iddiasında bulunmaktadır. Bu iddiaları Sayın Canikli’nin ifadeleri karşısında ciddiye almak gerektiği anlaşılıyor. Bu duruma bir açıklık getirirseniz memnun oluruz.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan halk oylamasıyla Anayasa’nın ilgili hükümlerinde köklü bir değişikliğe gidilmiş, hükümet etme sistemi değiştirilerek Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi kabul edilmiştir. Bakanlığımız öncülüğünde yapılması gereken en önemli işlerimizden birisi de bu çerçevede sistemin sağlıklı işleyebilmesini temin edecek uyum yasalarının bir an evvel çıkarılması gereğidir. Bu kapsamda henüz Komisyona gelen bir düzenleme olmamıştır. Esasen Türkiye’nin ekonomik ve sosyal ihtiyaçtan kaynaklı olarak, bölgesel ve küresel gelişmelere uyum zaruretiyle, Anayasa değişikliğine uyum amacıyla ve 15 Temmuz hain darbe girişiminin tortularının temizlenmesi amacıyla önemli yasal düzenlemeler yapması gerekmektedir.

Bunların yapılabilmesi için Bakanlığınıza büyük yük düşmekte olduğunu biliyoruz. Konuşmanızda çalışmaların devam etmekte olduğunu söylediniz ancak bu manada kurumunuzda beşeri, teknik ve benzeri bir kapasite sorunu var mıdır, bunu da öğrenmek istiyorum.

Bu düşüncelerle Bakanlık bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Cevheri...

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet Bakanlığı 2018 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sözlerime Mustafa Kemal Atatürk'ün veciz bir sözünüyle başlamak istiyorum: “İstiklal, istikbal, hürriyet her şey adaletle kaimdir.” Adalet, istiklalimizi taçlandırır, istikbalimizi aydınlatır, hürriyetimizi nurlandırır. Hürriyetin olmadığı yerde adalet, adaletin olmadığı yerde hürriyet sönük kalır.

Yine, Hazreti Ömer'in âdeta adalet sisteminin anayasası olan “El adli esasül mülk.” yani “Adalet, mülkün temelidir.” sözü: Adaletin olmadığı yerde ne mülk olur ne mülkün emniyeti kalır, kısacası vatan da olmaz.

Bir başka husus da “Geciken adalet, adalet değildir.” sözünde olduğu gibi, evrensel hukuk normlarına göre hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünün gerekleri doğrultusunda yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenli, tarafsız, bağımsız ve isabetli şekilde işlemesi adalet sisteminin temel amacıdır.

Adalet dağıtılırken yeterli bilgi ve belgeye dayanılmalıdır. Aksi takdirde, adil yargılama ve hak arama özgürlüğü zedelenir. Bu da kamu düzeninin bozulmasına ve toplumsal barışın ve huzurun tehlikeye girmesine neden olur. Çünkü hukuk ve adalet, toplumun barış ve kardeşliğinin tutkalı, devletin ise temelidir. Adaletin erken tecellisi için gerek fiziki mekân ve gerekse teknik donanım olarak katettiğimiz mesafe küçümsenemeyecek kadar büyüktür.

Bu arada, Sayın Bakanım, sizin şahsınızda bütün adalet camiasına buradan saygılarımı ve tebriklerimi iletmek istiyorum. Çünkü 15 Temmuz hain FETÖ kalkışmasında Türk yargısı dik bir duruş sergilemiş, daha darbenin ilk zamanlarında hiçbir gelecek endişesi taşımadan milletin yanında yer almış, hain kalkışmayı yapanlar hakkında anında hukuki süreci başlatmışlardır. 27 Mayıs 1960 ihtilalini yapan militarist zihniyetin yanında duran gayriadil Yassıada mahkemelerinde, halkın iradesiyle gelmiş Başbakanına “Seni buraya tıkan irade böyle istiyor.” diye haksız idam kararları veren Salim Başol gibi savcılar ve yine aynı şekilde 12 Eylül 1980 darbesini yapanları ve adaletsiz kararları verenleri bu millet unutmadı. Bu kararlar tarihe kara bir leke olarak geçmiştir ve unutulmayacaktır.

Sayın Bakanım, adalet tarihinde, ilk defa, 15 Temmuzda yargının aldığı kararlar Türk yargı tarihine altın harflerle yazılmış ve onurlu sayfalar eklenmiştir.

Hain FETÖ, sızmış olduğu birçok kurum gibi, yargı camiasına da sızmış, verdiği adaletsiz kararlarla, sinsî, planlı ve haince yöntemlerle, toplumun adalet sistemine olan güvenini ve itimadını kaybettirmek istemiş, böylece devletin temellerini sarsmaya çalışmıştır. Ancak “El hain ma iflah.” düsturunca bu hainler de son kozları olarak kalkıştıkları hain teşebbüste milletin sarsılmaz imanı ve azimli iradesiyle hüsrana uğramış, iflah olmamış ve olmayacaklardır. Yargı organlarımızın bu hain ve habis unsurlardan temizlenmesi toplumun adalet ve yargıya olan güvenlerini daha da güçlendirecektir, kuvvetlendirecektir.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Hükümetimiz, yargıyı adil, güvenilir, bağımsız, tarafsız bir yapıya kavuştururken aynı zamanda altyapıyı da güçlendirme noktasında önemli adımlar atmıştır. 2002 yılında 354 binada gerçekleştirilen yargı hizmetleri yüzde 116 artışla 764 binaya çıkarılmış bulunmaktadır. 2003 yılından bugüne kadar 232 adalet sarayı inşa edilmiş, 40 adet adalet sarayının ise inşası devam etmektedir. 13 binanın projesi tamamlanarak ihaleye hazır hâle getirilmiş, 3 binanın ihale çalışmaları devam etmekte, 54 binanın ise proje çalışmaları devam etmektedir. Böylece, 2002 yılında 596 bin metrekare alanda hizmet verilmeye çalışılırken bugün 3 milyon 803 bin 816 metrekareye ulaşılmış, yapımı devam eden adliye binalarıyla hizmet verilecek kapalı alan miktarı 6 milyon metrekareye ulaşacaktır.

Yine, hükümetlerimiz döneminde personel sayısında da çok ciddi artışlar olmuştur. Adliyelerde ve ilgili birimlerde görev yapan personel sayımız 2002 yılında 26.274 iken bu sayı bugün 57.724 olmuştur. 2002 yılında 25.407 olan infaz personeli sayımız 2017 yılı itibarıyla 57.684'e çıkmıştır. 2002 yılında hâkim ve savcı sayısı 9.349 iken bugün bu sayı yüzde 73 oranında artışla 16.121 olmuştur.

Bir güzel gelişme de yargı mensuplarının maaşlarının iyileştirilmesinde olmuştur. Bundan dolayı yargı mensupları adına sizlere teşekkür ediyorum. Mesleğe yeni başlayan bir hâkimin 6.400 TL, on yılını dolduran bir hâkimin 9.050 TL ve on üç yılını dolduran bir hâkimin ise 10.880 TL alması meslek mensuplarının sosyal durumları açısından sevindiricidir.

Adalet Bakanlığımızın gece-gündüz demeden, hafta sonu bilmeden çalışan, cezaevlerinin en büyük yükünü çeken infaz koruma memurlarının ve yine mahkemelerin bütün yazışmalarını yapan zabıt kâtiplerinin durumlarının da iyileştirilmesi gerekmektedir. Bütün devlet kurumları içerisinde en çok mesai yapan bu kesim mağdur durumdadır. Ortalama olarak 2.650 TL civarında maaş alan bu kesimin, maaşları düşük olduğu gibi, ek mesai ücretleri de kesilmiş bulunmaktadır. Hem maaşın düşük olması ve hem de ek mesai ücretlerinin kesilmesi bu kesimin yaşam standartlarını çok düşürmektedir. Hiç olmazsa bir defalık seyyanen zam yapılması veya ek mesai ücretlerinin verilmesini takdirlerine arz ediyorum.

15 Temmuz hain kalkışmasından sonra artan yargı yükü, 15 Temmuz sürecinden sonra ciddi manada hâkim ve savcı alımları yapılarak, ihraçlardan dolayı boşalan kadrolar büyük oranda takviye edilerek tekrar azaltılmıştır.

Diğer bir husus ise il protokolünde 4'üncü sırada yer alan yargı temsilcileri VIP hizmetlerinden istifade edememektedirler. Başsavcıların, Adalet Komisyonu başkanlarının ve birinci sınıf hâkimlerin hiç olmazsa VIP hizmetlerinden yararlandırılmaları bu müstesna mesleğin hakkıdır diye düşünmekteyim.

Bu arada, cezaevlerinde yatan mahkûmların da bir isteği bulunmaktadır. Bu istek, açık cezaevinde kalan ve iş yurtlarında çalışan işçilerin sigortaları kesildikten sonra 150 TL ile 200 TL arasında olan maaşlarının yükseltilmesi olup bu maaşların nispeten iyileştirilmesini talep etmektedirler. Bu durumu da takdirlerinize arz ediyorum.

Sayın Bakanım, bu genel değerlendirmeden sonra Şanlıurfa'nın da durumuna bakacak olursak: Özellikle Şanlıurfa merkezdeki mevcut adliye binamız ciddi manada yetersiz durumdadır. Şanlıurfa Merkez Adliyesi hizmet binasının toplam kullanılabilir kapalı alanı 14 bin metrekare olup mevcut ihtiyaçların onda 1'ini ancak karşılayabilecek kapasitedir. Hâkim ve savcılar 14-15 metrekarelik odalarda ikiye kişi olarak oturmakta olup Şanlıurfa Merkez Adliyesinde hâkim ve savcılarla birlikte toplam çalışan sayısı 620 kişidir. Ayrıca, görevli polisler, temizlik işçileri, geçici işçiler ve diğer çalışanlarla birlikte bu sayı çok daha yükseklerdir. Bu nedenle Şanlıurfa merkezde yeni bir adliye binası ihtiyacı bulunmakta olup bütün projeler tamamlanmıştır. 2018 yılı yatırım planına

alınması uygun olacaktır. Bu hususu geçen sene de ifade etmişim, 2017 yılı yatırım programına alınması gerekiyordu ama hâlen bekliyor. Takdirlerinize sunuyorum. Özellikle, Sayın Müsteşarım, bu hususta özel ilginizi talep ediyorum.

Yine Şanlıurfa merkezde 84 adet lojman bulunmaktadır. Oysa mevcutta 130 kadar hâkim ve savcının görev yaptığı düşünülürse 40 civarında yeni lojman yapılması durumunda hem güvenlik hem de Şanlıurfa'da kiraların yüksek olmasından dolayı mağduriyetlerin önüne geçilecektir. Bu arada, lojmanlar yapılana kadar kira yardımı yapılmasını da yine takdirlerinize arz ediyorum.

İhraçlar, tayinler ve diğer sebeplerle Şanlıurfa ve ilçelerinde ciddi şekilde kâtip eksikliği oluşmuştur. Bir ay içerisinde yapılacak sınavlarda bütün Şanlıurfa ve ilçeleri için toplam 15 kadro tahsis edilmiştir ancak bu sayı ihtiyaçların çok altındadır. Yeniden zabıt kâtibi kadrosuna ihtiyaç bulunmaktadır.

İlçelerimizin durumuna baktığımızda, Suruç ilçesinde mevcut adliye binası kaymakamlık binasının alt katıdır, oldukça yetersizdir. 5 dönüm arazi tahsisi yapılan yeni adliye sarayının yapımına başlanmamıştır. Bir an önce yapılması, yoğunluğu fazla olan Suruç ilçemizde yoğunluğu azaltacaktır. Yine Suruç'ta adliye lojmanı bulunmamaktadır. Hâkim ve savcılarının tamamı Şanlıurfa merkezde ev tutarak gidiş geliş yapmaktadırlar. Suruç'a güvenlik gerekçeleri dikkate alınarak acil olarak yeni adliye lojmanı yapılmasını takdirlerinize arz ediyorum. Tahsis edilen adliye binası arsasına lojmanların da yapılması mümkündür. Ayrıca, burada da zabıt kâtibi ihtiyacımız mevcuttur.

Birecik ilçemize baktığımızda, Birecik yeni adliye binası yapımına 2018'de başlanacaktır. Mevcutta, 70 metrekarelik ve kırk yıllık olan 10 adet çok yetersiz lojmanları vardır. Bakanlığın onay vermesi hâlinde Birecik'te özel sektörde yapılan inşaatlardan 20 dairenin alımı yapılabilir. Bunu da yine takdirlerinize sunuyorum. Birecik'e ayrıca bir cezaevi yapılması ihtiyacı vardır ve burada da zabıt kâtibi eksikliğimiz mevcuttur.

Akçakale için teşekkür ediyorum. Adliye binamızın yapımı devam ediyor, 2018 ortalarında bitirilmesi planlanıyor. Burada da yine lojman ihtiyacımız ve zabıt kâtibi ihtiyacımız var.

Ceylanpınar ilçemize baktığımızda, burada da yine adliye binası ihtiyacımız, lojman ihtiyacımız bulunuyor.

Bozova'da adliye binamız güzel, hizmet yapıyor ancak burada da 6 adet lojmana ihtiyacımız var.

Halfeti ilçemizde 2013 yılında yapılmış adliye binamız güzel bir şekilde hizmet veriyor. Burada 8 adet yeni alınmış lojmanı bulunuyor, bundan dolayı da Halfeti adına teşekkür ediyorum ancak kâtip eksikliğimiz var.

Viranşehir ilçemizde hizmet binamız çok güzel, orada da adliye lojmanı satın alınmış ancak kâtip eksikliği mevcut sadece.

Harran ilçemizde yine adliye lojmanı bulunmadığından 10 adet lojmana ihtiyacımız var, kâtip eksikliğimiz var.

Takdirlerinize arz ediyorum.

Bu düşüncelerle 2018 yılı bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Cevheri teşekkür ediyorum.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli hazırun, birleşime 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.31

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.31

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Sözcü Abdullah Nejat Koçer tarafından açıldı)

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyelerimiz, 31’inci Birleşimin İkinci Oturumu açıyorum.

Adalet Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının bütçe görüşmelerinin müzakerelerine devam ediyoruz.

Söz taleplerini karşılamaya devam ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli yargı mensupları, değerli zevat ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, yeni görevinizin, ilk bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum bundan sonrasıyla ilgili.

Yargıyı, hukuku çok iyi bilen bu zevata benim bu konuyla ilgili bir şeyler anlatmamın bir anlamı yok bir Mülkiyeli olarak ama adalet ve hukuk kavramının ne kadar önemli olduğunu zaten biliyorsunuz fakat uygulamayla ilgili bazı sıkıntılar var muhakkak ki. Yani adalet ve hukuk kavramlarını sizler yürütüyorsunuz ama adalet ve hukuk konusunda, yargılama konusunda Türkiye’nin epey bir sıkıntısı var. Zaten OHAL demek, aslında hukukun bir anlamda geriye çekilmesi demektir. Maalesef, üç ayda son bulacak diye düşündüğümüz ya da Başbakan ve Başbakan yardımcılar eliyle ya da Hükümet sözcüsünün ağzıyla üç ayda bitecek diye açıkladığımız OHAL bir buçuk seneden beri devam ediyor, hâlâ da ne kadar devam edeceğini bilmiyoruz. Geçmişte de hukukla ilgili yanlışlar yaptık. Biliyorsunuz, hem 2018 bütçenizi değerlendiriyoruz hem de 2016 bütçeleriyle ilgili yapılan harcamaların denetimi görüşmelerini yapıyoruz. Ben ağırlıklı olarak 2016’yla ilgili konuşacağım ama ondan önce birkaç konuyu da dikkatinize sunmak istiyorum; mesela, bu Rıza Zarrab olayı: Zamanında biz Rıza Zarrab ve dört bakanımızı sadece bakanlıktan almayı, siyasetten uzaklaştırmayıp bir de yargılasaydık, bugün herhâlde Türkiye’nin başına böyle bir sıkıntı gelmeyecekti, çok daha farklı bir durum söz konusu olacaktı. Yani bazı konuları siyaseten ele almak, hukukun dışına çıkarmak zaman içerisinde maalesef olumsuzluklar getiriyor. Adalet bir şekilde tecelli ediyor ama bunun zamanında olması çok daha doğru tabii ki. Ülke açısından da maalesef, yanlış olan bir konudur bu.

Bir de bu Enis Berberoğlu davasında ilk derece mahkemesi ile istinaf mahkemesi arasında bir boşluk olmasını, yetkiyle ilgili bir boşluk olmasını da dikkatinize sunuyorum.

Bir de kalkınma planlarımızda da var, 2018 Programı’nda var Sayın Bakanım, dünyada yargıya kamu bütçesinden ayrılan kişi başına pay, mesela, İngiltere’de ve Galler’de 38,1 -bu çok anormal bir rakam yalnız- Fransa’da 5,4; Hollanda’da 26,9; Slovenya’da 1,7; Portekiz’de 6,5; İtalya’da 2,3; Türkiye’de 1,3. Yani bizim bütçelerimiz çok yetersiz, adalet için ayırdığımız bütçeler diğer ülkelerle kıyaslandığında çok yetersiz kalıyor. Kişi başına ayrılan ortalama yüzde olarak 1,3 rakamı gerçekten çok olumsuz, çok kötü bir rakam.

Sayın Bakanım, Adalet Bakanlığı bütçesi içerisinde yer alıyor şu anda -demin usulle ilgili konuşurken söylemiştim- Uyuşmazlık Mahkemesi, YSK ve Adli Tıp Kurumunun bütçeleri. Şimdi, YSK'nın 2017'de 157 milyon liralık bir bütçesi var, ağustos sonu itibarıyla 299 milyon lira harcamışlar yani bu çok daha fazla olacak şimdi. Bu ödenek, mesela, 2016'da -bu rakamlar değil ama benzeri rakamlar olması lazım- Adalet Bakanlığı mali tablolarında görünmüyor; ne kadar aktarıldı, aktarılması gerektiği, hiç görünürde yok. Aslında, YSK'nın, Uyuşmazlık Mahkemesinin ve Adli Tıp Kurumunun diğer bağımsız yargı kurumlarından bir farkı yok, hâlâ bu düzeltilmiyor, düzeltilmesi gerekir, bu büyük bir yanlışlıktır, çok önemli bir yanlışlıktır. Hukuk, usuldür; bunun ne kadar önemli olduğunu siz benden çok daha iyi idrak edersiniz. Bunun bir an önce giderilmesi lazım, gelecek sefer, gelecek dönem bu şekilde olmaması lazım. Sayın Başkan, geçen sefer de böyle konuştuk ama maalesef, önemsenmedi bunlar. Niye önemsemiyoruz? Yani hukuku önemsememiz lazım. İşin prosedürünü herkesten önce özellikle yargı kurumlarının, Adalet Bakanlığının önemsemesi lazım ki diğerleri de bunlara önem versin, hukuku, yargıyı önemsesinler.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 2017'de başlangıç ödeneği 1 milyon 419 bin, ağustos sonu 377 milyon harcamış, orada da farklı bir şey yapılmış, bütçe çok düşük kalmış. Adli Tıpta 70 milyon 466 bin liralık bir başlangıç ödeneği var, 53 milyon 590 bin harcanmış, orada makul; herhâlde, aşağı yukarı yetecektir ama bu şekilde olmaması lazım.

Şimdi, Adalet Bakanlığının 2016 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda geçen yıl şartlı görüş vardı, bu sene şartlı bir görüş söz konusu değil ama önemli bir bulgu var; Kurumun Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu ve Adli Tıp Kurumuna olan borçlarının muhasebe kayıtlarında yer almaması. Yani mali tablolar artık gerçeği tam olarak yansıtmıyor anlamındadır bu, buna önem vermek lazım. Bunun gerekçelerini de bulguda saymış, gayet güzel bir şekilde anlatmış. Maliye Bakanlığı nezdinde bu konuyla ilgili girişimlerde bulunuluyormuş ama bilmiyorum, 2017 içerisinde çözüldü mü?

Yine, Bakanlığımızla ilgili olarak faaliyet sonuçları tablosunda birkaç kalemi sormak istiyorum, bunların ayrıntısını göremedik. 630 03 04'te görev giderleri var 102 milyon liralık Sayın Bakanım, bunun bir ayrıntısını öğrenmek isterim. Hizmet alımları var, 916 milyon liralık hizmet alımı; bu muhtemelen temizliktir veya güvenliktir ama ayrıntılı olarak verebilirse arkadaşlar memnun olacağım. Bir de yurt dışına yapılan transferler var 1 milyon 164 bin lira, bu nedir? Hem siz de bilgilendirilmiş olursunuz, arkadaşlarımız bilgi verebilirse memnun olurum.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun raporu temiz ama bir konuyu orada da sormak istiyorum: Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler var 1 milyon 552 bin liralık, Hâkimler ve Savcılar Kurulunda. Nedir bu 1 milyon 552 bin lira, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transfer, 630 05 03 hesapta?

Anayasa Mahkemesinin de temiz bir raporu var ancak Anayasa Mahkemesinde de faaliyet sonuçları tablosunda yer alıyor, 630 03'te, hizmet alımları, orada da 5 milyon 771 bin lira Sayın Genel Sekreterim. Bir de yurt dışına yapılan 1 milyon 844 bin liralık transfer var sizde de. Onlara bir detay verebilerseniz memnun olurum.

Sayın Bakanım, Ceza ve infaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Sayıştay denetim raporunda şartlı görüş yok ama üç tane önemli bulgu var. İç kontrol sistemi yok. İç kontrol sisteminin bulunmaması bazı sıkıntılara sebep oluyor. Kamu iç kontrol standartlarına uyumu sağlamak üzere yapılması gereken çalışmaların yapılmadığı, kamu iç kontrol standartlarına uyum eylem planı hazırlama grubu ve iç kontrol izleme ve yönlendirme kurulunun oluşturulmadığı, eylem planının da hazırlanmadığı görülmüş cezaevlerinde. Dolayısıyla mali süreçle ilgili olarak da sıkıntılar söz konusu oluyor.

İkinci bulgu, mali işlemlere ilişkin süreç akış şemasının oluşturulmaması.

Üçüncüsü de iç denetim biriminin kurulmaması. Burada da bir iç denetim birimi oluşturulması lazım. Bu hem mali işler açısından hem idari işler açısından gerekli.

Yine, satın alınan hizmet maliyeti de ceza infaz kurumlarında 32 milyon olarak görünüyor. Bununla ilgili, arkadaşlar bilgi verebilirse memnun olacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, buyurun, ek süre veriyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ceza infaz kurumlarında satılan hizmet maliyeti 32 milyon. Bununla ilgili detay verilebilirse memnun olacağım.

Danıştayın raporu da makul. Yalnız orada da hizmet alımları ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlara transferler var, onlarla ilgili bilgi alabilirsem memnun olacağım. Danıştayda hizmet alımları 11 milyon 988 bin lira. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler 1 milyon 74 bin lira. Bunlarla ilgili bilgi lütfen.

Yargıtay Başkanlığıyla ilgili olarak da Sayıştay denetim raporu sorunsuz. Burada da hizmet alımları ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ve transferler var. Yargıtay Başkanlığından yetkili arkadaşlar bunlarla ilgili bilgi verebilirlerse memnun olurum. Hizmet alımları 27 milyon 827 bin, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transfer 1 milyon 25 bin lira.

Adalet Akademisinde herhangi bir sorun yok.

Sayın Bakanım, bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum. Başarılar diliyorum bütün bağımsız yargı kurumlarına.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kuşoğlu.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, bilindiği gibi, maalesef Türkiye'deki cezaevlerinin durumuna bakınca Türkiye'de demokrasinin ne aşamaya geldiğini buradan çok rahatlıkla görebiliyoruz. Dünyada en çok tutuklu gazetecinin olduğunu ülkelerden biri Türkiye ve bu Mecliste çalışan, görev yapan bir milletvekili olarak utanarak söylemek isteriz ki dünyanın en çok tutuklu milletvekilinin olduğu ülke de maalesef Türkiye.

Şimdi, tabii, bu son dönemdeki yaşanan hukuksuzluklardan dolayı ve yargının siyasallaşmasından dolayı da cezaevlerinde anormal bir yoğunluk var. Kimi cezaevleri neredeyse nöbetleşe nefes alınan, nöbetleşe uyunan, ortak yaşam alanlarında yatılan yerler hâline gelmiş yani çok yoğunluk var. Kimi cezaevlerindeyse Sayın Bakan yoğun bir tecrit var. Özellikle, son dönemde tutuklanan gazetecilerin yaşadığı durumu görünce, geçmişte birlikte size emek veren, sizin meşrulaşmanıza emek veren Altan kardeşler gibi, Nazlı Ilıcak gibi, Ali Bulaç gibi insanları görünce de bunlara da anormal bir tecrit uygulanıyor. Bunların mektup yazması yasak, avukat görüşleri hâlâ gözetim altında, infaz koruma memurunun gözetimi altında yapılıyor. Bunların dışarıya hiçbir şekilde yazması mümkün değil ve bunlara kitap sınırı var. Örneğin, geçmişte sizin belki hocalığınızı da yapmış Ali Bulaç'ın 40-50 tane kitabı var ama onun 3 tane, 5 tane kitap alması yasak durumda. Bunun altını çizmek istiyorum.

Bir de, dün de gündeme gelen, daha önce de, 24'üncü Dönemde gündeme gelen bir olay var cezaevlerinde. Şimdi, bir gazetecinin sakalının kesildiği söyleniyor. Sakal olağan bulunmamış, "olağandışı sakal" diye yönetmelikte bir tabir var. Acaba örneğin Ali Bulaç'ın sakalı olağan mı, olağandışı mı bilemiyorum; benim sakalım olağan mı, olağandışı mı onu da size sormak istiyorum. Örneğin, cezaevinde yatan Gökçe Fırat'ın sakalı olağan mı, olağandışı mı onu da sormak istiyorum. Bu uygulama doğru bir uygulama değildir, onu belirtmek istiyorum.

Ayrıca, OHAL'le birlikte dışarıda yaşanan baskı cezaevlerinde en az dört beş kat daha fazla hissediliyor. Geçtiğimiz günlerde hem Sayın Müsteşar hem Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüze de iletmiştim. Sayın Bakan, daha önce biz CHP Cezaevi Komisyonu olarak 10 milletvekili, 15 milletvekili bir mahkûmu ziyarete gidebiliyorduk, aynı anda görüşebiliyorduk. Şimdi gidiyoruz 4 milletvekili bir mahkûmla aynı anda görüşemiyoruz. Bunun mantığını anlamak mümkün değil. Geçtiğimiz dönem izin veren Sayın Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz burada. Şimdi "Tek tek görüşebilirsiniz." diyor, size de aktarmıştık bu durumu. Tek tek görüşmenin bir mantığı var mı, onu anlamak istiyoruz. Mutlaka bu sorunun çözülmesi lazım. Milletvekilinin hakikaten cezaevlerinde itibarını sarsan bir olay bu. Bunun düzeltilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir başka mesele... Tabii cezaevlerinde problem çok. Kimi cezaevlerinde hâlâ yasaklar devam ediyor, bazı cezaevlerinde hâlâ maalesef keyfî yönetim devam ediyor ama bir şey daha var ki bunun da mutlaka çözülmesi gerekiyor. Ben 2011'de milletvekili olduğum günden beri her bütçede gelip konuşuyorum. Cezaevlerinde iki tür mahkûm var: Bir, sınavla giren mahkûmlar; bir de, atamayla yani hukukla giren mahkûmlar. Bu sınavla giren mahkûmların da çok büyük problemleri var, bunlar infaz koruma memurları. Onlar da cezaevlerinde yatıyorlar. Hâlâ maalesef özlük hakları düzeltilebilmiş değil. Bu son olağanüstü hâl kapsamındaki kanun hükmündeki kararnameyle yıpranma paylarının bir kısmı giderildi ama eskiye yönelik değil. Örneğin, emekli olduklarında bunların hem müdürlerin hem infaz koruma memurlarının maaşları yarı yarıya düşüyor. Elbiseleri son derece kötü, yaz-kış bot giyiyorlar. Bunlar defalarca dile getirilmesine rağmen maalesef çözülmedi. Bu konuda infaz koruma memurlarının haklarının korunması lazım. Aynen şunu söylüyorlar Sayın Bakanım, diyorlar ki: "Polisin sahibi var, jandarmanın sahibi var, infaz koruma memurlarının sahibi yok." Sizden yardım bekliyorlar, özellikle sizden, Sayın Bakandan bekliyorlar. Çünkü bunlar polis gibi, jandarma gibi görev yapıyorlar ama bunların hiçbir özlük hakları yok, fazla mesai alamıyorlar. İnfaz koruma memurları, bunlar göreve başladıklarından bu yana hâlâ yılbaşı tatili görmüyorlar, bayram tatili görmüyorlar ama bunlara fazla mesai ücreti verilmiyor. Güvenlik sınıfına alınmak istiyorlar infaz koruma memurları. Bunu da sizlerden talep ediyorlar.

Son dönemde, tabii, yemekle ilgili bir düzelme oldu cezaevlerinde, yüzde 50'ye yakın bir artış oldu ama bunun, yemeklerin bir kısım daha, biraz daha artırılması gerektiğini biz ifade etmek istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlar mısınız Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hemen tamamlıyorum.

Cezaevi şartlarında, özellikle, siyasi mahkûmların, FETÖ'yle ilgisi olmayan mahkûmların da FETÖ kapsamına alındığını görüyoruz. Geçtiğimiz günlerde bir cezaevi ziyaretinde, Maltepe Cezaevinde bunu da gördük. Bunların hem avukat hakları hem açık görüş hakları kısıtlanıyor.

İnsanların bir de önemli problemi -bununla bitirmek istiyorum- tutuklandıkları yerlerden çok uzağa götürülmeleri. Bingöl'de tutuklanıyor, Tekirdağ'a götürülüyor, ne bileyim, Hakkâri'de tutuklanıyor Rize'ye götürülüyor, bunun da bir haksızlık olduğunu ifade ediyorlar, herkes ailesine yakın cezaevlerinde kalmak istiyor.

Bu talepleri de belirtmek istiyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ağbaba.

Sayın Haberal, talebiniz var mı?

ERKAN HABERAL (Ankara) – Benim ışığım yanmıyor Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Önceden yakmışlar herhâlde.

BAŞKAN – Tamam.

ERKAN HABERAL (Ankara) – İsterseniz bir saat konuşurum ama Sayın Bakan sıkılır.

BAŞKAN – Talebiniz olursa karşılırsınız.

Sayın Karabıyık, buyurun lütfen.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bazı şeyleri tekrar etmek istemiyorum ama yine de değinmekte fayda var. Her zaman söylediğimiz gibi, bir ülkede her şeyin iyi olması eğitim sisteminin iyi olmasına, hak, hukuk, adaletin olmasına, hukuka ait inancın var olmasına bağlıdır. Biz ekonomik iyileşme veya kötüleşmelerde de adaletin ve eğitim sisteminin önemini her aşamada görüyoruz. Ülkeye bakış açısı konusuna değinirsek, yine, adaletin var olduğu, hukuk sisteminin sağlıklı işlediği bir yapıya yatırımların nasıl yönlendiğini, güvenilir ortamın nasıl arttığını; yine, eğitim sistemiyle birlikte özdeşleştirildiğinde bu ülkenin başarı veya başarısızlığa nasıl götürüldüğünü de görüyoruz, bunun için de çok çeşitli ülke örneklerini de görmekteyiz. Ancak şöyle de bir nokta var: 15 Temmuzdan sonra, evet, bir OHAL süreci yaşandı ancak KHK'lar devam ediyor ve ülke âdeta KHK'larla yönetilmeye başlandı ve hukukun üstünlüğü yerine siyasetin gücü, siyasetin üstünlüğü gibi bir kavram yerleşmeye başladı Sayın Bakan. Yani bazı şeylerin Meclisten geçirilmemesinden sonra KHK'yla gelmesi veya her şeyin 2019'a kadar KHK'larla götürüleceği hissiyatı bu ülkede gerçekten bir umutsuzluk yaratmaya başladı. Bunu anketlerde de görüyoruz, bunu söylemlerde de görüyoruz, bunu köşe yazılarında da görüyoruz ve ne zaman biteceği de belli değil ve KHK'larla nereye kadar siyaset hukukun üstünde değerlendirilecek, bu da belli değil. Ancak, şu çok net olarak söylenebilir ki bu OHAL süreci artık bu ülkeye asla fayda sağlamıyor, toplumsal yapıyı bozmaya başladı ve de hukukun üstünlüğünün yerine siyasetin üstünlüğü kavramını getirdi. Zaten Mecliste bazen, işte “Siyaset bu konuda üstündür, siyaset bu işi kotarır.” gibi ifadeler de duymaya başladık, bunun da ispatıdır aslında.

Şimdi, OHAL faydadan çok zarar getiriyor demiştim, ekonomik açıdan, sosyal ve kültürel bakımdan telafisi güç kayıplara da yol açıyor. İşte, Turizm Bakanlığının bütçesini izliyoruz, iptalleri görüyoruz; kongre iptallerini görüyoruz, turizmdeki kayıpları görüyoruz. Başka bir noktadan, Türkiye'ye gelen -ekonomi açısından- yatırımlara bakıyoruz, doğrudan ve dolaylı yatırımlara; geçici yatırımlar artmış ama doğrudan yatırımların azaldığını görüyoruz. Ama bunların hepsi bir bakış açısı sorunu, bir güven, güvenilirlik sorunu, Türkiye'ye olan bakış açısı. Şimdi, ekonomiyi iyileştirmek için, birtakım atılımlar için teşvikler veriliyor. Teşvikler verilmesi çok güzel ama teşvikler hiçbir zaman tek başına bir ilaç değil ki. Yani yapının diğer bileşenleri olmadan; o ülkede hukukun üstünlüğüne bir güvence olmadan, bu ülkede adalet sistemi rayına oturmadan; insanlar, bir problem olduğunda, davası olduğunda tarafsız

olarak mahkemelerce yürütüleceğine inancını bulamadan o ülkeye yatırım yapmaktan da kaçınıyor. Yani teşvikler bu konuda tek çare olarak görülürse buradan hiçbir noktaya aslında varılması mümkün değil. Bildiğimiz gibi, Türkiye kırılğan bir ülke. “Kırılğan beşli” diye geçen yıl beş ülke vardı, o ülkelerden 4’ü o yapıdan çıktı, yeni kırılğan beşli ülke sıralaması oluştu ama biz hâlâ içindeyiz, bu sene de o kırılğan beşlideyiz. Ve o kırılğan beşliye siz ne kadar teşvik getirirseniz getirin, ülkenin açıklarını ne kadar torba yasalarla, borçlanmalarla yamarsanız yamayın ama bir şeyler eksik olduğu zaman o kırılğanlık devam ediyor. Bunu sadece tasarruf açığıyla açıklamak, bunu sadece cari açıkla açıklamak, bütçe açığıyla açıklamak filan mümkün değil, bu bir bütün. O yapının bileşenlerinden bir tanesi eksik olduğu zaman -adalet bundan bir tanesi, eğitim sistemi bundan bir tanesi- işte o yapıyı o zaman oturtturmak mümkün değil. İte kaka bir yere kadar gidiyor ama orada duruyor.

Sayın Bakan, bu ülkede kesinlikle hukuka, adalete olan inancı tekrar tesis etmek gerekiyor. Yani evet burada bütçeler, rakamlar... Biz bütçe de okuruz, bilanço da okuruz, bunların hepsini yaparız ama aslolan bir şey var ki bunların hepsi ikinci planda. Aslolan en önemli şey, bu ülkede yeniden hukuka olan inancı, adalete olan inancı tekrar tesis etmek.

Bir başka nokta, 15 Temmuzdan sonra, tabii, kötü bir tarih oldu o süreç de ama suçlu ve suçsuz birbirine karıştı Sayın Bakan. Yani birkaç bakanlık; Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı... Bir sürü mağdur oluştu. Yani tabii ki suçlular yargılanmalı, gerçek suçlular tespit edilerek mutlaka yargılanmalı, biz sizden daha çok bunu isteriz ama ikisi de birbirinden ayrılmalı. Yani şu anda mağdurların adı konamadı. Mağdur olarak bekleyen, mağdur olduğunu ifade eden, bunun için başvurularda bulunan binlerce, yüz binlerce kişi var ve bir komisyon oluştu, bu komisyon daha çalışmaya başlamadı, bu komisyondan çıkan bir şey yok. İnsanlar o kadar umutsuz ki. Yani hangi yargı sürecinden çıkacak, kim onların suçsuz olduğunu ifade edecek, ortaya çıkaracak, kim onları işine döndürecek? Ve bazı kurumlar birbirine atıyorlar. Görüyoruz, işte üniversitelerde de görüyoruz, diğer taraflarda da görüyoruz. O diyor ki “Başbakanlıktır.”, öbürü diyor ki “YÖK’ten.”, öteki diyor ki “Üniversiteden.”, öbürü diyor “Başka bir mekanizmadan.” ama bir adı yok, mağdurlar bir kenarda kaldı. Adı mağdur değilse cezaları verilmeli ama adı mağdursa bu ayırım artık kesin yapılmalı. Bu kadar bekleyen dilekçe var, sırada bekleyen bu kadar insan var ve umutlarını yitiriyor bu insanlar. İşlerinden uzaklaştılar, damga yediler ama gerçekten suçsuzlarsa bunun da bir vebali var. O komisyonlar bir an önce çalışmalı ve bunların ayırımı sağlanmalı.

Bir başka nokta, bir korku tablosu söz konusu. Yani “tutuklanırmıyım, suçlanırmıyım, ceza alır mıyım” şeklinde bir tablo görüyoruz ve bu her geçen gün artıyor. Bu, gencinden yaşlısına, memurundan çalışanına... Ancak doğru bir mekanizma değil. Yani burada hata neredeyse, buradaki sorunlar neredeyse bunu tespit ederek bu algıdan bir an önce bu ülkeyi kurtarmak gerekiyor. Yani kişi şunu bilmeli: Suçluyusan, bir suçun varsa cezalandırılırsın ama suçsuzsan da kimse sana bir suç yükleyemez. Bu inanç tekrar verilmeli ama maalesef şu anda bir korku tablosu var. Bakın, bu, seçimlere de yansıyor; bu, insanların bütün yaşamlarına yansıyor. Bu, adalet sisteminde de var; bu, kamuda da var, kurumlarda da var. Bundan bir an önce bu toplum, bu ülke arındırılmak zorunda.

Bir başka açıdan, ekonomi ve adalet arasında her zaman bir ilgi kurulmuştur, bir ilişki kurulmuştur ve buradan da belli yorumlar yapılmıştır. Ben ülkemizde bunun gerçekten -konuşmamın başında da olduğu gibi- çok ilgili olduğunu düşünüyorum ve şu anda bu sürecin iyileşmesi konusunda en önemli adımlardan bir tanesi olacağına da inanıyorum. Yani bu, OHAL’in kalkması konusunda ve normalleşmenin sağlanması konusunda mutlaka girişimde bulunulmak durumunda.

Yine, çok sayıda hâkimin, hukukçunun FETÖ terör örgütüyle anılıyor olması, görevlerinden alınmış olması -tamam, suçlularsa tabii ki- hukuk sisteminde, yargıda birdenbire bir hâkim açığı da meydana getirdi sanırım. Yani yeni mezun hukukçular devreye sokulmaya başlandı. Bunun şu anda etkisi nedir, mesela ben bunu sormak istiyorum. Bu açık ne kadardır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun lütfen, tamamlayın.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Çok kısa, bitiriyorum.

Bu açık nasıl tamamlanıyor, burada bir yöntem izlendi mi? Yani bir etkinlik analizi var mı burada, bir etki analizi oldu mu? Bu konudaki bu süreçte yapacaklarınız, yapmayı düşündükleriniz nedir? Bunları da alabilirsem iyi olur Sayın Bakan. Daha sonra sorularda da devam ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Karabiyik.

Sayın Ayhan, buyurun lütfen.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokrat ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben fazla detaya girmeden, mümkün olduğunca olayı basite irca ederek biraz bu konuda görüşlerimi ifade etmek istiyorum Sayın Bakanım.

Şimdi, elinde 2018 Yılı Performans Programı'nız var, burada ifade etmiş olduğunuz olay, zaten bahsetmişsiniz: “2018 Yılı Performans Programı Bakanlığın görev ve fonksiyonları dikkate alınarak hazırlanacak.” Zaten işin temeli bu. Bunu yaptığınız zaman işin aksaması mümkün olmaz, zor gider. Eğer konjonktürde olağanüstü olaylar var ise o biraz etkiler ama genellikle ben bu performans programlarında bürokratların, en üst düzey bürokratin yazılmış metinlerine dikkat ederim burada. Sayın Müsteşarım, tenkit etmek amacıyla söylemeyeceğim. Hakikaten başlangıç cümlesi etkili. Biz buradan Bakanlığı da değerlendiririz, biraz bürokrasiden de geldiğimiz için. “Yönetim olgusunun temel bileşenleri arasında yer alan planlama fonksiyonu...” Bu güzel, bunu söyledin mi iş düzene girer. “Yıllardır dünyada yaşanan gelişmeler doğrultusunda değişime uğradı, biz buna göre yapacağız.” diyorsunuz, bu tamam, bunda bir sıkıntı yok. “Stratejik planlama süreci üç temel adımdan oluşuyor.” diyorsunuz. Bir tanesi hazırlanması, doğru. İkincisi, uygulanması. Üçüncüsü, planın izleme, değerlendirilmesinin yapılmasıyla son bulur. Bunlar çok doğru şeyler. Burada yalnız benim biraz takıldığım, daha doğrusu açıklığa kavuşturulmasını istediğim bir kelime var, o ne kadar doğru yanlış, onu bilemiyorum. “Performans programları, stratejik planın uygulaması aşamasında amaç ve hedeflerin uygulanmasının -ulaşılmasının mı uygulanmasının mı- temel aracı olarak sisteme dâhil edilmiştir.” “Ulaşılması” olursa daha mantıklı olacak gibi geliyor bana.

Bir diğeri, olayı bir genel anlamıyla -biraz önce söyledim- basite irca ederek bakalım dedik. Bir kere bazı kurumların dışında hukuk eğitiminde, okullarının da artması nedeniyle, eğitimin kalitesinde bir sıkıntı olduğu kesin. Dolayısıyla eğer biz bunu düzeltmez isek önümüzdeki dönemde hakikaten bir baraj koyacaksınız. Hem sınav açısından hem piyasada avukatlık açısından da otomatik olarak piyasa kendi barajını koyacak. Dolayısıyla bunun, bu hatların dışında kalan mezunların yarın iş açısından, hem de hukuk açısından büyük sıkıntılar yaşayacağını net bir şekilde şimdiden görüyorum ben. Yani bir hukuk fakültesi mezunu bir evladın babası olarak bunu söylemek istiyorum. Burada -yılda herhâlde 15 bini buldu mu mezun bilmiyorum, aşağı yukarı kabaca öyle bunu bir değerlendirmek lazım.

İkincisi, Sayın Bakanım, özellikle ben tasarıların buraya gelişinde, gerekçelerde çok büyük sıkıntılar olduğunu görüyorum, hazırlanışında da. Burada bir problem yaşıyoruz. Hatta yaşadığım bir örneği anlatayım: Bir genel müdür Hükümeti temsil ediyordu tasarının görüşmeleri esnasında. Aşağı yukarı 3-4 sayfa bir madde metni vardı, gerekçe de 5 kelimelik bir cümleydi aşağı yukarı. Ben sordum: “Bu gerekçe bu şeyi karşılıyor mu?” Bazen de karşılayabilir, olur yani anlamlı olur. “Kafa karışıklığı yaratmasın hiç diye öyle yaptık.” dedi, “Onu da yazmasın hiç olmazdı kafa karışıklığı.” dedim.

Şimdi, dolayısıyla yani bürokrat arkadaşlar mecbur kaldığı için onu yazıyor, ona da bir şey demek mümkün değil ama... Burada bu inceliği, hassasiyeti dikkate almak lazım. Sonraki evrelerde o kanunun uygulanışında bunun özellikle yargı mensuplarına çok büyük yararı olacağı kanaatindeyim, hukukçu olmamama rağmen onu söylüyorum.

Şimdi, bir diğer husus, bugün herhâlde bu 15 Temmuz FETÖ olayından sonra sanıyorum dörtte 1’ni kaybettik biz yargı mensubumuzun. Bunun yarattığı bir boşluk var. Bunu müspet mi değerlendireceğiz, menfi mi? Böyle bir çürük tarafın buradan uzaklaştırılmasını müspet değerlendirmek mümkün. Ama orada ortaya çıkan boşluğun nasıl doldurulacağına dair de emarelerin net bir şekilde kamuoyuna ifade edilmesi lazım. Siz bu alanda gayret gösteriyorsunuz ama ne kadar başarılı olabiliriz? Çünkü başka bir alan değil. Muhasebeci yetiştirseniz tamam. İtihat bilecek, hukuk bilecek, vesaire bilecek, hepsini bilecek ki adil olacak, adil olmazsa zaten olmaz.

Bir diğer olay, özellikle ifade etmek istediğim bir şey, yeni mezun avukat olan arkadaşların aşağı yukarı yüzde 80’inin kendi başına işini idame ettirmesinin mümkün olacağı kanaatinde değilim. Bir kere büro açacak, ona göre personel istihdam edecek, vesaire. Onları hem eğitim açısından desteklememiz lazım hem de ayakta durabilmesi açısından maddi anlamda da onlara yardımcı olmanın yararlı olacağı kanaatindeyim, aksi takdirde hakikaten sıkıntılı.

Birçok yere adliye sarayı filan yapıyoruz, Denizli’de de aynı şey söz konusu ama fiziki altyapı kısa zamanda yetersiz hâle geliyor. Bu bir anlamda problem çözemiyoruz, problemler mi artıyor yoksa yaptığımız işte bir yanlış mı var, onu da dikkate almak lazım diye düşünüyorum.

Bir diğer olay, baktığımız zaman, vizyon tamam, önümüzdeki dönemde stratejiye kaynak oluşturacak şeyleri yapıyoruz, vatandaşta karşılığı var yok, ona da bakmak lazım.

Bir diğer hadise, baktım, tarihçe Orta Asya’ya kadar gidiyor. Hakikaten, Türk milleti açısından sadece Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca değil de ta Göktürklere kadar giden uzun bir perspektif içinde olayın değerlendirilmesinden memnuniyet duyduğumu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi, burada performans programı, Bakanlığın görev ve fonksiyonu dikkate alınarak hazırlanmış, Müsteşar Bey’in o şeyini söyledim. Bir de bu hani adliyenin şekillenmesinin, biraz yeni hükümet sistemine göre de bunun nasıl düzenleneceğine dair bir ne yapmamız lazım? Değerlendirme yapmamız lazım.

Yargılamanın makul sürelerde tamamlanması işi önemli. Ama bunu hangi açıdan gerçekleştirebiliriz, hangi açıdan gerçekleştiremeyiz, ona bir bakmak lazım. Neden? Çünkü “yeterli personel yok.” diyoruz, “yetiştirilmiş personelde sıkıntı var diyoruz, olaylar hızlı geliyor diyoruz. Dolayısıyla geciken adalet, adalet olmaktan çıkıyor. Bunu da bir şekilde çözmemiz lazım.

Cezaevleri fazla kapasiteli, kapasitenin üstünde çalışıyor. Ha, bu Fetullah olayıyla meydana gelen bir şey var. Ama ondan önce de mesela her dönemde kendine has bir olay geliyor. Bir ara çekler... Mesela Hükümet de söylüyordu, biz de söyledik, ne diyorduk? Özellikle “Ekonomik suçlara ekonomik

ceza” diyoruz. O zaman getirdi Hükümet bunu, tasarı olarak geçti, kanunlaştı. Ne yaptık? Ekonomik suça ekonomik ceza. Baktık iş çözülmedi çünkü çekten dolayı çok yatan vardı, bu sefer tekrar eskisini uygulama gibi bir zorunluluk hasıl oldu.

Bir diğer olay, ben Adalet Bakanlığının teknolojiye uyum sağladığını görüyorum, hakikaten elektronik anlamda teknolojiyi kullanıyorlar. Yalnız bu “bilişim hukuku” denilen olay da önemli. Yani şimdi sanıyorum kamunun bu konuda çok geniş bir açığı var. Hani kendi yakınlarım bu işi yaptığı için -kızım yaptı- biliyorum. Burayı da çok iyi değerlendirmek lazım, bu alandaki açığı özellikle kamuda kapatmanın bir yolunu bulmalıyız. Bu, eğitimle mi olur? Mesela baktığımız zaman kamunun her tarafında, sadece adalet mekanizmasının kendi içinde değil, aynı zamanda emniyette, bu benzer, sizinle ilişkili olan alanlarda -diğer istihbarat birimlerinde aynı- diğer alanlarda da sizinle bağlantılı olanlarda bu sorunların ne yapılması lazım? Çözülmesi lazım.

Hukuka erişim pahalı mı? Pahalı. Burada şimdi fakir fukaranın hukuktan hakkını, yani mali anlamda arayabilecek kudretinin olduğu kanaatinde değilim ben, orada da bir sıkıntı var.

Şimdi, iflas mahkemeleri olayı; herhâlde artmaya başladı, buna olan ihtiyaç. Bu biraz da piyasanın sıkıntılı, bu alanda, ekonomik anlamda sıkıntılı olduğunu gösterir diye düşünüyorum.

Şeffaf ve hesap verebilirlik anlamında burada adalette mümkün olduğunca ne yapmak lazım? Şeffaf olmak lazım, hesap verebilirliği ortaya koymak lazım.

Şimdi, bir diğer husus önemli, siz politikalarınızı geliştirirken bugünü çözüyorsanız -şimdiye kadar bugünün problemlerini konuştuk- aslında bir şey çözmüyoruz. Neden? Mevcut problemi çözüyoruz. Geleceğe yönelik hukuki ihtiyaçların...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ayhan.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) - ...tespitini yapıp ona göre tedbir almakta, ona göre yönlenmekte fayda olduğu kanaatindeyim. Bu olayı biraz da öyle değerlendirmek lazım.

Tabii, her şey üst üste geliyor. Çok kısa sürede hatalar görülüyor. Mesela herkes kendi zaviyesinden olaya bakmaya çalışıyor ama mesela hukukun nereden nereye geldiğini görme açısından... Zaman zaman muhalefet de iktidar da hukuk açısından bir araya geldi, Yargıtayla ilgili değişiklikler, vesaireler bunlar oldu ama burada, mesela, baktığımız zaman, Ergenekon olayında geldiğimiz, Balyoz olayında geldiğimiz noktaya, mobil mahkemeler konusunda Habur’daki geldiğimiz noktaya baktığımız zaman bu konuda Türkiye Cumhuriyeti’nin savrulmaması lazım, dik durması lazım. Biz de adalet mekanizmasının neye ihtiyacı varsa burada sonuna kadar arkasında dururuz diyorum.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ayhan.

Sayın Kazım Arslan, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli hazırım, değerli basın mensupları; hepinizi öncelikle sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, yargımızın bağımsız olduğunu söylediniz ancak kuvvetler ayrılığı olmadan yargının bağımsız olması kesinlikle mümkün değildir. Bir hukukçu olarak bunu da çok iyi bildiğiniz hâlde hâlâ “Yargı bağımsızdır.” diye söylemenizi gerçekten yadırgıyorum. Biliyorsunuz, Anayasa’mızın 138’inci maddesine göre, hâkimler görevlerinde bağımsızdır ve tarafsızdır. Hâkimler kararlarında

Anayasa'mıza, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde de bulunamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Yine, hâkimler ve savcılar Anayasa'mızın 140'ıncı maddesine göre "Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görevlerini ifa ederler." denmektedir. Şimdi, yeni yapılan Anayasa değişikliğiyle yargı bağımsız mı yoksa yürütmeye ve Cumhurbaşkanının inisiyatifinde olan bir yargı durumunda mı, bunu özellikle sizden sormak istiyorum.

Önce, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısına bakalım. 13 hâkimden oluşuyor. HSK'nın Başkanı Adalet Bakanı, Yardımcısı Müsteşarı. Zaten, burada bağımsızlık tamamen ortadan kalkıyor, bir de atamaları bu işin içine koyarsak 4'ünü doğrudan Cumhurbaşkanının atamış olması, diğer 2 üyenin sizlerin olması, diğer 7 üyenin de çoğunluk partisinden yani iktidarınız tarafından seçilmiş olması işin bağımsızlığını tamamen ortadan kaldırıyor. Bu yapı, hâkimler ve savcılar üzerinde tam bir baskı oluşturuyor. Nitekim, birçok kanun dışı, siyasi anlamda verilen kararlar gerçekten bu kurulun ne hâle geldiğini de gösteriyor. Bu şekilde oluşturulan Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bağımsız olması mümkün mü Sayın Bakan, adaletli kararlar vermesi mümkün mü? Elbette ki veremez. Öncelikle bunun düzeltilmesini, Bakanlığınızın kuruldan ayrılmasıyla, Müsteşarın da ayrılmasıyla, siyasi parti genel başkanı tarafından yapılan atamalara son verilmesiyle ancak yargıyı bağımsızlığa kavuşturabiliriz.

Sayın Bakan, HSK'da oluşan bu yargı yapısı karşısında yaşadıklarımızdan birkaç örnek vermek istiyorum: Deniz Feneri davasının yürütülmesine bir bakalım. Savcı, Deniz Feneriyle ilgili Alman mahkemesinden gelen ihbar üzerine soruşturma başlattı, tutuklama kararı verdi. Sonra, bu savcı görevden alınarak başka savcı atandı hem tahliye kararı verdi hem de takipsizlik kararı verdi. Şimdi, verilen bu karar, bu değişiklikler çerçevesinde gerçekten bu yargının bağımsız olduğunu söyleyebilecek misiniz?

Sayın Bakan, iktidarınızın ve Bakanlığınızın istediği yönde karar vermeyen savcının görevden alınmasına, yerine başka savcı atayarak takipsizlik kararı verilmesine bir başka örnek daha var. Daha sonra, biliyorsunuz, Alman mahkemelerince verilen bu kararın sonucunda, bilhassa suçluların açıklıkla deklare edilmesine rağmen, bu kararın verilmiş olması gerçekten vicdanlarımızı sızlattıyor ve aynı zamanda da hukuk devleti ilkemizi de zedeliyor.

Yine, 17-25 Aralık yolsuzluğuna da bir bakalım. Reza Zarrab ve 4 bakan, Halkbankası Genel Müdürü hakkında açılan bir soruşturma sonucunda tutuklular yapıyor. Yine, yeni bir yandaş savcı atayarak, diğerini görevden alarak soruşturmanın mecrasını değiştiriyorsunuz ve sonuçta tutuklamalar kaldırılıyor ve sonuçta takipsizlik kararı veriliyor. Şimdi, verilen bu karar çerçevesinde gerçekten yargının bağımsız olduğunu söyleyebilme imkânınız var mı? Şimdi, takipsizlik kararı verdiğiniz bu kişiler hakkında ABD'de tutuklama kararı verilmiştir, davalar açılmıştır. Dolayısıyla siz burada takipsizlik kararı veriyorsunuz ama ABD'de olan bir mahkeme tarafından bu kişiler hakkında tutuklama kararı veriliyor ve Reza Zarrab da yetmiş beş yıla yargılanıyor. Demek ki burada adil bir karar verilmiş olsaydı, gerçekten adaletli bir karar verilmiş olsaydı bugün Türkiye bu tür sıkıntıyı gerçekten yaşamayacaktı.

Sayın Bakan, şimdi, gerçekten, yargının bağımsız olduğunu inanarak mı söylüyorsunuz, tekrar sormak istiyorum yoksa siyaseten mi söylediğinizi ifade mi etmek istiyorsunuz? Anayasa Mahkemesinin, hak ihlalleri konusunda birçok dava önünde bekliyor. Özellikle, siyasi davalarla ilgili olarak karar vermemiş olmasının, bekletmesinin daha önce verdikleri emsal kararlara uymamasının gerçekle bağdaşması mümkün mü? Hukuk devleti ilkesiyle bunu bağdaştırabiliyor musunuz?

Yine, OHAL döneminde Anayasa'mıza aykırı olarak verilen, OHAL şartlarını kapsamayan kanun hükmündeki kararnemelerle ilgili karar vermemesi gerçekten yargının bağımsız olduğunu gösteriyor mu? Peki, bu kanun hükmündeki kararnameyi kim denetleyecek? Burada bağımsız bir yargı, bir anayasa mahkemesi gerçekten görevini icra ediyor mu, size sormak istiyorum.

Sayın Bakan, Cumhuriyet Halk Partisi Vekilimiz Enis Berberoğlu'yla ilgili davanın yerel mahkemesinin vermiş olduğu kararını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Tamamlıyorum.

...İstanbul 2. Ceza Dairesi esastan ve usulden bozmuş olmasına rağmen, yerel mahkemenin direnme yetkisi olmadığı hâlde direnmiş olup dosyanın geriye, 2. Ceza Dairesine gönderilmesi uygulaması, yasanın üstüne çıkmış olan bir yargıç yapısı yargının bağımsızlığını mı gösteriyor yoksa baskı ve korkudan dolayı dosyayı inceleme cesaretini gösteremeyen bir yargı mı ortaya çıkıyor? Hâlbuki dosyanın esasına girip, bozmaya uyup tahliye ve beraat kararı vermesi gerekirken bunu maalesef yapmamıştır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Hemen bitiriyorum, son sözümü söylüyorum.

Cezaevlerinde de sıkıntılar vardır. Cezaevlerinde kapasitenin üzerinde tutuklu ve hükümlülere vardır, bunların düzeltilmesi gerekiyor. Bir de cezaevlerinin... İnsanların, mahkemelerinden, yargılandığı alanlardan daha değişik alanlara, uzak yerlere verilmesi, bunun düzeltilmesi de gerekir diye söylemek istiyorum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arslan.

Sayın Çakırözer, buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Adalet Bakanlığımızın, yargı kurumlarımızın ve diğer kamu kurumlarının saygıdeğer bürokratları, değerli gazeteci meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, göreviniz hayırlı olsun. Değınilen konular var ama ben sizin sunumunuzda özellikle vurguladığımız iki cümleyi hatırlatarak konuşmama başlamak istiyorum. Diyorsunuz ki 7'nci sayfasında: "Hukuk alanında yapılan reform niteliğindeki bu değişikliklerle vatandaşlarımızın temel hak ve hürriyetleri daha fazla güvence altına alınmıştır." 8'inci sayfada da "Hükümetlerimiz döneminde vatandaşlarımızın hukuki güvencesi artırılmış ve hak arama yolları da çoğaltılmıştır." diyorsunuz.

Sayın Bakanım ancak uluslararası istatistikler sizin söylediğiniz şekilde yani hukuk devleti ilkelerinin ülkemizde sizin söylediğiniz şekilde ilerlediğini göstermiyor. Bir örnek vereyim, aslında çok fazla örnek bulabiliriz, sağlayabiliriz ama sadece bir tane vereyim, o da: Dünya Adalet Projesi tarafından açıklanan son rakamlara göre Türkiye, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 113 ülke arasında 99'uncu sırada yer almakta. Aynı endekste ölçülen Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri sıralamasında 13 ülke arasında 13'üncü, orta-yüksek gelir grubunu haiz 37 ülke arasında ise 36'ncı sırada yer almakta. Maalesef, istatistikler sizin bize sunumunuzda bahsettiğiniz, vatandaşlarımızın hukuki güvenceler altında olduğu savınızı desteklememekte, aslında, bizim yaşamda karşılaştıklarımız da desteklememekte, onlara da değineceğim şimdi Sayın Bakanım.

Özellikle, aslında benden önce de bahsedildi ama ben o konuya bir kez daha girmek istiyorum. Olağanüstü hâl rejimi içindeyiz. Bir kanlı, hain darbe girişimine karşı olağanüstü bir dönemde böyle bir OHAL rejimine ihtiyaç olduğu iddiasıyla bunu getirdiniz. Bu dönemde yani FETÖ'yle mücadele iddiasıyla OHAL'in getirildiği bu dönemde vatandaşların sosyal medyada paylaşım yapmaktan, gazetecilerin yazı yazmaktan, haber yapmaktan, akademisyenlerin bilim üretmekten ürktüğü bir ülke hâline geldik. Bir korku iklimi, bir korku demokrasisi yaratılmış durumda. Bu ülkenin en değerli bilim adamları sadece partinizle, Hükümetinizle aynı görüşte değil diye bir OHAL KHK'siyle kapının önüne konmuş durumda. Hep aynı isim üzerinden örnek veriyoruz ama tekrarda fayda var. Ülkenin yetiştirdiği en önemli Anayasa hukukçularından olan, muhtemelen de tanıdığınız, Sayın Profesör Doktor İbrahim Kaboğlu 16 Nisanda halk oyuna sunduğumuz paketin sakıncalarını anlatan yorumlar yaptığı için bir itibarsızlaştırma operasyonu, bir gece yarısı KHK'siyle kapının önüne kondu. Yaratılan rejimi en iyi anlatan örnek olduğu için altını çiziyorum, Sayın Kaboğlu ihraç edildi ama hakkında hiçbir adli ya da idari soruşturma bulunmamakta. Yurt dışına çıkışını yasakladınız ki yurt dışındaki üniversitelerden çok sayıda teklif alan değerli bir bilim insanından söz ediyoruz. Sayın Kaboğlu'na ve ihraç edilen yüz binlerce personele, içlerinde hâkim, savcıların da, hukuk fakültesinde görevli akademisyenlerin de bulunduğu yüz bine aşkın personelinize tek bir yer işaret ettiniz, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu. Darbe girişiminin üzerinden on altı ay geçti Sayın Bakanım. Bu Komisyon kurulmadan önce yapılan hataları tek tük olmak kaydıyla KHK'yle düzeltiyordunuz ancak bu Komisyon kurulduktan sonra bu da bitti, tamamen ortadan kalktı. Ülkenin en değerli bilim insanlarından, FETÖ'yle uzaktan yakından ilgisi olmayan insanlardan söz ediyoruz Sayın Bakanım. Bizler bu OHAL rejiminin artık sonlanması gerektiğini her fırsatta dile getirirken yine Hükümet 2 KHK hazırlığında. Çevre Bakanı da kentsel dönüşümle ilgili bir KHK çıkarılması talebinden bahsediyor. Anladığımız kadarıyla yine çıkarılacak olan KHK'ların OHAL yetkisiyle bir ilişkisi olmayacak. Bu olağan dışı OHAL rejiminin kolaycılığına AKP Hükümeti kapılmış durumda. FETÖ'yle mücadelede alınması gereken tüm tedbirlerin aslında şimdiye kadar alınmış olması gerekiyordu ama hâlâ bundan bahsetmekteyiz. Peki, hangi tedbirler geliyor karşımıza OHAL kapsamında? Kış lastiğinden evlilik programlarına, rektör seçimlerinden Varlık Fonu'na ait düzenlemelere kadar bu mücadeleyle uzaktan yakından ilgisi olmayan düzenlemeler için OHAL'e ihtiyaç duyuyor, OHAL'i kullanıyorsunuz.

Sayın Bakanım, sorumluluk alanınızdaki cezaevlerinin durumuna ilişkin olarak da birkaç gözlem, eleştirimiz olacak. O cezaevleri aslında artık bizler için bir kat daha önemli. Çünkü bu Parlatentonun mensupları haksız, hukuksuz bir biçimde Anayasa Mahkemesinin kendi kararlarını da hiçe sayan yeni içtihat üretme çabasıyla cezaevlerinde. Bu ülkenin gazetecileri, aydınları, bilim insanları, insan hakları savunucuları cezaevinde. Ama kimlerin cezaevinde olduğundan bağımsız olarak cezaevlerinin koşulları da içler acısı. Sizlere de muhtemelen çok fazla şikâyet gelmekte. İktidarınız döneminde cezaevlerinde yatacak yer kalmadığından mahkûmların iletişim ve görüşme haklarının engellendiğine kadar bir dizi ciddi sorun var. Bunlar arasında bahsetmek istediğim, anneleriyle cezaevlerinde büyüme durumunda bırakılan çocuklar var. Ceza infaz sisteminde Sivil Toplum Derneğinin raporuna göre son sekiz yılda cezaevlerinde 18 çocuk yaşamını yitirdi ve yine cezaevlerinde 2.800 çocuk mahkûm bulunmakta. Bu konuda da sonda yapacağınız sunumda bizleri bilgilendirirseniz çok memnun olacağım.

Sayın Bakanım, değinmek istediğim bir diğer husus ise cezaevindeki gazeteciler konusu. Şimdi gazetecilerle ilgili, aslında bakarsanız yani düşüncesi, fikri, yazdığı, eleştirisi nedeniyle aslında hiç kimsenin yargılanmaması, hiç kimsenin cezaevine konmaması lazım. Bu konuda Yargıtayın çok kısa süre önce verdiği bir kararın aslında bütün mahkemelerce dikkate alınması gerekiyor. Yargıtay 16. Ceza Dairesi, sanırım 14 Temmuz tarihli kararında cebir ve şiddet meselesini anımsatıyor. Bunun bütün mahkemeler tarafından anımsanmasında fayda var. Biliyorsunuz iktidarınız döneminde yasayı

değiştirdik biz, daha önce sadece cebirdi, buna şiddet unsurunu ekledik. Ama şu anda yargılanmakta olan gazetecilerin neredeyse tamamına yakını 15 Temmuzda Meclisi bombalayan, yurttaşlarımızı öldüren, yurttaşlarımızın üzerine tank süren, silah çeken eli kanlı darbelerle sanki aynı suçu işlemiş gibi üç defa ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezasına çarptırılmak iddiasıyla yargılanmaktalar. Ama bu Yargıtayın kararında da görüldüğü gibi, mutlak surette yani Türk Ceza Kanunu'nun 309, 311, 312'nci maddelerinden yargılanmak için net bir şekilde şiddet unsurunun olması lazım. Ancak sizler de biliyorsunuz, darbe suçunun olmazsa olmaz unsuru cebir ve şiddet. Gazetecilerin yazı ve söylemleri cebir ve şiddet unsurunu oluşturamaz. Yazı ve söylem darbe suçu için elverişli bir eylem değildir. Yazı ve söylem ile darbeye teşebbüs eylemi arasında nedensellik bağı yoktur. Mesela, Şahin Alpay 2012-2013 yılındaki yazılarından ötürü suçlanmakta, on altı aydır içeride, 73 yaşında, 11 kronik rahatsızlıkla. Şimdi, fikrini barışçıl yolla ifade ediyor, eleştiriyor, belki Hükümetinizi, belki liderinizi ama bunun karşılığı Silivri Cezaevinde ya da başka bir yerde aylarca, yıllarca özgürlüğünden mahrum bırakılmak olmamalı. Mehmet Altan'ın suçlandığı iki yazısından birisi 2010 yılında yazılmış. 2016 yılındaki darbeye teşebbüs için bu elverişli bir zemin midir ki bahsettiğimiz Mehmet Altan bu Meclisin çatısı altında o dönem Darbeyi Araştırma Komisyonunda darbelerle mücadele konusunda Türkiye'nin en iyi bu işi bilen akademisyeni sıfatıyla gelip görüşüne başvuru olan bir isim! O yüzden, gazeteciler konusunda bunların işte Cumhuriyet yazarlarının, işte, bakın Sözcü iddianamesinde gündeme gelen yeni isimlerin, Uğur Dündar gibi, Necati Doğru gibi isimlerin asla ve kata bu 15 Temmuz darbe girişimiyle -Sözcü gazetesinin olsun, Cumhuriyet gazetesinin- ilişkisi olması düşünülemez. Ama bu ülkede Cumhuriyetin muhabiri Ahmet Şık, geçmişte biliyorsunuz FETÖ'nün hedefinde olan Ahmet Şık, onlar aleyhinde kitap yazan Ahmet Şık şimdi FETÖ'cülükten, DHKP-C'cilikten vesaire bütün aklınıza hangi terör örgütü gelirse onlardan içeride yatmakta aylardır. Cumhuriyet gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Murat Sabuncu'nun benzer şekilde bir yılı geçen tutukluluğu var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, üzerinde hassasiyetle duruyorum çünkü bu davalarda, -sadece biz içeride konuşuyoruz- bu insanlar özgürlüğünden mahrum kalıyor, ailelerinden mahrum kalıyor. Tabii bu acıların, bu olumsuz unsurların yanı sıra, ülkemizin itibarını da dünyada, üyesi olduğumuz kurumlarda maalesef düşürmekte. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Hükümetten yani Bakanlığınızdan bu bahsettiğim davaların çoğunda görüş istedi ve bu görüşlerde sorduğu bir önemli husus var yani bu tutuklamaların siyasi maksatlı olup olmadığını özellikle sorguluyor. Eğer bu karara varırlarsa yani AİHM bu karara varırsa o zaman biz başka ağır bir yaptırım karşısında kalacağız Azerbaycan örneğinde olduğu gibi.

Mahkemelere ilişkin birkaç dikkatimizi çeken hususla sözlerimi bitirmek istiyorum. Bunlardan birincisi: Avukatların savunmasına bazı duruşmalarda, bazı mahkemelerde izin verilmemekte, en son Altanlar davasında olduğu gibi. Avukat kısıtlılığı yasağı devam etmekte. Mektup alıp mektup gönderememekte. Değişik davalarda değişik uygulamalar var. Yani istikrarlı, tutarlı bir yöntem var. Bir davanın sanıkları ailelerinden, dışarıdan mektup alabiliyor, sevdiklerinden mektup alabiliyor, diğerinde olmuyor; bir davada avukatlarıyla daha rahat görüşebiliyor, diğerinde olmuyor. Mahkemelerde sürekli savcılar değişmekte, hâkimler değişmekte. İşte haftada bir saat kamera ve görevli eşliğinde avukatlarla görüşebiliyorlar. Bunun OHAL süreciyle ilgili olduğu hep söylenmekte ancak dediğim gibi tutarsızlıklar var. AİHM'den bahsettim. Tabii, AİHM'in -Avrupa İnsan Hakları Komiseri Muiznieks'in olsun,

Birleşmiş Milletler Raportörü David Kaye'in olsun- raporlarında ciddi hak ihlallerinden bahsediliyor ve ağırlıklı olarak şu vurgulanıyor: "Türkiye eleştirel, muhalif, siyasi iktidara karşı olan, görüşte olan insanları, gazetecileri, siyasetçileri, akademisyenleri cezalandırmakta." vurgusu sürekli yapılmakta.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bir de tabii son cümle olarak...

İstanbul Milletvekilimiz Enis Berberoğlu'nun durumunu dikkatinize getirmek istiyorum. Üst mahkeme bütün tutuklama gerekçelerinin neredeyse tamamını yok sayan bir karar almış olmasına rağmen, mahkemeler arasındaki uyumsuzluk ya da aralarındaki ortak noktaya gelememe nedeniyle milletvekilimiz istinaf mahkemesinin kararından bu yana haftalardır özgürlüğünden mahrum bırakılıyor. Bu yanlış bir uygulamadır.

Son olarak da Amerika'da devam etmekte olan bu Zarrab davasına ilişkin, işte Hükümetin nota göndererek vesaire, buna bir şekilde müdahil olma hususuna siz sunumunuzda -eğer kaçırmadıysam- hiç girmediniz. Bunu nasıl görüyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Siz bütün yurt dışında tutuklu bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için nota gönderiyor musunuz? Gerçekten hak ihlali olduğunu düşünüyorsanız... Ben size içeride olanları da söylüyorum: Binlerce insan... Komisyon daha karar vermiş değil, bir tane dahi başvuru bu OHAL Komisyonunda sonuçlandırılmamış durumda. Yani sadece bir kişinin hakkını hukukunu korumak için bütün devletin seferber olmasının arkasındaki mantık nedir? Bu konuda bizi aydınlatırsanız sevinirim.

Bakanlık bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ak adalet istiyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eyvallah, aynen öyle, ak adalet. Her şeyimiz ak çok şükür. Bu hâl üzere Yaradan ve istihdam edene şükrediyoruz Mehmet ağabey.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyeti saygıyla selamlıyorum ve bir zirve isim, bir bayrak isimden alıntıyla konuşmama başlamak istiyorum. Şeyh Edebalı diyor ki: "Vazifen çetin, yükün ağırdır oğul. Hizmette önde, ücrette geride olasin. Vazifenin en ağırına talip olmaktan kaçınmayasın. Vazifenin ağırlığı Yaradan'ın kullarına ihsandır. Bizler nefreti eritmek için, muhabbetin asaletini dünyaya yeniden hâkim kılmak için çıktık yola. Bu yolda utanacak bir şeyimiz yoktur. Muhabbet yolunun gizlisi saklısı yoktur oğul. Şunu da unutma! İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın."

Evet, değerli arkadaşlarım, bizim on beş yıllık hizmet dönemimize ışık tutan vurgu bu; temel, esas vurgu bu; insanı yaşatmak. Her alanda, her işte insanı sevgiyle, saygıyla ve hukukla yaşatmak.

Ve değişmez şiarımız: Devleti ebet müddet. Birlik içinde, dirlik içinde, hukuk içinde; sevgiyle, saygıyla ve adaletle.

Başlarken, adaletin tesisi için fedakârca görev yapan hâkim, savcı ve avukatlar ile tüm yargı çalışanlarına minnetarlığımızı sunuyor, görevi başında, adalet uğrunda şehit olan tüm yargı mensuplarını rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum.

Millî şairimiz Akif'in düştüğü kaydı aktarıyorum: "Çünkü milletlerin ikbali için evladım/ Marifet, bir de fazilet, iki kudret lazım." diyor. İşte bizim yönetimde eksenimiz budur. "Kenar-ı Dicle'de bir kurt aşırsa bir koyunu/ Gelir de adl-i İlahî sorar Ömer'den onu!" Bu da adalet ufkumuzu ifade ediyor, haktan ayrılmamak.

"Üç buçuk soysuzun ardından zağarlık yapamam/ Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam." İşte yolumuz arkadaşlar. On beş yıllık hizmet dönemimizin hak eksenli tarifi; hakkı tutmak, hakkı ayağa kaldırmak. "Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır." hakikatıyla hakkı savunmak.

Ve nirengi noktamız: "Eğer aralarında hükmedersen adaletle hükmet. Şüphesiz Allah, adaletli davrananları sever."

Ve yol haritamız: "Allah size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz ki Allah her şeyi hakkıyla işiten, hakkıyla görendir."

Ve bizim ruh mimarlarımızdan, Sayın Bekaroğlu, Mehmet Ağabey...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Niye Sayın Bekaroğlu'na bakarak söylüyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, Hocama ısrarla bakıyorum ben, ara ara gözümüzle anlaşıyoruz.

BAŞKAN – Karşılıklı bir feyz durumu var efendim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Mimarlarından biri benim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ruh mimarlarımızdan Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig de bir nasihat düşüyor gelecek nesillere, bizlere ve inşallah çok çok uzak projeksiyonlara.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kim düşünüyor pardon?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig Musa ağabey.

Tarihî bir vurgu: "İyi kanun koy." diyor, "Kötü kanun yapan kimse daha hayatta iken ölmüş demektir." diyor.

Ve bizim atalarımızdan Kün Toğdı'nın ifadesi: "Düğümleri adaletle çözerim. İnsanları 'kul veya bey' diye ayırt etmem. Hüküm verirken katiyen fark gözetmem. Devletin temeli adalettir. Devlet doğru olursa dünya huzura varır." Muhteşem bir kayıt.

Evet, arkadaşlar, ak doğrumuz ve doğrultumuzun özetidir bu. Sevgili Bakanım, bu "ak" kavramına, karşı tarafta bir özel afinite var.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu "ak" olmadı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olur mu? Ak hakikat budur işte, tam da budur yani bizim siyaset zeminine döşediğimiz ak hâli ifade ediyor bu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz sulandırdın ama hadi...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Ak yargı.

MUSA ÇAM (İzmir) – Buraya kadar güzeldi, "ak" olmadı işte.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunu siz biliyorsunuz, bunların hepsi ak anlayışı tarif eden hakikatler. Ben bunları ısrarla kayda geçeceğim burada.

Bizim "adalet" kavramı etrafında tesis etmeye çalıştığımız sinerji sevgidir -bunu hepiniz biliyorsunuz- yüreğimizden akan bir sevgi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hep böyle sevmeyin bizi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Başta liderimiz olmak üzere bütün ak kadronun tezyin edilmiş hâli budur.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Biraz daha az sevebilir misiniz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, müdahale etmeyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Daha az sevsinler.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İnsan sevgisidir, insanın iyiliği için mazlumu zalimden, haklıyı haksızdan ayırmaktır.

Benim ne söylediğimi başka bütçe konuşmalarım da aslında tafsilatıyla, ayrıntısıyla aktarıyorum. Siz biliyorsunuz ne söylemek istediğimi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, biz yaşıyoruz efendim o sevgiyi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yaşıyorsunuz tabii. Biz insanımıza muhabbetle yaklaşanları kucaklarız.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Fazla aşktan öldüreceksiniz bizi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aksi hâlde de tekdir ederiz, hakkını o şekilde veririz. Yaptığımız budur.

Bizim adalet anlayışımız basiret ve akliselimi kaydeder. Bir mütefekkirimiz Samiha Ayverdi -ismini de düşünüyorum buraya- “Gönül bilgisi yanında dil bilgisi bir şey midir?” diyor. Mesele hak ekseninde gönüller yapmak, hakkı savunarak gönüllere girmektir. Bizim adalet seferberliğimiz aynı zamanda bir gönül seferberliğidir, insan sevgisine dayalı bir gönül bilgisinin ürünüdür. Muhteşem asırlarımızın sırrı da budur arkadaşlar. O açılan kapıların sırrı; bize ardına kadar açılan gönül kapılarının sırrı bu anlayıştır. Adalet bizim temel direğimiz, adalet temelimiz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Temel direğimiz çöktü o zaman, yandık.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Her işimizde Hakk’a hesap verircesine ciddi, samimi, ihlaslı olmak. Cenab-ı Hak bizi bu yolda sabit kadem kılsın, bu yoldan ayırmasın inşallah.

BAŞKAN – Amin diyelim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ya, bu yol yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu yol sevgi yolu kardeşim, bunu ben hep söylüyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz başka bir ülkede yaşıyoruz o zaman.

BAŞKAN - Arkadaşlar... Arkadaşlar... Müdahale etmeyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Bak, şimdi, ben siz konuşurken sükût ediyorum yani...

BAŞKAN – Sizin konuşmalarınıza herhangi bir müdahale oldu mu? Lütfen Sayın Aydemir’in konuşmasına müdahale etmeyelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu yol sevgi yolu, adalet yolu, hak yolu, hakikat yolu. Bunların hepsini söylüyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Her şey güllük gülistanlık.

BAŞKAN – Sayın Paylan, ne güzel, sevgiden bahsediyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Böyle sevmesin bizi diyoruz işte.

BAŞKAN – Bırakın, istediği gibi sevsin efendim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz sevgiye layık olanlara bağrımızı sonuna kadar açarız arkadaşlar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İbrahim Bey, biz seni karşılıksız seviyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, sevmeden yapın bu işi.

BAŞKAN – Evet, dinleyelim arkadaşlar, Sayın Aydemir’i dinleyelim. Ek süre vereceğim size.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tabii, bu arada ek süre... Ama bana verirken oradan da kesmeniz lazım ama İbrahim Bey’den kesmeyin, ona kıyamam.

Değerli arkadaşlarım, Adalet Bakanlığımız bütçesi noktasında tefekkür edildiğinde 2002’den bugüne iki büyük değişim öne çıkıyor; biri fiziki, diğeri de zihni değişim. Artık, her ilinde hak edenin hakkını aldığı adalet sarayları var, bu çok önemli. Yani subliminal bir mesaj değil, açık bir mesaj.

MUSA ÇAM (İzmir) – Saraylar güzel de adalet yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hak edenin hakkını aldığı adalet sarayları var elhamdulillah.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – “Adliye” yazsa daha iyi olur ama.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Saraydan adalet çıkmaz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Her ilçemizde modern donanımlı adliyeler yükseliyor. Bu devasa yaklaşıma ışık tutan tek kaynak hak, arkadaşlar, altını çiziyorum; buna ışık tutan tek kaynak, hak. Bu gelişmeyi “Daha önce son derece yetersiz şartlarda, bodrumlarda, merdiven altlarında hizmet vermeye çalışan adalet kurumlarımız, artık ülkemizin her yerinde son derece modern imkânlarla faaliyetlerini sürdürmektedirler. Reformlar devam ettikçe, adalet sistemimizin işleyişi güçlendikçe Türkiye’nin hukukun eksiksiz tecellisiyle dünyanın örnek aldığı bir ülke olma yolunda ilerleyeceğine inanıyorum.” kaydıyla belîğ bir biçimde tarif ediyor Sayın Cumhurbaşkanımız. (Komisyon sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, Komisyonunda uğultu var, lütfen, daha sessiz...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sessiz olun, duyamıyoruz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu taraftan çok yoğun bir gürültü geliyor. Lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hususi bir rahatsızlığı bu şekilde yansıtıyorlar Musa abi ama ne olursa olsun ben bunu mutlaka burada not düşeceğim, dillendireceğim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sabote ediliyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hukuk devleti adına, hukuk ilkesinin güçlenmesi adına adalet babında tarihî bir altyapı reformudur bu. Demin anlattığım, Sayın Cumhurbaşkanımızın düştüğü kaydı izah için bunu söylüyorum. Bizim adalet yaklaşımımız ve bu alandaki tarihî açılımın tarifini ak önderimizin ifadesiyle kaydediyorum: “Hukuk devleti ilkesinin yaşatılabilmesinin, adil bir yargı sisteminin varlığı ve işleyişiyle mümkün olduğu açıktır. Adalet sistemi, hukukun üstünlüğü ve tarafsızlık ilkesine bağlı olarak çalıştığı sürece toplumda yargı kurumlarına, dolayısıyla adalete olan güven de güçlenecektir. Bu bakımdan, adalet sistemimizin şeffaflaştırılması ve hesap verebilirliğinin güçlendirilmesi büyük önem taşıyor.”

Ak dönemle birlikte adalete kazandırılan iki temel değer, arkadaşlar, şeffaflık ve hesap verebilirlik; tarihî bir aşama, tarihî bir adımdır adalet adına.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aydemir, ek süre veriyorum.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ve on beş yıllık süreçte adalet adına, hak adına çıktığımız yolun tarifi yine, ondan yani ak liderimizden olsun: “Hak ve özgürlüklerin, kardeşliğin, toplumsal barışın ve huzurun en güçlü teminatı adalettir. Adalet olmadan kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi, demokratikleşme olmadan da hukuk devleti ilkesinin yaşatılabilmesi mümkün değildir. Hukuk ve adalet alanında yapılan yatırımları huzura, sosyal barışa ve ülkemizin aydınlık geleceğine yapılan yatırımlar olarak görüyoruz.” Ve tarihe düşürülen tarihi bir not: “Bundan sonra bizim için ‘Şu ne der, bu ne der?’ diye bir ölçü yoktur. Artık bizim ölçümüz, ülkemizin ve milletimizin bekası için ne yapılması gerekiyorsa onu yapmaktır.” Bize ait zihin ve vicdan bereketinin ürünüdür bu yaklaşım, Sayın Cumhurbaşkanımızın yaklaşımı. Bizim yönetimde önceliğimiz olan hikmet, irfan ve faziletin ifadesidir adalet eserlerimiz. Milli iradenin duası ve Hakk’ın rızası bu yoldan ayrılmayanlardır. Daima başı dik, alnı ak, gönlü pak olanların adına sözlerimi yine, Edebalı’nın kaydıyla devam ettiriyorum, sonlandırıyorum diye düşündünüz. “Ey Oğul! Zümrüdüanka’ı iyi seç ki, Kafdağı sana yakın olsun. Yolun ebediyete kadar açık olsun. Ey Oğul! Yolun uzun, işin çetin, yükün ağır. Allahutaala yardımcın olsun.” Aminler yağsın tabii ki duamıza.

Sayın Bakanım... Bakanımızı çok yakın tanıyoruz; genç, dinamik, birikim sahibi, bulunduğu yere şekil veren, iz koyan bir isim, kadrosu da öyle. Kadrosundan çok yakın tanıdığım arkadaşlarım var, benim samimi arkadaşlarım -Yılmaz Bey mesela- hepsi öyle, pırıl pırıl insanlar; Allah’ın izniyle buldukları yere adalet saçacaklar. Çok daha muhkem bir kavram hâline geliyor adalet AK PARTİ’yle beraber, bu devam edecek.

Bakanlığımızın bütçesi hayırlı olacaktır, ben bu kaydı özellikle düşünüyorum. Bereket taşısın, bereket getirsin niyazında bulunuyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aydemir.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.45

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.00

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli hazırım, 31’inci Birleşimin Üçüncü Oturumu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

İlk söz sırası Sayın İbrahim Ayhan’da.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar ve değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, ben, konuşmamı hukuk-toplum, hukuk-iktidar ilişkisi üzerine kuracaktım da İbrahim Bey’in bir benzetmesi oldu, adalet ve saray ilişkisi üzerinden bir tanımlama yaptı ve şu anki adalet mekanizmasının özellikle AK PARTİ Hükûmeti sürecindeki ilerleme boyutunu sarayla örtüştürdü ve bunu çok olumlu bir şekilde ifade etti.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Mekânsal olarak bahsetti.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Keşke “adliye” yazsaydınız “adalet sarayı” yerine.

BAŞKAN – Adalet saraylarını mı kastetti, ben yoktum.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Evet, evet, adalet saraylarının kendilerinin adaletlerinin iyi olduğunun göstergesi olarak ifade etti.

Şimdi, İslam tarihinde bununla ilgili çok çarpıcı bir örnek var. Muaviye ile Ebu Zer arasında geçen bir hikâyedir. İşte, Muaviye, biliyorsunuz zalimliğiyle, despotluğuyla bilinen biri ve sarayın ve iktidar gücünün de sembolize isimlerinden biri. Ebu Zer de bir İslam bilgini, İslamiyet’i doğallığıyla yaşayan, halkçı özelliklerden güç alan bir karakter, bir kişilik. Bir gün Ebu Zer Muaviye’nin sarayına gidiyor, Muaviye’yle sohbet etmek istiyor. Muaviye sohbe başlamadan önce Ebu Zer’e diyor ki: “Bu sarayım ne güzel, bak, işte nasıl ihtişamlıdır. Gerçekten güzel bir saray mıdır değil midir?” Ebu Zer’e soruyor. Ebu Zer de dönüp diyor ki: “Bu sarayı kendi paranla yapmışsan israftır, şayet kendi paranla değil halkın parasıyla yapmışsan haramdır.” Yani iki boyutlu saray metaforunu, mekânsallığını özellikle ortaya koyması açısından oldukça öğreticidir.

Şimdi, bizdeki hukuk, adalet ve benzeri mekanizmaları da bu mevcut bağlamda ele almak ve bu bağlam üzerinden değerlendirmek bizi daha doğru sonuçlara götürür. Hukukun evrenselliği, hukukun genelliği herkes tarafından kabul gören bir boyut fakat uygulamalar boyutuyla baktığımız zaman, hukukun evrenselliği ve genelliği ilkesi daha çok siyasal iktidarların ve siyasal iktidarların da tahakküme varmış boyutlarıyla beraber çok ciddi sorun alanları yaratan bir mekanizmadır.

Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuna baktığımız zaman, özellikle ilk kurtuluş ve cumhuriyetin kuruluş süreçlerinde, bu coğrafyanın çoğulculuğu anlamıyla çok güçlü bir sosyolojik yapıyı görmekteyiz. Bu sosyolojik yapı, 1921 Anayasası’yla kendini ortaya koymuş ve bu Anayasa üzerinden bir sözleşmeyi gerçekleştirmiş içeriktedir. 1924 Anayasası’nda bu mevcut sosyolojik gerçeklik, günümüze varıncaya kadar birtakım değişim, dönüşümlere ve müdahalelere maruz kalıyor ve

bu maruz kalma durumu siyasette olduğu gibi yargıda da, adalette ve bir bütün olarak aslında toplumun yaşam alanlarına yansıyor. Şöyle ki inşa edilen, oluşturulan bir form durumu söz konusu oluyor. Bu form, bir toplum kurgusu üzerine gerçekleşiyor. 1924'ten sonra bir toplum kurgusu şekillendirilmeye ve bu toplum kurgusu da yukarıdan doğru inşa edilmeye çalışılıyor. Yargı da buna göre biçimlendiriliyor.

Neler inşa ediliyor? Hangi yapılar inşa ediliyor? Çok detaya girmeden üç temel fay hattı inşa ediliyor. Birincisi etnik anlamda bir model inşa ediliyor. Nedir bu? Türklük tanımı yapılarak, Anayasa'ya konularak yargısal süreç ve sosyal ve siyasal yapı buna göre biçimlendiriliyor, hukuk da buna göre şekillendiriliyor. Türk-Kürt veya genel hatlarıyla ifade edecek olursak, Kürtlük yasak hâline geliyor, Türklük dışında bütün aidiyetler, bütün kimlikler de yasak kapsamına giriyor. Bu birinci fay hattıdır.

İkinci fay hattı ise inançsaldır. İşte, Sünni mezhebi ön plana çıkarılıyor, buranın sosyolojik gerçekliği olan Alevi inancı da bu kapsamda daha illegalize edilerek, daha alanı daraltılarak toplum bu modele dâhil ediliyor.

Bir üçüncüsü ise yaşam tarzıdır. Seküler yani laik bir yaşam tarzı oluşturulmak istenen toplumsal formda inşa ediliyor, dindar olan kesimlerin yaşam tarzı bu kapsamda hukukun ve yargının dışına çıkarılıyor. Ne oluyor? Başörtüsü takanlar şeriatçı olarak nitelendirilebilecek hukukun ve yasaların dışına çıkarılıyor, Kürt olarak kendisini ifade etmek isteyenler -genel hatlarıyla Kürt diyorum, farklı kimlikler de olabilir- bu hukukun karşısında suçlu görülüyor, Alevi ve benzeri şeyler... Yani üç tane fay hattı, Türkiye'deki yargı mekanizmasını da, adalet mekanizmasını da ne yazık ki etkiliyor. Bu, 12 Eylül'e kadar, 28 Şubat'a kadar, özellikle bir alan bunun üzerinden kendini yürütüyor, hukuk da bu alan üzerinden şekillendirilmeye çalışılıyor, toplum da bu alana göre biçimlendirilmeye çalışılıyor ve ondan sonra yargının, hukukun, adaletin genelliği, objektifliği o tarihten bugüne kadar hep tartışılır duruma geliyor. Yani yargıdaki genellik ilkesi, yargıdaki objektiflik ilkesi ve adaletteki o ortaklık ilkesi dumura uğrattılıyor ve oradan doğru bir yargı mekanizması oluşturuluyor.

Hep söylenir ya, örnek olsun diye, dün başörtüsü taktığı için bu yargı marifetiyle cezalandırılan insanlar bugün çok rahat bir şekilde başörtüsünü takabilecek bir noktaya gelmiştir. Dün "Kürt'üm" diyememe hâli, bugün daha rahat bir alan açılmıştır ve bu yargıya yansımıştır.

Dolayısıyla, sözümün başında da ifade ettiğim gibi, hukuk-toplum ilişkisi, hukuk-iktidar ilişkisi normal bir çerçevede yürütülmediği takdirde, birçok sorun alanı üretme noktasına gelmektedir. Eğer hukuk, toplumu inşa etme, topluma form kazandırma noktasında tahakküme evrilirse yani tahakkümün denetimine girerse, bu hukuk sorunudur. Bakın, 12 Eylül'den 28 Şubat'a kadar, 28 Şubattan 2010 tarihinde yapılan değişikliğe kadar, bu yargı mekanizması ve hukuk, şu andaki AK PARTİ Hükümetinin de hedefi olduğu bir hukuktu. 2002'den 2010'a kadar bu hedef olma hâli "cemaat yapılanması" dediğimiz yapılanmayla beraber 2010'da ortak hareket edilerek ortadan kaldırıldı ve 2014 tarihine kadar bu yapıyla da yürütülemedi ve oradan bir tahakküm oluşturulmaya çalışıldı, 2015'ten sonra da, bu son yapılan referandumla beraber bu defa AK PARTİ üzerinden bir tahakküm mekanizması kurulmaya çalışıldı. Yani hukukun, yargının bir siyasal güce, iktidara tabi kılınması kadar toplumsal gerçekliğe ve toplumsal çıkara aykırı bir şey yoktur.

Hukuk nedir? Genel anlamıyla, birey ve toplumun ortak iyiliklerini ve çıkarlarını savunan bir alandır. Ortak çıkarları ve iyiliği savunmayan bir hukukun, toplumun bütün kesimlerine hitap etmesi de mümkün değildir. Dolayısıyla, yapılması gereken şey, hukuku tahakküm aracı hâline getirebilecek, yargıyı tahakküm aracı hâline getirebilecek uygulamalardan kaçınmaktır. Şu anda yargı AK PARTİ Hükümetinin denetimine girmişse -ki toplumdaki büyük algı bu- AK PARTİ'nin direktifleriyle, talimatlarıyla şekillendirilme noktasına getirilmişse, bu oldukça sakıncalıdır. Dünün mağdurları bugünün

mağrurları olma pozisyonuna gelmiştir demektir. Dolayısıyla, biz, böyle sürekli rol değiştirerek, sürekli kimlik değiştirerek bir mekanizmayı kendimize göre yontmaya çalışacaksak, bunun toplumsallığından, bunun adaletinden bahsetmek de mümkün değildir.

Bakın, bugün, son iki yıldır bizim partimiz üzerinde gelişen saldırılar ne çerçevede, hangi kapsamda geliştiriliyor? Nereden meşrulaştırılmaya, nereden hukukileştirilmeye çalışılıyor yani kanunileştirilmeye çalışılıyor?

Biz demokratik siyasetin mücadelesini verme iddiasında olan bir partiyiz. Beğenirsiniz beğenmezsiniz, eksikliklerimiz olduğunu kabul edersiniz etmezsiniz fakat gelin görün ki bu mücadeleyi verdiğimiz için, 7 Hazirandan beridir, başta eş genel başkanlarımız olmak üzere milletvekillerimiz hukuksuz bir şekilde, bakın, altını çizerek söylüyorum hukuksuz bir şekilde şu anda cezaevindedirler. Bu, onların şahsında neye yöneliktir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız Sayın Ayhan.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Demokratik siyasetin önünün kesilmesine ve mahkûm edilmesine yöneliktir. Burada ortak bir doğru, ortak bir iyilikten bahsetmek mümkün müdür? Bu, olsa olsa bir iktidar mekanizmasının araçsallaştırılmasına hizmet eden bir yargıyı bize işaret eder. Yani bu asla kabul edilmeyecek bir şeydir. Dolayısıyla, seçilmişlerin, belediye başkanlarının, siyaset yapanların şu anda içeriye alınmasının, yargısal belki olabilir, hukuksal anlamda hiçbir zemini yoktur. Tamamen subjektif yaklaşımlarla subjektif düşüncelerle bu operasyonlar gerçekleştiriliyor ve arkadaşlarımız içeri almıyor. Dolayısıyla hukukla toplum ilişkisini, yargıyla toplum ilişkisini, toplumun genel çıkarlarının ilişkisini iyi ortaya koymak gerekiyor. Demokrasiyi kendimize göre yontmamamız gerekiyor. İktidar olmak her şeye hükmetmek, her şey üzerinden kendi egemenliğini inşa etmek anlamına gelmiyor. İktidarın da kendine göre mekanizmaları vardır, bu mekanizmalar ötekini de tanımayı içermektedir. Onun için, yapılan şey şu anda yargının siyasallaştırılması işleminden farklı bir şey değildir. Bu yargı bugün belki sizin elinizle siyasallaştırılıyor, belki siz bununla mutlu olabilirsiniz, belki siz bununla rahat edebilirsiniz, inanın toplumun genel kesimi bundan büyük bir rahatsızlık duymaktadır. Hukukun kurumsallaşmasının, hukukun normalleştirilmesinin, hukukun demokratikleştirilmesinin de önünü kesmekteyiz.

Bir örnek de kendimden vereyim, ben 2014 yılında cezaevinden çıkan 8 tutukludan biriydim. 2010 yılında Şanlıurfa’da “FETÖ” dediğiniz çeteci yapı tarafından içeri atıldım. Bir il başkanıydım ve yaptığım basın açıklamalarından dolayı içeri atıldım. “Kumpas” dediğiniz şey oydu ve bizi içeri atanların şimdi bir kısmı Amerika’da bir kısmı cezaevinde. Savcısından tutun, polisine, TEM müdürüne kadar hepsi o dönem Urfa’da örgütlü ve bu noktada organize çalışan kesimlerdi. Şimdi, ben ve benim gibi arkadaşlara, bu kumpasla içeri alınan arkadaşlara yeniden yargılanma hakkı bize tanınmıyor; Ergenekon, Balyoz ve benzeri suçlardan, o kumpasın hedefi olduğu iddia edilen kesimler yeniden yargılanıyor ve beraat ediyorlar ve ben de hâlen yargılanıyorum. Geçen hafta da yurt dışı yasağı aldım, o dosyadan dört yıl cezaevinde kalmama rağmen, o dosyadan yurt dışı yasağı aldım. Bakın, dört yıl içeride kalmışım, dört yıldır dışardayım, 2014 yılının başında çıktım, her ne hikmetse geçen hafta bir hâkim geldi, bana yurt dışı yasağı verdi ve ben de buradayım yani bir yere de gitmemişim. Şimdi, burada bir hukuktan bahsetmek, burada bir objektiviteden bahsetmek mümkün müdür? Yani söylemek istediğimiz şey, sadece bize dokunan boyutuyla değil, bu, yarın Sayın Bakanım sizi de ilgilendirecektir, belki dün siz de bunun mağduruydunuz, belki şu anda rahat olabilirsiniz, yarın adalet hepimize lazım olacaktır. Lütfen bunu yanlış anlamayım yani ben mağduriyet dili veya işte bir şikâyet dili kullanmak da istemiyorum. Hukuku mümkün derecede somut olgular üzerinden, objektif

olgular üzerinden değerlendirmek, bunun üzerinden bir yargısal mekanizmayı kurmak hepimizin yararına, hepimizin faydasıdır. İktidarın tahakkümcü ilişkilerinden kurtarmak gerekir hukuku ve tek tipleştirmenin, homojenleştirmenin aracı hâline getirmemek lazım. Hele hele Türkiye gibi sosyolojik gerçekliği çok zengin olan bir yerde herkesi aynı kalıp içerisine koymak, aynı kalıp üzerinden herkesi formatlamak oldukça yanlış bir uygulamadır. Biz artık “ya, ya da”larla yaşamak istemiyoruz. Bakın, tarihten beridir Türkiye toplumu “ya, ya da”lara mahkûm edilmiş, “ve”ler olsun, İbrahim de olsun ve diyelim ki Abdülhamit de olsun. Ya İbrahim ya Abdülhamit demeyelim, ya Türk ya Kürt demeyelim, ya Alevi ya Sünni demeyelim; Alevi ve Sünni diyelim, Kürt ve Türk diyelim, HDP ve AK PARTİ diyelim ve MHP diyelim yani demokrasi böyle bir şeydir. Dolayısıyla bu bir zihniyet sorunudur, bu zihniyet sorununu lütfen yargının malzemesi hâline getirmeyelim. Kendimizi korumanın, kendimizi güvence altına almanın aracı ve zemini hâline getirmeyelim. Hepimizin demokrasiye ihtiyacı var, hepimizin bu topraklarda yaşama gibi bir zorunluluğu ve sorumluluğu vardır. Bunun yolu da demokratikleşmekten geçiyor, bunun yolu da hepimizin de yarın öbür gün ihtiyaç duyacağı bağımsız bir yargıdan, güçlü bir yargıdan ve bağımsız bir adaletten geçiyor. Saraylı adalet değildir yani ben onun için sözümün başında söyledim. Yani saray, şüphesiz tarihte olumlu roller de oynamıştır ama ağırlıklı olarak saraylar tahakkümün merkezi olmuştur. Bu algı bile yanlış, bu zihinsel okuma bile çok yanlıştır, niyetten bağımsızdır. Ben İbrahim Bey öyle demek istemiştir demiyorum, bizdeki bilinçaltına girmiş birtakım şeylerden kaynaklı... Yani bunu değiştirmek lazım, o açıdan da yargının mümkün derecede objektif kriterlere uyan, genelliği esas alan, toplumun her kesimine adalet dağıtan bir noktaya gelmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Toparlamanızı rica edeceğim.

Lütfen, son cümlelerinizi alayım.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Yani sizlerin rolü, misyonu oldukça önemlidir. Yargı sadece burayla alakalı, adalet sadece bu mekânla Türkiye’yle alakalı bir kavram değil, alan değildir; dünyanın her yerinde ve insanların en fazla ortak olduğu kavramlardan, alanlardan biridir. Yapacağımız çalışmalar, ele alacağımız konular bu gerçeklikten hareketle olmalıdır. Genellik ilkesi, evrensellik ilkesi, objektif ilkeler bizim vazgeçilmezlerimizdir. Bugün siyasetçilerimizin içeride olması belki bu dönem içerisinde birilerini tatmin edebilir, birilerini rahatlatabilir. İnanın toplumun vicdanında, toplumun adalet duygularında büyük bir kırılmayı, büyük bir bozulmayı beraberinde getirecektir. Yani insanız hepimiz yarın öbür gün gideceğiz. Yani birinin içeride olması, birinin dört duvar içerisinde bulunması, bizi asla tatmine ve birtakım ego rahatlatmalarına sevk etmemelidir.

Bu düşüncelerle bütçeniz hayırlı olsun, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Gökdağ...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şahsınızda bütün heyeti selamlıyorum, basın emekçilerini de selamlıyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, Adalet Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz ve dolayısıyla “adalet” kavramının önemini de her bir konuşmacı arkadaşımız ayrı ayrı dile getiriyor. Evet, arkadaşlar, gerçekten adalet özlemi, insanlığın en eski özlemlerinden bir tanesidir, insanlığın var oluşuyla belki de eş tarihlidir ve insanlık, bütün var oluş ve gelişme süresi boyunca hep adaleti aramıştır, hep adaletin peşinde yürümüştür. Bununla ilgili, adaletle ilgili, filozoflar, felsefeciler, sosyal bilimciler ayrı ayrı çalışmış, kafa yormuş, bunları tek tek burada anlatmak zamanımız için müsait değil ama Aristo’nun çalışmalarından sonra, toplum ve devlet hayatı hakkındaki çalışmalarından sonra, adalet ve hukukun ne ifade ettiğini üç başlık altında toplamamız mümkün. Aristo diyor ki:

1) Hukuk ve adalet, toplumun ve devletin temelidir.

2) Hukuk ve adalet, devletin amaçlarıdır.

3) Hukuk ve adalet, devlet yönetimine egemen olması gereken unsurdur.

Böyle bakınca ve bunu destekleyen birçok görüşü de üst üste koyunca hukukun ve adaletin insan yaşamında, toplum yaşamında ne kadar önemli olduğunu, hava kadar, su kadar gerekli olduğunu ve herkes için gerekli olduğunu, hiç kimseyi ayırmadan, hiç kimseyi ötekileştirmeden herkes için gerekli olduğunu, bugünün muktedirlerinin yarın ihtiyaç duyabileceği kavramlar olduğunu görüyoruz. O nedenle, adaleti gerçekten pamuklara saracak kadar hassas bir noktada tutmalıyız, bütün siyasi beklentilerden, bütün siyasi anlayışlardan, bütün siyasi baskılardan uzaklaştırmalıyız; bu hepimiz için gereklidir. Bugün birileri adaletin yanlış işleyişinden şikâyetçi olabilir yarın aynı şeyde hepimiz karşı karşıya kalabiliriz. O nedenle adalet duygusu, toplumun tamamını ve zaman, mekân ayrımı yapmadan tamamını kapsayan bir kavramdır.

Değerli arkadaşlarım, toplum hayatının düzeni açısından, toplum hayatının istikrarı açısından adaletle olan güvenin tam olması gerekir. Herkes adaletle güvenmeli, sıkıştığı, başına bir iş geldiği ve haksızlığa uğradığını hissettiği anda gideceği en son kapının adalet olduğu ve oraya gittiğinde hakkının teslim edileceği inancında olması gerekir. Eğer böyle olmazsa, adaletle olan güven azalırsa toplumda anarşi başlar, toplumda kaos başlar ve herkes birey olarak kendi hakkını, kendisi elde etme gibi bir tutum içerisine girer ki bu bir toplum yaşamı için, bir devlet anlayışı için en son istenecek, hatta hiç istenmeyecek bir durumdur, güvenmeli insanlar. Peki, nasıl güvenecek, o güveni nasıl sağlayacağız? Bakın, bugün bizim ülkemizde Yargıtay Başkanının adaletle olan güvenin yüzde 30'ların altına düştüğünü söylediğinden beri epey oldu. Bugün bu oran daha aşağıda, yüzde 18'lerde, yüzde 20'lerde.

Değerli arkadaşlar, adaleti sağlamak üzere büyük bir teşkilat kurulmuş. 15 binler civarında hâkim ve savcının, 130 binler civarında adliye çalışanının olduğu devasa bir kadro, bir ordu; temel amaç, ülkedeki adaleti sağlama ve bizim adalet konusunda geldiğimiz nokta Yargıtay Başkanının ağzından yüzde 30'ların altında... O zaman bu kadar personel, bu kadar emek, bu kadar kadro niye var diye sormak gerekir. Eğer adaletle olan güven bu kadar aşağıya düşmüşse o zaman çok büyük orandaki bu kadro işini yapmıyor, tam olarak yapmıyor; bu çok önemli. İnsanların adaletle olan güveninin bu oranlara düşmesi, devletin ve toplumun huzuru, dinamiği açısından çok önemli. Adaletle olan güvenin sağlanması için yargının tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız olması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Daha dur ya, yeni başladık Başkanım.

BAŞKAN – Beş dakika süreniz doldu.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Öyle mi? Çok özür dilerim. O zaman hızlıca söyleyeyim.

Evet, değerli arkadaşlar, yargıya olan güvenin sağlanması bakımından bağımsız ve tarafsız bir yargıya ihtiyaç var. Bakın, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ten bir sözü size hatırlatayım, Atatürk diyor ki: “Adalet bir devletin esası olduğuna göre mahkemelerin sözle değil, gerçekten tarafsızlığını sağlamak her işin başında gelmelidir.” 1930'larda söylüyor bunu ve yine Mustafa Kemal Atatürk diyor ki: “Bir memlekette adalet mevcut olmazsa o memlekette anarşiden başka bir şey yoktur, orada hükümet yoktur. Aslında, orada hiçbir şey yoktur.”

Değerli arkadaşlar, insanların, toplumun, toplumu oluşturan yurttaşlarımızın adaletle olan güveninin sağlanması için hukukun üstün olduğuna inanması gerekir, bir hukuk devletinde olduğuna inanması gerekir, hukuk kurallarının subjektif ya da duygusal açıdan etkili olmadığını bilmesi gerekir. Bakın, bu konuda Pascal diyor ki: “Sevgi ve kin adaletin yolunu şaşırmasına neden olur.” Yani sadece kin değil,

sevgi de... Adalette duygulara yer yoktur, hukuk kuralları vardır, o hukuk kurallarına bağlılık ve ona uymak vardır. Üstelik herkes için geçerlidir bu. Cumhurbaşkanı'dan milletvekiline, milletvekilinden yurttaşına, vatandaşına kadar herkes hukuk kurallarına uymak zorunda olmalı ve herkes hukuk devleti güvencesi altında olmalı.

Süremin bittiğini söyledi Sayın Başkanım, onun için hızlandırıyorum.

BAŞKAN – Yok, bitti zaten artık, hızlanacak bir şey de kalmadı.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – O zaman şunu söylememe izin verin.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bir Gaziantep dayanışması olsun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Bu, Sayın Bakanımı da ilgilendiriyor, Sayın Nejat Koçer'i de ilgilendiriyor.

Sevgili Bakanım, edindiğim bilgilere göre, Gaziantep Adliyesinde 36 mahkemenin mübaşiri bulunmamaktaymış.

İkincisi, hâkim ve savcı açığı var. Özellikle savcı sayısının yetersizliği nedeniyle her savcının elinde yaklaşık 5 bin dosya mevcut ve bu, soruşturmaların uzamasına, gecikmesine neden oluyor. Tabii, bunlara ek olarak, Oğuzeli ve Yavuzeli adliyelerinin kapanmış olması bu iş yükünü artıran bir neden. Bunu daha önce de söylemişim. Bakanlığınız döneminde seçim bölgeniz olan, memleketiniz olan ve kapanmış olan Oğuzeli ve Yavuzeli adliyelerini açma konusunda vatandaşların ısrarları var. Bu aynı zamanda bu iş yükünü de azaltacak.

Öte yandan, avukat arkadaşlarımızın yeni adliyenin yapılması nedeniyle ciddi bir otopark sıkıntısı var ve bu da güvenlik sorununa yol açıyor.

Bunları da dikkatinize sunuyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tamaylıgil...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle, yeni göreviniz, yeni Bakanlığınız hayırlı olsun. Türkiye'de 150 bini aşkın hukukçu, bunca mahkeme ve bunca kanun varken inşallah adaletin de tam olarak tecelli ettiği günleri yaşayacağımız bir dönem olur, siz de onun Bakanı olarak görevinizi yerine getirmiş olursunuz.

Şimdi, tabii, benim başlamak istediğim konu, biraz önce de söylediğim gibi, kanunlarımız var ama kanunu, kanun yapma temelindeki, özündeki sistematiğe mi gerçekleştiriyoruz ya da dönemsel olarak ortaya çıkmış olan bir olağanüstü hâli bir nimet gibi görüp kanun yapmayı özelinde olması gereken değerinde ve ilkelerinde mi yapıyoruz? Kanunları, ya KHK'lar içerisinde hızlandırılmış, tartışılmaz ve o tartışılmamanın ötesinde bir yargı denetiminin içine bile sokulamaz noktada yapıyoruz ya da getiriyoruz, bir çuval içinde farklı farklı tepkileri, o tepkilerin dönemsel kısa çözümlerini ortaya koyan ve farklı başlıklar altında birbirleriyle hiç alakası olmayan torbalar oluşturup ya yılın içerisinde birikmiş ya dönemin içinde birikmiş ya da ihmalden gecikmiş konuların çaresi olsun diye kanun yaparak torba yasalar ortaya koyuyoruz. O yetmiyor, o torba yasaları alıyoruz -son yaşadığımız örnek 130 küsur madde- aşağıya indiriyoruz. Bir İç Tüzük'ümüz var, o İç Tüzük'ümüzde de tanımlanmış olan bir temel kanun hükmü var, temel kanunla nasıl görüşülür hükmü var. Orada da çok net açıklanmış olduğu üzere, bir temel kanun görüşmesi için alttaki kanunu oluşturan, tasarıyı, teklifi oluşturan maddelerin birbiriyle ilişkili olması, birbiriyle tamamlayıcı olması ve bu bağın zorunluluk olarak kendisini göstermesi İç Tüzük'te yazılmış ve zorunlu hâl olarak ortaya konulmuş olmasına rağmen "E, nasılsa biz zaten

kanun da tanımıyoruz, İç Tüzük’ü de kim dinler, biz bunu temel kanun yaparız.” diyerek... Bir de yani bir yasa yapıyoruz, sanki birileri kovalıyor, bir an önce bitecek. Dün sabah yediye kadar Meclisi çalıştırmaya çalışarak, bir inatla götürerek kanun yapıyoruz. Sonra da “Biz bu ülkede hukuku, adaleti sağlıklı bir şekilde ortaya koyacak tercih içindeyiz.” deme gibi bir cüret içinde oluyoruz. Öyle kanunlar yapıyoruz ki bazen torbanın kendi içinde geçen bir maddeyi düzeltten madde ve önerge veriliyor ya da bir önceki torbada çıkmış olan bir maddeyi bir sonraki torbanın içerisinde değiştirerek karmaşık bir mevzuat oluşturan bir hukuki düzenleme içerisinde kanun yapıyoruz. Ve biz bu kanunlarla bu ülkede hukukun temelini oluşturan değerleri, yönetim erki, yürütme erki, yasama erkinin ortaya koyduğu gerçek anlamda olması gereken ilkeleri ve bunun içerisinde de bu yaptığımız yasaları temel alan yargının doğru çalışacağı bir dönemin ortaya çıkmasını bekliyoruz. Olmuyor, eğer temelde baştan hareket ederken bu düzen böyle gidiyorsa maalesef olmuyor.

Şimdi, dediğim gibi, kanunlar var da hukuk ne derece var Türkiye’de diye sorduğum zaman, biraz önce anlattığım kanun yapma mantığı, kanunları ortaya koyma ve kanunların vizyonel, geleceği şekillendirecek ve toplumsal değerleri bir arada tutacak nitelikten öte, bir siyasi tercih, bir siyasi öncelik veya tepkilerle ortaya çıkan, toplumun tümünü kucaklayacak, değerlendirecek nitelikten uzak şekilde ortaya çıkması veyahut birilerini cezalandırırken birilerine menfaat sağlaması, bu menfaatin de genelde çoğunluk içerisinde güçlü olanın gücünü artırıp mağdur olanı daha da mağdurlaştıran yasa yapma şeklinde olması o zaman bu ülkede hukukun oluşması ve adaletin varlığı sorgusunu bende sürekli daha fazla sorgulanır hâle getiriyor.

Şimdi, baktığımız zaman, hakikaten hukukun evrensel ilkeleri uygulanıyor mu diye sorguluyoruz. Yani hukukun evrensel ilkelerinin ve hukukun özünü oluşturan hukuk nosyonuna baktığımız zaman, burada, “hukukun evrensel ilkeleri” diye karşımıza çıkıyor. Peki, bu evrensel ilkeler bizim şu anki sistemimizde kendini gösteriyor mu? Çünkü bunlar, yıllar içinde bir tutarlılık ve bütünlüğü oluşturmuş olan ve tek tek yazılmamış ama sürekliliğin kendini gösterdiği temel ilkeler yani bu hukuk normlarını belirlerken de yol gösterici olan ilkeler. Peki, bu ülkelere baktığımızda, nedir diye karşılaştırdığınızda, burada bir özgürlük karanesi var. Özgürlük karanesi ne kadar işliyor bizim ülkemizde? Veya işte, iyi niyet var; iyi niyetin varlığı ne kadar kendini gösteriyor? İyi niyet var mı, yok mu diye mi bakılıyor yoksa peşinen herkesin kötü niyeti mi oluyor? Veya hakların kötüye kullanılmaması veya kanunların genelliği. Kanun, kanundur; kanun herkese göre ayrı uygulanmaz ama maalesef, kanunun genelliğinin ve hukuki istikrarın olmadığı bir dönemle karşı karşıyayız. Veya kanunların geçmişe yürümezliği konusunda ne kadar hassasız? Ben çok iyi hatırlıyorum -ki hatalı bir işlem olmasına rağmen- yirmi yıl geriye yürütecek birtakım kanuni düzenlemeler yapıldı bu Parlamentoda.

Diğer taraftan, yine, baktığımızda, haksız verilen zararın tazmini, sorumluluğun kusura dayanması, kesin hükme saygı, hak arama özgürlüğü, suçsuzluk karanesi veya cezai sorumluluğun şahsiliği. Şimdi, Aylan bebeğin sahilde cesedini gördüğüm zaman ben günlerce gözümü kapattığımda sahildeki küçük yavruyu görmüştüm. Dünya o zaman Suriyeli sığınmacıların ve o göçmenler noktasında ortaya çıkan acı tablonun farkındalığıyla baş başa kalmıştı. Şimdi, suç ne olursa olsun, bir suçlunun suçu tespit edilir, suçu sabitlenir, suçlu olduğu ortaya çıkar, cezasını çeker. Ama ben dünden itibaren, o üzerinde mavi montuyla denizden çıkan üç çocuğu gördüğüm zaman Sayın Bakanım... Hani hep diyoruz ya: Bu yaşanan darbe, darbe sürecinin ortaya çıkardığı suçlular ve o noktada, şu an, işte, görevden alınmışlar, gözetimde olanlar, mahkemesi devam edenler, bunlar kimse, haklı ya da haksız olanlar, bunlarla ilgili bir komisyon kuruldu ama sonuçta, o küçücük çocuk, babası eğer suç işlediyse o suçun paydaşı o çocuk değil. Öyle noktaya gelmiş aileler var ki bu haklı, haksız veyahut neticelenmiş, neticelenmemiş ama tüm aileyi birden suçlu konumuna düşürüp çünkü o tabloda gördüğümüz resmi bizlerle karşı karşıya getiriyor. O zaman, biraz daha çabuk, biraz daha doğru, biraz daha objektif, biraz daha hızlı bir şekilde

bu yaşanan dönemin suçlarının ortaya çıkacağı, cezalarını alacakları amma velakin, ailelerinin, çocuklarının, eşlerinin ortak suçluymuş gibi... Yani suçun bireyselliği bizde suçun aileselliğine dönüştü. O yüzden, daha hızlı ve etkin bir şekilde bir süreç işletiminin şart olduğunu dile getirmek istiyorum.

Siz geçenlerde, ara buluculukla ilgili hukuki düzenleme olduğunda “Özellikle, boşanma davaları için, ailenin mahremiyeti açısından ara buluculuk iyi bir sonuç verecektir.” diye bir değerlendirme yaptınız. Sayın Bakanım, bugün öldürülen yani cinayetle karşı karşıya kalan kadınların yarısı boşanma aşamasında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tamaylıgil, ek süre veriyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

...öldürülmüş olan kadınlar. Şimdi, böyle baktığınızda, zaten geleneksel olarak belli noktalarda sınırlandırılmış, kurallar içerisinde yaşayan bir toplumda biz yine, ara buluculukla, bunu da aile mahremiyeti içerisinde düzeltiriz dersek bir taraftan, bakıyorsunuz, öldürülen kadınların durumuna, hatta ve hatta, adaletin o güvenli koruyuculuğu içerisinde var olan kadınlara; maalesef, 20 kadın da kendi koruma talepleri olduğu hâlde hayatını kaybediyor. O yüzden, bu konudaki değerlendirmenizi gerçekten biraz daha fazla duymak isterim.

Şimdi, mahkûm sayısı Sayın Bakanım... Bir kere, iki arkadaşımız size ayrı ayrı önerge verdiler, bir gün farkıyla önergelerde verilen tutuklu ve hükümlü sayısında bir anda 1.000-1.500 kişinin fark ettiği bir rakam çıktı. Bir gecede değiştiğini gösteriyor sanki. Böyle bir gecede 1.500 kişi birden fark ediyor mu, bu gerçekten oluyor mu, bunu gerçekten merak ettim onların rakamlarını aldığım zaman. Peki, bu kadar çok... Tamam, bu dönemde, 15 Temmuz darbe girişimi ve FETÖ terör örgütü üyeliğinden ortaya çıkan bir cezaevi ihtiyacı oldu da bu kadar hızlı... O zaman bir de bir düzenleme yapıldı, 50 bine yakın kişi de tahliye süreci yaşadı bildiğim kadarıyla. Bu kadar fazla cezaevlerinin dolması, hatta ve hatta “275 bin kişiye kadar çıkacak.” diye bir rakam telaffuz ediliyor ve “yeni cezaevleri” deniliyor. Yani Türkiye’nin turizm gözdesi Antalya’ya, tam turistlerin olduğu bölgeye cezaevi yapma önceliği gibi bir öncelik ortaya konuldu. Yani şimdi, bizim ilk hedefimiz cezaevi olmamalı.

Mesela, çocuk suçluluk oranlarıyla ilgili birçok şey söylendi. İki çocuk; bir, annesiyle beraber cezaevinde olan çocuk, bir de suç işlediği veya suça bağlı olarak cezaevinde olan çocuk. Gittiğimiz cezaevlerinde gördüğümüzde çocukların suçun alternatiflerini öğrenerek cezaevinden çıkacağı değil, suçsuzluk ve yaşayacağı ileriki hayatına hazırlayacak bir anlayışla o çocuk cezaevlerindeki dönemi çalıştırmak lazım. Ama maalesef, çocuklar birbirleriyle ve... Yapılan istatistiklerde de gözüküyor ki çocuk bir suçu işleyerek bilerek, bilmeyerek, şartlarıyla, onun da birçok şeyi var, zaman yetmiyor, istatistiki temellerini anlatmaya... Ama çocuk oradan çıkarken bir suç yerine on beş suçu daha öğrenerek öyle topluma geri dönüyor. Bunun bir de sosyal ve psikolojik yönü var. Özellikle, çocukları çok önemsiyorum, kadın ve çocuklarla beraber ve bu konuda yapılması gereken bir istatistik de Türkiye’de yaşanan bu tür olayların dışında en çok hangi suçtan cezaevine girmiş diye istatistik rakamlarına baktım; birincisi hırsızlık Sayın Bakanım. Yani ülkedeki ekonomik zorluklar ve Türkiye’de yaşanan ekonomik adaletsizlik ve ülke içindeki gelir adaletsizliğinin kendini daha çok gösterdiği, dünyada da yoksulun daha yoksul, zengin ve dar bir çerçevedeki servetin hızla arttığı bir dönemde güvenlik ve suçla ilgili gelişmeler açık. Burada da kanun yaparken bu gerçeği iyi okuyarak... Bakın, yeni açıklandı daha dünya servet göstergeleri; bir ülkede huzur ve güvenliği sağlayacak olan faktörleri çok yönlü

okumak gerektiğini, bunu hem ekonomik açıdan hem yaşadığımız toplumsal... Çünkü iç ve dış göç alan bir ülkemiz, bu göçlerin sonuçlarıyla beraber bir sosyolojik değerlendirmeyle birleştirerek hukuk normlarının oluşturulması gerektiğini düşünüyorum.

Aşlında, tabii, yolsuzluk algısında geldiğimiz konum, karşılaştırıldığımız ülkeler ve geriye gidişimiz, hukukla ilgili, güvenilirlikle ilgili birçok ülkeden çok hızlı geriye gidişimiz, bu ortaya çıkan sinyaller, bir an önce hukuk devleti konusunda ve objektif karar alma konusunda doğru şeyler yapmak gerektiriyor. 10'uncu sayfada "tarafsız ve bağımsız" demişsiniz hukuk sistemimiz için, mahkemelerimiz için ama baktığımızda, Anayasa'mızda bir madde vardır, biliyorsunuz, "Basın hürdür, sansürlenemez." diye, öyle de bir madde olmasına rağmen hâlâ basın hür olup sansürlenmeden bir süreç yaşamıyor.

Teşekkür ediyorum ve daha sonra sorularda o zaman... Çünkü Zarrab davasıyla ilgili de sorularım vardı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlarım.

Bihlun Hanım üç çocuğun cesedinin denizden çıkarıldığını söyledi, üç çocuk öldü. İki genç, biri cezaevinde, biri hastanede ölmek üzere; Nuriye Gülmen ve Semih Özakça. Sayın Bakanım, bu konu bir devletin, Türkiye Cumhuriyeti devletinin halledemeyeceği bir konu değildi, OHAL Komisyonu kuruldu, öncelikle ele alınabilirdi, bunların dosyaları ayrılabilirdi. Hâlâ bunu yapmak mümkündür Sayın Bakanım. Konuşmama bunu hatırlatarak başlamak istedim.

Yine, arkadaşlar, sözünü etti, şu anda cezaevlerinde 668 çocuk var, bu çocukların 150'si 1 yaşın altında, anneleriyle beraber kalıyorlar. Bu annelerin tutuksuz yargılanmasında ne sakınca var? Bize söyleyin Sayın Bakanım, yeni bir Bakansınız, söyleyin, "Şöyle bir sakınca var." diye, biz de ikna olalım.

Değerli arkadaşlarım, ben bir anımı sizinle paylaşarak konuşmaya başlamak istiyorum: 1981 yılında Kenan Evren Erzurum'a geldi, üniversitenin önünde saat dokuz gibi, mesaiye gidiyorum, insanlar toplanmış, Kenan Evren'i karşıyorlar. Yanaşınca baktım, ilkokul çocukları -gocuklarıyla, kış ortası, aralık ayı falan, eksi 20 derece- üstleri çıkarılmış, önlüklerle bekliyorlar. Nedir bu filan dedim, Kenan Evren gelmek üzere, o nedenle çocuklar bekliyormuş. Kendimi tutamadım, bir şeyler söyledim orada, kızdım falan. Hastaneye gittim, bir süre sonra hemen iki asker geldi, beni alıp üniversitenin asker karakoluna götürdüler. Bir üsteğmen bana dedi ki: "Sen hain misin?" Neyse... Bir Nevzat Şişman ağabeyimiz vardı, araya girdi, benim hain olmadığımı, Laz olduğumu söyledi falan da bıraktı. "Sen hain misin?" Kırk sene sonra geçenlerde bir olay oldu, işte, öldürülen, terörist olduğu iddia edilen insanların çıplak fotoğrafları yayınlandı, "Bu yanlıştır." dedim, başta Bakan Soylu olmak üzere "Sen hainsin." dediler bana; kırk sene geçti, hiçbir şey değişmiyor.

Değerli arkadaşlarım, devlet ne? Yani devlet nasıl bir şey? Sınırlanacak bir şey mi, kutsanacak bir şey mi? Burada zihniyetle ilgili çok ciddi bir problemimiz var ve adalet konusunda yaptığımız her şey bu duvara çarpıp gidiyor. Şimdi, elbette, "Devlet olmasın, devlet düşmanlığı..." öyle bir şeyden söz etmiyorum ama devletin mutlaka sınırlanması gerekiyor, anayasalar da bunun için var. Anayasa elbette devleti de korur, kurumları da korur, onları tanımlar falan ama insanları kurumlardan, devletin kurumlarından korur yani anayasanın genel şeyi budur, insan haklarına dayalı olmalarıdır. Bizim bir zihniyet problemimiz var değerli arkadaşlarım, bu hiç değişmiyor, zihniyet dediğiniz zaman ideoloji

falana anlaşılıyor. Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisinin kadrosunu çok iyi tanıyorum, çok muzdarip olmuştur bu resmî ideolojide, devlette olanlardan falan. Orada, devletin işleyiş, eyleyiş biçimini, şeklini değiştireceği yerde oradaki insanların değişmesi ve ideolojinin, yaklaşımın değişmesini yeterli gördüler, “Onlar gitti, biz geldik.” oldu. Bakın arkadaşlar, şimdi birtakım olaylar söyleyeceğim, yakın tarihimizde hangi hainler vardı? Ama kimse üzerine alınmasın çünkü bu olaylar yakın tarih olayları, bir kısmı bu olaylara hâlâ “Doğrudur.” diyor, bir kısmı “Yanlıştır.” diyor. Durum tespiti için söylüyorum ve bugünle karşılaştıracam. Bakın, İstiklal Mahkemelerinden başlayalım, çok haklıydı, yargılamalar da doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi, hatırlayın. Devletin Sünni Türk temeli üzerinde bir kimlik inşa etmesi doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. 1930’larda partiler kuruluyor, o partilerin kapatılması doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. İşte, Şark Islahat Planı doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. Güneş Dil Teorisi doğruydular, mutlak doğruydular, gerekiyordu, karşı çıkanlar haindi. İşte, Tunceli Kanunu doğruydular, Dersim Harekâtı doğruydular, karşı çıkanlar haindi. O dönemde, 1940’larda uygulanan sert laiklik politikaları doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. Milli Koruma Kanunu doğruydular, karşı çıkanlar haindi. 1942’deki bu varlık vergisi -meşhur- gayrimüslimlerin Aşkale’ye sürgün edilmesi doğruydular çünkü sermayenin millî unsurlara transferi söz konusuydu, buna karşı çıkanlar haindi. Nazım Hikmet’in, Necip Fazıl’ın ve birçok insanın tutulması, sürgüne gönderilmesi doğruydular çünkü yargı bağımsızdı, buna karşı çıkanlar komünist hainlerdi. Dünya Savaşı sonrası Türkiye’nin, devletin tercihleri, NATO doğruydular, buna karşı çıkanlar yine komünist hainlerdi. 1945’ten sonra iktidar muhalefet ortaklığıyla Türkiye soluna, o partilere, örgütlere mensupların tutuklanması, sürgün edilmesi doğruydular. İşte, ülkücülere yapılan mezarlıklar doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. 1950’lerdeki Demokrat Partinin –bu sefer değişti- bütün politikaları doğruydular, Kore’ye asker götürmek doğruydular, Petrol Kanunu doğruydular, köy enstitülerinin kapatılması doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. Bölükbaşı’nın partisinin kapatılması, yargılanması doğruydular, karşı çıkanlar haindi, millî iradeye karşı çıkıyorlardı. 27 Mayıs ihtilali doğruydular, Hürriyet ve Anayasa Bayramı’ydi, buna karşı çıkanlar hainlerdi, gerici hainlerdi. Üç siyasetçinin idam edilmesi doğruydular, buna karşı çıkanlar hainlerdi. 12 Mart doğruydular, orada üç gencin idam edilmesi doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. Böyle gidiyor değerli arkadaşlar. Millî Nizam Partisinin, İşçi Partisinin kapatılması –biri gericiydi, biri komünistti- doğruydular, devlet doğru yapmıştı, buna karşı çıkanlar haindi. 1970’lerde grevler falan memleketi yıkmıştı, bunların yasaklanması, sınırlandırılması doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. 12 Eylül doğruydular, Kenan Evren her şeyi doğru yapmıştı, buna karşı çıkanlar haindi. Hatırlayın, 1982 Anayasası’na “hayır” demek hainlikti, öyle değil miydi değerli arkadaşlar? Devam ediyor; oradan gidin, 28 Şubat gelin, Diyarbakır Cezaevi, daha öncesinde 24 Ocak kararları, neoliberalizme geçiş, bunların hepsi doğruydular, bunlara karşı çıkanlar hainlerdi. Başörtüsü yasağı doğruydular, elbette kamusal alanda olamazdı böyle şeyler, buna karşı çıkanlar haindi hatırlayın, değil mi arkadaşlar? Peki, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının şiir okuduğundan dolayı tutuklanması, hapse atılması doğruydular, buna karşı çıkanlar haindi. Böyle devam ediyor, süremi bitirmeyeyim.

Peki, bugüne gelelim değerli arkadaşlar, bugün de devletin yaptığı her şey doğru, buna karşı çıkanlar hain, öyle değil mi? İşte, İsrail’le kavga ettik, “Olur mu, niye kavga ediyoruz?” diyenler hain. Esad’la “Yahu, Suriye’ye bir bakalım, öyle değil.” falan diyenler hain. İşte, Almanya’yla, Amerika’yla, herkesle dövüşüyoruz, karşı çıkanlar hain. Hatırlayın değerli arkadaşlarım, Cumhurbaşkanlığı sistemine karşı çıkanı, Anayasa değişikliğine karşı çıkanı nasıl anlattı Sayın Cumhurbaşkanı ve hepiniz ne dediniz? “Buna karşı çıkanlar teröristlerdir, hainlerdir. Hiçbir şey değişmedi değerli arkadaşlar. Ne değişti? Devletin resmî ideolojisi değişti, içindeki kadrolar değişti; dün devlet böyle olduğu için, demokratik olmadığı için yapılan dünya kadar haksızlıklar, adaletsizlikler şimdi başka bir kadro eliyle

başka insanlara yapıyor ve hâlâ biz “Doğruydu, iyiydi, kutsalı devlet, kutsal devletin yaptığı şeylere karşı çıkan herkes haindir.” gözüyle bakıyoruz. Hiçbir şey değişmedi yani bir arpa boyu bile yol alamadık. Bu ciddi bir problem olarak duruyor, eğer biz bunları aşamazsak bir yere gidemeyiz.

Değerli arkadaşlarım, hukuk devleti olmadan... Yani seçilmiş olur, elbette demokratik meşruiyet seçilmekle gelir, iktidarda kalmak da hukuk içinde yönetmekle olur, iktidardan gitmek de seçimle olur ama değerli arkadaşlarım, eğer hukuk yoksa hiçbir şey olmaz. Bir kişinin, sarayın, binanın adalet dağıtması diye bir şey söz konusu değildir. Adalet, bugünkü sistemde, demokrasi içinde, hukuk devleti içinde olur, kuvvetler ayrımı içinde olur; yönetenin, sarayda oturanın ya da başka yerde oturanın, yasama yapanın adalet dağıtması mümkün değildir. Orada erkler, kuvvetler ayrı olacak ve hukuk için, o zaman ancak bağımsız yargıdan, tarafsız yargıdan söz edebiliriz. Adaletin, hukukun olmadığı, hukuk devletinin olmadığı bir yerde de adil kararlar veriliyor diye bir şey söz konusu olamaz. Yani bir insan kendi aldığı kararlara karşı çıkanları yargılarken adil olamaz, adil kararlar veremez, böyle bir şey yoktur, böyle bir demokrasi mümkün değildir, hiçbir yerde görülmemiştir.

Değerli arkadaşlarım, bir yönetimin meşruiyeti seçimle gelmesi, hukuk içinde yönetmesi ve seçimle gitmesidir. Bunun olabilmesi için de bütün bu işlemlerin hukuk içinde olması lazım. Şimdi, “uyum yasaları” diye bir şeyler getiriyorsunuz, Yüksek Seçim Kuruluyla ilgili. En son, 16 Nisanda Yüksek Seçim Kurulunun kararlarını tartıştık, mühürsüz şeyleri değil mi? Şimdi, bakıyoruz, orada yine, önümüzdeki seçimlerin seçim güvenliğini zedeleyebilecek maddeler sokuşturulmuştur; işte, “Siyasi partiler yeteri kadar müşahit göndermesinler.” gibi. Bu kurnazlıklarla bir yere gidilemez arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şeklen meşruiyetin hiçbir anlamı yoktur, açık olarak da meşru olması gerekiyor. Herkesin ama herkesin, muhalif olanın, olmayanın, karşı çıkanın, herkesin emin olması gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz daha...

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Önümüzdeki dönemde en temel işimiz budur Sayın Bakan. Önümüzdeki dönemde, eğer sizin Bakan olduğunuz zamanda seçim gidilecekse bu tarihe geçecektir. Seçime güvenli bir şekilde gitmemiz gerekiyor. O nedenle yapılan bu değişiklikleri biz Bakanlık koridorlarında ya da sarayda bir yerde kotardık, getirdik demeyin. Aynen 1950 öncesi olduğu gibi nasıl Demokrat Partiyle o zaman... Çünkü 1946’da gizli oy, açık tasnif yapılmıştı. “Seçime girmeyeceğiz.” dediler Demokrat Partililer, oturdular bir mutabakat yazdılar, bütün millete deklare edildi ve o şekilde güvenli 1950 seçimlerine gittik. Demokrasi de orada başladı. Eğer Kasım 2019’da yapılacak -ya da ne zaman yapılacaksa- o seçime seçim güvenliğinden herkesin emin olduğu bu şekilde girmesek Türkiye o zaman kaosa gider. Belki de “Cumhurbaşkanlığı sistemi yürürlüğe girmezse kaosa gider.” diye düşünüyorsunuz, öyle bakıyorsunuz, bütün refleksler öyle. Hayır, eğer önümüzdeki dönemde yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimi ve genel seçimlere seçim güvenliğinden emin bir şekilde gitmezsek Türkiye kaosa gider, hiç kimse durduramaz Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Birkaç cümle daha söyleyeceğim izin verirsiniz. Anayasa Mahkemesiyle ilgili bir şey söyleyeceğim. Sayın Bakanım ifade etti ama ben de bir tespitle bir şey söyleyeceğim.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa Mahkemesi aslında Sayın Cumhurbaşkanının o meşhur Can Dündar ve Erdem Gül kararından sonra “Anayasa Mahkemesinin kararlarını tanımıyorum.” demesiyle zaten kapanmıştı. Fakat Anayasa Mahkemesi “OHAL kapsamındaki kanun hükmündeki kararnamelerde ben sorumlu değilim.” dediği andan itibaren Türkiye’de Anayasa Mahkemesi kalmamıştır, ne dersiniz deyin. Artık Türkiye’de bir Anayasa Mahkemesi yok yani çıkan yasaların Anayasa’ya uygun olup olmadığını denetleyen bir şey yok. Anayasa Mahkemesi yoksa başka mahkemeler de yoktur. Dolayısıyla şu psikolojiyle bakmayalım: Dışarıdan ne söylenirse işte “Hainler, düşmanlarımız, herkes bizi sardı, şimdi dolar üzerinden saldırıyorlar.” Ya saldıracaklar onlar elbette, olabilir, belki de haindir hepsi, bilemiyorum, hiç sevmiyorum zaten bu Amerika’yı mamerikayı, NATO’yu matoyu, tarihimde de hiç sevmedim ama biz ne yapıyoruz ya? Ben Amerika mıyım, NATO muyum arkadaşlar ya? Ben emin değilim yani Türkiye’de yargının gerçekten tarafsız ve bağımsız olduğuna, adil bir karar vereceğinden emin değilim. Sokaktan bir insan yakalayın “Sana bir haksızlık oldu arkadaşım, bu haksızlığın senden giderileceğine, hakkının sana teslim edileceğine inanıyor musun?” diye sorun sevgili kardeşim, Sayın Bakanım sorun, “Evet.” derse, ha tarafı diyebilir ama samimi bir şekilde “Evet.” derse ben bütün siyaseti miyaseti bırakıyorum köyüme çekiliyorum.

Teşekkür ederim.

Bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bekaroğlu.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Cemal Bey’e verebilir misiniz, o yola çıkacak.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Evet, ben konuşayım.

MUSA ÇAM (İzmir) – Düzenek de kuruyorum, ondan sonra ben konuşayım.

BAŞKAN – Komisyon üyelerimizden sonuncusunuz, ben daha sonra diğer arkadaşlara vermeyi düşünüyordum.

Daha sonra mı istiyorsunuz?

MUSA ÇAM (İzmir) – Verin siz, en son konuşurum.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Yüksel, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonun değerli üyeleri, sayın katılımcılar; aslında aklımda yoktu ama sayın milletvekilimiz biraz önce Şeyh Edebalı’dan bir alıntı yaptı, ben de bir alıntıyla başlayayım.

Mevlâna Ebü’l-Kelâm Âzâd ... Kimdir bu Mevlâna Ebü’l-Kelâm Âzâd? Asıl adı Muhiddin Ahmed. Hindistan Müslüman Hareketi’nin liderlerinden birisi. Mekke’de doğmuş, daha sonra Hindistan’a gitmiş, orada Hindistan Hilafet Hareketi’nin başına geçmiş ve İngiliz istibdadına karşı, İngilizlerin atadığı hükûmetlere karşı ciddi mücadeleler vermiş. Mevlâna Ebü’l-Kelâm Âzâd senelerce hapislerde yatmış ve bundan yaklaşık bir asır önce, 1921’de vatan hainliğiyle suçlandığı bir davada bir savunma yapmış. Ölümsüz Müdafaa ismiyle bu savunması onlarca dile çevrilmiş, hukuk fakültelerinde okutulmuş. Vatan hainliğinden hüküm giymiş, daha sonra Hindistan’a demokrasi dokunduğu zaman itibarı iade edilmiş, uzun seneler Millî Eğitim Bakanlığı yapmış, Gandhi’yle beraber, Nehru’yle beraber Hindistan’ın millî kahramanlarından birisi.

O Ölümsüz Savunma'sında Mevlâna Ebü'l-Kelâm Âzâd demiş ki: "Bu durum asrımızdaki diğer durumlar gibi benzersiz bir durum değildir. Hâkim kuvvetler taşkınlık ederek hürriyet ve hakka karşı tecavüz silahlarını kaldırıncaya mahkemeler, hükûmetlerin elinde birer alet olurlar ve hükûmetler bunlarla kimleri mahvetmek istiyorlarsa onları mahvederler. Bu, tarihi bir hakikattir ve hiçbir şekilde şaşılacak bir durum değildir. Çünkü mahkemelerin elindeki kuvvetin sınırları kanunlarla çizilmiştir. Bu yapıları dolayısıyla mahkemeler adalet icrası için de, zulüm uygulamaları için de kullanılabilir. Adil bir hükûmetin elinde bu kuvvet adaleti temin ve hakkı hak sahibine vermek için en büyük vasıttır. Fakat zalim hükûmetlerin elinde aynı kuvvet intikam, zulüm, hakka mukavemet ve teccide engel olmak için en müthiş silahtır.

Tarih gösteriyor ki mahkeme salonları savaş meydanlarından sonra en müthiş zulümlerin işlendiği sahnelerdir. Harp sahnelerinde nasıl birçok masum kanlar dökülüyorsa mahkemelerde de nice nice masum insanlar idama mahkûm ediliyor, öldürülüyor ve zindanlarda çürütülüyor. Nice peygamberler, hâkimler, âlimler ve salihler mahkemelerin huzurunda caniler gibi durmuşlardır. Gerçi zamanın geçmesiyle eski zamanların birçok fenalıkları ortadan kalktı. Artık miladın ikinci asrındaki ruhani mahkemeler, Orta Çağ'ın engizisyonları gibi mevcut değildir. Fakat o eski mahkemelerde mevcut olan ruhi durumdan asrımızın kurtulduğunu iddia edemem. Evet, korkunç esrarın dayanağı olan o müesseseler yıkıldı fakat kendini beğenmişliğin ve zalimliğin korkunç esrarıyla dolu olan kalpleri kim değiştirebilir?"

Bu sözleri söyleyen Mevlâna Ebü'l-Kelâm Âzâd, bu savunmasından sonra ömür boyu hapse mahkûm edilmiş, daha sonra da Hindistan'a demokrasi geldiğinde tahliye edilmiş, Millî Eğitim Bakanı olmuş, 1958'e kadar da Millî Eğitim Bakanlığı yapmış. Ne diyelim, tarih tekrerrürden ibaret.

Şimdi, buradan haksızlığa uğrayan bir diğer arkadaşımıza, İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu'na geçmek istiyorum. Enis Berberoğlu, devletin gizli kalması gereken sırlarını casusluk amacıyla açıkladığı iddiasıyla ilk önce ömür boyu hapse, sonra da işte iyi hâlden falan yirmi beş sene hapis cezasına çarptırıldı. Kendisi de hukukçu olan Sayın Adalet Bakanımız bilir ki Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 47'nci ve 125'inci maddeleri neyin devlet sırrı olduğunu ve devlet sırrının hangi durumlarda artık aleni sayılacağını açıkça düzenlemiş. Devlet sırrı niteliğindeki bir belgeyi sadece ve sadece hâkim görebilir. Yani örneğin Sayın Başkan, eğer devlet sırrıyla ilgili bir tanık dinlenecekse hâkim, savcıyı, mübaşiri, kâtabi, herkesi dışarı çıkarır. Niye? Çünkü onlar görürse artık bu aleniyet kazanmış olur. Mahkemede avukatları, Meclis kürsüsünden bizler defalarca, hiçbir şekilde kabul manasına gelmemek üzere, Enis Berberoğlu'nun verdiği iddia edilen belgelerin esasen o tarihten önce devlet sırrı niteliğini kaybettiğini anlattık, ispat ettik. Buna rağmen ve en son olarak da bildiğim kadarıyla Sayın Bakanım size İstanbul Milletvekilimiz Sayın Dursun Çiçek birtakım gizli belgeler, benim ilettiğim belgeler getirdi, ona da biraz sonra değineceğim.

Sayın Başkanım, beş dakikanın dolduğunu biliyorum ama Bursa Milletvekilimiz Nurhayat Altaca Kayışoğlu vekâlet verdi, onun yerine de ben konuşacağım.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Yok, o devri yapamazsınız ancak Komisyon üyeleri içerisinde olur.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Efendim, herhâlde biraz önce sizin Başkanlığınızdaydı, Meral Danış Beştaş Hanımefendiye böyle bir imkân...

BAŞKAN – Komisyon üyemizdi o, Bedia Hanım Komisyon Üyemiz.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Peki -asında uzun uzun anlatacaktım efendim ama- o zaman ben çok kısaca bitireyim madem.

27 Mayıs 2015'te bu belgelerin verildiği iddia ediliyor. Size Dursun Bey'in verdiği belgelerde bundan beş ay önce Hollanda Hükümetine Hollandalı parlamenterler tarafından aynı belgelerin verildiği, Parlamentoda soru önergesi verildiği bu konuyla ilgili ve Hollanda Adalet Bakanının bu konuyla ilgili aylar öncesinden açıklama yaptığı var. Bu, Hollanda Temsilciler Meclisinin Genel Sekreterinin bize ıslak imzayla gönderdiği bir yazı. Bilmiyorum o konuyla ilgili bir işlem yaptınız mı? Ben, Meclis kürsüsünde bir konuşma yapıp bu konuyla ilgili o andaki nöbetçi bakana da bunu vermiştim. Ortada, belli ki aylar öncesinden Türkiye aleyhine yapılan bir casusluk suçu var fakat bunu yapan Enis Berberoğlu değil ve Türk savcısının dahi görmesi kanunla yasaklanan gizli belgeler yabancı bir hükümetin elinde, ortada devlet sırrı kalmamış.

Sayın Bakanım, ben bu konuyla ilgili belgeler elinize ulaştıktan sonra ne gibi bir işlem yaptığımızı, Hollanda Hükümeti ile temasa geçip geçmediğinizi, bu belgelerin kimin tarafından verilir verilmediğini araştırıp araştırmadığımı çok merak ediyorum.

Bütçeniz hayırlı olsun efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tanal, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Tabii, konu Adalet Bakanlığının bütçesi ama çoğunlukla da siyasi konuşmalardan, yargının geldiği durumdan bahsediyoruz. Evet, tarafsız ve bağımsız yargı adaleti tecelli eder, adalet de devletin düzenini sağlar. “Adalet yoksa düzen de olmaz.” deriz ancak adaletsizliği kendi yasalarımızla, kanun hükmünde kararnamele, yasada, Anayasa’da yazılan hükümlere tatbikatta ne kadar uyuluyor, ne kadar uyulmuyor, ben, hiç afaki, genel konulara girmeden somut kararlarla size sunacağım. Benim elimde... Mesela ne oldu? 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi kapsamında ne diyoruz? “Görevlerini yerine getiren kişilerin bu görevleri nedeniyle hukuki, idari, mali, cezai sorumluluğunun bulunmadığı” şeklinde bir madde çıkarıldı. Vatandaş Trabzon'da karakolda dövülüyor, şikâyet ediliyor cumhuriyet savcılığına, cumhuriyet savcılığı “Bu konuda kanun hükmünde kararname olması nedeniyle ben karakoldaki bu dayığa soruşturma yapamam.” diyor, takipsizlik kararını veriyor. Bu kararı ben size ibraz edeceğim. Görevleri gereği hiç kimsenin bir başka vatandaşı dövme hakkı yoktur Sayın Bakanım. Yazık günah!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – O karara ne olmuş, onu biliyor musunuz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte ben de söylüyorum, ben de size o...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kaldırılmış.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani niye bu aşamaya gelsin? Vatandaşın devlete olan güvenini, itimadını, adaleti niye sarsalım?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Savcı biz miyiz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani savcı değilsiniz, Hâkim ve Savcılar Kurulunun Başkanısınız siz. O zaman bu tür üyeleri eğitin. Burada devlet zarar görüyor, bunun onarımı mümkün değil. Yani bu anlamda sizden rica ediyorum, bunu karşılıklı cevap vermek şeklinde vermek istemezdim, “Teşekkür ederim bu konuyu takip ettiğimiz için.” demeniz lazımdı aslında.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyoruz size. Hâkim kaldırmış kararı, yargıya bir güven olsun...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir başka husus, geliyoruz değerli arkadaşlar, kamu avukatlarıyla ilgili sorunlar var. Mevcut olan uygulamada, iç denetçi, doktor, eczacı, mühendis, kimyager, biyolog gibi meslek gruplarının hepsine -kamuda çalışan- makam, görev, temsil tazminatı verilirken kamuda çalışan hukukçuların hiçbirine verilmiyor. Aynı zamanda, kamuda çalışan avukatlarımızın ek göstergeleri 3000 ama diğer meslek gruplarının 3600, burada bir adaletsizlik var. Aynı şekilde, “Kamuda çalışan avukatların avukatlık ücreti avukata aittir.” deriz fakat kamudaki çalışan avukat arkadaşlarımızın aldığı ücret, aslında, eşit, adil, hakkaniyet gereği düzenleme yapılması gerekirken, bu konuda buradaki vekâlet ücreti bütçeye gelir olarak kaydediliyor, bu, adaletsiz uygulamalara yol veriyor. Aynı zamanda, siz de baroya kayıtlısınız. Avukat arkadaşlarımızın, kamuda bulunan hukukçu avukat arkadaşlarımızın aidatları bağlı bulunduğu bakanlık hangi birimdeyse bütçeden karşılanırsa hiç olmazsa mesleki anlamdaki çalışmalarına da bu arkadaşlarımız katılmış olur. Aynı zamanda, kamu avukatlarının bir kütüğü oluşturulabilirse bunların nakil ve aidat konusundaki sıkıntıları giderilmiş olur. Kamu avukatlarının 3600 ek göstergesinin olması gerekir, bu, en azından, mevcut olan adaletsiz uygulamalara son vermiş oluruz.

Bakanlığımıza bağlı hâkimevleri var, “Zarar ediliyor.” deniliyor ben sorduğumda. Mesela, hemen canlı bir örnek, yine somut örnekte söyleyeceğim, herhâlde yine hemen müdahale edeceksiniz, Gölbaşı. Gölbaşı bir yıldır yürürlüğe girdi, zarar ediyor. Niçin zarar ettiğini sorduğum zaman, “Az müşteri geliyor, ziyaret eden az.” deniliyor. Niçin? Üst kattaki manzaralı olan alan Müsteşarlık ve Bakanlığa tahsis edilmiş durumda, alt kattakiler manzarasız ve maalesef millet gelmiyor. Benim sizden istirhamım, doğru, gidildiği zaman toplantı yapmanız, görüşmeniz, bu çok doğal bir olay ama oraya -bugüne kadar siz belki hiç gitmemiş olabilirsiniz- açıldığından bugüne kadar iki sefer gidilmiş, sürekli orası da kapalı duruyor. Hiç olmazsa Bakanlık ve Müsteşarlığın toplantılarının olmadığı zamanlar orası eğer açılırsa belki bu zararı da önlemiş oluruz.

Bir başka konu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen, rica ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Toparlıyacağım Sayın Başkan.

Yine, aynı şekilde, oralarda çalışan personellere bugüne kadar 3 ikramiye verilirken zarar ettiği için o 3 ikramiyeden tek ikramiyeye indirilmiş durumda.

Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfının araçları var. Ankara-İstanbul arasındaki uçak biletleri ne ise, bugün, Çağlayan’daki Adalet Sarayından tutun, Beşiktaş’taki veyahut da Sarıyer’deki ücret aynıdır. Bunlara bir taksimetre takın, yazık günah! Yani burada şoförlere bunun üzerinde ekstra bir prim mi ödeniyor? Bu fiyatlar niye çok yüksek? Yani vatandaş eğer uçakla hacze gitse Ankara’dan İstanbul’a, sanki daha ucuz, daha sıkıntısız.

Son sözlerim şu: Ankara 4. Asliye Ceza’nın 3 hâkimi var, 3 kalemi var, 1 müdürü var. Farklı katlarda. O, 4. Asliye Cezanın Müdürü nasıl orayı kontrol edebilsin? Aynı katta da değil. Farklı müdür tayin edilemez mi? Yasa uyarınca 1 hâkime 3 kâtip düşer. Türkiye’de hiçbir yerde 1 hâkime 3 katibin düştüğü kalem ben bulamıyorum. Yargıda o anlamda kararlar geç yazılıyor, işlemler geç yapılıyor. Bir yandan istihdam diyoruz, bir yandan personel eksikliği diyoruz, bir yandan personel eğitimi diyoruz. Yani bu anlamda gerçekten büyük sıkıntılar var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Son sözle bitiriyorum, özür dilerim.

Mesela, ceza infaz kurumlarının hepsinin çatısında gözetleme kuleleri var, hepsi eski Sayın Bakanım, hiçbirisi net göstermiyor. Sizden rica ediyorum, onları bir daha gözden geçirin.

Yine bir başka örnek, Maltepe Cezaevi, L1-L2. Yağmur yağınca ortalık su gölüne dönüşüyor, ne personel gidip gelebiliyor ne Emniyet mensupları gidip gelebiliyor, büyük sıkıntılar yaşanıyor.

Yine, oralarda çalışan infaz koruma memurları, kimisi kadrolu, kimisi sözleşmeli.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum, özür dilerim Başkanım.

Aynı kapıdan giriyor, aynı yemeği yiyor, aynı görevi yapıyor, ücretler farklı. Hatta bazıları, aynen, birlikte işe girmiş, kimisi açık cezaevinde kimisi kapalı cezaevinde. Açık cezaevinde olan döner sermayeden kâr payı alıyor yani para veriliyor, diğerinde para verilmiyor. Açık cezaevinin koşulları daha iyi, kapalı cezaevinin koşulları daha kötü.

Arkadaş, şunu söylemez miyiz biz, deriz ki: Nimet, emek karşılığıdır. Yani biz ne kadar emek, sıkıntı çekiyorsak bunun nimetini de o kadar yararlanması lazım. Açık cezaevindeki infaz koruma memurunun koşulları mı iyi, kapalı cezaevindeki infaz koruma memurunun koşulları mı?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, anlaşılmıştır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bu anlamda bu eşitsizliğin de giderilmesi gerekir.

Bütçe hayırlı olsun, teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, söz talebi olan arkadaşımız varsa lütfen sisteme girsin.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak adalet sistemiyle ilgili görüşlerimizi arkadaşlarımız ifade ettiler, ben biraz çalışanlarla ilgili bazı konuları gündeme getirmek istiyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuzda Avrupa Konseyi Adaletin Etkinliği Komisyonu verilerine göre ülkemizin Avrupa Konseyi üyesi 47 ülke arasında hâkim ve savcılarının eğitimine en fazla bütçe ayıran 4'üncü ülke olduğunu söylüyorsunuz, doğru. Orada şunlar da var, siz de biliyorsunuz, iş yükü en çok olan hâkimler arasında yer alıyor Türkiye, aynı zamanda da maaşı en düşük olan hâkimler arasında yer alıyor, bunu da görmek lazım. Ki önümde rakamlar var, işte, “En yüksek 168 bin avro İskoçya” demiş, “Türkiye 21 bin avro”, “Moldova 6 bin avro” Avrupa ortalamasının hemen hemen yarısının altındayız gördüğüm kadarıyla.

Tabii, hâkim ve savcılarımız mutlaka daha fazla maaş almayı hak ediyorlar. Esas, adalet sisteminde çalışan, sayıları 60 bini bulan “adalet çalışanları” diye andığımız arkadaşlarımız var, onlarda çok büyük mağduriyet var Sayın Bakanım. Bunların mutlaka gözetilmesi gerekir. Aksi takdirde hâkim ve savcılarımız yıpratılmakta, onlarla mukayese yapılıp onlar yıpratılmakta, buna meydan vermememiz gerekmektedir.

Memur maaşları en düşük olan ve “mesai saati” diye bir kavrama sahip olmayan adalet çalışanlarını sürekli dile getirmemize rağmen, bu arkadaşlarımızın özlük haklarında bir iyileştirme maalesef uzun yıllardır yapılmadı. Adalet hizmetlerinin yürütülmesinde önemli sorumluluk yüklenen yazı işleri müdürleri, zabıt kâtabi, mübaşir, hizmetli, şoför, emanet memurları, veznedar, icra müdürleri ve memurları, bilgi işlem memurları ve teknik personel âdeta yok sayılıyor.

60 bini aşkın adalet çalışanı adalet hizmetinin yerine getirilmesine büyük katkısı olan gizli kahramanlardır. Gerektiğinde mesai mefhumu gözetmeden fedakârca görev yapan adliye çalışanları kendilerini üvey evlat olarak görmektedir. Adalet hizmeti sunanlar arasında farklı bir uygulama adalet hizmetlerinin verimini düşürdüğü gibi çalışma barışına da zarar verir.

Adalet Bakanlığı çalışanlarının son günlerde maalesef intihar vakalarıyla gündeme gelmesi de üzücü. Bir haftada 2’si zabıt kâtabi, 1’isi de mübaşir olmak üzere intihar vakaları var. Mutlaka bunun araştırılması gerekiyor. Ama şu bir geçeklik, iş yükünün ağır olması, personel sayısının azlığıyla ekonomik ve sosyal haklarının yetersiz olması çalışanların psikolojisini bozmuştur. Adalet sarayı diye çok güzel binalar yaptık ama bu adalet çalışanlarını da görmemiz lazım Sayın Bakanım, bu arkadaşlarımızın sorunlarını da giderecek düzenlemeleri yapmamız gerekiyor. Sayısız dava dosyası arasında ekmeğini kazanmaya çalışan adliye çalışanlarının yaptıkları işle bu işe karşılık aldıkları ücret kesinlikle tatmin edici olmaktan çok uzaktır. Adalet çalışanlarına görevde yükselme imkânı verilmesi, ücret adaletsizliğinin giderilmesi, çalışma ortamı ve koşullarının iyileştirilmesi, can güvenliğinin sağlanması gibi birçok sorunu çözüm bekliyor. Adalet çalışanlarının ellerinden alınan havuz paraları, keşif paralarıyla nöbet ücretleri, fazla mesai ücretleri tekrar geri uygulamaya konulmalı, geri verilmeli. İş yükünü azaltmak için personel eksikliği giderilmeli. Mübaşirler genel idare hizmetleri sınıfına geçirilmeli. Sunumunuzda infaz koruma memurlarının bu yıpranma payıyla ilgili düzenlemenin yapıldığını ifade ettiniz. “Uzun yıllardır alamadıkları...” dediniz Sayın Bakanım ama ben bir tespiti de söylemek zorundayım, bu, 2008 yılında, yani Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde bu hakları ellerinden alınmıştı Sosyal Güvenlik Yasası’yla, 5510 sayılı Yasa’yla. Verilmesi, tabii, bir hakkın teslimi oldu. Bu Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim de vaatlerimiz arasında yer alıyor idi.

Tamamına yakını yüksekokul mezunu olan mübaşirler yardımcı hizmetler sınıfında yer almaları nedeniyle üst derece, kademe ve görevlere yükselememekte, ek gösterge alamamakta. Mübaşirler adli hizmetlerin yürütülmesinde zorunlu ve asli görevleri ifa ediyorlar. Kendileriyle benzer işleri gören diğer memurlar gibi genel idare hizmetleri sınıfında çalışmak istiyorlar. Adliye teşkilatlarının iş yoğunluğu ve yaptıkları hizmetler göz önüne alınarak mübaşirlerin görev tanımlarının yeniden yapılması ve genel idare hizmetleri sınıfına geçirilmeleri gerekmektedir. Adalet Bakanlığımız da mübaşirlerin genel idare hizmetleri sınıfına alınmasını öteden beri istemektedir ki bu 4688 sayılı Yasa gereği sendika temsilcileriyle yapılan toplantılarda zabıtlara alınan bir konu, Adalet Bakanlığı da bunu destekliyor. Dolayısıyla, bu düzenlemenin bir an önce yapılıp bu arkadaşlarımızın bu mağduriyetinin de giderilmesi gerekiyor.

Çalışanlarla ilgili, bir de sözleşmeli arkadaşlarımız var Sayın Bakanım, kadrolularla mukayese ettiğimiz zaman onlar da hakikaten birçok haktan yoksun durumdalar. Bu, izin olsun, ücret olsun, farklı uygulama, aynı görevi yapıyorlar, aynı işi yapıyorlar; kadrolu ile sözleşmeli arasında bir farklı uygulama var, onu da gidermek lazım, sözleşmelerinin aynı kadrolu çalışanlar gibi gerekli haklara kavuşturulması gerekmekte diyorum ve Bakanlık bütçenizin hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum, sizlere de başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Emir, süreniz beş dakikadır.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Sayın Bakana yeni görevinde başarılar dilerim ve bütçesinin de şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Öncelikle değinmek istediğim konu, biliyorsunuz, 16 Nisan Anayasa değişikliğinden sonra, Cumhurbaşkanının seçildikten sonra partisiyle ilişkisinin kesilmesi maddesini hep beraber kaldırdık. Biz karşıydık ama nihayetinde kalktı. Dolayısıyla, artık Cumhurbaşkanının Türk Ceza Kanunu’ndaki 299’uncu maddenin özel koruması altında olması için bir neden kalmadı. Bakınız, 299’uncu madde, üçüncü bölümde, “Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar” bölümü altında inceleniyor. Oysa şimdi artık Sayın Cumhurbaşkanı ve bundan sonra seçilecek cumhurbaşkanları bir parti genel başkanı olacaklar veya bir partiye mensup olacaklar. Dolayısıyla, o partiye mensup olmanın ve siyaset yapmanın gereği doğrultusunda da ağır eleştirilerde bulunabilecekler veya ağır eleştirilerin muhatabı olabilecekler. Dolayısıyla, artık onları daha önceki, bütün tarafsız ve siyasi parti üyesi olmayan cumhurbaşkanı gibi özel bir koruma altında tutmak, bu millete haksızlık olduğu kadar, aslında o cumhurbaşkanının kişiliğine de bence saygısızlıktır çünkü artık cumhurbaşkanı başka bir minderedir. Biliyorsunuz, hem AİHM içtihatlarına göre hem bizim Yargıtayımızın içtihatlarına göre de siyasetçiler olağan eleştirilerden dahi daha ağırına katlanmak zorundadırlar. Dolayısıyla, burada da 299’uncu maddede de bir düzenleme yapılması gerektiğini bir kez daha dikkatinize sunmak isterim. Bizim de bu konuda verilmiş kanun tekliflerimiz var.

İkinci değinmek istediğim nokta, ülkemizde son derece yakıcı bir sorun, hepimizin malumu, hain darbe girişimi ve sonrasında OHAL, OHAL’le 100 binin üzerinde kişinin kamu görevinden kararnemelerle ve doğru dürüst soruşturma yapılmaksızın görevlerinden edilmiş olması gerçeği ve bunun akabinde de 685 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle bir OHAL Komisyonu kurulması. Şimdi, bu OHAL Komisyonu -AİHM bunu yargı mercisi olarak kabul etti, Anayasa Mahkemesi kabul etti- aslında idari niteliği olan bir organ -kişisel düşüncem- ve bunun yargı yeri dahi kabul edilmemesi gerekiyor oysa bu kabul edildi. Burayı geçiyoruz. Göreve başlaması yedi ay sürdü, şimdi dosyaların ne olduğu belli değil, oldukça sıkışıklık olduğunu tahmin ediyoruz ama Türkiye’de çok yakıcı dosyalar var, özellikle Semih Özakça, Nuriye Gülmen dosyası çünkü hayatı bir sorunla karşı karşıyayız. Ama ben bir başka konuyu bununla ilgili dikkatinize sunmak isterim. Önemli bir konu Sayın Bakan.

Bazı illerde cumhuriyet başsavcılıkları, terör örgütüne iltisaklı olma iddiasıyla görevden alınanlar hakkında suç duyurularında bulundu ve bu haklarında suç duyurusunda bulunulan kamu görevlilerinin büyük bir kısmı sonrasında takipsizlik kararıyla aklandılar. Dolayısıyla şu hâliyle onların bir an evvel, bu Olağanüstü Hâl İnceleme Komisyonuna takılmaksızın görevlerine başlatılmaları gerekiyor çünkü haklarında suçsuz olduklarına dair bir yargı kararı var. Şimdi, bu insanlar hâlâ bekliyorlar. Bakın, kişisel dramları bir yana, bunlara ödenen o maaşın üçte 1’i bir yana, bunlar kamu görevine döndükleri zaman çalışmadıkları hâlde ödenecek ödenekler bir başka kamu zararı. Sonra, bunların vermedikleri hizmetlerin aslında bu devlete, bu millete eksik verilmiş hizmet olduğunu da düşünürseniz bu sıkıntının bir an evvel giderilmesi gerekiyor. Yapılacak iş çok basittir, bir kararnameyle dahi yapılabilir. Haklarında savcılık soruşturması açılmış ve takipsizlik kararı verilmiş kişilerin bir an evvel görevlerine dönmeleri gerekmektedir. Bana gelen bilgiler, doğrusu, bu konuda 10 bine yakın kamu görevlisinin olduğu şeklinde ama tabii, kesin rakamı ben bilemem, siz daha iyi biliyor olabilirsiniz. Ama bu bir fırsattır hem aklanmış kişilerin kamu görevine başlatılması açısından hem de bu yaranın bir nebze olsun düzeltilmesi açısından bir fırsat olacaktır.

Son olarak, Oğuz Güven'e verilen hapis cezası ve bunun üzerinden yargımızın durumuna değinmek istiyorum. Bakınız, elli beş saniyelik bir manşet için –ki kişisel düşüncem, ben de tasvip etmezdim o manşeti, hoş değil, uygun değil ama yapılmış, geri de alınmış- bu kişiye bakın, üç yıl bir ay hapis cezası verildi. Şu denebilir, işte biraz önce dediniz Sayın Bakan: “Ya, sonuçta bir yargı var ve biz, yargı bağımsız işlesin istiyoruz. Dolayısıyla bizim elimizden gelen bu kadar.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son cümlelerinizi alayım Sayın Emir, lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Bitireceğim.

Şunu anlıyorum: Elbette ki sizlerin mahkemelere bir emir, talimat vermenizi beklemiyoruz ama sizlerden acil beklentimiz, mahkemelerin yargıçlarının hem mesleki deneyimlerinin hem de niteliklerinin yükseltilmesi için çaba göstermenizdir.

Bir de daha önemlisi, bu “terör örgütü” tanımını tekrar, akademik seviyede, en azından akademik gerçekliklerle ilişkilendirilmesi çünkü şu anda mahkemelerimiz maalesef, bütün eleştirileri, bütün uygunsuzlukları “terör örgütüne propaganda yapmak” olarak değerlendiriyor ve bu çok tehlikeli bir gidiştir. Bu konuya Bakanlığınızın el atmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Irgat...

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Değerli Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Beş dakikada aslında çok az konuşulacak konu var ama ben en önemli gördüğüm noktalarda bir sunum yapmaya çalışacağım.

Değerli Bakan, ülkenin pek çok yerinde barolar, insan hakları dernekleri birbirinin peşi sıra raporlar yayınlamaktadırlar. Bu raporlar hiç güzel şeyleri söylemiyor ne yazık ki. Elâzığ Kampüs Cezaevi, Antep, Tarsus Kadın Cezaevi ve pek çok cezaevlerindeki şikâyetleri sık sık dile getiren bu raporlar maalesef, Bakanlığınızca dikkate alınmamaktadır. Sadece bu raporlar değil, mektuplarıyla da bizlere ulaşan tutuklu ve hükümlüler akla sığmayacak pek çok durumu iletmektedirler. Fiziki ve psikolojik baskı, cinsel şiddet, kötü muamele ve işkence çok sık vurgulanan konular arasında.

Önümüzdeki günler, 25 Kasım Kadına Şiddete Karşı Dayanışma Günü vesilesiyle ben buradan tekrar cezaevlerinde olan kadın tutuklulara ilişkin bir şeyler söylemek istiyorum. Van T Tipi Cezaevinde şiddete uğrayan kadınlar saçlarını kısaltmak zorunda kaldılar Sayın Bakan. Şiddete uğrayan, içeride işkenceye uğrayan kadınlar saçlarını kısaltıp işkencenin eziyetini azaltmak yönünde bir hareket yaptılar ve bu anlamda, Bakanlığınızın bu noktada ne yaptı, nasıl bir karar aldı, bununla ilgili projesi nedir, biz bunu bilmek istiyoruz.

Gerçekten şu anda Türkiye’de OHAL bahanesiyle cezaevlerinin tamamında hiçbir hukukçunun ve insanın kabul edemeyeceği noktada hak ihlalleri mevcuttur. Bu cezaevlerinin bizlerin yani kamuoyunun açık bilgisine açılması gerekiyor. Buralarda yaşanan olayların şeffaf bir şekilde bizlerle paylaşılması ve sorumlular hakkında gerekli yargılamaların, soruşturmaların bir an evvel yapılması gerekmektedir.

Hakeza, birçok raporda ve birçok sivil toplum kuruluşu ve birçok insanın, hukukçunun açıkça dile getirdiği diğer bir önemli husus, İmralı Cezaevinde yapılamayan avukat ve aile görüşleridir. Sayın Bakan, bu konuda Bakanlığınızın açık ve seçik bir şekilde kamuoyuna bir mesaj vermesi gerekiyor. Yasalarımızda açıkça belirtilen ve sözleşmecî olarak imza koyduğumuz bütün sözleşmelerde yer alan,

hükümlülerin hak ve hukukunun açıkça yazıldığı yasalara rağmen, İmralı Cezaevinde neden görüş gerçekleşmiyor? Toplumun gerginliğe iten bu noktada, Bakanlığımızın önümüzdeki süreçte –yeni bir Bakansınız- bu konuda 2018 yılı içerisinde en azından toplumu rahatlatacak, bu konuda Türkiye'nin imza attığı sözleşmelere uygun bir bakanlık çalışması yürütülmesini biz de umuyor ve diliyoruz.

Diğer taraftan, tutuklu avukatlar meselesi var. Birçok meslektaşımız şu anda kendi mesleklerini ifa ettikleri için maalesef tutuklular, üye oldukları dernekler de kapatıldı. Çağdaş Hukukçular Derneği, Özgürlükçü Hukukçular Derneği ve birçok hukuk kurumu bu anlamda, OHAL bahanesiyle kapatıldı. Nuriye ve Semih'in avukatları duruşmadan çok kısa bir süre önce maalesef tutuklanıp cezaevlerine gönderildi yani aslında, fiili anlamda savunma hakkı kısıtlanmış oldu. Bu noktada, bizler, Türkiye'nin gerçekten imza atmış olduğu sözleşmeler ve bizim yazılı hukukumuzda yazan yasalar ve teamüller gereği Bakanlığın bu noktada ivedilikle çalışmalarını yürütmesi, bu anlamda, parlamenterlerin tutuklanması, avukatların ve gazetecilerin sırf kendi meleklerini yaptıkları için tutuklanmalarının önünün mutlak surette kesilmesi gerekmektedir.

İfade özgürlüğü noktasında, bizler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin sarsıcı fikirler karşısında dahi tahammülün devlet nezdinde en üst seviyede olması gerektiğine ilişkin kararlarına rağmen, hâlâ “tweet”lerden, sosyal medyadan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Irgat, rica edeyim, lütfen.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Tamam.

Kendi fikrini ifade ettiği için şu an cezaevlerinde olan yığınla insan var. Bu konuda da yeni bir düzenlemenin mutlak surette olması gerekiyor. İfade özgürlüğünün önünün kesinlikle açılması gerekmektedir. Bu noktada, Türkiye'yi, Türkiye siyasetini ve gidişatımızı rahatlatacak ve bu konuda belki de en önemli bakanlıklardan bir tanesi olan Adalet Bakanlığının önümüzdeki süreçte kendi üzerine düşen rolü ve misyonu getirmesi dilekleriyle ben de bütçenin tüm halkımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Irgat.

Sayın Savaş...

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Bugün, Hükümetimize muhalefet tarafından en yoğun eleştirilerin yöneltildiği alanların başında adalet gelmektedir. Adalet sistemimizin büyük badirelerden geçtiği doğrudur. Ülkemize kurulan tezgâh ve ihanetlerden adalet sistemimiz de payını almıştır hem de aslan payını almıştır. Bu ihanet ve tuzaklara karşı topyekûn mücadele ettiğimiz bu dönemde sorulması gereken temel soru aslında şudur: Biz hangi taraftayız? Gerçekten adaleti mi istiyoruz yoksa başka bir şeyi mi? Pensilvanya'daki “adalet” diye bağıyor, İmralı'daki de adalet istiyor, onlarla savaşan şehitler, gaziler de. Kastettikleri adalet adalete taban tabana zıt. Pensilvanyalı adına, İmralı'daki adına değil, mahkemelerimizde adaletin hükmü Türk milleti adına verilmektedir. Türk milleti adına demek, bağımsız ve tarafsız demektir. Eğer “tek bayrak, tek millet, tek vatan, tek devlet” diyorsanız her konuda anlaşırız zira bunlar ortak değerlerimizdir. Niyetimiz bir, hedefimiz aynı demektir. Aynı yollardan da gitsek buluşuruz. Kalbi doğru olanın eleştirisinin de başımızın üstünde yeri vardır. Bir ağacı kesebilirsiniz ama öldürmek için mi, budamak

için mi kesiyorsunuz, mesele budur. Biz bu yüce ağacın dallarını göklere yükseltmek isteyenlerle her şeyi konuşuruz. Demek istiyorum ki gündelik tartışmalara, siyasi komplekslere kapılmadan, ucuz hesaplara kurban etmeden Türkiye’de adaletin yürüdüğü yolu insafla ve iyi okuyalım.

Bakınız, Türkiye, tarihi boyunca zaman zaman olağan dışı hukuk ülkesi olarak ömür sürmüştür. Geçmişe şöyle bir bakınız. Milletimizin adaletle imtihanı pek çetin geçmiştir. İstiklal mahkemeleri gitmiş, Yassıada mahkemeleri gelmiş; sıkıyönetim mahkemeleri gitmiş, devlet güvenlik mahkemeleri gelmiş. Türkiye, evrensel hukuku çiğneyen, insan onurunu ayaklar altına alan apoletli adalet zabitlerinden çok çekmiştir. Yani evrensel hukukun kabul etmediği mekanizmalardan gelmiş, adalet adı altında bu ülkenin çocuklarına zulüm üretilmiştir. Bugün artık uydurulan suçla yargılamadan infaz veren olağan dışı uygulamalar yok.

Türkiye adalet sistemini bu ucube mekanizmalardan kurtararak dünya standartlarına yükselten, Türk milletinin her alanda en iyiyi layık olduğuna inanan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ olmuştur. Evrensel insan hakları standartlarını bu ülkenin hukuk sistemine getiren AK PARTİ olmuştur. Artık bu ülkede devletin varsa hak ihlalleri, bireysel başvuru sistemiyle kendi Anayasa Mahkemesinden dönüyor, AİHM kararları devlet tarafından benimseniyor.

Bugün olağanüstü mahkemeler yok. İnsanımızın haklarını arama çitası medeni ülkeler düzeyine yükseldi, ilave olarak hukuka da demokrasi getirdik. Demokratik süreçlere bağlanan yargı organlarının oluşumu Türkiye’nin birlik ve beraberliğinin de umudu olmuştur. Üstelik bunu ulusal ve küresel çapta kurgulanan, yabancı güçler ve yerli iş birlikçiler eliyle peydahlanan, siyasal ve ekonomik olduğu kadar hukuksal terör eylemlerinin arasından çıkararak yapmayı başardık. Önce bu hakkın bir teslim edilmesi lazımdır. Yıllar yılı kökleşen FETÖ yapılanmasına karşı mücadele etmek babayığittik ister. Hatırlayın o günleri, “o Haşhaşiler” diye meydanlarda haykırdığında liderimiz, suspus olanlar vardı. Onun arkasında sadece millet iradesi durmuştu. İşte tüm devletten olduğu gibi, yargı organlarından da FETÖ mensubu hainleri çıkartıp atan, bu kölelik örgütünün iplerini elinde tutanları bile dehşete düşüren bir kahramanca tavır sergilenmiştir. FETÖ’nün yargıyı bir tiyatroya çeviren keyfilğini hatırlayın, yargının kumpaslara alet olduğu günleri. Dünyada eşi görülmemiş böyle ihanet tuzağından çıkartmak, yargıya güveni dibe vurduran FETÖ’cülerin işgallerini sonlandırmak hiç de kolay bir iş değildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını yok eden, bir kanser gibi hukuk sisteminin hücrelere kadar yapışan FETÖ’cü hainleri yargı organlarından çıkartıp atmak hiç de kolay değildi. Fakat zoru başardık. Hukukun bağımsızlığını korumak, kökü dışarıda bir örgütün adına değil, Türk Milleti adına hüküm verecek hâle getirmek üzere mücadeleimiz sürecek.

AK PARTİ’nin hukukun demokratikleştirilmesi hedeflerini kullanarak yargının kontrol altına alınmaya çalışılmasına izin verecek değildik. HSYK oluşumu bir zaruret idiyse, HSK oluşumu da zaruretti. Bu zarureti bazıları anlamamış, anlamak istemiyor olabilir. Hiç önemli değil. Milletimiz anlamış ve referandumda gereğini yapmıştır.

Bin yıldır bu topraklarda ne çetin badirelerden geçerek tutduğumuzu unutmadık. Elbette böyle bir saldırıya karşı tedbir alacaktık. Evrensel hukuku getirme erdemini bir zaaf olarak kullanmak isteyen niyeti bozuklara kaderimizi teslim edecek değiliz. Bu mücadeleimizde arkamızda duran ve 15 Temmuz hain darbe girişiminde olduğu gibi 16 Nisan referandumunda da kaderine sahip çıkan yüce milletimizi buradan bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

Evet, Türk yargısı büyük bir travma geçirmiştir. Binlerce yetmiş hâkim ve savcı ihraç edilmiş, yargılanmaktadır. Bu açığı kapatma amacıyla yürütülen çalışmalar da destansıdır. Gerek savcı ve yargıçların ve gerekse adalet çalışanlarının gösterdiği fedakârlık yanında, boşalan kadrolar da yeni ve yetmiş ülke potansiyeli içinden tamamlanmaya çalışılmaktadır.

Tutukluluk ve yargılama sürelerinin uzunluğu da eleştirilmektedir. Evet, gerçekten de bu istenmeyen bir durumdur. Sayın Cumhurbaşkanımız da defalarca bu duygulara tercüman olmuş, hızlı davranılması çağrısında bulunmuştur ancak davanın büyüklüğü, yaygınlığı ve çoğu yargılamanın birbiriyle ilişkili oluşu yargılamalarda süreyi uzatabilmektedir.

Önemli olan şudur: Canlı bir bünyemiz var ve şartlara göre reaksiyon verip çözüm üretebilen mekanizmalara sahibiz. Anayasa'mızda sadece bağımsız olarak zikredilen mahkemelere tarafsızlık hükmünü de getiren değişikliği unutmayalım. Evet, adalet bekleyen dosya yükümüz zirve yapmıştır. Yargıtay iş yükü altında ezilen bir mahkeme olmaktan içtihat mahkemesi yapmaya doğru giden reformlarımız adaletin çitasını yükseltecek önemli adımlardandır.

Dikkatinizi çekmek isterim. Bu ülkede her on yılda bir darbe yapılırken yüksek yargı organlarımızın yöneticileri sanki anayasal sistemi koruyan hükümler yokmuş gibi hep susmuş, hatta alkışlamışlardır. İlk defa 15 Temmuz askerî darbe girişimi karşısında başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere, Yargıtay ve diğer yargı kurumlarımız karşı duruş sergilemiştir. Sadece bu bile yargıçlarımızın hukuka bağlılık, özgüven ve demokrasi bilincinin yükseldiğinin bir kanıtı durumundadır.

Unutulmamalıdır ki son referandumla birlikte hukuk devletinin temel ilkesi olan erkler ayrılığı bakımından, yürütme, yasama ve yargının ayrık hâle gelmesi bakımından önemli bir karar da milletin onayına sunulmuştur. Yeni sistemin güçler ayrılığını perçinleyerek hukuk devletine de ivme kazandıracığını 2019 yılıyla birlikte göreceğiz. Ayrıca, askerî yargı organlarını kapatarak hukuk karşısında imtiyazlı kesim bırakmamak hukuk devleti anlayışını ayrıca besleyen bir gelişme olmuştur. Bir kademe daha adalet çitası yükselmiştir. Yargı organlarımızı yakından incelediğinizde yargıda şeffaflık yönünde atılan yeni adımları, yürütülen projeleri göreceksiniz. Bu, yargının demokratik denetime açılmasının önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Bu yönde, Hükümetimizin desteklediği, yargının bilgi teknolojilerini ileri düzeyde kullanmasını sağlama çabasının rolü büyük olmuştur.

Yargıdaki iş yükünü hafifletmek için kamunun inisiyatif alma yöntemleri geliştirilmekte, ara buluculuk sistemi desteklenmekte, yargı organları bünyesinde çözüm merkezleri kurulmaktadır. Böylece uyumsuzlukların çözümüne alternatif yöntemler geliştirilmekte ve pozitif çeşitlilik sağlanmaktadır.

Görüldüğü gibi, sorunlara çözüm üreten dinamik bir adalet yönetimi mekanizması işlemektedir. Türkiye'nin kronik sorunlarından aşılacakları yanında kalanların da önümüzdeki dönemde aşılabacağına olan inancımız da tamdır. Türk adaleti doğru yola girmiştir.

Doğruları birlikte destekleyerek, Türkiye'yi bir adalet ülkesi yapma mücadelemizde herkesi yanımızda görmek istediğimizi, umut ettiğimizi vurgulayarak, bütçemizin hayırlı olmasını dilerim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Savaş.

Değerli arkadaşlar, bu 2018 Bütçe Kanunu Tasarısı'nın işlenmiş metni ve E cetveli maillerinize gönderildi, onu bilgi olarak paylaşayım.

Birleşime 17.55'e kadar ara veriyorum, on beş dakika.

Kapanma Saati: 17.40

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.57

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli hazırım, 31’inci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum. Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Kürkcü, buyurun lütfen.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) - Başkan, bir sonraki konuşmacı olabilir miyim?

BAŞKAN – Siz bir sonraki konuşmacı olun, olur, öyle yapalım.

Konuşmacılarımızı arıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var, bizim var izin verirsiniz.

BAŞKAN - Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Muharrem Bey’e verdim sıramı.

BAŞKAN – Buyurunuz Muharrem Bey.

Süreniz beş dakikadır.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli katılımcılar, değerli basın mensupları; yargıda ciddi sorunlar yaşadığımız bir gerçek. Dünyadaki bütün anayasalarda mahkemelerin, yargının bağımsız ve tarafsız olduğunu yazar. Bu, Kuzey Kore Anayasası’nda da yazar, Suriye Anayasası’nda da yazar, bütün anayasalarda yazar, yazmak zorundadır. Çünkü bir devlet ya hukuk devletidir ya da hukuk devleti değilse ancak bir mafya organizasyonu olarak kabul edilebilir, onun için yazmak zorundadır. Ama Anayasa’da “bağımsız ve tarafsız” yazmakla maalesef yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı gerçekleşmiyor. Bu da bir gerçek. Hele hele Yüksek Seçim Kurulunun açıkça yasaya aykırı kararıyla şeklen yürürlüğe sokulan Anayasa değişikliğinden sonra artık yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı maalesef tamamen ortadan kalktı. Çünkü Cumhurbaşkanı partisinin Genel Başkanı oldu, Parlamentoda 316 milletvekiliyle birlikte yasama ve yürütmenin başı oldu, doğal olarak HSK’nın 6 üyesini kendi belirleyerek, 7 üyesini de Parlamentodaki çoğunluğuyla belirleyerek bir yerde yasama, yürütme, yargı tek elde toplanmış ve egemenlik maalesef şahsilemiş oldu. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi’nin ünlü 16’ncı maddesini hepimiz biliyoruz, “Kuvvetler ayrılığının olmadığı toplumlarda anayasa yoktur.” diyor. Evet, şeklen anayasalı bir devlet olabiliriz ama anayasal hukuk devleti olmak tabii ki başka bir konu. Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nden istatistikler verildi, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde maalesef İran, Tanzanya, Kazakistan, Bulgaristan gibi ülkeler bile bizim çok çok üzerimizde, iyi durumda. Gana 44’üncü sırada, biz 99’uncu sıradayız. 113 ülke arasında 99’uncu sıradayız maalesef. Çok daha çarpıcı bir istatistik, iktidar üstünde en az denetimin olduğu ülkelerde 6’ncı sıradayız, burada üst sıralardayız. Üst sıralarda olmamız gereken yerde değiliz, üst sıralarda olmamız gereken yerde 6’ncı sıradayız. Evet, iktidar üzerinde en az denetimin olduğu ülkelerde maalesef üst sıralardayız.

Anayasa Mahkemesinin, Yargıtayın, Danıştayın değerli temsilcilerinin gerçekten Hükümet bölümünde oturmaları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştayın başkanlarının yürütmenin başı da olan, aynı zamanda bir siyasi partinin de Genel Başkanı olan Sayın Cumhurbaşkanının yanında el pençe divan durmaları, maalesef yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını da zedeliyor. Çünkü yargıçlar bağımsız ve tarafsız olmak zorundadır, aynı zamanda da bağımsız ve tarafsız gözükmek zorundadır. Bu evrensel ilkeyi biz de Türkiye olarak kabul ettik ama maalesef uygulamada çok yanlış şeylerle karşı karşıya kalıyoruz.

Tabii, bunların sorumluluğu Sayın Adalet Bakanında değil. Sayın Adalet Bakanı yeni göreve geldi. Sayın Adalet Bakanı bir avukat, hukukçu. Örneğin yargıda silahların eşitliği, inanıyorum ki kendi döneminde bu konuda çalışır. Adalet bakanlarının tamamı avukat olmasına rağmen yargıda bugüne kadar sağlayamadığımız çok önemli bir konu: Silahların eşitliği. İddia makamı ile savunma makamı eşit değilse, iddia makamı hâlâ daha kürsüde karar organıyla birlikte yan yana oturuyorsa ve aşağıda savunma makamını temsil eden avukat duruşma süresince bir asker gibi sürekli ayağa kalkıp konuşmak zorundaysa ve sürekli ayağa kalkıp oturuyorsa, biz bunları dahi çözememişsek yargıda maalesef işte o adaletin sac ayağı, demokrasinin sac ayağı... Demokrasinin sac ayağı yasama, yürütme, yargı; adaletin de sav, savunma, karar. Bu sorunların üzerine ciddiyetle eğilmek zorundayız.

Özellikle ceza yargılamamız can çekişiyor. Anayasa'mızın 153'üncü maddesinin son fıkrasını hepimiz biliyoruz. Burada hemen hemen herkes hukukçu. 153'üncü maddenin son fıkrası ne diyor? Anayasa mahkemesi kararları gerçek kişileri, tüzel kişileri, herkesi bağlar; yasama, yürütme, yargı organlarını da bağlar ama mahkemeleri bağlamıyor. Anayasa Mahkemesinin Engin Alan kararı, Mustafa Balbay kararı, Haberal kararı, bu kararlarda ne diyor? Milletvekilleri tutuklu yargılanamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Erkek, lütfen toparlar mısınız.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Toparlıyorum, bir iki dakika müsaade lütfen.

Milletvekillerinin bir dosyada dokunulmazlığı kaldırılıyorsa yargılanabilir ama milletvekilleri tutuklu yargılanamaz. Yargılanır, hakkındaki hüküm kesinleşirse yine Anayasa'ya göre o hükmün Genel Kurulda okunmasıyla milletvekilliği düşer ama milletvekilleri tutuklu yargılanamaz. Anayasa Mahkemesi kararları da böyle diyor ama demek ki Anayasa Mahkemesi kararları mahkemeleri bağlamıyor Türkiye Cumhuriyeti devletinde. Yüksek yargı organları mensupları -temsilcileri burada olduğu için bunları belirtiyorum- bakın, 2010 referandumundan sonra “evet” çıktı, yargıyı bir yapıya teslim ettik. En son, 16 Nisan 2017 referandumunda “evet” çıktı.

MUSA ÇAM (İzmir) – Çıkmadı, “hayır” çıktı, YSK değiştirdi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İşte şeklen yürürlüğe sokuldu ve ne oldu? Kuvvetler ayrılığını, demokrasiyi yani demokratik hukuk devletini yıktık, iki referandum.

Sayın Bakan “Fetullah Gülen’in iadesiyle ilgili yedi kez iade talebinde bulunduk. Bir suçlu korunuyor.” dedi. Çok haklı tespitler, çok doğru vurgular. Peki, biz Fetullah Gülen’in iadesi için bu kadar haklıyken niye Amerika'ya nota vermiyoruz? Reza Zarrab için iki kez verdik. Fetullah Gülen'in iadesi için verelim asıl bu notayı, o zaman yargımıza teslim edelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Erkek, lütfen son cümlelerinizi alayım.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Son kez, tamamlıyorum.

Adalet olduğu için konumuz ve en mükemmel adalet de vicdanlarda olduğu için...

Bakın, evet, 15 Temmuz o hain darbe girişimini hep birlikte, milletimizle, Parlamentomuzla, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Emniyet mensuplarının içindeki yurtsever unsurlarla bertaraf ettik, ettik ama bir şeyi de sormak zorundayız. Eğer 2002 yılında iktidar olduğu günden bugüne Fetullah Gülen cemaatiyle -o zamanki adıyla- bilerek ve isteyerek iş birliği yapılmıyorsa, devletin kurumları onlara açılmıyorsa, ciddi destek olunmıyorsa biz 15 Temmuz darbe girişimini yaşamazdık.

BAŞKAN – Sayın Erkek, teşekkür ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bitiriyorum efendim, son cümle.

Hükümetlerin yönetenlerinin -bu kim olursa olsun, hangi parti olursa olsun- yaşadıklarımızda hukuki, vicdani ve siyasi sorumlulukları vardır. Bunu da özellikle belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kürkcü, buyurun lütfen.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; Adalet Bakanlığının alanına neler giriyor diye baktığımızda, Bakanlığın yasası çok şaşırtıcı bir biçimde Bakanlığın ilk görevini “mahkeme ve hapisane açmak” olarak saptamış. Oysa buradaki genel konuşmalar, Adalet Bakanımızdan herkes adalet bekliyor. Bu konuda araştırma yapmak gibi bir görevi var ama sıranın sonunda. Sanıyorum adaleti Adalet Bakanlığından beklememizi, en çok, yasası engelliyor ama biz gene bu temenniye katılarak onu adaletten sorumlu Bakan olarak görmeye devam edelim. Belki böylece onu da adalet uğruna mücadeleye teşvik edebiliriz. Fakat durum sanıldığından kötü çünkü Yargıtay Başkanı İsmail Rüştü Bey 2016’da “Yargıya güven yüzde 30’lara düştü.” demişti. Sizden bir önceki Bakan, Bekir Bozdağ da 223 adliye sarayı açtığı için adaletle büyük hizmetlerde bulunduğu inandığı bir sırada, ister istemez, yargıya güvende sıkıntı olduğunu söylemişti. Yani güvenilmez bir yargımız var ve bu, sizin elinizde.

Bu görevlerin itibarıyla şu ana kadar 224.878 yurttaşımızı hapsedmişsiniz fakat onları hapsedmeye yetecek kadar yer olmadığı için 22.202’sinin nerede yatacağı belli değil. Ben bilmiyorum nerede yatıyorlar. Bu 224.878 yurttaşımızın da aslında -bir önceki dönem cezaevleri komisyonu üyesi olduğum için biliyorum- pek çok cezaevinde 3 kişi için tasarlanmış yerlerde 8 ila 12 kişi civarında kaldıkları da oluyor. O yüzden, yurttaşlarımızın da cezaevindeki durumları aslında dışarıdakinden daha da iyi değil. Biliyorsunuz bu retoriği, “Bir ülkenin durumunu, uygarlık düzeyini anlamak için onun cezaevlerine bakmak yeterlidir.” denir. Cezaevlerine baktığımız zaman gördüğümüz manzara bu.

Aslında bu tablo, şu açıdan da dikkate değer: Cezaevlerindeki nüfusun genel nüfusa oranı bakımından her 100 bin kişiye kaç mahkum düştüğü, kaç cezaevi nüfusu düştüğü, bir ölçüdür. Türkiye’nin kendisini ait olduğunu düşündüğü dünyada yani Avrupa’da, Finlandiya’da cezaevi oranı 57 yani her 100 bin kişiye 57 kişi düşerken İspanya’da 128, Almanya’da 77, Türkiye’den kötü durumda Rusya var, Türkiye’de 285. Bu oran, ben Cezaevi Komisyonu üyesi iken çok daha azdı, bunun yarısı kadardı. Geçen beş yıl içerisinde neredeyse ikiye katlandığını görmek, Türkiye’de adaletin yükselen bir değer olmadığına dair bir örnek. Fakat sizi şaşırtacak başka bir istatistik de vereyim: Aynı oran Suriye’de 60, Irak’ta 123. Biz bu ülkeleri beğenmiyoruz değil mi? Oralara medeniyet götürmek isteriz, ordular sevk ederiz vesaire. Fakat oradaki cezaevi durumu, adalet durumu Türkiye’dekinden daha kötü değil.

Şimdi, bunların bir ölçüsü olmalı. Neye göre iyi, neye göre kötü diyeceğiz? Aslında bizim elimizde bir ölçü var. Türkiye 2004’te Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde gözetim sonrası diyalog dönemine girerken Türkiye’nin önüne konulan -Bakanlığınızı ilgilendiren- şu işler vardı:

1982 Anayasası'nda reform, seçim yasasındaki yüzde 10 barajının kaldırılması, vicdani ret hakkının tanınması, Ceza Yasası'nda reform, ifade özgürlüğünün -özellikle Ceza Yasası'nda- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla uyumlu hâle getirilmesi için bununla olan orantısızlığın ortadan kaldırılması, yargıç ve savcılarının, polis ve jandarmanın eğitimi. Bununla ilgili olarak 2005'te girilen ceza reformu önemli bir adımdı fakat 2014'te iç güvenlik yasasını gündeme getirdiği zaman Hükümet aslında 2005 ceza reformunu bütünüyle ortadan kaldırdı ve o günden beri Türkiye'de aslında bir düşman ceza hukuku Türkiye yargısına egemen oldu.

Şimdi bunu, ben, laf olsun diye, kötümek için söylemiyorum. Yurttaşlarla devletin iç düşman olarak gördüğü kişiler arasında ceza hukukunda bir ayırım vardır artık. Hangi yurttaşlara nasıl davranılacağı konusu bütünüyle yargıçlardan alınıp idareye devredilmiştir. Vali ve emniyet müdürlerinin savcı ve hâkimlerle yetkileri paylaştığı; tutuklama, gözaltı, üst baş arama konusunda herhangi bir emniyet görevlisinin bir savcıdan daha çok ve daha önce yetkiye sahip olduğu apaçık ortadadır. Bu bakımdan, adaletin gerçekleşmesi bakımından 2005'te atılan adımın 2014'te geriye alınmasını, bu yasanın yapımında büyük emekleri geçen Adem Sözüer şöyle nitelemişti: "Bu 2005 ceza reformunun ortadan kaldırılmasıdır. Artık bir kolluk amirinin sözlü talimatıyla kişinin donu bile çıkartılarak arama yaptırılabilir." demişti. Eğer o zamanki Adem Sözüer'in 2005'teki bilirkişiliğine güveniyorsanız buna da güvenmeniz gerekir. O günden beri Türkiye'de adalet hâli, aslında bir toplu adaletsizlik hâli olarak devam ediyor.

Bunun kayıtlarına şuradan da ulaşabilirsiniz: Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karşısındaki durumuna bakacak olursak, Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ihlal dolayısıyla hakkında karar üretilen birinci ülkedir. Burada hakikaten Avrupa birincisiyiz. Her 100 karardan 16,7'si Türkiye'yle ilgilidir. Ama merak etmeyin, İtalya bizim hemen peşimizden geliyor yüzde 12'yle. Rusya Federasyonu 9,95. 10'uncu sırada İngiltere ya da Birleşik Krallık var. Fransa da 7'nci sırada. Ancak aklımızda tutalım, biz bireysel başvuru hakkını 1987'de tanıdık ve 1990'dan itibaren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi zorunlu yargı yetkisi alanındayız. Yani bizim yirmi yedi yıl ya da otuz yıllık bir tarihimiz var, ötekilerin işte yetmiş yıla yaklaşan bir tarihi var. Bu yetmiş yıllık müktesebatı otuz yılda aşarak aslında bir bakıma büyük bir rekor kırmış sayabiliriz kendimizi. 2004-2016 arasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Türkiye yargısının verdiği yanlış, ihlale dayalı kararlar dolayısıyla Türkiye'yi çarptırdığı ceza 258 milyon liradır ve bu süreç içerisinde 3.270 dava karara bağlanmıştır. En az bir ihlal görülen dava sayısı 2.889'dur. Hukuk devleti indeksinde 2016'da 112 ülke arasında sekiz sıra geriye atlayarak 99'uncu sraya da inmişiz.

Şimdi, bütün bu şartlar altında, hakikaten Bakanlığınızın adaleti sağlamak bakımından eline verilen yetki cezaevi ve mahkeme kurmaktan ibaret ise o zaman size söyleyeceğimiz ne olabilir? Ama ben sizin bir hükümet sorumluluğuna da sahip, bu alanda söz sahibi insanları muhatap alan Savcılar ve Hâkimler Yüksek Kurulunun Başkanı olan bir kişi olarak bu durumu düzeltebilecek şeyleri herkesten önce sizin başlatabileceğinizi düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Kürkcü, lütfen tamamlar mısınız?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ancak buna hakikaten arzu var mı, bunun için bir motivasyon var mı, onu bilmiyorum ama ben size şunu söyleyebilirim: Biz Halkların Demokratik Partisi milletvekilleri ve grubu olarak, bu adaletsizliğin, bu düşman hukuku, düşman ceza hukuku uygulamasının büyük bir mağduruyuz, bunun muhatabıyız. O nedenle, eğer bir şeyi düzeltmeye başlayacaksanız her şeyden önce olağanüstü hâli ortadan kaldırarak ve iç güvenlik yasasının yargının gücünü idareye aktaran

bütün hükümlerini ortadan kaldırmak için bir teklifle Hükûmetin önüne gelerek işe başlayabilirsiniz. Yoksa -üzgünüm fakat- Hükûmetinizin icraatı dolayısıyla bir adaletsizlik bakanlığı olmaya mahkûm ediliyorsunuz. Buna ne siz şahsen layık olabilirsiniz ne de Türkiye böyle yaşamaya layık. Er geç layık olduğumuz gibi yaşayacağımız bir hükûmeti kurma gücünü bulacağız. Hiç merak etmeyin.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kürkcü.

Sayın Parsak, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; hepinizi sözlerimin başında saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, belki şöyle bir altyapı ortaya koymakta fayda var. Önce insan yaratıldı, arkasından da Habil ile Kabil arasında ilk adli vaka -deyim yerindeyse- meydana geldi ve o ilk adli vakadan sonra da adalet arayışları başladı. Bundan epey bir süre sonra devlet ortaya çıktı ve bugünkü modern anlamda devlet bundan çok daha sonra ortaya çıktı ama bu aradaki süreçte de bunların ikisi arasındaki ilişkiden dolayı “Adalet mülkün temelidir.” ilkesi ortaya çıktı, o tarihi hakikat ortaya çıktı ve o günden beri o mülkün yani devletin temelini birileri dinamit koymaya çalışırken birileri de o temeli sağlam tutmaya çalışıyor. Bu bağlamda bu ikisi arasındaki mücadele, zannediyorum, insanlık tarihiyle birlikte var olmuş ve bundan sonra da insanlığın sonuna kadar var olacak bir mücadele. Bunun en son örneklerinden bir tanesini, biz, 12 Eylül 2010 referandumu süreciyle başlayan ve en nihayet 15 Temmuz hain darbe girişimiyle birlikte en üst noktalara gelmiş bir süreçte bir kere daha yaşadık. Umarız ki bundan sonra benzerlerini yaşamayalım ama eğer mülkün yani devletin temeli durumundaki adalete hakkı kadar önem vermezsek, yeterince güçlendirmezsek, olması gereken noktaya taşımazsak bunu yapabilmemiz de mümkün değil. Dolayısıyla bundan sonraki açıklamalarımızın temelinde de bu felsefi yaklaşımın olduğunu ortaya koymak isterim.

Sayın Bakanım, Bakanlıktaki ilk bütçeniz. Dolayısıyla bütçenizin hayırlı olmasını kalben diliyorum ve adaletin en temel devlet fonksiyonu ve en temel kamu görevi olması itibarıyla da bütçenizin, bu duygularla, hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak kurulduğumuz günden bu yana adaleti ve adalet denkleminde yargısal faaliyetlerin daha kaliteli, daha doğru, daha isabetli olması için hep millî bir duruş gösterdik ve tüm temel belgelerimizde de buna ısrarla vurgu yaptık. Bunu son derece önemsiyoruz.

Bu biraz önce ifade ettiğim 12 Eylül 2010 ile 15 Temmuz 2016 arasındaki süreçte -benden önceki pek çok hatip de söyledi, hoş bu konularda herhâlde gök kubbe altında söylenmedik söz de kalmadı da- yüzde 11’lere kadar adalete güvenin düştüğü bir dönemi de ne yazık ki yaşadık. Şimdi onun hızla yukarıya doğru tırmandırılması için, olması gerektiği gibi önemli çalışmaların yapıldığı da bir hakikat. Özellikle bu bağlamda ortaya çıkmış olan devlet aklı ürünü olarak gördüğümüz yargıda birlik ruhunu önemsiyoruz Milliyetçi Hareket Partisi olarak ve bunun hassasiyetle sürdürülmesi gerektiğini düşünüyoruz. İçinde bulunduğumuz sıkıntılardan da ancak bu sayede kurtulunabileceğine inanıyoruz, böyle düşünüyoruz. Ve bu yaklaşımlarımız dâhilinde -ancak başlıklar hâlinde sıralayabiliriz, ben Plan Bütçe Komisyonu üyesi olmadığım için beş dakikayla sınırlı, ona da riayet etmeye gayret edeceğim- sadece başlıklar altında bazı hususları vurgulamak isterim.

Bu yaklaşımlarımız doğrultusunda bizim her şeyden önce önümüzde bulunan sorunları çözmeye yönelik olarak anayasal ve yasal altyapı meselesini çözmemiz lazım. Bunun için de Milliyetçi Hareket Partisi olarak şimdiye kadar sürdürdüğümüz o haklı duruşu sürdürme kararı içerisindeyiz ve o haklı ikazlarımızın, haklı önerilerimizin dikkate alındığı müddetçe, ölçüde bu duruşumuzu da devam ettireceğimizi gönül rahatlığıyla ifade edebilirim.

Tabii ki bu bağlamda şu an en önemli aktüel meselelerimizin başında 16 Nisanda milletimizin kararlılıkla ortaya koyduğu iradesinin neticesinde gerçekleştirilen Anayasa değişikliğimize bir uyum süreci yaşamak durumundayız. Bunu her şeyden önce bu uyum yasalarının çıkarılması aşamasında göreceğiz. Arkasından, tabii, genel anlamda da tüm yasal çalışmalarımızda da bu perspektife sonuna kadar özen göstereceğiz.

Anayasal ve yasal altyapıyı çözdükten sonra bu faaliyeti, bu fonksiyonu icra eden hâkimlerimizden, cumhuriyet savcılarımızdan, Bakanlık bürokratlarımızdan başlayarak yazı işleri müdürlerimize, mübaşirlerimize, zabıt kâtiplerimize varıncaya kadar koskoca bir Adalet ordumuz var... Ben Adalet ordumuzu da bu vesileyle saygıyla, kıymetle, hürmetle selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Parsak, lütfen tamamlar mısınız.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum.

Onların sorunlarını çözmek zorundayız. Bu fasılda benden önce de hatiplerimiz ifade etti ama bir hususa özellikle vurgu yapmak isterim çünkü o konuda kanun teklifim var. Bu mübaşirlerimiz öteden beri zaten sıkıntılı ve sadece bir beklentileri var temelde bakıldığında. Hakları olduğu çerçevede genel idare hizmetleri sınıfına geçmek istiyorlar. Bu meselenin bir an önce tartışma alanı olmaktan çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Gene zikredildi, kamu avukatlarımızın 3600 ek gösterge başta olmak üzere, aslında çok da fazla bütçemize filan da yük getirmeyecek, ama onların çok önemsedığı bizim de kıymet verdiğimiz talepleri var. Bunun da mutlaka hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ve bu bağlamda, son olarak içinden de geldiğimiz avukatlık mesleğimizin de şimdi sıralamayacağım kadar önemli meseleleri var. Bunların da önümüzdeki dönemde mutlaka olumlu bir şekilde sonuca bağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Personel taleplerimizin sonrasında da gene aktüel olarak yaklaşık bir buçuk yıldır en fazla uğraştığımız meselelerden birisi, FETÖ ihanetinin olağanüstü hâl kapsamında mücadelesi ekseninde hem yargısal faaliyetlerimiz var, bunların bir an önce ama adaletten hiç ayrılmadan çözüme kavuşması elzemdir, ilaveten bu esnada haksızlığa uğradığını iddia eden, bunu böyle düşünen insanlarımızın da müracaatı çerçevesinde bir itiraz komisyonu oluşturuldu. Bildiğimiz kadarıyla yakın zamanda kararlar da vermeye başlayacak. Bu noktada da vatandaşlarımızdan son derece haklı talepler de gelmekte. Bunların da ivedilikle ve aynı zamanda bunda da tabii ki adaletten ayrılmadan karara bağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Ben bütün bu duygu ve düşüncelerle Adalet Bakanlığı bütçemizin hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum ve Sayın Bakanımıza da bir kere daha bu vesileyle hayırlı olsun diyorum bütçesinin.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Parsak.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyelerimiz, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli temsilcileri, çok değerli yüksek yargı mensupları, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, 2018 yılı bütçenizin ve yeni görevinizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz ve adaletli bir yıl olmasını diliyoruz özellikle.

Adaletin, bizim düşünce ve inanç dünyamızda yanlış yer edindiğini düşünüyorum. Sadece ezilenlerin, zayıfların, mağdur ve mahrumların, dışlananların yani zulme maruz kalanların ihtiyacı varmış gibi bir algıya sahibiz nedense. Oysaki ezenin, güçlünün, zengin, suçlunun, katilin, zalimin de er veya geç adalete ihtiyacı olacağı bir zaman mutlaka olacaktır.

Bu bağlamda, herkesten ve her kesimden önce devletin adalet düzenine ihtiyacı vardır. Çünkü toplum kadar devletin de esas ve öncelikli güvencesi mutlaka adalettir. Adaletten yoksun her devlet, zalimlerin elinde kalmaya ve zulümle yönetilmeye mahkûmdur. Bölge devletlerinin ve ülkemizin tablosu ne yazık ki bunun açık örneğidir.

Esas itibarıyla hukukun amacı da adaleti tesis etmektir. Bağımsız, yetkin ve etkin yargı bunun için zorunludur. Bağımsız yargının olmadığı bir ülkede devlet, “hukuk devleti” olarak tanımlanamaz. Hukuka dayanmayan bir devletin de meşruiyeti her zaman tartışılır.

Bu nedenle de adalet arayışımızı iktidara karşı ve devlete rağmen ancak adil bir devlet için sürdürmeliyiz. Bunun için 15 Haziranda Ankara’da başlayan, 10 Temmuz’da İstanbul’da sonlanan yirmi beş gün 432 kilometrelik “adalet yürüyüşü”müzde “Hak, hukuk ve adalet” dedik.

Ülkemizde olduğu gibi yargı organlarının, savcı ve hâkimlerin iktidar tarafını tuttukları yerde adalet beklentisi, umudu olmaz. Çünkü böyle bir zeminde adaletin gerçekleşmesi mümkün de olmaz.

Montesquieu’nun dediği gibi “Bir rejim, halkın adalete inanmaz bir hâle geldiği noktaya gelince o rejim mahkûm olmuştur.” Tam da bu noktada olduğumuza inanıyorum. Oysaki hukuk, adaleti sağlamak ve toplumsal vicdanı rahatlatmak için vardır, toplumun vicdanını zedelememek, incitmek için vardır.

Kuşkusuz baskı, zorbalık, kaba kuvvet, şiddet, kültürel ve geleneksel bir gerçeğimizdir. Uygar dünya, medenileşerek bu kültürden uzaklaşırken biz uygar, çağdaş devlet olmayı bu kültürü adeta millileştirerek gerçekleştireceğimizi zannettik.

Adalet yerine güç arayışına yoğunlaşmamızın nedenlerini kendi tarihimize bakarak kolayca anlayabileceğimizi düşünüyorum.

Övünüp durduğumuz ecdadın saraylarında, devletialilerinde, siyasi alanlarda ve son yüz yılda bize miras kalanlar arasında “adalet” diye bir ilkenin olduğunu ne yazık ki bilmiyorum, varsa da sadece kitaplarda ve sözde kaldığını düşünüyorum. Bugün adaletin “a”sından bahsetmek mümkün değildir.

Sivil toplum kuruluşlarının kanun hükmünde kararnamelerle kapatıldığı, insan hakları savunucularının uydurma gerekçelerle tutuklandığı, basının tek sesli hâle getirildiği bir ortamda insan hakları savunuculuğu yapmak ciddi bedelleri göze almayı gerektirir hâle gelmiştir. Fakat sizin tesis etmeye çalıştığımız bu adaletsiz düzende işler yine yandaşlık üzerinden yürütülüyor. Kadınlar tacize, tecavüze, şiddete uğruyor, öldürülüyor, kamuoyu baskısıyla göstermelik tutuklamalar, gözaltı kararları çıktıktan sonra söz konusu kişiler serbest kalıyor. İktidar mensuplarının damatları, kızları, eşleri ve yakınları Fetullahçı olduğu gerekçesiyle ihraç ediliyor, sonrasında hata yapıldığı anlaşılıp görevlerine iade ediliyor. FETÖ soruşturmaları kapsamında önce açığa alınan sonra tutuklanan bir kişi ifadesinde “Nasıl bir insan olduğumu belediye başkanı olan amcam ve milletvekili olan dayıma sorabilirsiniz.” dediği anda serbest kalabiliyor.

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü 2016 yılı adli istatistiklerini yayımladı. 2006 yılından itibaren düzenli olarak yayımlanan istatistiklerin son on yıllık karşılaştırması yapıldığında birçok alanda suça yönelimin arttığı görülmüyor. Yayımlanan bilgilere göre Türkiye’de işlenen suçların en önemli nedeninin ekonomik sıkıntı olduğu dikkati çekti. Özellikle çocukların suça yöneliminde ve cinsel taciz vakalarında da büyük artış yaşandı. Taciz vakalarında artış yaşanmasına rağmen mahkûmiyet kararlarındaki azalış ise dikkat çekici ve aynı zamanda da düşündürücüdür.

Cumhuriyet başsavcılıklarına gelen soruşturma dosyalarının bilgilerinin paylaşıldığı istatistiklere göre erişkin nüfusun yüzde 5,7’si sanık durumunda. 2006 yılında 2 milyon 742 bin dosya bulunurken bu rakam 2016 yılında 7 milyon 398 bine çıkmış. Ceza mahkemelerinde görülen dava sayısı 2 milyon 406. Davaların ortama görülme süreleri bir ay uzamış. 2006’da, ortalama, bir davanın görülme süresi iki yüz kırk dört günken 2016’da bu rakam iki yüz yetmiş dört güne çıkmış.

Toplamda 2016 yılında 3 milyon 672 bin kişinin davası ceza mahkemeleri tarafından görülürken 1 milyon 852 bin kişinin davası bir sonraki yıla devredilmiş.

12-17 yaş arasında 2 bin 800 çocuk cezaevinde Sayın Bakanım. 2.709 erkek ve 81 kız çocuk şu anda tutuklu. Hırsızlık ve uyuşturucu ilk sıralarda. Son dört buçuk yılda 13 çocuk cezaevinde hayatını kaybetmiş.

Anayasa Mahkemesi, en çok başvurunun ve ihlalin adil yargılanma hakkı kapsamında yaşandığını söylüyor. Anayasa Mahkemesine yapılan başvurular incelendiğinde ise şöyle bir istatistik çıkıyor karşımıza: En çok başvuru adil yargılanma hakkı kapsamında geliyor. İkinci sırada kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, mülkiyet hakkı, yaşama hakkı ile işkence ve kötü muamele yasağı hakkı, ifade hürriyeti, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ve örgütlenme özgürlüğü alanında başvuruların geldiğini görmekteyiz. Bunu özellikle belirtmek istiyorum, en çok başvuru maalesef, adil yargılanma hakkı kapsamında yapılmakta ve en çok ihlal kararımız da adil yargılanma hakkının ihlali iddiasına dayanılarak verilmektedir. Adil yargılanma hakkından sonra ise en çok başvuru, gözaltı ve tutuklamalara ilişkin olarak kişi hürriyeti ve güvenliği kapsamında kalmakta. Buna ilişkin de en çok uzun tutukluluk, tutuklama kararlarının gereksizliği veya devam eden tutukluluk hâllerinin gereksizliğine dayanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hukukun olmadığı yerde doğal olarak üstünlerin hukuku olur. Yüzlerce yıldır, bu topraklarda adalet iddiası hep olmuş ancak devlet geleneğinde ve on beş yıllık iktidarınızda karşılık bulduğunu söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Sorgusuz, sualsiz kutsanan ve biat edilen bir iktidarın; hak, hukuk, adalet, eşitlik, özgürlük gibi ilkeleri öncelemesi, önemsemesi, saygı duyması beklenemez ve beklemiyoruz. Böyle bir iktidarın hiç bir kurumunda adaletin izine dahi rastlamak mümkün değildir. Çünkü kutsallar, tabular, ilahlar sorgulanamaz, eleştirilemez, bir hata, yanlış ve suç isnat asla edilemez. İsnat edenler de, ya dinde mürtet sayılarak ya da vatana ihanet veya terörist, bölücülükle suçlanarak cezalandırılmıştır, cezalandırılmaya da devam ediliyor. Sorgulanmayan bir ideoloji, bir iktidar, kişi, kurum ve devletten de adalet beklenemez. Daha özelden ise, “İçimizde Allah korkusu var.” diyenlerin durumuna bakmamız dahi konuyu anlamak için yeterlidir. İnandığımız ve kutsadığımız devletin; adalet, hakkaniyet, hürriyet yaydığını iddia etmek uygar dünya karşısında bizi üzmemektedir ve aynı zamanda da utandırmaktadır. Aynı dönemde, Batı’dan daha medeni ve daha adil olmamız veya Batı’nın zulüm ve vahşet içinde olması, bugün içinde bulunduğumuz cehaleti ve karanlığı örtemeyeceğini bilmemiz, anlamamız gerekir. Açıkça kanaatimi ifade etmeliyim ki, zulüm üreten bir iktidar ve yönetim anlayışımız var. Adaleti gerçekleştirmek için vicdanlarımızı harekete geçirmemiz gerekir.

Yasaların dahi uygulanmadığı, gücü, devleti ele geçirenlerin keyfi uygulamalarla yaşamı cehenneme çevirdiklerini sadece bugünkü tablodan değil, tarihimizde yaşananlardan da çok iyi biliyoruz. Bugün olanların, tarihte yaşananlardan çok daha farklı ve çok daha etkili sonuçlar vereceğini söylemek için müneccim olmaya gerek yok. Uydurulmuş dini sahil dine, cehaleti, karanlığı, hamaseti akla, bilime, bilgiye tercih eden bu coğrafyanın toplumlari olarak, sadece üzerinde yaşadığımız topraklar ve birbirimiz için değil, dünya için, insanlık için bir tehdit oluşturduğumuzu ifade etmeliyim. Martin Luther King'in ifadesiyle: "Herhangi bir yerdeki adaletsizlik, her yerdeki adalet için tehittir." Karşı karşıya bulunduğumuz tehdit, sadece küresel işgaller veya dinci terör örgütlerinin yaydığı dehşet ve vahşet değil ya da dinbaz çevrelerin yaydığı korku, baskı, yağma ve talan politikalarından da ibaret değildir. "Demokrasi getiriyoruz." iddiasıyla bölgemizi işgal eden küresel güçlerle, devlet adına insanlari katledenler, vatandaşının evini, yurdunu yıkanlar, binlerce yıllık insanlık mirasını ortadan kaldıranlar, sorgusuz sualsiz ihbar ve zanla masum insanlari cezaevlerine tıkayanlar, eziyet ve işkence edenler, ayrımcılık, ırkçılık yapanlar ile insanlık tarihinin izlerini dahi yıkan-yakanlar, tekbir getirerek insanlari infaz edenler, talan ve yağmadan sonra zaferlerini tekbir, hamt, namaz, şükür ile kutlayan mücahitler arasında adalet...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSA ÇAM (İzmir) - ...insanlık, medeniyet bakımından bir fark yoktur.

(Oturum Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen son cümlelerinizi alayım.

Buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) - Amaçları farklı olsa da iddiaları ve uygulamaları aynıdır, ortak paydaları zulümdür, yıkımdır, egemenliktir, hükmetmektir.

Bu topraklarda adaleti inşa etmenin ölüyü diriltmekten çok zor olduğunu da bilmek ve görmemiz gerekiyor.

Çoğunlukla bu coğrafyanın Müslüman toplumlari olarak bizim için adalet, hem dinî yaşamımızda hem de vatandaşı olduğumuz devlette âdeta ihtişamlı bir türbe içinde toprağa gömülmüş ve kutsanmış şahsiyetlere benziyor. Ziyaret ediyor, dua ediyor, kutsuyor, medet umuyor ve yardım diliyoruz. Oysa türbede yatan, çok muhterem bir şahsiyet olsa da bizi duymasına, şikayetlerimize, dualarımıza cevap vermesine, bize yardım etmesine, isteklerimizi gerçekleştirmesine ihtimal ve imkân yoktur. Bu coğrafya insanlarının adalet inancı da ölüden medet ummaktan farklı değildir. Bizden olan zalimlerin dahi dilinden hak, hukuk, adalet eksik olmaz. Cenneti ölülerden istediğimiz gibi adaleti de zalimlerden bekleyecek kadar cehalet karanlığına gömülmüş durumdayız ne yazık ki. Adalet hiç kuşkusuz insanlığın olmazsa olmaz esaslarından biridir. Ancak adil olmak, adaleti teslim, tesis etmek, herkese ve her kesime eşit olarak dağıtmak için bir din mensubu olmak veya dindar olmak gerekmiyor. Bir tek koşulu vardır, o da insanlık bilincine varmak ve vicdanının sesini dinlemektir. Çünkü biliyoruz ki vicdanın sesi bütün kanunların üstündedir.

Son sözüm, Sayın Bakan, 2010'lu yıllarda HAS Parti kurucusu ve Ankara İl Başkanı olarak yaşadığınız dönemlerde yaptığımız açıklamaları ve beyanatları okudum. O günlerde söylemiş olduğunuz haksızlık, hukuksuzluk ve adaletsizliklere vurgu yapmışsınız ve yüzde 10 barajını dile getirmişsiniz. Şimdi, bugün artık o makamdasınız. 2010'lu yıllarda dile getirdiğiniz, şikâyet ettiğiniz o sorunlari çözmek sizin boynunuzun borcu. Siz, önümüzdeki yıl, bir yılı doldurduktan sonra muhasebesini daha iyi yapacağız.

Tekrar görevinizde başarılar dileriz. 2018 yılının adalet yılı olmasını diliyoruz. Cezaevlerinde insan haklarının ve adaletin gerçekleşmesini diliyoruz. Başarılar diliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz; Adalet Bakanlığı 2018 yılı bütçesinin öncelikle hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, sözlerime başlamadan önce, Adalet Bakanı olarak bugün ilk bütçesini gerçekleştirecek olan Sayın Bakanımıza tekrar görevinde başarılar diliyoruz. Aynı şekilde, Sayın Müsteşarımız da görevine yeni başladı, kendisine de başarılar diliyoruz. Daha önce bu görevi üstlenen değerli bakanlarımıza da yapmış olduğu hizmetlerden dolayı, müsteşarlarımıza, yapmış olduğu hizmetlerden dolayı teşekkür ediyoruz. Zor bir süreçte görev aldılar ve layıkıyla yerine getirdiler. İnşallah, Sayın Bakanımız da daha yukarılara, daha büyük hizmetlere vesile olacaktır.

Değerli arkadaşlar, konuşmaların genelde özetinde “Adalet mülkün temelidir.” yaklaşımıyla ortaya konulan birçok konuşma oldu. Tabii, adalet devletin temelidir. Devlet olmadan adalet olmaz, adalet olmadan da devlet olmaz; bunu hepimiz biliyoruz. Ama şunu çok kısa sürede unutuyoruz: 15 Temmuzda Türkiye’de çok büyük bir darbe girişimi oldu, daha doğrusu bir işgal girişimi oldu yani devlet ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Devletin olmadığı yerde adalet olmaz vurgusunu da bu anlamda ortaya koymak istiyorum.

Şimdi, o zamanda eğer yargı mensuplarının yani yargının içerisinde hukukun üstünlüğünden, adaletten, eşitlikten, haktan, özgürlükten, demokrasiden, millî iradeden yana duruş ortaya koyan yargıçlar, savcılar olmamış olsaydı çok daha tehlikeli bir durum ortaya çıkacaktı. Yani vatandaşlarımızda, toplumdaki o infial ortamı belki de daha farklı noktalara ulaşacaktı. Bu manada, darbenin daha başarılı olup olmayacağı bilinmeyen bir durumda gerçekten hemen savcılarımızın darbeciler hakkında soruşturma başlatması, demokrasiden, seçilmiş millî iradeden yana tavırlarını koymuş olması birçok tehlikeyi bertaraf ettiği gibi aynı zamanda da darbenin başarısız olma nedenlerinin en büyük göstergelerinden birisi olmuştur. Yani şunu ifade etmek istiyorum: Yargının bu tavrından sonra, hemen, özellikle Hâkimler Savcılar Yüksek Kurulunun anında, birçok, FETÖ’yle iltisaklı olduğu tespit edilen, daha önceden o yapılan yüksek yargı seçimlerindeki duruşlarından dolayı çok net bir şekilde onların ortaya çıkmış olması, bunlarla ilgili anlık kararlar vermiş olması ve sonucunda da yeniden, yargının bu gerçek işaret noktalarına, gerçek istikametine, hukukun üstünlüğünden yana istikametine kavuşacak önemli adımlar atıldı. Şimdi, böyle bir durumda tabii yargıda yeniden bir yapılanma süreci oldu. Yani bizim, şu anda, hep beraber, bir şekilde yargıdaki güven duygusunu daha yukarılara taşımak noktasında, bunu bir millî mesele olarak görüp ortak bir tavır belirlememiz gerekiyor. Burada münferit davalardan, sembolleşen yargılamalardan veya işte, kısmi, hatalı kararlardan yola çıkarak yargıyı linç etmek yargıya verilebilecek en büyük zarardır.

Şimdi, çok tecrübeli hâkimlerin bu 15 Temmuz darbe girişiminden sonra birden, tabii, görevlerinden alınmasıyla beraber bir boşluk da ortaya çıkmıştır. Şimdi yeni yargıçlar, savcılar, hâkimler atandı; tabii, bunlara hiç zaman vermiyoruz, hiç mühlet tanımıyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Onlar bize zaman tanımıyorlar.

SALİH CORA (Trabzon) - Birden elli yıllık hâkim gibi, savcı gibi karar vermesi bekleniyor. Buradan yola çıkarsak sonuç elde edemeyiz. Şimdi, sonuçta o atılan hâkimler, savcılar, onlar yani tarladan toplanmış adamlar değildi, yetiştirilmiş adamlardı. Yani sonuçta yetiştirildi, zeki kişilerdi ama mankurtlaşmışlardı Cumhurbaşkanımızın ifadesiyle ve beyinlerini tamamen başkalarının ideolojilerine, terör örgütü odaklarına teslim etmiş kişilerdi ve bunların yargıya verdiği zarar hepimizin malumudur.

Şimdi, bu yargıya, yeni yapılanmaya bizim hep beraber, ortak bir tavırla beraber, düşünceyle beraber sahip çıkmalıyız, zaman tanınmalıyız ve bu süreci desteklemeliyiz. Sonuçta bu ortamı yine ortak duygularla beraber, ortak düşünceyle beraber tekrar ayağa kaldırabiliriz. Bu da, yani yok lehe bir karar olduğu zaman diyelim... En çok konuşulan konulardan birisi de CHP’li bir milletvekilimizin tutuklanması olayında ve üst mahkemenin, istinaf mahkemesinin verdiği karar yüce adalet, diğer bir mahkemenin verdiği karar siyasi karar, ideolojik karar. Bu tartışmaların, bu davaların içerisine hep siyasetçiler olarak bizler böyle her karar arkasından konuşmaya kalktığımız zaman yargıya bir alan bırakmadığımızda bu sefer yargıya en büyük zararı vermiş oluyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - “Anayasa Mahkemesinin kararlarını tanımıyorum.” diye kim demişti?

SALİH CORA (Trabzon) – Şimdi, şöyle: Yargı bizim geçmişte en çok üzerinde durduğumuz konu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kaç tane AK PARTİ’nin üyesi atandı?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, bu saatte bir tartışma açmayalım.

SALİH CORA (Trabzon) – Yargının bir vesayet organı gibi çalışması değil, yargının, Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Geçmiş daima gelecek olarak önümüze gelir.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Arkadaşlar, siz konuşurken dinledi arkadaşımız, bir dinleyin, Lütfen biraz saygı ya.

BAŞKAN – Sayın Erdinç, dinlemedi, yoktu burada.

SALİH CORA (Trabzon) - ...Anayasa Mahkemesinin görevleri içerisinde olacak. Yargısal aktivizm peşinde olursa elbette o aktivizme karşı, ideolojik yaklaşımlar içerisinde olunursa ona karşı da gerekli mecra elbette cevabını verir. Biz yargının yargısal aktivizm peşinde olmaması, ideolojik yaklaşmaması, belirli odaklara kendini teslim etmemesi noktasında mücadele ortaya koyuyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Parti üyeleri yargıya yargıç olarak atanamaz.

SALİH CORA (Trabzon) – 16 Nisan referandumu da Sayın Tanal, bu yaklaşımla, bu vizyonla ortaya konulmuş. Yargı üyelerine hâkim ve savcılık teminatı, yargıçların bağımsızlığı, bunun yanı sıra tarafsızlık ilkesini getirdik. Tarafsızlık ilkesini getirmemizin en önemli sebeplerinden birisi de iradesini terör örgütüne teslim etmiş ve bağımsız ve tarafsız olma yetkilerini yitirmiş kişiler için siyasi ve ideolojik kararlar verecek olanların önünde bir anayasal güvence ortaya koyup bu kişilerin bu düşüncelerden uzaklaşmasını sağlamaktır. Şimdi, 16 Nisan referandumuyla yapılan değişikliklerle beraber... Her mahkeme kararının üzerinde “Türk milleti adına” yazmaktadır. Dolayısıyla yargının vermiş olduğu kararların meşruiyetini, dayanağını millete taşıyabilecek bir düzenleme ortaya konuldu. Ne denildi? Özellikle HSYK seçimlerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisine HSYK üyesi seçme hakkı tanındı. Bu ne demektir? Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri kimlerdir? Milletten seçtiği kişilerdir. Dolayısıyla HSYK üyeleri de milletin seçtiği, dolaylı olarak milletin seçtiği kişiler tarafından atanmış oluyor, dolayısıyla da meşruiyetini de millete dayandırmış olmaktadır. Bunun da, ilerleyen zamanlarda tabii ki yargıdaki o yapısal reformların ortaya çıkmasında önemli bir düzenleme olarak değerlendirilmesi gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, bu manada ben özellikle darbe sürecinde çok önemli bir duruş sergileyen, başta Adalet Bakanlığımız nezdinde HSYK Başkan ve üyelerini, daire başkanlarını, yüksek mahkeme başkan, savcı üyelerini, cumhuriyet savcılarımızı, hâkimlerimizi tebrik ediyorum. İhtikarından gereğini yaparak bundan milim sapmadan bir duruş ortaya koydukları için kendilerine minnettarız.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ iktidarı döneminde her alanda olduğu gibi yargı alanında da ilklere imza attık. Çağın gereklerini ihtiyaca göre yeniden dizayn ederek adalet hizmetlerinin zamanında yerine getirilmesi sağlanmıştır. Danıştay ve Yargıtay üzerindeki iş yükü hafifletilmiştir.

Bugün Danıştay Kanunu'nun kabul edilmesinin de aynı zamanda yıl dönümüdür. Bu manada, gelişen süreçte uygun olarak da birçok düzenlemeler de yapılmıştır. İki dereceli yargılamaya sistemine geçilmiş istinaf mahkemeleriyle beraber. Bu konuda Sayın Bakanım, çok olumlu tepkiler alıyoruz. İstinaf mahkemeleri zamanla daha da ileri bir noktaya taşınacaktır, daha elverişli bir şekilde vatandaşımızın hizmetinde, milletimizin hizmetinde olacaktır; yargıya güven noktasında da önemli bir süreci yürütecektirler. Böylelikle hak arama yolları çoğaltılacaktır, bireylerin hukuki güvenceleri de artırılmış olacaktır. Gerekli olduğu istinaf mahkemeleriyle yargılamaların tekrar yapılmasıyla beraber hatalar da en aza indirilmiş olacaktır.

AK PARTİ ihtiyaçlara en hızlı cevap veren...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet Sayın Cora, son cümlelerinizi alayım.

SALİH CORA (Trabzon) - Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 2017 tarihinde kabul edilmiştir ve bu şekilde kişisel veriler hukuki güvence altına alınmıştır.

Birçok yargı reformu yapıldı. Temel kanunlarda önemli düzenlemeler yapıldı. Denetimli serbestlik başarıyla yürümektedir. Özellikle denetimli serbestliğin belirli suçlar dışında koşullu salıverilmesine iki yıl kalan mahkûmların denetimli serbestlikten yararlanması, bunların tekrar topluma kazandırılması noktasında, eğer suç işlerse yeniden kapalı cezaevlerine gireceği endişesiyle beraber çok dikkatli bir şekilde sosyal hayata daha adapte olabilecekleri bir düzenleme olmuştur.

Hızlı geçmek istiyorum, süremiz dar. Arabuluculuk kurumu da tarihimize ve kültürümüze yaraşır dostane çözüm önerileriyle sorunlara cevap aramaktadır.

BAŞKAN – Sayın Cora, son cümlelerinizi alayım lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Mahkemelerin üzerindeki iş yükünü önemli bir şekilde kaldırmaktadır. Bir arabulucu olarak da bu müessesenin yeni, özellikle İş Kanunu'nda yapılan önemli değişikliklerle dava şartlı olarak da getirilmesini önemli bir düzenleme olarak değerlendiriyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Arabulucu musunuz?

SALİH CORA (Trabzon) – Aynı zamanda, evet, arabulucuyuz. Sicile kayıt yaptırdı mı daire başkanımız, onu tam bilmiyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bizim de sorunlarımız var, arabulucu olur musunuz?

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, son...

BAŞKAN – Başkanım, sonra ikimizin arasında ara bulmak zorunda kalacaklar Sayın Cora, toparlayın da.

SALİH CORA (Trabzon) – Son bir dakika kendi memleketimdeki sorunlardan birkaç tane bahsetmek istiyorum.

BAŞKAN – Sizin Trabzon'un sorunu bitmez ki.

SALİH CORA (Trabzon) – Çok kısa. Sayın Bakanımızı biz aynı zamanda Trabzonlu olarak da görüyoruz. Onun için, bazı hususları da belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye’de 2003 yılından beri çok önemli adalet sarayları inşa edildi, bu alanda önemli ihtiyaçlara cevap verildi. Trabzon’da da 4 yerde adliye binası çalışmaları devam etmektedir. Araklı, Of, Vakfikebir ve Akçaabat Adliye binalarının da yatırım programına alınmasını arzu ediyoruz.

Ayrıca, Trabzon Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 17 ile hizmet vermektedir. Bu darbe girişimiyle beraber birçok ihraçlar, açığa alınmalar oldu. Personel ihtiyaçları vardır. Bu konuda da yardımınıza ihtiyacımız vardır.

Yine, Sayın Bakanım, az önce istinaf mahkemelerinden bahsettik. Trabzon da fiziki olarak, potansiyel olarak istinaf mahkemesinin kurulabileceği illerin başında yer almaktadır. Tabii, belirli bir süreçten, 15 Temmuz sürecinden dolayı bunların kurulması bir kesintiye uğradı ama bundan sonraki süreçte yapılacak planlamanızda özellikle bölge adliye mahkemesinin Trabzon’da kurulacak olması iş yükünü hafifletecektir, vatandaşın adalete erişimini sağlayacaktır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Rize’ye kuruluyor, Rize’ye.

BAŞKAN – Sayın Cora, lütfen toparlayalım artık.

SALİH CORA (Trabzon) – Son olarak da Sayın Bakanım, Trabzon’da aile mahkemesinde bir iş yoğunluğu vardır. Ya aile mahkemesine bir ikinci hâkim ya da ikinci aile mahkemesi kurulması noktasında gelen talepler vardır.

Sizleri Trabzon’a bekliyoruz. Beşikdüzü Ceza ve Tevkifevi tamamlanmak üzeredir. Bunu vesile kılarak Trabzon’da bir program yapmanızı arzu ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son veriyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun, başarılar diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çaturoğlu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Keşke bir fabrikanın açılışına davet edilseydik, tevkifevi açılışına davet ediyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Hem fabrika açılışı hem de Ceza ve Tevkifevi...

BAŞKAN – Sayın Çaturoğlu, buyurun.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım...

Arkadaşlar, söz hakkı bende. Sizleri hakkıma riayet etmeye davet ediyorum, madem hukuku konuşuyoruz burada.

BAŞKAN – Sayın Çaturoğlu, hukuku konuşuyorsak söz vermemem lazımdı.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – O da ayrı bir hukuk konusu.

BAŞKAN – Evet.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, çok kıymetli yargı mensupları ve Adalet Bakanlığımızın, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının kıymetli mensupları; hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben öncelikle ilk bütçesi Sayın Bakanımıza hayırlı olsun diyorum. Sayın Müsteşarımıza da hayırlı olsun diyorum.

Tabii, konuşmama bir itirazla başlamak istiyorum. Türkiye'deki ceza ve tutukevi şartlarının Suriye ve Irak'takinden daha iyi olmadığına nitelendirilmesi tek kelimeyle abesle iştigaldir diye düşünüyorum çünkü değerli arkadaşlar, Suriye zindanlarında 10 binlerce muhalif işkence altında eziyet çekerek ya öldürüldü ya sakat bırakıldı, bir 10 binlercesi de kayıp, ne olduğu, akıbetleri belli değil. Hakeza, Irak'ta da durum bundan daha iç açıcı değil. Demokratikleşme yolunda önemli adımlar atmış Türkiye Cumhuriyeti'nin bu konudaki tavrını bu ülkelerle karşılaştırmayı doğrusu ben hakikaten çok uygun görmediğimi belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanım, diğer yandan, bizim ülkemizde de adaletin bazı sorunları var, bunları da konuşmamız lazım. Çok şeyler söyleniyor ama benim özellikle üzerinde duracağım konulardan bir tanesi, yargılamanın uzun sürmesi. Bu konuda çok büyük sıkıntılar var. Yargının verimli olabilmesi, kısa sürede sonuçlanmasına bağlı çünkü buralarda, bu davalarda maddi manevi birçok kayıplar veya kazanımlar söz konusu. Bunlar çok uzun zamanlara yayıldığı zaman da haklı olan davayı kazansa bile bir yerde anlamını yitirmiş hâle geliyor çok uzun sürdüğü zaman.

Bir diğer konu, aynı konuda, aynı davada ayrı ayrı mahkemelerin farklı kararlar vermesi. Bu da çok önemli, bu da bizim hukuk sistemimize, adil yargılanma ilkesine hâle getirecek sıkıntılı bir durum diye düşünüyorum. Tabii, mahkemelerimizin iş yükünün aşırı fazla olması burada önemli bir etken. Arabuluculuk müessesesi olsun istinaf mahkemelerinin kurulması olsun bir nebze bunları rahatlatacak ama bu konuda çok daha büyük mesafeler almak zorunda olduğumuzu da belirtmek istiyorum.

Bir diğer konu, cezaların caydırıcılık etkisi. Bu etkinin sağlanabilmesi için bunun etkin ve ivedilik üzerinden analiz yapılması lazım. Etkin ve adil bir yargılamanın gerçekleşmesi, yargı huzuruna gelen vatandaşın, verilen karar ne olursa olsun, yargının tecelli ettiğine inanabilmesi için bilgili ve daha da öte bilgin hukukçulara da ihtiyacımız olduğunun da bilinci içerisindeyiz.

Elbette ki FETÖ'yle mücadelede sonra yargıda birçok personel eksiltmemiz oldu bu anlamda. Avukatlıktan hâkim ve savcılığa geçişin bu konuda önemli bir adım olduğunu düşünüyorum çünkü avukatlar belirli bir süre avukatlık yaptıktan sonra hâkim ve savcılığa... Tabii bunlar belirli bir eğitimden de geçiyorlar. Bunların önemli bir açığı kapatacaklarını düşünüyorum.

Bütün bunları söyledikten sonra, Sayın Bakanım, benim de Zonguldak özelinde bir talebim var. Bu da Karadeniz Ereğli ilçemiz. Burada yeni bir Adliye binamız var. Burada 150 çalışanı var, 21 hâkim, savcısı, güçlü bir yargılama kadrosuna sahip, 110 avukatımız var Ereğli'de; baro temsilciliği, Adli Yardım Merkezi ve Hukukçular Derneği var, 4 noteri var. Güçlü ve yerleşmiş bir hukuk sistemine sahip Karadeniz Ereğli'ye, Alaplı ilçesi de yargı çerçevesinde bulundurulacak bir ağır ceza mahkemesi kurulması ihtiyacı temel bir toplumsal ve yargısal gereksinim olarak karşımızda duruyor. Bununla ilgili, bu ihtiyacın ve gereksinimin karşılanması noktasında gereğinin yapılmasını arz ediyoruz. Bununla ilgili dosyamızı da size takdim edeceğiz Sayın Bakanım.

Bu duygu ve düşünceler içerisinde, 2018 yılı bütçesinin Bakanlığımıza ve milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyor, sizin şahsınızda tüm yargı camiasına sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Tekrar hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, bu salonda bulunan herkesi, yüksek yargı temsilcilerini ve bütün bürokrasiyi, basın emekçilerini, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bir şey dikkatinizi çekti mi, sabahtan beri adalet mekanizmasını konuşuyoruz, konuşmaların tamamına yakını devletle olan meselelerimizle ilgili. Yani sonuç olarak adalet mekanizmasına vatandaşlarımız kendi aralarındaki meseleleri de çok büyük oranda taşıyorlar ancak bizler bütün konuşmalarımızda ve ben Meclis tutanaklarına da baktım, neredeyse bütün Meclis görüşmelerinde, Adalet Bakanlığı görüşmelerinde hep devletle olan meselelerimizi konuşmuşuz. 1980'li yıllardaki, 1990'lı yıllardaki tutanaklara baktım Sayın Bakan. O günlerde sizler muhalefettydiniz, başka düşünceler iktidardaydı veya başka dönemlerde başka düşünceler iktidardaydı. Hep, muhalefette olanlar devletin gadrine uğradıklarından bahsederek adalet talep etmişler. Ama devletse o günlerde hangi ideolojik konumlanmaya girmişse diğer kesimleri yok saymış, ya kimlikleri ya düşüncelerinden dolayı öteki saymış -tırnak içinde söylüyorum- hain saymış ve buna göre de adalet dağıttığını iddia etmiş. Ama yüz yıllık tarihimize bakın, hiçbir zaman tam anlamıyla bir hukuk devletine ulaşamamışız. Gadre uğrayanlar hep haksızlığa uğradıklarını, kimliklerinden ve düşüncelerinden dolayı haksızlığa uğradıklarını iddia etmişler. Şimdi geçmişe bakıp diyelim ki 1990'lı yıllardaki bir Refah Partisi milletvekili konuşmasını burada okusam size "Tam benim konuşmamı yapmış." derim. Bunu diyebilirim size veya başka bir dönemin HDP milletvekillerini -önceki BDP milletvekillerini- okusam siz altına imza atabilirsiniz veya Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin bugün yaptığı konuşmaları on beş yıl önce, yirmi yıl önce sizin gelenekten gelen insanlar yapmışlar. Bakıyorsunuz, yani alt alta koyun, sanki aynı konuşları yapmışız. Yani devletle meselemiz var, hukuk sistemiyle meselemiz var ve bir türlü hukuk devleti olmaya ulaştıramadığımız bir devlet anlayışı var.

Şimdi, devlet bazı dönemlerde olağanüstü dönemler yaşatabilir ve o dönemde devleti yönettiğini düşünenler -pek çok güç vardır çünkü devlet içinde- der ki: "Beka meselemiz var arkadaş. Beka meselemiz de şu yüzden, şu kesim yüzünden, şu kimlikte olanlar, şu düşüncede olanlar yüzünden." der ve onları ya hapse tıkar ya gadre uğratar. Bu hep böyle olmuş, hiç istisnası yok.

Ben dört kuşaktır bu devletin gadrine uğramış bir kimliğin temsilcisi olarak söyleyeyim veya ömrüm boyunca insan hakları mücadelesi yapmış bir milletvekili, bugünlerde de milletvekili olarak söyleyebilirim çünkü yalnızca kendi kimliğimle ilgili gadre uğrayanlarla uğraşmadım. Üniversite hayatım boyunca, bir hak savunucusu olarak, kim gadre uğruyorsa yanına koşmuşumdur. Bu Kürt de olabilir, bu başörtüsü mücadelesi veren bir arkadaşım da olabilir. AK PARTİ'nin kapatılma dönemindeki yaptığım mücadeleleri biliyorum. Bunları övünmek için, burada şey olmak için söylemiyorum yani empati kurun diye söylemiyorum çünkü bu, demokrat olmanın bir gereğidir. Devlet kimi gadre uğratıyorsa hak savunucuları onun yanında olmalıdır. Sizin de geçmişte yaptığımız konuşmalara baktığımda, inanın, okusam, sanki benim altına imza atabileceğim konuşmalar yapmışsınız, bir hak savunucusu olarak konuşmuşsunuz, devletin gadrine uğrayan bir kimliğin temsilcisi olarak konuşmuşsunuz. Ama bugün iktidardasınız ve maalesef, hani "İnsanları iktidarda görün." derler ya, hani o iktidardayken o empatiyi kurabiliyorlar mı diye; maalesef...

Bakın, benim çok önemli, büyük bir hayal kırıklığımdır, bu toplumun çoğunluğunu oluşturan mütedeyyin kesim de iktidar sınavında maalesef sınıfta kaldı. Yani hani "Attan düşen bilir." diyorlar ya, hani kaç sefer attan düşmüşsünüz. O iktidar koltuğuna oturduğunuzda, ilk dönemlerde bazı çabalar içinde oldunuz ama 2017 Türkiye'sine gelip bakıyoruz ki siz de o sınavı maalesef kaybetmiş görünüyorsunuz. O ceberut devlet anlayışının esiri olmuş durumdasınız ve bugünlerde yine bir beka tanımlaması yapıyorsunuz ve buna uymayanları başka şekilde, "öteki" olarak tanımlıyorsunuz. Bu da toplumu kamplaştırıyor, kutuplaştırıyor, hukuk sistemi diye bir şeyi ortadan kaldırıyor ve maalesef tuz kokuyor Sayın Bakan. Şu anda tuz kokmakta.

Sayın Bakan, yine yargı bir sopa olarak kullanılıyor maalesef ve yargı sopa olarak kullanılırken de siyaset kurumu tarumar ediliyor, milletvekilleri, siyasetçiler düşüncelerinden dolayı hapsediliyorlar, eş genel başkanımız, milletvekilleri ve pek çok siyasetçi. Yargı kurumunda aynı operasyonlar devam ediyor. Basın şu anda maalesef görevini yapamaz durumda, bu 3 gücü de denetleyemez durumda, pek çok basın mensubu şu anda tutuklanmış durumda. Akademi özgür değil. Bir bildiri yayımladılar diye tutuklanmış ve korku salınan akademisyenler, görevlerinden edilen akademisyenler var. Sivil toplum tarumar edilmiş durumda ve geriye demokrasi diyebileceğimiz maalesef hiçbir şey kalmadı. Bir tek ceberut devlet anlayışı geriye bıraktınız Sayın Bakan.

Bakın, Sayın Cora bahsetti yargıçlar ve savcılardan. Evet, binlerce yargıcı, savcıyı görevden aldınız, yerine pek çok genç hâkimi, savcıyı atadınız. Görüyorum, ben gidiyorum, 25-27 yaşında hâkimler, çok genç. O hâkimler, inanın, bakın, dosyalara bakmadan karar veriyorlar biliyor musunuz Sayın Bakanım? Neye bakıyorlar, biliyor musunuz? “Cumhurbaşkanımız bu konuda ne düşünüyor acaba?” diye karar veriyorlar. Ya, “Cumhurbaşkanı bu konuda acaba ne demiş?” diye karar veriyorlar. Bununla ilgili örnekler de verebilirim size.

Ya, hak savunucuları, biliyorsunuz, dört ay önce, hani Büyükaada’da bir toplantı yapmışlardı, hak nasıl savunulur olağanüstü hâl döneminde diye. Bunlar bir toplantı yaptıkları noktada oraya bir baskın düzenlendi ve bunlar darbeci olmaktan dolayı gözaltına alındılar. Hemen ardından o yandaş basın devreye girdi, manşetler attı: İşte “Bunlar darbe planlıyorlardı, şöyle hainlerdi.” İki gün sonra Sayın Cumhurbaşkanını açıklama yaptı: “Onlar darbecilerdi.” dedi. Daha mahkeme karşısına çıkmamışlar. Ve tabii ki karşımızda genç bir hâkim ve genç bir savcı vardı. Dosyada hiçbir delil yokken, hiçbir delil yokken 10 arkadaşımızı tutukladı.

İnanın, hani birisi “Türkiye’ye zarar vermek istiyorum.” derse... Hani ben o arkadaşların kötü niyetine... Olabilir veya olmayabilir, bilmiyorum, eğer farkındalarsa. Ama birisi “Bu ülkeye zarar vermek istiyorum, bu ülkenin demokrasisine dinamit koymak istiyorum.” derse ancak böyle koyabilir. Af Örgütünün ve pek çok kuruluşun temsilcileri tutuklandılar, üç ay hapis yattılar ve üç ay sonunda mahkemeye çıktılar. Çünkü çökmüştü dava. Ve adli kontrol şartı dahi olmadan hepsi serbest bırakıldılar Sayın Bakanım.

Tabii, darbe dinamiği tekrar devrede, sizi açıkça uyarıyorum. Hani kötü niyet arıyorum artık ben, bunu yalnızca saflıkla yorumlayamayız, acemilikle yorumlayamayız Sayın Cora. Osman Kavala ve Henry Barkey hemen ardından -yetişmesi lazım ya, dışarıda birileri bu davalar üzerine tepinecekler ya- hak savunucusu, sivil toplum temsilcisi arkadaşlarımız darbe planlamakla gözaltına alınıp tutuklandılar maalesef, Osman Kavala. Ve şimdi bütün dünyada bunun üzerinden makaleler çıkıyor ve Türkiye başka bir yere doğru savruluyor görüntüsü veriliyor maalesef.

Sayın Bakan, iki türlü hâkim savcı var -sizi buradan uyarıyorum- bir; “Sayın Cumhurbaşkanını nasıl düşünüyordunuz?” diye karar veren hâkim savcılar var. İki; kötü niyetli hâkim savcılar var. Tabii, üçüncüler de var, hâlâ meslek onurunu, namusunu koruyan hâkim savcılar da var. O ikinci türler, o kriptolar maalesef bu tip kararlara imza atarak ülkemizi bir Kuzey Kore liginde, bir üçüncü dünya liginde gösterip Türkiye’yi belli bir yere doğru savurarak, evrensel değerlerden, Avrupa Birliği değerlerinden uzaklaştırmaya çalışan hâkim savcılardır. Bu konuda bütün sistemi uyarıyorum, özellikle bütün arkadaşlarımızı uyarıyorum. Bu konulara mutlaka bakmamız lazım. Bunlar, inanın bütün demokrasimiz üzerine, siyasetimiz üzerine operasyon yapıyorlar. Milletvekillerimizin tutuklanmasında da bunu gördük Sayın Bakanım. Bütün siyasi operasyonlarda da bunu gördük. Bence bu yönden de

bakın derim. Eğer bakmazsanız o adalet mekanizmasına geçmişte yapılan operasyonlar... Hani FETÖ'cülerin yazdığı iddianameleri İbrahim arkadaşımız size anlattı. O çerçevede siyasete çekilen operasyonlarla tekrar baş başa kalabiliriz.

Bir örnek daha vereceğim: Bakın, on bir yıldır Hrant Dink cinayetiyle ilgili adalet mücadelesi veren bir arkadaşınızım çünkü kendisi benim ağabeyim ve arkadaşımды, beraber mücadele veriyorduk. Hrant Dink öldürüldükten hemen sonra dedik ki: Ya, bu cinayette pek çok kamu görevlisi var, bu cinayeti izleyen, bilen, gören pek çok kamu görevlisi var. Bunlarla ilgili bir dava açılışın dedik. Çünkü bu, yalnızca bu cinayet, bu devletin arınma davası olabilir dedik. Niye bunu söyledik? Pek çok aktör vardı çünkü. Bunu izleyen, Hrant Dink'i hedef gösteren, istihbaratını bilip ama yol veren, engellemeyen onlarca kamu görevlisi vardı. Buna bakın dedik, Sayın Cumhurbaşkanına da ilettik, bütün AK PARTİ temsilcilerine ilettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen toparlayın.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ancak önümüze yalnızca Trabzon Pelitli'deki 10 tane genç bırakıldı, hiçbir kamu görevlisi yargılanmadı ve o günlerde Ergenekoncu denen bazı aktörlerle iltisak gösterildi ama o aktörler de yargılanmadı. Çünkü o dava bir araç davaydı, darbe dinamiğini tetiklemek için kullanılan bir araç davaydı. Hrant Dink'in öldürülmesini gösterip ona göre Türkiye'yi artık, belli noktadan uzaklaşan bir ülke, yani Avrupa değerlerinden, Hristiyanları öldüren bir ülke görüntüsüne sokmak ve darbe dinamiğini tetiklemek ve Ergenekoncuları belli noktada hedef gösterip bu noktada siyaseti manipüle edip devlet içindeki konumlarını sağlamak isteyen sonraki darbecilerin bir planıydı maalesef. İlk anda, Ergenekoncu denenlerle ilgili bu dava tezgâhlandı, daha sonraysa Sayın Bakan, şimdilerde bakıyoruz, yeni bir araç davaya çevrildi. Şimdi de "Fetullahçı" denenleri mahkûm etmek, onlara bu ihaleyi, bu cinayeti tezgâhlayanlar olarak ortaya koymak için bir araç davaya dönüştürülmeye çalışılan bir davayla karşı karşıyayız. Ya, on bir yıl geçmiş, hâlâ yargılanmayan kamu görevlileri var, davayla ilgili konulan bir irade yok.

Yalnızca Hrant Dink cinayetiyle eğer ki bir yüzleşme sağlayabilseydik, inanın, ne AK PARTİ'nin kapatılma davası olurdu ne o günlerdeki darbe dinamikleri devrede olurdu ne de 2016 yılında Türkiye'miz bir darbeyle karşı karşıya kalırdı. Sizi bu anlamda uyarıyorum, bu tip suçlarla mutlaka ilgilenin, bu tip suçların ardındaki dinamiklerle mutlaka ilgilenin. O gün için ideolojik olarak ters baktırılmış olabilirsiniz ama buna bakmadığınız sürece, yüzleşilmeyen, hesabı sorulmayan her suç, emin olun, tekrarlar ve bu tip cinayetler de, bu tip suçlar da yeni darbe dinamikleriyle maalesef tekrarlanabilir.

BAŞKAN – Sayın Paylan, toparlayın lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bitiriyorum.

Sayın Bakan, bizim arzu ettiğimiz, sözde değil özde, tarafsız ve bağımsız bir yargı. Ama maalesef bugün bizim elimizde bağımsız ve tarafsız bir yargı asla yok. Siyasetin güdümünde ve vesayetinde, siyasetin isteklerine göre karar veren bir yargı var. Evet, devletimiz bir travma yaşıyor, millet de bir travma yaşadı. Ama bu girdaptan çıkmanın yolu yalnızca güvenlikçi bakışa hapsolmek değildir, güvenlik siyaseti ne istiyor diye karar veren yargı kurumları değildir, Anayasa Mahkemesi değildir; bizim ihtiyacımız olan gerçekten adalet dağıtan bir anayasa mahkemesi ve yargı kurumlarıdır. Maalesef bundan çok uzak bir noktada olduğumuzu görüyoruz.

Özgürlük-güvenlik dengesini mutlaka kurmalıyız, özgürlük meselesinde mutlaka yeni bir Türkiye hikâyesi yaratmalıyız. Demokrasimiz, evet, büyük bir hasar aldı ama özellikle Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay, Yüksek Seçim Kurulunu “Ben buradayım.” demeye çağırıyorum. Maalesef iki yıldır hiçbirisi, bu kurumlardan hiçbir tanesi hak ihlallerinde “Ben buradayım, merak etmeyin.” demedi.

Son olarak bir şey daha söyleyip bitiriyorum.

Restorasyon ve normalleşme sürecine ihtiyacımız var Sayın Bakan. Bakın, bu günler gelip geçecek, Türkiye bu karanlık dönemi de atlatacak. Siz de geçmişte bir hak savunucusu olan, hâlâ da öyle olmasını arzu ettiğim bir Bakan olarak sizden bir şey istirham edeceğim. Bu sefer istirham edeceğim; bağırarak söyledik, olmadı; başka türlü söyledik, olmadı. Bugünler gelip geçecek ama bugünlerden sonra elimizde 2 genç insanın can kaybı kalabilir. Nuriye ve Semih, biliyorsunuz, açlık grevlerinin iki yüz elli-iki yüz altmışıncı günündeler ve ölüm sınırındalar. Bugünler gelir geçer, Nuriye ve Semih eğer ki -Allah korusun- hayatlarını kaybederse onların vebali en çok sizin üzerinizde kalır. Onların ölümüne göz yumacak mısınız Sayın Bakan? Onları kurtarmak sizin elinizde, bir imzanıza bakıyor.

BAŞKAN – Sayın Paylan, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bu, şu anda bir komisyon var, öncü bir karar almasına bakıyor bu insanların hayatının kurtulması ve her an hayatlarını kaybedebilirler. Yalnızca bu yönde bir adım atmanız inanın hepimize bir ferahlık verir diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Sayın Gizligider, buyurun.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hayırlı olsun hem size hem Müsteşarımıza hem Müsteşar yardımcılarımıza ve geçtiğimiz hafta atanan genel müdürlerimize. Hepinizi tebrik ediyorum ve zor bir süreçte zor bir göreve talip oldunuz, Rabb'im kolaylıklar versin.

Bence bu adalet işlerini konuşurken çok temelden almanız gerekir. Şu an kaç tane var bilmiyorum ama geçmişte adalet liseleri vardı. Şimdi, tabii, bunların tekrar ihyası mümkün mü, değil mi bilmiyorum ama şahit olduğumuz süreci, işte, on yılı aşkın da avukatlık yapmış bir kardeşiniz olarak paylaşmak isterim. Şimdi, 1996 yılında biz sınava girdiğimizde yanılmıyorsam 9 tane hukuk fakültesi vardı Türkiye’de, şu an 110’un üzerinde galiba. Şimdi, tabii, yeni tedbirler almaya çalışıyoruz YÖK’le birlikte; yüzde, sıralama ama onu biraz daha aşağıya doğru çekmemiz lazım çünkü hukuk eşittir devlet. Yani hukukçu toplumun –ekonomik olarak söyleyelim- en alttaki birimiyle de meşguldür, en üst sınıfla da meşguldür, bürokrasiyle de meşguldür ve o yüzden de çok fazla hukukçu milletvekilimiz olur ve kanun yapmaya, mevzuat yapmaya ve tabandan aldıklarını tavana taşımaya çalışırlar.

Ben bu noktada bu hukuk eğitimine bir katkı olarak da şunu söylemek istiyorum: Çok fazla yurt dışına gidiyoruz ve uluslararası hukukçularla da muhatap oluyoruz, yabancı dil eksikimiz var Saygıdeğer Bakanım yani toplamda Adalet Bakanlığı olarak bakacak olursak ciddi bir yabancı dil eksikimiz var, sadece İngilizce noktasında değil. Belki bu noktada da hazırlık sınıfları bazı özel hukuk fakültelerinde olmakla birlikte yeterli mi, ben emin değilim. Bunu eğer liseden itibaren alacaksak bu şekilde, fen lisesinden itibaren hukuk fakültesini seçecekleri alacaksak ayrı şekilde, temelden bu yabancı dil meselesine bir neşter atmanızın çok büyük hizmet olacağını, önümüzdeki yıllar için de büyük bir miras olacağını düşünüyorum.

Tabii, hep konuşuldu, yargı tuz, hepimiz de muhafaza etmekle sorumluyuz. Neticede yargı da yürütme de yasama da onun faillerinin yaptıklarıyla imtihan oluyor yani uygulayıcılarının doğru veya yanlış uygulamalarıyla bir şekilde sigaya çekiliyor toplum nezdinde, vicdan nezdinde. Tabii, 28 Şubat dönemini de hatırlıyoruz, toplanan hukukçulara verilen brifingleri, o günlere inşallah Türkiye asla tekrar dönmeyecek.

Bu noktada birkaç hususu dikkatinize sunup temel meselesini temelde bırakmaya çalışacağım. Avukatlık Kanunu meselemiz var biliyorsunuz. Yıllara sâri bir şekilde Mecliste sizin de meslektaşımız olarak, en fazla meslek sahibi birim olarak bir türlü başaramadığımız ama başaracağımıza dair inancımızı hâlâ koruduğumuz elbette başka sorunlar var, biliyorum, belki siz onları dillendirmeyeceksiniz ama bir siyasi partiye atlamak için kullanılan bazı yerler var, bunların getirdiği farklı sıkıntılar var. Aslında onlar da o toplantılarda gündeme geliyor, konuşuluyor, biliyoruz ama bir türlü o el ele vermeyi başaramadık ama ben ümit ediyorum ve eminim siz bunu başaracaksınız. Bu noktada meslektaşlarımız gerçekten son derece sitemkâr baroya ve bize de talepkâr.

Yine, Saygıdeğer Bakanım, şu teşekkürümüzü iletelim, bu da hâkim kardeşlerimizden, savcı kardeşlerimizden çok geliyor: Bu HSYK meselesinde seçimlerin kalkması çok olağanüstü bir hizmet oldu, gerçekten herkes rahatladı, bunu ben iletmek istiyorum.

Yine, son günlerde de gündeme geliyor, geçmişte de oldu, bu dijital delillerle ilgili şikâyetler var çünkü bir noktadan sonra olmadığını ispat gibi zaruri, zorunlu, sıkıntılı hâllere düşülebiliyor. Bu noktayı bir aydınlatmak lazım yani bu dijital delil meselesinde sanırım teknik desteğin biraz daha artması gerekiyor.

Bir de şu sanırım dünyada konuşulmaya başlanıyor, eminim sizler de takip ediyorsunuz: Malum artık “e-dünya” oluştu yani elektronik dünya oluştu. Elektronik yargılamalarla ilgili bir çalışmamız var mı bilmiyorum ama mutlaka duruşmada olmayı gerektirmeyen yüzlerce kalem var, belki yüzlerce ihtilaf var. Bununla ilgili bir çalışmamız var mı? Bunu aynı zamanda soru kısmıyla ilgili olarak da paylaşmış olayım.

Bir de sizin de avukatken eminim hep çok istediğiniz, bizim de hâlâ istemeye devam ettiğimiz bir hayalimiz var, savcıların kürsüden inmesi meselesi. Savcı eşittir taraf, iddianın tarafı yani bir şeyi iddia ediyor, aynen avukatın bir şeyi savunduğu gibi. Bunu sadece ceza hukuku noktasında belki paylaşıyoruz ama geçmişte o fısıldaşarak verilen karar fotoğrafından artık Türkiye'nin ebediyen kurtulması gerektiğini düşünüyorum, herhâlde bu tarihî görev de size nasip olacak Saygıdeğer Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Ver gazı, ver gazı.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Bir şeyler lazım ama. Tabii, bu Antep baklavasının faydaları var Saygıdeğer Bakanım, o da bize bir gaz vermiş olabilir.

Bence daha temel ve büyük soruları da sormak lazım. Çok fazla bu sıkıştığımız sınırlarda oynamak zorunda değiliz diye düşünüyorum. Kıta Avrupası hukukunun sorgulanması gerektiğini düşünüyorum yani dünyada bunlar değerlendiriliyor. Kamu davası meselesinin sorgulanması gerektiğini düşünüyorum yani eğer taraflar anlaştıysa devletin ille de her noktaya girmesi gerekmez diye düşünüyorum. Çünkü şununla bir çelişki oluyor: Öbür taraftan bir af kanunu çıkıyor, şahsın affetmediğini devlet affedebiliyor, “Birinci mağdur benim.” diyor yani aslında çok fazla çelişki birbirinin içinde yaşıyor. Bence bu büyük soruları da sormamız lazım.

İcra iflas hukukumuzla dair yaşadığımız sıkıntılar var, bu ekonomik güvenlik meselesini çözmemiz lazım. İşte, geçmişteki Çek Yasası mesela, hani somut bir örnek olarak söyleyeyim, bununla ilgili ciddi teşekkür alıyoruz ama onun da ötesinde yani adam hakikaten trilyonları çeviriyor, üzerine kayıtlı bir

şey yok, bir şey yapamıyorsunuz, farklı bir şirket altında vesaire. Belki bunlarla ilgili, dolanlı iflasla ilgili, konkordatoya ilgili yeni çalışmalar var, kısmen de yapıldı ama bu ekonomik güvenlik meselesini hakikaten çözmemiz lazım kıymetli Bakanım.

Bir de şunu aktarayım, çok da şahit oldum: Nafaka sistemi... Nafaka sistemine ilişkin –Aile Bakanlığını da kısmen ilgilendiren bir mesele- şunlar fotoğraf kareleridir hafızamdan canlanan: Hanımefendi fiilen eşiyse, kocasıyla son derece lüks bir ciple adliyenin önüne geliyor, içeriye giriyor, nafakasını çekiyor ve devam edip gidiyor. Bir şekilde aile bütünlüğü bozulmuş, bozulmasa iyiydi ama bozulmuş ve bu adam ya da bu kadın olsun, cinsiyet değil derdimiz, hayatının sonuna kadar o nafakayı ödemek zorunda. Burada tercihlili bir usul getirilebilir mi yani bir kerelik bir ödeme olabilir mi mesela? Yani ebediyen biz bu kadına artık bir şekilde aile bütünlüğünün bozulduğu, birbirinden nefret eder...

BAŞKAN – Ya da erkeğe...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Evet, devamında erkek gelecekti, zaten Garo Bey muhtemelen oradan cinsiyet meselesine girecektir.

BAŞKAN – Ben dayanamadım.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Yani zaruri olarak birbirindeki nefreti inanın artırıcı sebepten başka hiçbir şey olmuyor diye düşünüyorum. Tercihli bir usul olabilir yani kimi defaatle ödemeyi, kimi tek seferde ödemeyi bence tercih edebilir ve bunun husumetin artması noktasındaki sorunlara da çözüm olacağını düşünüyorum.

Bir de son olarak bir şeyi paylaşayım. Bu, biraz da gündemde bu aralar, aile içi şiddet meselesi. Elbette sonuna kadar yani bu noktada taviz verilmemeli ama kantarın topuzunun da kaçırılmaması gerektiğini düşünüyorum. Tek taraflı beyan doğru mu, her zaman doğru mu oluyor, yoksa acaba bir taraf diğerini cezalandırmak için kullanabiliyor mu ya da bir sonraki adımındaki yapacağına ilişkin delil toplama girişimi mi gibi sıkıntılarımız var. Yani tek butona basınca adamı asalım tercihiyle ilgili olarak eleştirimi ve sizin de bu noktadaki katkınızı şimdiden talep ediyor, tekrar hem başarılar diliyorum, hem de inşallah bütçeniz hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Şu son cümleyi kaçırdık, bir daha bir tekrarlasanız.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Tabii, çok özlüydü, tekrar edeyim: Saygıdeğer Bakanım, kıymetli Başkanım; yani bir nevi gülümseyerek paylaşıyoruz tabii ama şimdi, İstanbul Sözleşmesi çok modern bir mevzuat olarak sunuldu, ben bunun böyle olmadığını düşünenlerdenim. Yani tek taraflı bir butonla biri butona bastığı an diğerinin hayatı kayabiliyor Türkçesi. Şimdi, bizim geldiğimiz gelenek hem Türk hem İslam hukuku, geçmişte itibarıyla bu toprakların hâkim olduğu anlayış şudur: Karı koca arasında sorun varsa bu soruna aile büyükleri girer, farklı farklı şeyler girer; bir şekilde aile bütünlüğünün devamı noktasında bir irade konur. Hâlihazırdaki mevzuatın bu iradeye rağmen olduğunu düşünüyorum. Yani bunu da paylaşmak istiyorum.

Tekrar hayırlara vesile olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepimize saygılar sunuyorum. Adalet Bakanlığı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını umut ediyorum, diliyorum, “Kitleler de bekliyor, ülkemizin de ihtiyacı var.” diyorum.

Sayın Bakanım sizin de yeni görevinizi tebrik ediyorum, başarılar diliyorum. Önümüzdeki yıl, olumsuzlukların konuşulmadığı bir bütçe olması da dileğimizdir.

Ülkelere uluslararası alanda saygınlık kazandıran sarayları değil demokrasisidir. Demokrasimizi birinci sınıf kılan en önemli etken de o ülkedeki hukuk ve adalettir. On beş yıldır bu bütçelerde her AK PARTİ hükümetinin Adalet Bakanı “Demokrasilerde devlete güven duygusunun artması, refah ve toplumsal yaşamın esenliği için, işleyen, bağımsız bir yargı tartışılmaz bir ihtiyaçtır.” diyor ama tek başına süregelen hükümetleriniz ne acı ki yargıya güveni dip yaptırmıştır. Hükümetlerin doğru bir hedefi yoksa mevcudu korumayı da önemli sayardık ama ne yazık ki o da olmadı ülkemizde. Anayasa Mahkemesi, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, idare mahkemeleri ve en son, tarihî hukuk garabeti utancını da yaşatan Yüksek Seçim Kurulu kararı...

Bağımsız yargı ekseninden uzaklaşınca doyumsuz hâkimiyet duygusu, hukuku talimatla çalışır hâle getirmiş, bir zamanlar ortak işler çevirdiğiniz cemaatlere teslim ettiğiniz ülke yargısı 15 Temmuzdaki darbe teşebbüsünü görünce o korkunun verdiği refleksiyle kendi yargınızı oluşturma adına, adalet tanrıçasının gözünü açıp kılıcın yerine lazerli testereyi tutuşturup kumandasını da ne acı ki elinize aldınız. Size eleştirel bakan, hak, hukuk, adalet arayan, “Bağımsız yargı” diyen, insan hak ve özgürlüklerini savunan, basında düşüncesini ifade eden gazeteciler, üniversitelerde eleştirel görüş ifade eden bilim adamları talimatlarla bir bir bu ülkede ne yazık ki tutuklandı.

AK PARTİ hükümetleri, bütün bu uygulamalarıyla OHAL fırsatçılığı yapıyor, ülke demokrasimizin yüz karası OHAL’i âdeta olağanlaştırmak istiyorsunuz. Bütün bu yöntemlerle, içeride huzursuz ve mutsuz, dışarıda uluslararası saygınlığı dip yapan bir ülkeyi tek başına bir iktidar eliyle hayata geçirdiniz. Buna hakkınız olmadığını bilmeli ve sizden sonraki nesillerin de bu dönemden utançla söz edeceğini unutmamanızı hatırlatırım. Bu ülkeyi kuran, Kurtuluş Savaşı’nı gerçekleştiren Gazi Meclisin gerek işleyişi gerek kürsüdeki söz hakkı gerekse seçilmiş milletvekillerinin dokunulmazlıkları ve haksız tutuklanmaları konusundaki uluslararası hukuk garabetlerini savunmanız, düşündürücü ve bir o kadar da bir Adalet Bakanı için üzücüdür.

12 Eylül öncesi ülkede yaşanan haksızlıklar ve hukuksuzluklar karşısında bir elin parmağını geçmeyen hukuk fakülteleri ne yazık ki o zor şartlarda bildiriler yayınlar, bunları protesto eder, buna onlarca üniversite de katılırdı. Bugün sayıları 70’in üzerinde olan hukuk fakültelerinden, 150’ye yakın üniversitelerden iktidarınızın yarattığı korku iklimi sonucu hiçbir kınayan ve bunlara dur denmesini ifade eden açıklama ne yazık ki görmedik.

Yine, iktidarınız döneminde uygulanmayan AİHM kararlarında ülkemiz Avrupa’da sondan ikinci. İsbetli karar eksikliklerinde yine bir rekora sahibiz ve Türkiye’nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararları uygulamama noktasında da karnesi zayıftır. Birleşmiş Milletler uzmanlarından Türkiye insan hakları uyarısını yoğun bir şekilde tek başına övünerek yönettiğiniz AK PARTİ iktidarlarının olduğu dönemde vermiştir. Yine, Avrupa Birliğinden Türkiye hukuksal birçok eleştiriye hep birlikte ülkemiz adına üzüntüyle birlikte yaşadık.

Tarihten de birkaç örnekle konuşmamı kısa sürede bitireceğim Sayın Başkanım. Kanuni Sultan Süleyman, bilinenin tersine lakabını kanun yaptığı için değil, şeri ve örfi kanunlara titizlikle uyduğu için o unvanı almış bir padişahdır. Büyük sultan bir gün hasbahçede dolaşırken bazı ağaçların karınca istilasına uğradığını görür. Diğer ağaçları kurtarmak için tüm karınca yuvalarına kireç suyu dökülmesini ve karıncaların yok edilmesini ister. Bir taraftan da içi rahat değil tabii ki. Yaptığının dinen de caiz olmadığı konusunda tereddütlüdür. Yanına yaklaşan şeyhülislamla şiiirle sorar yaptığının uygun olup olmadığını, der ki: “Dırahtı ger sarmış olsa karınca/ Zarar var mı karıncayı kırınca?” Şeyhülislam da aynı usul ve üslupta, ince bir şekilde: “Yarın Hakk’ın divanına varınca/ Süleyman’dan hakkını alır karınca.” der. Yine, Peygamber Efendimiz’in bu anlamda iki hadisini hatırlatmak isterim: Bileyim ki

hırsızlığı yapan kızım Fatımatüz Zehra'dır, bilesiniz kendi ellerimle bileklerini keserim.” der. Yine, “Kul yaşattığı yaşamadan ölmezmiş.” der. Yine Hazreti Ali “Adaletin son derecesi insanın kendi nefesine karşı adil olmasıdır.” der.

Birçok arkadaşımız ülkemizde yaşanan adaletsizlikleri oranlarıyla verdi ama ben kısadan vereceğim: Türkiye’de hukuk zihniyeti üzerinden yapılan akademik bir anket sonucunda, hukuk sistemi yüzde 35 oranında adalet üretmektedir. Adamına göre muamelede yüzde 85, kamu kurumları oranında güvenilirlik yüzde 37, genel olarak ülkemiz insanında güven yüzde 40’larda, ortak adalet anlayışı yüzde 37’lerde, “Toplumsal kamplaşmalar hukukun işleyişini yüzde 78 oranında bozmaktadır.” sonucu mevcut. Hukukun toplumdaki karşılığı yüzde 33, güven hissi yüzde 38, ayrımcılığa uğramak kaygısı -hukuk karşılığında- yüzde 81, genel hukuk memnuniyeti yüzde 33.

Ankette farklı değerlendirmeler de var. Örneğin, hukuk öğrencilerin yüzde 78’i liyakatle iş bulacaklarına inanmıyor. Öğrenciler, hukuk hakkında yüzde 16 oranında pozitif düşünceye sahip. Hâkim ve savcılar, avukatları yüzde 39 oranında dürüst bulmaktalar, yargı yönetimini yüzde 46 oranında adil bulmaktalar.

Bu duygu ve düşüncelerle ben tekrar, 2018 yılı bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Erdiñç son konuşmacıdır.

Buyurun.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİÑÇ (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, yüksek yargının değerli temsilcileri, değerli milletvekili arkadaşlarımız; Adalet Bakanlığı ve yüksek yargının bütçeleri vesilesiyle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sizin şahsınızda hem sizlere hem de Müsteşarımıza, yeni müsteşar yardımcılarımıza, genel müdürlerimize yeni görevlerinde başarılar diliyorum, hayırlı uğurlu olsun.

Tabii, yedi yıldır Plan ve Bütçe Komisyonundayım. 8’inci bütçeyi yapıyoruz. Bu bütçeler içerisinde en yakın geçen –Adalet Bakanlığı anlamında söylüyorum- bir bütçeyle karşı karşıyayız. Aslında bu kadar olumsuz konuşmaların içerisinde...

BAŞKAN – Kadim Bey ısıttırdı ama geç kaldı biraz.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİÑÇ (Adana) – Geç kaldı, değil mi?

BAŞKAN – Evet, konuşma, metin itibarıyla öyle.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİÑÇ (Adana) – Bu kadar olumsuzluğu önceleyen cümleler içerisinde...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz sessiz kalıyorsunuz. Sükût ikrardan gelir.

BAŞKAN – Yok, ondan dolayı değil.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİÑÇ (Adana) – Adalet Bakanlığı için söyledim yani özel...

BAŞKAN – İkrar ve sükûtun üzerindeydi o sözler yani neyse ben Divan üzerinden konuşayım.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİÑÇ (Adana) – Başkanım, benim konuşmamdan sonra yer değiştirelim, size de söz veririm.

En yakın geçen Adalet Bakanlığı bütçesiyle karşı karşıyayız, bu gerçekten önemli. Aslında, adaletin daha da normalleştiği, böyle daha rahatladığı anlamına da gelebilecek bir durumla karşı karşıyayız.

Buradaki konuşmalarda şunu da gördüm aslında: Olumsuzuz...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan müdahil olmadı da ondan bir de.

BAŞKAN – Sayın Bakan kimseye müdahil olmadı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kavgayı çıkaran Bozdağ'dı, ondan.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Daha önce olunmayan dönemler de olmuştu muhakkak.

MUSA ÇAM (İzmir) – Toleransımız var, çiçeği burnunda bir bakan.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Burada en eskilerden biri sizsiniz Sayın Kuşoğlu, siz de bilirsiniz, Sayın Çam bilir, Sayın Bilgiç -Başkanımız- bilir, Nejat Bey bilir. En eskilerden olmamız hasebiyle hepimiz biliriz. Daha önce...

BAŞKAN – Sayın Emin Haluk Ayhan da bilir, Sayın Kalaycı da bilir; hakkı teslim et.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dediğiniz doğru tabii.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Evet, birçoğunu görmediğim için... Burada ön sırada oturanlardı genelde.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Tanal da burada.

BAŞKAN – Misafir olarak o da bilir.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; gerçekten, buradaki görüşmeler içerisinde adalet mekanizmasını yorumlarken adalet mekanizması üzerine, adalet üzerine konuşmalar yaparken olumsuz örnekler üzerinden -muhakkak bunları belirtmekte fayda vardır ama- veya olumsuzu önceleyen yaklaşımlar üzerinden tüm adaleti, tüm adalet mekanizmasını kötü göstermenin veya ona karşı bir haksızlık içerisinde olmanın yanlış bir davranış olduğunu düşünüyorum. Zira, burada az önce Sayın Tanal bir örnek verdi. Sayın Tanal'ın verdiği örnekte muhakkak surette yapılan işlem yanlış olabilir ama akabinde yine bir yargı mensubu tarafından işlemin düzeltilmesiyle ilgili bir mesele vardı, bir durum vardı. Buna da değinmek, bunu da anlatmak güzel olur, güzel bir yaklaşım olur diye düşünüyorum.

Burada, özellikle dosyaların yani bütün hâkim ve savcıların çok kötü, tu kaka gibi gösterilmesi de yanlış bana göre. Yanlış karar veren insanlar olabilir, yargı camiası içerisinde de olabilir, farklı camialar içerisinde de olabilir ama tamamını aynı kefeye koymak, aynı yaklaşım içerisinde bulunmak da yanlış. Dosyaların hiç okunmadan karar verildiği yani şu yaklaşım bence doğru bir şey değil Sayın Paylan. Bir tane, iki tane örnek olabilir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şahit olduk.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Şahit olduğunuz örnekler olabilir, olmadı anlamında söylemiyorum ama...

BAŞKAN – Efendim, böyle bir şey olur mu, yapmayın ya.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şahit oldum.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Nasıl şahit olabilirsiniz? Orada mıydınız?

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Tamamını böyle bir şeyle yorumlamak yanlış bir yaklaşım.

BAŞKAN – Böyle bir şey olabilir mi...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Önceden olmuş olabilir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ya, yapmayın.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Bakın, bu çok yanlış bir yaklaşım. Yargı camiası içerisindeki binlerce hâkim ve savcıya karşı yapılmış en büyük haksızlıklardan biri olur. Biz bu insanlardan, bu camia içerisindeki insanlardan, hâkimlerden, savcılardan adalet bekliyoruz. Ve adalet beklerken de muhakkak surette onların onurunu incitmeden, onlara karşı sözlerimizin ve üslubumuzun da doğru olmasından geçen bir yaklaşım olması gerektiğini düşünüyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Meslek onurunu düşünen hâkim ve savcılar da var.” dedim.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – İlk cümlelerinizi söylüyorum ben, ilk cümlelerinizi üzerinden... Sonrasında “dosyalar okunmadan” meselesinden bahsediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Öyle de var, öbür türlü de var.” dedim.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Neyse, tutanaklar buradadır. Ben duymamış olabilirim. Öyle demişseniz de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ya demediyse...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Dedim efendim, tutanaklarda var.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – “Dediyseniz” dedim zaten Sayın Başkanım.

Şimdi, Sayın Bakanım, 15 Temmuz gibi bir süreci yaşadık. 15 Temmuz süreci öncesinde, yargı içerisinde özellikle FETÖ yapılanmasının ortaya koyduğu bir durum vardı, iş takibi konusu. Bizim illerimizde muhakkak gördüğümüz ve yargı mensuplarına bir şekilde o FETÖ kanalıyla ulaştığında belli rakamlar karşılığında veya himmetler karşılığında -adına ne denirse densin- yargının kararlarının kendi lehlerine döndüğü durumlarla karşı karşıyaydık.

Şimdi, 15 Temmuz darbesinden sonra yaşanan süreçte bu kararların içerisinde olanların yüzde 99'u temizlendi diyebiliyoruz, belki çoğu temizlendi yani tam olarak bilmiyorum ama bu temizlikler yapılırken burada bir boşluk oluştuğunu düşünen kesimlerin de benzer tavırlar içerisinde girmemesi noktasında sizin hassas olduğunuzu biliyorum. Bu noktadaki birkaç örneği sizlerle paylaştığımda muhakkak gereğini de yaptınız. İnşallah, bundan sonra da bu tür girişimlerde bulunabilecek kişilere set olabileceğiniz noktadaki güvenimi, kanaatimi de iletmek istiyorum.

Ben, özellikle yüksek yargıda bir hususun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yüksek yargıda, ben, özellikle ziyaretlerimde, hukukçu olmam hasebiyle gördüğüm bir eksikliği, özellikle 15 Temmuz sonrası gördüğüm bir eksikliği iletmekte fayda olduğunu düşünüyorum. Yüksek yargıda ciddi bir tetkik hâkimi eksikliği var, dosyaların bu kadar gecikmesinin sebeplerinden birisi de aslında budur. Çok yetenekli, vasıflı arkadaşlarımızın idari görevler yerine tetkik hâkimliği gibi böyle -aslında çok önemli bir görev- bu görevlerde değerlendirilmesi ve bu görevlerde dosyaların bir an önce sonuçlanmasına katkı koymaları noktasında bir gayretiniz olursa bunun da yargı camiasına, adalet camiasına çok büyük bir katkısı olur diye düşünüyorum.

Geçtiğimiz günlerde Adana'daydınız. Adana'mıza güzel bir sosyal tesis kazandırdınız Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü vasıtasıyla. Bu hususta teşekkürümü belirtmek istiyorum.

Yine, aynı şekilde Bölge Adliye Mahkememiz tamamlandı, eylül ayında hizmete girdi. Sizin sunumunuzda da belirttiniz. Gerçekten, Adana'yla birlikte Mersin, Hatay, Osmaniye, Niğde gibi illere hizmet veriyor ve ciddi bir iş yüküne sahip ve belki de Türkiye'deki en güzel mekânlardan birine de sahip. O mekân da hayata geçti.

Yine, bununla birlikte, Adalet Sarayımız ciddi bir aşamaya geldi, belki önümüzdeki yıl bitecek. Bunu da inşallah Adana'nın, bölgenin hizmetine hep birlikte sunmuş olacağız. Bu vesileyle, şahsınızda, Adalet Bakanlığında bu hususta gayret gösteren bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum. Özellikle Teknik İşler iyi bilir, çok rahatsız etmiştik o dönemde kendisini, şimdi rahatladı, biz de artık kendisini bu konuda rahatsız etmiyoruz.

Bir de küçük bir sorunu belirterek kapatmak istiyorum, sözümü tamamlamak istiyorum: Adana'mızın bir Adli Tıp Kurumu Başkanlığı meselesi var. Biz bunu farklı bir yöntemle çözelim istedik ama mevcut yerin Hazineye ait olması sebebiyle o dediğimiz yöntem söz konusu olmuyor, çözemiyoruz. Yeni bir yer tahsis ettik. Şehrin merkezinde kalan 2 katlı, izbe bir yerde şu an hizmet vermeye çalışıyor ve Allah korusun, büyük bir olay yaşandığı zaman o bölge tamamen kilitleniyor yani şehrin tam göbeğinde olduğu için kilitleniyor. Yeni yer tahsis ettik -Adana'yı bilenler için söylüyorum- Reşatbey'de, tam Adana'nın merkezinde, Çınarlı Mahallesi'nde daha doğrusu. Yeni bir tahsis söz konusu oldu, 30 dönümün üzerinde bir yer tahsis ettik, hemen Bölge Adliye Mahkemesi ile yeni Adliye Sarayının orada. Eğer takdir buyurursanız, yatırım planında değerlendirirseniz Adana'mız size minnettar olur yeni Adli Tıp Kurumu için.

Şimdiden bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Koçer, buyurun.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; aynı şehirde siyaset yapmaktan onur duyduğum Sayın Bakanımızın bu ilk bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. İnanıyorum ki, burada dile getirilen temenniler ve sorunlar olabildiğince hızlı bir süreç içerisinde geliştirilerek sorunlar çözülecektir. Buna inancımı özellikle belirtmek istiyorum. Başarılar diliyorum. Hayırlı bir bütçe diliyorum.

Bir tespitimi de burada paylaşmak istiyorum: Geçen gün muhalefetten Komisyon üyesi arkadaşlarımızla da bu konuda konuştuk. Belki yarın son gün de bunu söylemek daha şey olurdu ama Komisyon'da en eski üyelere biriyim. Uzun yıllardır dilediğimiz ve temenni ettiğimiz teknik komisyon olma özelliğine bu yıl daha fazla ulaştığımızı görmekten büyük bir memnuniyet duyuyorum. Bugün, bunun bir tezahürü olarak da Adalet Bakanlığı bütçesinde daha çok sorunlara yönelik derinlemesine analizlerin yapıldığını görmekten büyük bir memnuniyet duydum. Bundan bizler de istifade ediyoruz. Bu anlamda, ben bütün Komisyon üyesi arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Bu, birlikte yarattığımız bir ortam ve bunun da devamı ülkemiz için, milletimiz için hayırlı olur diye düşünüyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle tekrar hayırlı uğurlu olsun dilekelerimle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, değerli hazırım; bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Şimdi soru işlemine geçeceğiz fakat bir iki şey söylemek istiyorum:

Güvenlik bürokrasisinden adalet bürokrasisine devletin tüm hücrelerine metastaz yapmış, hastalıklı, aklını ve vicdanını terör odaklarına rehin etmiş terörist yapılarla hukuk normları içerisinde verilen mücadeleleri yavaşlatma ve karalamak adına yapılan bu çalışmalarını hakikaten hep beraber bizim kınamamız gerekiyor. Bütün Türkiye'de, gerçekten, devlet, kendi tüm hücrelerine sızmış bu yapılarla ve arka arkaya, işte PKK'sından, DAESH'inden FETÖ'süne, DHKP-C'sine, bütün terör örgütleriyle

ciddi bir varoluş mücadelesi içerisinde. Bizlerin yapması gereken, bu mücadelede tabii ki tüm güvenlik birimlerinin ve adalet birimlerinin yanında olmaktır diyorum ve herkesin de aynı düşüncede olduğu inanç ve temennisiyle de şimdi soru işlemini başlatıyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, konuşmam sırasındaki sorularım baki ama Sayıştayla ilgili, raporlarla ilgili bazı sorularım vardı. Eğer kurumlar da uygun görüyorlarsa yazılı verebilirlerse memnun olurum çünkü onlar rakamlara dayanan konulardı, şifahi olarak cevaplamanız biraz zor olacak, anlaşılması da. Yazılı cevap verebilirlerse memnun olurum.

Benim birkaç sorum var.

Yurt dışındaki hapisanelerde kaç Türk vatandaşı var? Herhâlde Bakanlığınızda böyle bir bilgi vardır.

Bir de AİHM nedeniyle 2017 içerisinde bir tazminat ödemesi yaptık mı? Ne kadardır?

Hâlâ cezaevlerinin üstünde uçaksavarlar var mı, mevcutta? Devam ediyor mu o uygulama?

Bir de Ankara Adliyesiyle ilgili bir tevhit, entegrasyon projeniz var mı Bakanlık olarak? Ankara Adliyesini birleştirme projeniz var mı?

Çok teşekkür ediyorum tekrar.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakanım, dün akşam Mecliste tütünle ilgili bir madde geçti. Bir sigara bulunduran kişiye üç yıl ile altı yıl arası ceza veriliyor. Şimdi, aynı şekilde aynı cezalara baktığımız zaman, göçmen kaçakçılığının da cezası aynı, eziyet suçunun da cezası aynı, intihara yönlendirmenin de cezası aynı, şantajın da cezası aynı, siyasi hakları kullanmaktan menetmenin de cezası aynı. “Cezada adalet” deriz; bu, Anayasa’mızın hükümleri uyarınca temel hak ve özgürlüklerin ölçülü ve orantılı kısılması anlamında denilir ki suçta ve cezadaki adalet ilkesine, ölçülülük ilkesine aykırı bir hüküm teşkil etmesin. Bu, Mecliste salı günü oylamaya geçecek. Tekririmüzakereyle bu işin düzeltilmesini istirham ediyoruz. Aksi takdirde, cezaevleri zaten dolu, bu cezalar ertelenmiyor ve hükmün geriye bırakılması olmuyor. Bu cezalarla ilgili, mesela uyuşturucu madde bulunduranla ilgili savcılar beş yıllık davanın açılmasını erteleyebilirken burada bu erteleme de yok. Yani âdeta biz uyuşturucuyu cazip hâle getiriyoruz; sigaraya büyük cezalar veriyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum, özür dilerim.

Yani bu bir.

İkincisi: Hatırlarsanız, bu MİT tırlarıyla ilgili o savcılar yakalanmadan önce, açığa alınmadan önce Adana’da dünya kadar İŞİD’le ilgili soruşturma dosyası vardı. O savcılar açığa alındıktan sonra kaç tane İŞİD dosyasına takipsizlik kararı verildi?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani FETÖ’cüler alındıktan sonra mı diyorsunuz, FETÖ’cüler açığa alındıktan sonra?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, 4 savcı var, 1'i MHP'lidir, Adana Başsavcısı MHP kökenlidir, açık ve net söylüyorum size. Yani bu işte onun arkasına sığınmayın, hukuksuzlukların arkasına sığınmayın.

Teşekkür ederim.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Savcıya “partili” diyemezsiniz.

BAŞKAN – Şunu vurgulamak istiyorum Sayın Tanal, o yapılan düzenleme buradan geçtiği için şunu vurgulayalım: Bu, bütün kaçakçılık davalarıyla benzer bir durumdur. Eğer cezanın oranına göre bir indirim meselesi düzenleniyorsa, düşünülüyorsa bir tanesinde yapıp diğerinde yapmamanız diye bir şey söz konusu olamaz. Bütünüyle ilgili...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kaçakçılıkta bulundurma o kadar değil ama.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, usulünüzde var mı bilmiyorum da bir dakika söz alabilir miyim.

BAŞKAN – Şöyle: Soru kısmında size söz vereceğim zaten, orada ne söyleyeceğinizi onun içerisinde söylersiniz.

Yani netice itibarıyla, o zaman bütün kaçakçılık suçlarında benzer indirimlerin suçun oranına, ağırlığına, hafif midir, pek hafif midir, ona göre hepsi için düzenlenmesi lazım diyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mermiyi bulundursa bu kadar cezası yok Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yani bugün de bir paket Marlboro satan ile bir tır satanda cezası aynı şey. Yapacaksınız bunu genel olarak yapmanız gerekiyor.

Sayın Bekaroğlu, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, bu cezaevi kapasitesinin çok üstünde tutuklu, hükümlü var. 51 yeni cezaevi ihale ediliyor -siz bunu bir açıklamada söylediniz- ve bunların hepsi 21/b yani davet yöntemiyle yapılıyor. Yani niçin bu yöntemi tercih ediyorsunuz? Niye normal ihale edilmiyor?

Bir de Konya Yüksek Güvenlikli Kadın Cezaevi yine 741 milyon TL'yle Cengiz İnşaat... Nedir bu Cengiz İnşaat? Her yerde nasıl o şey yapıyor? Gerçekten Cengiz İnşaata mı kaldı? Soru bu.

BAŞKAN – Sayın Kürkcü...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir soru daha lütfen.

BAŞKAN – Onu söylemediniz, soru olduğu için.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Türkiye'nin beka sorunu anlatılıyor ve her şeye bir gerekçe olarak beka... Evet yani Türkiye'nin bir beka sorunu var arkadaşlar ama bunun temelinde adaletsizlik var. Yani ne yaparsak yapalım, hangi tedbiri alırsak alalım, ne kadar silah, neyle yaparsak yapalım, eğer Türkiye'de adalet ayağa kaldırılmazsa, Türkiye'de tam demokrasi, hukuk devleti olmazsa, vatandaşlar arasında ayrımcılık bu şekilde devam ederse ciddi bir beka sorunu var, Türkiye dağılabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sorusu yok bunun, tespit.

BAŞKAN – Anlaşıldı mı diye sordunuz, ben onu öyle anladım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Anlaşıldı.

BAŞKAN – Sayın Kürkcü, buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Bakan, birbirine bağlı üç sorum var, bir de ayrıca iki sorum var.

İmralı Cezaevi Bakanlığınıza mı bağlıdır? Bağlıysa bu cezaevinde tutulan Abdullah Öcalan'ın dış dünyayla iletişimi neden tamamen kesilmiştir? Bu, tutuklu ve hükümlü haklarına aykırı değil midir? Eğer Bakanlığınıza bağlı değilse, Türkiye'de Bakanlığınız yönetimi dışında bir cezaevinin bulunması nasıl açıklanabilir?

Bir de öteki sorularımı sorayım, bu da birbirine bağlı iki soru.

Birleşmiş Milletler, 72'nci Genel Kurulu üç gün önce “Gazetecilerin Güvenliği ve Cezasızlık Konusu” ve bir gün sonra da “İnsan Hakları Savunucularına Dair Mutabakat” başlıklı iki karar kabul etti. Türkiye bu kararlarda ne sponsor ne onaycı ülke, imzacı ülke durumunda. Bunun nedeni hakkında bilgi verebilir misiniz.

Bir de cezaevlerinde kimlik uygulaması mahpuslara dayatılıyor yani göğüslerine kimlik takılıyor ve bu kimlikte onlara çeşitli sıfatlar konuyor; terörist, hırsız vesaire diye. Bu, caiz midir, tutuklu ve hükümlü haklarına uygun mudur?

Bolu Cezaevinde de ziyarete gelen aileler ve mahpuslar ad, soyad ve T.C. kimlik no.larını bağırarak söylemeye, tekmil vermeye zorlanıyorlar. Bu nedenle de çeşitli itirazlar olduğundan telefon görüşmelerine son verilmiştir. Bu tekmil uygulaması bilginiz dâhilinde midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tekin, buyurun lütfen.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Zarrab için nota verildi hem de iki defa. Askerlerin başına çuval geçirilirken ve FETÖ istenirken niçin nota verilmedi?

Ayrıca, Balkanlarda evladı fatihan olan Boşnaklara ve Balkan muhacirlerine, mübadillerine hakaret eden Rasim Ozan Kütahyalı'ya karşı bir açıklama yapacak mısınız?

FETÖ'nün siyasi ayağını ne zaman hâkim önüne çıkaracaksınız?

AKP'li sözcülerin önerilerinde, kadın hakları konusunda hukuku bırakıp geleneğe atıfta bulunarak Osmanlı'nın eski deyimini hatırlatıyor, “Kadının ensesinden sopayı, karnından sıpayı eksiklemeyeceksin. Ailenin, ne şartta olursa olsun, devamı gelsin...”

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Böyle bir şey yok.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sayın Başkanım, lütfen yani.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – ...gereğesiyle bu kadına cariyeye bakışı önerilerine cevaz verecek misiniz?

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Böyle bir şeyi kabul etmem.

BAŞKAN – O açık ağır oldu, çok ağır oldu.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Kimden duyduunuz bu cümleyi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ama Sayın Başkanım, soru sordu.

BAŞKAN – Kusura bakmayın arkadaşlar.

Sayın Tekin, ne zaman şu Komisyona gelseniz bu Komisyonu karıştırıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Sen kendi bakış açını anlatıyorsun. Sözünü geri al hemen.

BAŞKAN – Ne zaman... Böyle bir soru olur mu? Ne zaman gelseniz bu Komisyonu karıştırıyorsunuz.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Geldiğin yeri söyle önce sen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın İbrahim Ayhan, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu şekilde davranmak doğru değil, varsa bir yanlış arkadaşımız düzeltir yani.

BAŞKAN – Olur mu? Ben burada üslubu da düzeltmek zorundayım, böyle bir şey yok.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hayır, bu kadar yüklenmeye gerek yok.

BAŞKAN – Sayın Ayhan, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Varsa bir yanlışlık düzeltsin, varsa bir yanlışını onu geri alır.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Ben öyle bir cümle söyledim mi?

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Başlayayım mı?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sükûneti sağlasın.

BAŞKAN – Sayın Ayhan, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Amacını aşan bir şey varsa düzeltilir.

BAŞKAN – Sayın Çam, siz de biliyorsunuz amacını aştığını.

Sayın Ayhan, buyurun lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Özur dileyeceksin ya. Böyle bir ifade olur mu?

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Böyle bir ifade olmaz Başkanım.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz ya. Arkadaşlar, müsaade edin.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Sayın Bakanım, birinci sorum...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bu hakkını terbiyesizlikle şey yapmaya gerek yok.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Ya, rica ederim, bir dakika.

BAŞKAN – Sayın Ayhan...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya Kavcıoğlu, böyle “terbiyesizlik merbiyesizlik...” “Böyle bir şey yok.” deyin, tamam. Ne terbiyesizliği?

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Herkesi zan altında bırakıyor. Kendi kafasındakini söylüyor...

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz ya!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Arkadaş “Böyle bir şey yok.” deyin.

BAŞKAN – Ya, Sayın Bekaroğlu, müsaade edin siz de.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Terbiyesizlik” falan şeyini kullandın. Hiç öyle bir açıklama yok.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Plan Bütçenin her zaman seviyesinden bahsediyoruz. Geliyor buraya, buranın seviyesini de düşürüyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Her sefer “terbiyesizlik, merbiyesizlik” ya! Nesin sen ya!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bağırma!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne terbiyesizliği!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ne bağıırıyorsun! Buranın seviyesini...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşmasını öğren...

BAŞKAN – Sayın Ayhan...

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Tamam, bir dakika. (Gürültüler)

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sen avukatı mısın onun?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Denir ki “Böyle bir şey yoktur.” Niye böyle laflar ediyorsun sen hep? Ne sanıyorsun sen kendini!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Avukatı mısın ya? Bağırma, ne bağıırıyorsun!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Terbiyesizlik” deme!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sen terbiyesizsin be! (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ayakta kimse kalmasın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben sana “terbiyesiz” demedim!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Kime diyorsun o zaman?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kimseye demedim. Sana “Sen ‘terbiyesizlik’ deme.” diyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hayret bir şeysin be!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bağırma!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Her sefer senden geliyor.

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu... Arkadaşlar, lütfen...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir aynaya bak, aynaya.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sen bak.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşmasını öğren. Hâlâ “siz” diyorum sana.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

SALİH CORA (Trabzon) – Nazar değdi bize.

BAŞKAN – Sayın Ayhan, buyurun.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması sürecinde özellikle çok yoğun tartışmalar yaşandı. Bizler de çok iyi biliyoruz ki -dokunulmazlığı kaldırılan bir milletvekili olarak-HDP milletvekillerinin mahkemeleri takip ediliyor. Bu çerçevede, şu ana kadar AK PARTİ, MHP ve CHP’li milletvekillerinin duruşmalarının sayısı kaçtır yani bunları da takip ediyorsunuz muhtemelen; birinci sorum bu.

İkinci sorum: İmralı Adası’nda bulunan Sayın Abdullah Öcalan’a yönelik çok uzun süreden beridir bir tecrit uygulanmaktadır. Özellikle kendisinin durumu, pozisyonu hem Hükûmetiniz tarafından hem devlet tarafından bilinen bir durumdur. Hükûmet defalarca kendisiyle görüşmüş ve Türkiye açısından çok önemli bir pozisyonda olduğu bilinmektedir. 2011 yılından beri avukatlarıyla görüştürülmemektedir. Bunu hukuki buluyor musunuz yani bir hükümlünün kendi avukatlarıyla görüştürülmemesini neyle bağdaştırıyorsunuz? Ayrıca, ailesiyle ve hükümlülerin doğal hakkı olan 3 yakınıyla görüşebilme hakkı varken bu bile kendisine verilmemektedir. Bunu neye bağlamaktasınız? Niye genel hukukun içerisinde böyle ayrı bir hukuk uygulanmaktadır?

Son sorum: Özellikle daha önce de -2011 yılındaydı hatırladığım kadarıyla- gündeme gelen, tutuklu ve hükümlülerin ihtiyaçları için mevduat hesaplarına aileleri tarafından yatırılan paralara cezaevi idaresi tarafından faiz işletildiği doğru mudur? Cezaevine giderken tutuklulara “Hesabınızdaki paranın faiz vesaire getirisini idareye bağışlıyorum.” şeklinde yazı imzalatıldığı doğru mudur? Buna ilişkin bazı şikâyetler geldi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ülkemizde hukukun üstünlüğü ve sorunların barışçıl yollarla çözülebileceğine dair inancın güçlenmesi dileğiyle Sayın Bakanıma soruyorum: Yargıya olan güvensizliğin artmasına neden olan toplum mudur, iktidar mıdır? Hukuk ve adalet arasında nasıl bir ilişki vardır? Toplumun adaletten beklentisi nedir? Yargı kararları toplumun adalet duygularını yeteri kadar tatmin ediyor mu? Kamuoyunda hâkim olan adalet duygusu yargı tarafından karşılanabilmekte midir? Bazı suçların cezasız kalması duygusuyla adalet ve hukuk arasında bağlantı nasıl açıklanabilir? Asıl olan cezalandırmak mıdır yoksa ceza davaları son çare midir? AİHM kararlarını uygulamada hassas davranacak mısınız? Ve Sayın Bakanım, son olarak soruyorum: “Adalet” denince sokaktaki bir vatandaş ne düşünmekte, Hükûmetinizden, devletten ne beklemektedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ebubekir Gizligider arkadaşımızın aile boşanmalarıyla ilgili söylemiş olduğu sözde -nafakayla ilgili- bir sıkıntı oldu ve bu ifade biçimi şekilden arkadaşlarımızda bir cinsiyetçi yaklaşım görüntüsü meydana geldi. Hayati Tekin arkadaşım bu cinsiyetçi yaklaşımdan dolayı böyle bir atasözünü söyleyip belki amacının dışına...

BAŞKAN – “Sayın Gizligider” demedi “AKP sözcüsü” diye başladı yani iyi niyet yok ortada.

Buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, sizin ortayı bulmanız gerekirken yangına benzinle gidiyorsunuz, benzinle; tanker tanker benzinle gidiyorsunuz.

BAŞKAN – Sadece benzin olsa iyi.

MUSA ÇAM (İzmir) – Şimdi, Hayati Tekin arkadaşımız bir atasözünü bir veciz şeklinde söyledi. Eğer amacını aştıysa ben Komisyonumuz adına özür dilerim.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Kendisi dilesin.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben dilerim. Ama buradan kaynaklanarak böyle bir saldırıya geçmeye de hiç gerek yok, biz burada hepimiz yüz yüze bakıyoruz.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Saldırıya geçmiyoruz.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ne saldırısı ya?

MUSA ÇAM (İzmir) – Anlaştık arkadaşlar, anlaştık. Soru...

Şimdi, Sayın Bakan, sulh ceza mahkemeleri hâkimleri çok sıkıcı, çok can alıyor. Biri bir Twitter paylaşmış, bir Facebook paylaşmış -menşei kendisi değil- çıkıyor, tutuklanıyor; çıkıyor, tutuklanıyor. Neden? Yargıç tek başına “Ya, ben bunu serbest bırakırsam Cumhurbaşkanı'na hakaret olur mu veya bana ‘FETÖ’cü derler mi?” diye önüne gelen tutuklanıyor, önüne gelen tutuklanıyor. Hâkimlerimize bu konuda bir telkinde bulunmak... Suçlu tutuklansın, itiraz yok ama bu paylaşımlardan dolayı...

İkinci sorum: Bugün bir gazetede FETÖ terör örgütü üyesi Adil Öksüz'ün Almanya'ya iltica talebi olduğu ve bunun kabul edildiğiyle ilgili bir gazete haberi var. Bununla ilgili size ulaşan bir bilgi var mı?

Geçtiğimiz hafta İçişleri Bakanımız burada bir açıklama yaptı, dedi ki: “Adalet Bakanlığının katkı ve destekleriyle cezaevlerinde FETÖ ve PKK üyeleriyle görüşmeler yapıyoruz.” Bu görüşmelerin sonucunda Türkiye’de ne oluyor, ne bitiyor, görüşülenlerden hangi bilgiler çıkıyor; bununla ilgili bir malumatınız var mı, yok mu?

Son sorum: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde görev yapan yargıcımızın süresi doldu. İki kez liste gönderildi ve ikisinde de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi listeyi refüze etti. Şimdi, 15 Hazirana kadar tekrar bu listenin gönderilmesi gerekiyor. Türkiye'nin bu konuda itibar kaybetmemesi gerekiyor. Neden gönderdiğimiz listeler sürekli AIHM tarafından refüze ediliyor? Neden o standartlarda isim bildirmiyoruz?

Son sorum...

BAŞKAN – Son soruydu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tesadüfen duydum, İstanbul Milletvekilimiz Sezgin Tanrıkulu arkadaşımıza cezaevlerine girişiyile ilgili izin verilmemektedir. Nedeni nedir, bunu öğrenmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Parsak, buyurun lütfen.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Önce sorumu yönelteyim, sonra da biraz önce Sayın Tanal'ın söyledikleriyle ilgili söyleyeceklerimi ifade edeceğim. Biraz önce konuşmam esnasında söyleyecektim ama unuttuğumu da fark ettim.

Şimdi, bu arabuluculuk müessesesi bizim de çok benimsediğimiz ve hassasiyetle takip ettiğimiz bir müessese. Tüm bakanlıkların hemen hemen televizyonlarda dönmekte olan kamu spotları var, Tarım Bakanlığının da dâhil vesaire. Şimdi, bu meselenin hukuk sistemimizdeki önemine de istinaden bu kamu spotlarının televizyonda yayınlanmasıyla ilgili, ilgili bakanlıklarla bir girişimi ve bunun neticeye bağlanması yönündeki çalışmaları soracağım.

Sayın Tanal'ın zikrettiği mesele bugün sabah saatlerinde müzakereleri tamamlanan torba yasayla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim vermiş olduğumuz ve benim de konuşmasını yaptığım önergemize ilişkindir ve doğrudur. Bu yeri de değildir, sahibi de biziz. Doğrusu da şöyledir: Orada, işte, bir sarma sigarayı satan da bulunduran da üç yıldan altı yıla kadar ceza almakta. Bunun önümüzdeki dönemde düzeltileceğini, buna mecbur kalınacağını düşünüyoruz ama yeri de burası değildir, sahibi de biziz. İşin doğrusu da bundan ibarettir. Bize göre de sadece bir tek sarma sigara bulundurana da üç yıldan altı yıla kadar ceza verilmesi önümüzdeki dönemlerde seçenek yaptırımlara da çevrilemeyeceği için önemli mağduriyetlere yol açacaktır. Yani tabii daha onaylanmadı, kabul edilmedi, belki bu esnada değişmesi de mümkün olabilir ama bu böyle olmazsa bile pek çok uygulamasında gördüğümüz gibi, kısa bir süre içerisinde mutlaka değişecektir. İşin sahibi biziz, konuşmasını da yapan şahsımdır, bilginiz olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, soru işlemiyle ilgili süre tamamlandı ama 4 tane soru talebi var, bu 4'ünü de karşılayacağım.

Sayın Karabıyık, buyurun lütfen.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Benim konuşmam sırasında bir sorum vardı, bir de ilave olarak Sayın Bakan... Şimdi, hukuk fakültesini bitiren öğrenciler altı ay adliye stajı yapıyorlar bildiğiniz gibi, daha sonra da büro stajı yapıyorlar. Büro stajı sırasında SGK kapsamına almıyorlar, sigortaları falan var ama adliye stajı sırasında boşta kalıyorlar, öğrencilikleri de bitiyor, hiçbir sosyal güvenceleri de yok. Oysa bir kamu kurumunda çalışıyorlar, bu bir çelişki oluşturuyor. Bu konudaki düşüncenizi almak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, Hrant Dink'in de öldürülmesine sebep olan 301'inci madde var, meşhur 301'inci madde ve ondan sonra bu, Adalet Bakanlığının iznine tabi oldu, özellikle bu Hrant Dink cinayetine yol açmasından dolayı ve Adalet Bakanlığının da kolay kolay izin vermeyeceği, çok olağanüstü bir şey olmazsa izin vermeyeceği yönünde bir görüş oluşturuldu. Ama son bir-bir buçuk yıldır 301'inci maddeden çok sayıda izin veriyorsunuz ve mahkûmiyetler kuruluyor. Bunun sebebi nedir?

Sayın Bakan, iki buçuk yıldır milletvekiliyim ve sonuç olarak, arkadaşlar, her birimiz 100-120 bin insanı temsil ediyoruz, bizler sonuç olarak milletin temsilcileriyiz ve iki buçuk yıldır Adalet Bakanlığına 400'den fazla dilekçe gönderdim tutuklu veya hükümlülere ziyaret etmek için. 400 dilekçemin hiçbir tanesine bugüne kadar cevap verilmedi ve hiçbir tutuklu veya hükümlüyü ziyaret edemedim. Bu tip görüntüler, inanın, bizleri tahkir etmiyor, seçmenlerimize bu duyguyu veriyor ve bu şekilde adalet duygusunu sarsmış olduğunuzu düşünüyor musunuz diye hassaten size soruyorum bu soruyu.

Diğer sorum: İmralı Cezaevine ayrı bir hukuk uyguluyorsunuz. Bunu hangi mevzuata dayandırıyorsunuz?

Sonraki sorum: Adalet Bakanlığının milletvekilliği dosyalarına gönderdiği ve bizim talimat olarak gördüğümüz yazıları neden yazıyorsunuz, hangi hukuka dayanarak yazıyorsunuz ve bütün dosyalara böyle yazılar yazıyor musunuz?

Bütün yüksek yargı kurumlarına soruyorum, umarım Başkan söz verecek bu sefer: Mali özerkliğiniz var mı ve bütçelerinizi kendiniz mi hazırlıyorsunuz? Bütün yüksek yargı kurumlarına bu soruyu soruyorum, umarım Başkan söz verir sonucunda.

Sonra, milletvekillerimizi, biliyorsunuz, 5 ayrı başsavcılık eş zamanlı olarak gözüaltına aldılar, 10 milletvekilimiz, eş genel başkanımız dâhil. Hukuk sistemi içinde bu talimatı verebilecek benim bildiğim herhangi bir kurum yok. Ben size soruyorum: Bu talimatı başsavcılara kim verdi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Emin Haluk Ayhan, buyurun lütfen.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben bir konuşmayı vuzuha kavuşturma açısından söz aldım, uzatmayacağım, lüzumsuz konuşmayı sevmem, sırnaşanı hiç sevmem.

Daha önce Sayın Tanal hem şimdi hem de Anayasa değişiklikleri sırasında Milliyetçi Hareket Partisine yönelik provokatif ifadeler ve eylemlerde bulundu. Bunu ikazen söylüyorum, bir daha da ikaz etmem.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son soru, Sayın Gizligider, sizin, buyurun.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, Genel Kurulun usulünde ama az önce Komisyon üyesi olmayan kıymetli CHP’li milletvekilimiz tarafından herhâlde nazar değdirildi.

Hemen çok kısa bir düzeltme yapıp soruyu da soracağım.

BAŞKAN – Önce sorunuzu alayım, buyurun.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – “Şu yanlış anlama olmuyor mu?” şekliyle başlayarak nafaka sisteminde bize göre yanlış giden bir yöntemden bahsettik yani ömür boyu bir ödeme şeklinin husumetleri artırdığına yönelik... Bizim için kadınların yeri falan bellidir yani benim annem de kadın, sizin anneniz de kadın, ki herhâlde bu hayattaki en kıymetli varlıklarımız. Böyle bir amaç, böyle bir içerik söz konusu olamaz. Ama sizin eğer o isnadı yapmanız bu konuşmaya dairse ya tam duymadınız ya tam anlayamadınız. Bu konuda da özür beklediğimizi bildiriyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, soru işlemi tamamlanmıştır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, bir sataşmadan dolayı...

BAŞKAN – Sataşmadan dolayı biz burada söz vermiyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Lütfen, İç Tüzük her yerde uygulanır.

BAŞKAN – Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bakan.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Sayın Başkan, yazılı olarak özür dilemeye hazırım, inceleyin benim de notlarımı, eğer özür dilemem gerekiyorsa...

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Tutanaklarda var.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bekliyoruz, bekliyoruz, özür bekliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurunuz.

Sayın Bakanım, süreniz kırk beş dakika ama ihtiyaç doğrultusunda uzatabiliriz de, buyurunuz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; gerçekten Adalet Bakanlığı olarak çok istifade ettiğimiz bir bütçe görüşmesi oldu. Elbette burada çok değerli fikirler, çok değerli öneriler serdedildi, bunların hepsinden bizler istifade edeceğiz.

Çok teknik sorularla ilgili bilgi verebileceğimize şimdi vereceğiz, diğerlerini de yazılı olarak sizlere inşallah ifade ederiz.

Şunu ifade etmek lazım: Demokraside millet seçer, millet denetler. Bugün bu anlamda da yapılan hizmetlerin, yapılan çalışmaların ne olduğu ve neler yapılması gerekir, bu anlamda, demokrasinin bir denetim mekanizması anlamında da çok önemli bir işlevi ifa etmek üzere buradayız. Ben de umuyorum ki hem adalet hizmetlerinin daha etkin bir şekilde yapılması hem de aziz milletimize hesap verme anlamında da şeffaf bir şekilde bunu sağlama adına çok önemli bir görüşmeyi, müzakereyi tamamlayacağız. Ben katkılarınızdan dolayı sizlere de tüm üyelerimize de teşekkürü bir borç biliyorum.

Bir diğer teşekkür, bugüne kadar Adalet Bakanlığı olarak hizmet eden ve görevi de devraldığım Sayın Başbakan Yardımcımız Bekir Bozdağ Bey yine başta olmak üzere tüm görev yapan Adalet Bakanlarımıza ve bürokraside görev alan Müsteşarından yargı mensuplarına, adliye çalışanlarına kadar tüm personelimize de teşekkür ediyorum.

Gerçekten 2002 öncesi ile sonrasının mukayese edildiğinde hem fiziki hem de teknik ve kapasiteler itibarıyla hem nitelik itibarıyla eskiyle mukayese edilmeyecek çok önemli reformlar yapıldı ama bizim bu anlamda yaklaşımımız, bunların hiçbirini yeterli görmüyoruz, daha fazlasına bu milletimiz layıktır ve bizler de daha fazlasını yapabilmeye iktidarına sahibiz. Bu anlamda kendimizin bu reformların da çitasını daha iyi yükseltme yönünde bir irademizi, vizyonumuzu burada da yine paylaşmak isterim. Tüm bu çalışmalar Hükümetimizin yapmış olduğu hizmetlerdir ve bunların hepsi de dönemsel değil, iktidarımızın bir parçası olarak daha da iyi noktaya gidecek şekilde bu hizmetleri milletimize vermeye devam edeceğiz.

Yine, burada elbette birlikte bütçesi müzakere edilen diğer kurumlarla ilgili, mesela YSK konusunda -malumunuz, yarın da Anayasa Komisyonunda olacağız- bütçesiyle ilgili yine çalışmalar, bunların hepsi her zaman değerlendirilebilir, usulle ilgili çok önemli fikirler de değerlendirildi. Bunların hepsini, mevzuat olsun, diğer konularla ilgili, bu hususla ilgili en doğrusunu, ortaya çıkan irade noktasında Genel Kurulumuz, Meclisimiz, bizler de bu konuda her türlü gayreti göstereceğiz.

Şunu ifade etmek lazım öncelikle: Tabii, Türkiye’de 16 bin hâkim, savcı var yaklaşık olarak ve yaklaşık dörtte 1’i 15 Temmuzdaki darbe girişiminden sonra FETÖ terör örgütü mensubu olduğu için ihraç edildi. Şimdi, yargıya güven konusunda ortak bir şekilde söz alan birçok milletvekilimizin ifadesi, yargıya güvenin azaldığı ve 2016 tarihinde yapılan açıklamalara da atıfta bulunularak bunlar ifade edildi. Yargı mensuplarının dörtte 1’inin bir örgütün mensubu olduğu yani Anayasa’ya değil, Pensilvanya’ya bağlı karar veren bir yargı mensubunun herhâlde hukuk, vicdan, adalet değil de kendi grubu, kendi çıkarı, kendi menfaat anlayışı, kendi sapkın anlayışıyla karar vermesinden başka bir şey beklenmez. Dolayısıyla, Türkiye’de belli kesimlerin ki kamuoyuna da yansıyan boyutuyla, az önce çok değerli Şükrü Erdiç Vekilimizin de ifade ettiği gibi, yargıçların ya da yargının neredeyse bu karar çıkacaksa FETÖ’den himmet alacak şekilde bir sürecin olduğu... Bunların bir kısmı şimdi yargılamalarla çıkıyor, kamuoyuna yansıyor, ne kadarı doğru, ne kadarı yanlış ama bir şekilde ifade edilen gerçek şu ki Anayasa’ya, cübbeyi giymiş ama cübbenin içerisinde 1 dolarını saklamış bir zihniyet yargı içerisinde bu millete çok zulmetti. Bugün Hrant Dink davasıdır, bugün farklı birtakım

yargılamalardır, Türkiye'nin sansasyonel birçok olayında, Danıştay saldırısından tutun bunların yargılamasına varıncaya kadar Türkiye'deki birçok belli konularla ilgili FETÖ'nün nasıl talimatlar verdiği, nasıl diziler üzerinden, şifreler üzerinden yargıya müdahale ettiği yargı üzerinden açıkça belli. Kimlerin serbest kalacağını, tutuklu olacağını, tutuklu olmayacağını oraya soruyorduk. Şimdi, tüm bu müdahalelere karşı sessiz kalırken bugün Türkiye'de yargı bağımsız ve tarafsız hâle gelip normalleşme sürecinde, yargı mensuplarına karşı haksız eleştiriyi, haksız saldırıyı kabul etmek gerçekten mümkün değil. Bu hususta, özellikle, Türkiye'de bu FETÖ terör örgütünün "Yargı, Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet, devletin önemli, kritik yerlerine nüfuz edin ve işaret geldiğinde de harekete geçin." şeklinde yaklaşılan bir kripto örgütten bahsediyoruz ve zamanı geldiğinde de harekete geçen bir örgütten bahsediyoruz, yüksek yargıdan tutun da yerel mahkemeye varıncaya kadar ve gücü de ellerinde bulunduklarını hissettiklerinde harekete geçen bir örgüt. Bu örgüte karşı mücadelede, gerçekten herkesin bu mücadelede yargı mensuplarının, Türk yargısının yanında yer alması gerekir. Devletin içerisine nüfuz eden kripto bu yapıyla mücadelede, kırk yıldır nüfuz etmiş bu yapıyla mücadelede de, gerçekten, yapanlara hem moral hem destek anlamında da her türlü desteği vermek lazım.

Yargıya güvenle ilgili, bu büyük bir travmanın gerçekten tamiri noktasında çok önemli aşamalar katedilmektedir. Hepimizin bu konuda yargı kurumlarına destek vermesi de bir zorunluluktur. Bakın, 15 Temmuz darbe girişiminden önce FETÖ örgütünün elebaşına "Mehdidir." diye mahkeme kararıyla karar veren bir hâkim zümresinden bahsediyoruz, bunların temizlendiği yaklaşık bir buçuk yıllık bir yargılama sürecinden bahsediyoruz. Yani, artık Türk yargısı Anayasa'dan, kanundan ve vicdanından başka hiçbir yerden emir almadan karar verme noktasındadır, içerideki FETÖ terör örgütü temsilcilerini, mensuplarını diskalifiye ve ihraç ettiği için. Asla bizim Türk yargı mensuplarına yönelik "Şu kararı verdi, namussuz savcılar da var, hâkimler de var." "Şu kararı verdi, namuslu savcılar da var..." Değerli arkadaşlar, Türk yargı mensuplarının hepsi namusludur, hepsi onurludur, hepsi Anayasa'ya, hukuka, kanuna uygun ve vicdani kanaatiyle bağımsız ve tarafsızca karar veren onurlu Türk yargı mensuplarıdır. Yanlış yapan, hukuku yanlış uygulayan, kanunu yanlış yorumlayan elbette her meslek grubunda, her grupta olabilir. Bakınız, Hâkimler ve Savcılar Kurulu olsun, Bakanlığımızın teftiş kurulu olsun; çok etkin bir şekilde, hangi konuda yetkisini suistimal eden varsa hukuk çerçevesinde teftişini yapmaktadır. Elbette insan hata yapabilir ama önemli olan o sistemde, mekanizmada hataları telafi edecek, hataları ortadan kaldıracak mekanizmaların olmasıdır. Teftiş anlamında bu hususla ilgili yanlış yapanlar varsa bunlarla ilgili yargı mekanizması gereken tedbirleri almaktadır. Dolayısıyla yaklaşık 7 milyon dosyanın bir yıl içerisinde hâkim, savcılar önüne geldiği bir yargılamada, birkaç dosyadaki hatayı hâkim, savcılara ve yargı mensuplarına, adliye personelinin üzerine atmak gerçekten büyük bir haksızlık olur. Bu konuda, elbette teftiş meselesinde hâkim, savcılarımızın, yargı mensuplarımızın eğitimi konusunda –ben sabah da bahsettim- bu hususla ilgili önümüzdeki dönemde, bu dönemde çok yoğun bir şekilde eğitim çalışmasına öncelik vereceğiz.

Az önce yine bazı milletvekillerinin sorduğu gibi "Bu ihraçlardan dolayı eksilmeleri nasıl tamamladınız?" Yaklaşık ihraç boyutu kadar göreve alınan, göreve başlayan hâkim, savcılarımız oldu ama bir an evvel kürsüde karar verecek, hukuk fakültesi mezunu avukatlardan göreve başlaması gerekenler de oldu. Yani, bizim hem Adalet Akademisinde eğitim alamadı hem Yargıtay, Adliye eğitimi alamadı ama şimdi, şu anki eğitim mantığıyla talep edenlere eğitim veriliyor ama Hâkim ve Savcılar Kurulu, akademiyle yaptığımız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, kusura bakmayın, ben saati ayarlamamışım.

Buyurunuz lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) –...yapmış olduğumuz çalışma ve hazırlıkta talebe bağlı olmaksızın yani “Yanlış karar verdi, hatalı karar verdi. Vermiş olduğu kararlar Yargıtaydan, istinaftan dönüyor...” Yani, orada hukuki yorumlama konusunda melekesi zayıf olduğu yönünde objektif kriterlerle tespit edilenler ve hiç eğitim almamış ya da az eğitim almış olanları hemen, en kısa zamanda eğitime alacağız. Yani, bu eğitim de hukuk nosyonunun kaliteli bir şekilde alınması, bu konudaki eksiklikleri de, yargıya güven konusundaki eksiklikleri de ortadan kaldıracaktır diye ümit ediyoruz.

Bu süreçte normalleşme, travmayı atlatma ve rehabilite etme anlamında çok önemli adımlar atılıyor ve yargı mensuplarımız geç saatlere kadar Türkiye’deki demokrasi ve cumhuriyeti ortadan kaldırmaya yönelik darbe girişimine karşı yargılamaları bihakkin yerine getiriyorlar, olağanüstü bir gayret sarf ediyorlar. “Şu kararlar yanlış...” Az önce bir milletvekilimiz de söyledi. Değerli arkadaşlar, bir sistemde eğer hukuk mekanizması içerisinde –az önce söyledim; teftiş, denetim, eğitim, aynı zamanda verilen bir karar- elbette bir hâkim yanlış karar verebilir, eksik, hatalı değerlendirebilir ama şunu söyleyeyim: Hiçbir hâkim, savcı için “Karar okumadan, dosyayı açmadan karar verdi.” bunu kabul etmemiz asla mümkün değil.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şahit oldum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Asla mümkün değil. Karar verirken yanında mıydınız? Yani, hâkim, savcı bir milletvekiline “Gel, beraber okuyalım.” mı diyor?

GARO PAYLAN (İstanbul) – On beş klasörü yarım saatte okuyamayacağı için...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Asla... Önceden okunmuştur, UYAP’tan gelir. Yani “dosya” dediğiniz... Artık Türkiye bu konuda, bilişim konusunda çok gelişti. Bu hususta varsa da bir şey şikâyet edilir, teftiş denetlemesini yapar ama bunların hepsi...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Savcıdan tutukluluğa sevk edildikten sonra, yarım saat sonra karar verildi. Savcı tutuklamaya sevk edeceğine nereden biliyor?

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Geçmişte de oluyordu, bugün de oluyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bizim Türk yargısında bu konuda suistimal eden, yanlış yapan varsa da teftiş müessesemiz vardır. Bu konuda avukatlar gerekli itirazları yapar gerek yargılama aşamasında gerekse Hâkimler ve Savcılar Kurulunda elindeki hangi enstrümanlar varsa bunların hepsini, yetkiyi yanlışla kullanan kim varsa da bunun hesabını hep birlikte sorarız ama bu konuda böyle bir yargıyla bir kanaat verme asla kabul edilemez. Kararı yanlış vermiştir savcı ama bir üst mahkemede bu bir daha bir gözle bakılabilir, bir üst mahkemede bir daha değerlendirme imkânı olabilir.

Ben şunu ifade etmek isterim: Türk yargısına bütün milletimiz güvensin. Türk milleti adına karar veren bu yargı mekanizmasında hata olsa bile bu mekanizmalarla bu hatanın telafi edilmesi her türlü hukuki yollarla mümkündür. Bu konuda elbette bizim için aslolan –ki bütçe girişinde de söylediğimiz gibi- makul yargılanma, yargılamada hedef sürelerin verilmesi, bunlarla ilgili çalışmalarımızı yapıyoruz. Elbette daha iyisini, daha hızlı, etkin, nitelikli kararlar konusunda eğitim olsun, diğer hususlar olsun, bunların hepsini beraber yapacağız. Ve esasen tüm bunların hepsine de, muhakeme yeteneğinin ta çocukluktan beri alınmasına yani ilkokullardaki, liselerdeki, hukuk fakültelerindeki eğitime varıncaya kadar, buna senkronize bir şekilde bakılması lazım. Onlarla ilgili de ayrıca tüm çalışmalar ilgili kurumlarla hep birlikte yapılıyor.

Değerli arkadaşlar, yargı asla siyasallaştırılmaması, yargı asla gündelik polemik konusu yapılmaması gereken çok kutsal kurumlardır. Elbette layüsel değildir, verilen kararların denetim mekanizması... Ki bizim hukukumuzda hükümetlerimiz döneminde de yapılan çalışmalarla hukuk devleti çerçevesinde, hukuka bağlı bir şekilde bunların hepsinin denetimi de mümkündür. Ama ne olur? Yargı hepimizin hukuki güvencesi, bireysel güvencesi anlamında çok önemli bir emniyet sibobudur. Bu hususla ilgili asla farklı yerlere çekip hem yargı mensuplarımızı hem yargıyı bu anlamda zedelememenin, lekelememenin hepimiz ve adaletin daha da tesisi anlamında çok önemli olduğunu ifade etmek isterim.

Hem gün içerisinde de ifade edilen hususlarla ilgili, somut sorularla ilgili de birkaç hususu ifade etmek isterim. “Hakkında adli takibat olmayanlar dahi ihraç ediliyor.” hususu var. Bu, memur disiplin hukuku ile ceza hukuku, malum olduğu üzere, birbirinden farklı. Yani, bir kişi ceza hukuku anlamında bir terör örgütü üyesi olmayabilir ama memur disiplin hukuku anlamında bir örgütle iltisak, irtibatı olduğu için kamu “Ben bununla çalışmak istemiyorum.” diyebilir. Bunların ikisi birbirinden farklı. Somut olay için, herhangi bir şey için söyleyemiyorum. İlkemiz bu ama buraya hangisi uyar, hangisi uymaz, bunlarla ilgili yargının verdiği kararların denetim yolu açık.

OHAL Komisyonu ile ilgili... Elbette OHAL’in vereceği kararların burada “İdarenin vermiş olduğu kararların hepsi yanlıştır.” demek doğru değil. OHAL Komisyonu karar verecek, hep beraber izleyeceğiz. OHAL Komisyonu Adalet Bakanlığına bağlı bir birim değil, talimatla çalışan bir birim değil, müstakil bir komisyon. Ha, buradaki şey, OHAL Komisyonunun vermiş olduğu kararlar yargı yoluna gidecektir yani son tahlilde kararı yargı makamı verecektir. Dolayısıyla bizim de yargıya olan güvenimiz tamdır.

Demirtaş’ın “Mahkemeye getirmeyin.” yazısı var. Böyle bir yazı... Yargılaması bitmemiş, kesinleşmemiş birisiyle ilgili Adalet Bakanı, bir hukukçu olarak ve genel evrensel ilke olarak da yargılaması devam eden birisiyle ilgili “Şu şekildedir.” diye bir masuniyet ilkesine aykırı bir şeyi söylemem, böyle bir şeyi savunmam asla düşünülemez. Böyle bir yazıyla ilgili bilgi geldiğinde öyle bir yazı olup olmadığını, bu hususla ilgili gerekli incelemeler...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Size verdik efendim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Siz de verdiniz ama o konu bizim kayıtlarda gözükken, resmî herhangi bir şey değil.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Dosyalarda var yazılar.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Onların hepsi inceleniyor ama hani burada gündeme geldiği için, bireysel olarak, o tür ifadeler eğer varsa da yargılaması tamamlanmamış birisiyle ilgili o tür ifadelerin kullanılmasını kabul etmemiz mümkün değil. İdarenin mahkeme yerine geçip “Şöyledir.” demesi imkânı... Doğru değil.

İsmail Bey’in yargıçların, Adalet Akademisinin müfredatının güncellenmesiyle ilgili çok değerli fikirleri oldu, önerileri oldu. Bu hususlarla ilgili güncellemeler genel itibarıyla yapıldı gerek ulusal gerek uluslararası boyutuyla ama bunların hepsini not aldık, yine Akademi Başkanımızla da değerlendirdik, mutlaka bu hususta sizleri de ayrıca bilgilendirecektlerdir.

Bu ilk derece ile istinaf mahkemesi arasındaki ihtilaf konusu var Bülent Bey’in sabah söz aldığı konuşmasında ifade ettiği. Bu konuyla ilgili elbette Adalet Bakanlığı olarak şunu da ifade etmek isterim: Yargı bir karar verince tutuklamalar, tahliyeler, hemen Adalet Bakanlığı suçlanıyor. Değerli arkadaşlar, Adalet Bakanlığı bir idari organ, bir yürütme organı. Türkiye’de yasama, yürütme, yargı; kuvvetler ayrılığı var ve yargı kararını kendisi objektif bir şekilde, bağımsız, tarafsız bir şekilde

vermektedir. Dolayısıyla Türkiye'deki mahkemelerin vermiş olduğu kararlardan dolayı Bakanlığın ya da Hükümetimizin, siyasetin suçlanması gerçekten hem yargıyı hem de siyaseti aynı zamanda zedelemektedir. Yargı kendi kararını kendisi vermektedir. Dolayısıyla Bakanlık olarak ancak uygulamadaki eksiklikleri görerek -elimizdeki enstrümanlar- kanun değişikliği yapmak, bu da yine milletimiz adına seçilmiş değerli milletvekillerimizin iradesiyle olacak. Yine milletvekilleri teklif verebilir, hem de Hükümet adına bu çalışmalar yapılabilir. Onun haricinde idari olarak alınacak tedbirlerdir. Dolayısıyla, bir mahkemenin vermiş olduğu bir karardan dolayı, şu şekilde ya da bu şekilde vermiş olduğu bir karardan dolayı Hükümetin, yürütmenin, Cumhurbaşkanımızın suçlanmasını kabul etmemiz asla mümkün değil. Bu, hukuk eğitimi görmüş, Türkiye'de en yetkin meslek gruplarından olan hâkim ve savcılarımıza da ayrıca bir hakarettir. Bunu sizin sorunuzla bağlantılı söyleyemiyorum ama bu somut uygulamada bir hukuki ya da yasal boşluk olduğu hususunda bizim de bu konuyla ilgili bir çalışmamız oldu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Uyuşmazlık mahkemesi...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Evet.

Tabii, istinaf yeni bir reform olduğu için bu konuyla ilgili elbette uygulamanın oturması... Yani Yargıtayın 1800'lerden beri gelen bir içtihadı var ama istinaf Türkiye'de daha yeni yürürlüğe girdi. Dolayısıyla içtihatların oluşmasıyla, yasal düzenlemelerle bu reform da tamamıyla oturacaktır. Bu konuyla ilgili çalışmalarımız da elbette yine gündemimizdedir, Bakanlığın, Hükümetimizin gündemindedir.

Sayıştay incelemesiyle ilgili sorular vardı. Biraz teknik de bir konu galiba, aslında var ama onu yazılı versek size mesleki anlamda da herhâlde doğru olacaktır. İlgili kurumlarımız sizlere vereceklerdir.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Memnun oluruz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Şu anda, yine, Avrupa Birliği standartlarıyla ilgili adalet için ayrılan bütçenin yetersiz olduğu hususu ifade edilmişti. 0,80'lerdeydi 2002'de Hükümetimiz göreve geldiğinde, şu anda yine yaklaşık yüzde 100 artış oldu, 1,71. Elbette bu daha da artırılabilir ama bu konuyla ilgili özellikle savunma sanayisine, eğitime, sağlığa Hükümetimizce bütçeden çok haklı bir şekilde gerçekten geniş bir pay ayrıldı ama bunu elbette yine artıracak çalışmalar da ihtiyaca göre yapılacaktır ama inşallah bu bütçeyle de güzel hizmetler yine artarak devam edecektir.

Yine, Emin Haluk Ayhan Bey'in bilişim hukuku konusunda eksikliklerin giderilmesi hususunda... Çok önemli bir konu. Bu hususla ilgili hem yüksek lisans çalışmalarını yapma hem de akademi üzerinden de tematik eğitimler verilmekte ama o not da alınmakta.

"Dörtte 1 hâkim savcı ihracını nasıl dolduracağız?" Hemen hemen o rakamlar... 3.945 hâkim, savcı ihraç edildi, 15 Temmuz sonrası kura çeken hâkim, savcı yani göreve başlayan hâkim, savcı sayısı 4.653 yani ihraç edilen kadarı hemen göreve başlamış. Şu anda da hâkim, savcı aday sayısı 3.566 yani eğitimleri tamamlandıktan sonra... Şu anda da hemen, hızlıca, eğitimsiz, eğitim almadan kürsüye gitmemeleri için eğitimleri devam ediyor; 3.566 hâkim, savcı adayımız var. Mülakat sonuçları açıklanıp atama işlemi devam eden hâkim, savcı adayı 1.871. Yine, 24 Aralıkta yapılacak sınavda da alınması planlanan hâkim, savcı aday sayısı 1.500. Yani bunlarla birlikte yeterince hâkim, savcı sayısına ulaşılmış olacağız. Artık eğitimi ve niteliği artırma yönünde çalışmalar yapacağız. Şunu da ifade etmek isterim: Artık 15 Temmuz sonrasında sürekli alımlar değil, artık avukatlıktan alımları da hemen hemen, artık çok zaruri olmadıkça durduracağız, 45 yaşa daha da aşağıya, 35'e indireceğiz. Bunları planlıyoruz, çalışmalarımız nihayete erince bunu kamuoyuyla paylaşacağız. Artık belli dönemlerde yani belki yılda

ihtiyaca göre, şimdi bunu söylemek zor ama şu anki verilere göre belki yılda 1-2; bunun da tarihi belli olacak, artık hukuk da normalleşerek belli takvimlerde hâkim, savcı alımını da artık normal bir şekilde yapmış olacağız.

Sayın Kazım Arslan'ın Hâkimler Savcılar Kuruluyla ilgili eleştirileri vardı. Bunlar tabii milletimizin tercihinin sunuldu ve kesinleşti ve bugün Hâkimler Savcılar Kurulu demokratik meşruiyet anlamında daha da güçlendi çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin temsilcileri eliyle seçilen bir Hâkimler Savcılar Kuruluna da kavuştu.

Şimdi, "İktidar çoğunluğuyla beraber seçiyorsunuz." deniyor. Böyle bir şeyin olmadığını arkadaşımız da çok iyi biliyor. Üçte 2 çoğunlukla seçilebiliyor, olmadı beşte 3 çoğunlukla seçiliyor. Şu anda AK PARTİ olarak, Hükümet partisi olarak, iktidar partisi olarak bizim sayımız beşte 3 değil. Dolayısıyla biz istesek de "Hâkimler Savcılar Kurulunu hadi biz seçelim" desek seçebilecek çoğunlukta değiliz çünkü burada daha çok uzlaşma arayışı içerisine girildi. Dolayısıyla bu konuyla ilgili "Türkiye Büyük Millet Meclisi iktidarın dediği şekliyle Hâkimler Savcılar Kurulunu oluşturacak." şeklindeki bir iddianın kabulü mümkün değil.

Cumhurbaşkanının ataması hususunda da... Cumhurbaşkanımız zaten atıyordu. Yine aynı şekilde ki milletin seçtiği birisinin belirlediği bir organın da bu anlamda çok rahatlıkla demokratik meşruiyeti güçlüdür ve hukuk devletine çok daha uygundur. Kaldı ki Hâkimler Savcılar Kurulu bir yargı organı değil, idari yargının bir idari organıdır. Dolayısıyla bu konudaki... Ayrıca müsteşar yardımcısı da Hâkimler Savcılar Kurulu başkan yardımcısı değil, kurulun bir üyesi olarak görev yapmakta.

Yine Sayın Arslan "17-25 yolsuzluğu" şeklinde bir ifade kullandı. Böyle bir şeyi kabul etmek asla mümkün değil. Bu ifadeyi yapanların, bu iddianameyi hazırlayanların hepsinin bugün cezaevlerinde tutuklu oldukları, gerek yazışmalarla, her türlü delille de 17-25'in aslında bir yolsuzluk değil, 17-25'in Hükümeti devirme anlamında bir darbe girişimi olduğu bugün gün gibi açıktır ve bunların kaçamayanları Türkiye'de kaldı, kaçabilenlerin de bugün nerede olduğu, şu anda nerelerden, hangi 17-25'i sürdürmeye çalıştıkları da bütün Türkiye'nin, vicdanı olan herkesin gördüğü bir husustur.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Biz de aynı şeyi söylüyoruz. Bu hususların hepsi madem uydurma hepsine ayınsını uygulayın.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – "Yargının bağımsızlığına inanarak mı söylüyorsunuz?" Gerçekten yargının bağımsızlığı konusunda nedense cüppelerle brifing alan yargı varken kimsenin sesi çıkmıyordu...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Bizim çıkıyordu.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - FETÖ'nün etkin olduğu yerlerde tutuklamalar, özel yetkili mahkemeler...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Bizim çıkıyordu.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Çıkanlar kim varsa, ben hepsini...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Biz her gün bağırıyorduk.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kim söylediyse genel olarak ifade ediyorum ve bugünlerde yargı bağımsızlığına yönelik eleştirileri de söylüyorum. O günlerde FETÖ'nün, örgütün yapmış olduğu bu tür yargılamalarda ya da brifing yargısında daha...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Biz çok daha önce tanıştık onlarla.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – O yargıyı mı özlüyoruz? Genel olarak söylüyorum, yargı şu anda kendi mecrasında bağımsız, tarafsız bir şekilde devam edecek şekilde...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama o düzenlemelerden bu hususlarda mahkûmiyetler kuruluyor. Onların tezgâhladığı dosyalar üzerinden mahkûmiyetler kuruluyor. Size dokunanlara siz diyorsunuz ki “FETÖ”, bize dokunanlara, “Devam et, mahkûmiyet...”

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yine, “Zarraf dosyasına nota gönderdiniz.”, bunu birkaç kişi söyledi, “İki nota gönderildi.” diye bir husus söyledi. Notalar Dışişleri Bakanlığıyla verilir ve orada herhâlde vatandaşın nerede olduğuna yönelik bir soruydu. “Niye Gülen’le ilgili nota vermediniz?” Nota dediğiniz şey zaten bir melodi notası ya da başka büyülmüş bir şey değil, gönderdiğiniz nottur, yazıdır yani, o Dışişlerinin, Hariciyenin yazdığı yazıdır. İfade taleplerininin hepsi de Dışişleri aracılığıyla Amerika’ya notayla bildirilmiştir. Eğer hani o notanın büyülmüş şeyi varsa, Gülen’le ilgili şeyler de notayla ifade edilmiştir, bildirilmiştir.

İstanbul Cumhuriyet Savcılığının talebi: Türkiye’nin 17-25 Aralık sürecinde Türkiye’ye de kumpas anlamında ortaya konan, sergilenen yargılamalarda sözde deliller, sözde iddialarla ilgili, Türkiye Cumhuriyeti’nde burada mahkemeler nezdinde uydurulmuş delillerle ilgili İstanbul Savcılığının bunun Amerika’da mı, orada görüldüğüne ilişkin beyanlar üzerine bir sorusu oldu ve Bakanlık olarak da uluslararası sözleşme gereği de bunlar ifade edildi. Eğer bir not ya da cevap gelirse bu da kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Bihlun Hanım yok herhâlde, onun sorularına yazılı olarak cevap veririz.

Mehmet Gökdağ Bey’in genel temennileri vardı.

İbrahim Ayhan’ın “Yargı AK PARTİ’nin direktifleriyle şekillendiriliyor.” şeklinde bir değerlendirmesi olmuştu, ona katılmak mümkün değil.

Sayın Bekaroğlu “Nuriye Gülmez, Semih Özakça...” Şimdi, burada, değerli arkadaşlar, mahkeme süreci, yargılaması devam eden bir konu dolayısıyla biz mahkemenin kararı... Anayasa’ya göre de bir Adalet Bakanı olarak da devam eden bir davayla ilgili ben elbette bir söz söyleyemeyeceğim ama OHAL komisyonuyla ilgili, bu hususla ilgili elbette ivedilikle ve öncelikle bu konunun bakılması, karar dercedilirken bu sağlık durumlarının dikkate alınarak ne karar verilecekse... Yine, müstakil, bu konularla ilgili çağrımızı, taleplerimizi bizler de ilettik ama onun haricinde, OHAL Komisyonu bağımsız, mahkemeler bağımsız. Bizler de bu tür açlık grevlerinin elbette yapılmaması, bu konuda hukuk çerçevesinde ne varsa her türlü yolun açık olduğunu ifade ediyoruz. Bunu ifade etmekte fayda var.

Diğer devam eden davalarla ilgili hususlar söylendi ama onu da ifade ettiğim gibi o konularla ilgili yorum yapma imkânım yok.

“Eski gözetleme kuleleri elden geçirilsin.” diye Sayın Tanal’ın bir ifadesi oldu. Genel olarak elden geçen ve sürekli bakımı yapılan kuleler oldu ama eski bunlar, yeni yapılanlar daha modern ama özellikle arkadaşlarımız da yine oraya bakacaklar.

Sayın Kalaycı’nın personelimizle ilgili önerileri oldu. Bunlar zaten bizim de esasen çalışma gündemimizde olan hususlar ama bunları ifade ettik. Orada daha çok soru yoktu, gene...

Cumhurbaşkanı parti genel başkanı olduğu için Murat Emir Bey “Hakaret suçu kaldırılсын, 299’uncu madde...” diyor. Yani parti başkanı oldu da, devlet başkanı görevi sona mı eriyor? Yani Cumhurbaşkanı...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Politikacı olarak eleştiriyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama bu çok tartışmalı bir konu Sayın Bakan, bu gerçekten önemli bir konu yani.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Şimdi, eleştiri ile hakaret birbirinden farklıdır. Bir ülkenin devlet başkanına yapılan hakaret her ülkede -hangi sistem, hangi hükümet sistemi olursa olsun, ister partiye üye olsun, isterse farklı olsun- her yerde daha da ağır müeyyidelerle var. Dolayısıyla bu konuyla ilgili...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Böyle çifte standart yok bir ülkede Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, rica ediyorum müdahale etmeyin.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bizim Genel Başkanımıza...

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen... Siz görüşlerinizi ifade ettiniz, Sayın Bakan da görüşlerini ifade ediyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Size gelince “hakaret!” İki de parti genel başkanı. “Adalet” diyoruz, “adalet”.

BAŞKAN – Sayın Bakan da Adalet Bakanı zaten, o da “adalet” diyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Doğru, Adalet Bakanı!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Evet, İmralı’yla ilgili ziyaretler, onların notlarını aldık. Yani birkaç milletvekilimiz söyledi. Oradaki teknik durumlara bakılarak ben yazılı olarak da bunu ifade ederim ilgili arkadaşlarımıza.

Sayın Paylan’ın “25-27 yaşında hâkimler dosyayı açmadan karar veriyorlar, Cumhurbaşkanı ne düşünüyor diye karar veriyorlar.” şeklindeki ifadesini kabul etmediğimizi, bunu vicdan sahibi hiçbir... Hele 25-27 yaşlarında vatan için, hukukun üstünlüğü için çalışan arkadaşlarımız adına da böyle bir şeyi asla kabul etmediğimi ifade etmek isterim. Bu dediğiniz, “FETÖ nasıl düşünür, Pensilvanya nasıl düşünür?” diyen bir örgüt vardı, bunlardan temizlendi. “Hukuk ne der, adalet ne der, vicdan ne der?” diye düşünen hâkim-savcılarımız var. Az önce de söyledim, varsa yanlış yapan, bunlarla ilgili teftiş müesseseleri, diğer hususlar, yargılamalarda elbette...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Art niyetli varsa?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Art niyetli, hukuka aykırı yorum yapanlar varsa bunlarla ilgili elbette teftiş müessesesi her zaman yapıyor. Yani bu konuyla ilgili...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Talimatları varsa?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kimse yargıya talimat veremez.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen... Sorular bitti. Minderi çok seviyorsun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Evet, Sayın Vekil Gizligider’in fazla açılan hukuk fakülteleriyle ilgili hususları oldu. Bu konuda YÖK Başkanımızla da görüştük. Açılanlarla ilgili de öğrenci kontenjanı almadan, daha çok akademisyen yetiştirmeye yönelik bir vizyonları var. Dolayısıyla bu konuyla alakalı Avukatlık Kanunu hususunda da bir çalışmamız yakın zamanda... Yargıya güveni artıracak, özellikle yargılamalarla alakalı yani kamuoyunda vatandaşımızı rencide ve rahatsız eden, magandalardır, yine, hayvan haklarına yöneliktir, yine bazı suçlarla ilgili, infaz boyutuyla ilgili, serbest kalan bazı suçlarla ilgili, hangi hususta vatandaşımızda yargıya güveni azaltan konular var, bunlarla ilgili çalışmalar yapıyor. Tamamlanınca ilgili paydaş ve kurumlarla da müzakere edildikten sonra bunları hep birlikte yine bu çerçevede değerlendirmiş olacağız.

Yine, avukatlık konusuyla ilgili de müktesep hakları da koruyacak şekilde yapılabilecek imkânları hep birlikte inşallah yapmış olacağız.

Hâkim-savcılarının seçiminin kalkması gerçekten yargıda kamplaşmayı, yargıda gruplaşmayı ortadan kaldırması anlamında hâkim-savcılarımızın da hep memnun olduğu bir sonuçtur. Dolayısıyla bu da bu anlamda önemli bir reform. Diğer teknik konularla ilgili önemli görüşleriniz oldu. Bunlardan da istifade edeceğiz.

Tetkik hâkimi eksikliği hususunu Sayın Erdinç ifade etti. Bu konuyla ilgili hem tetkik hâkimliğinde hem Yargıtayda dosyaların hem şu an mevcut hâliyle hem Ceza Genel Kurulunda hem Hukuk Genel Kurulunda da bir yığılmanın ve artmanın olduğu tespit edildi. Bunlarla ilgili de yasal ve diğer idari tedbirlerle ilgili çalışmalar yapacağız.

“Yurt dışındaki hapisanelerde ne kadar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı var?” Sayın Bülent Kuşoğlu’nun bir ifadesi. Bu yaklaşık 5.500 civarında. Dışişleri Bakanlığımızdan aldığımız... Bizim Bakanlık ve mevzuat çerçevesinde de adli konuları da orası takip ediyor ama bize gelen...

MUSA ÇAM (İzmir) - Ülkelere göre bir tasnif var mı?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Onu alıp bilgi olarak Bülent Bey’e ve Musa Çam Bey’e iletelim. Yani ülkelere göre tasnif edilecek şekilde oradan biz de rica ederiz, size de ulaştırırız bilgileri.

AİHM 2017 ödemesi yapıldı mı? Bu konu şu anda benim önüme gelmedi Bülent Bey, ben size yazılı olarak AİHM’e ödenen tazminatları ifade edeyim.

“Cezaevlerinde uçaksavar var mı?” hususuyla ilgili de şu anda bir not gelmedi. Bu konuları size ifade edeyim.

Ankara Adliyesiyle ilgili bir çalışmamız... Gerçekten halle ilgili bir yerde adliye planlanıyordu ama halin oradan taşınması muhtemelen zaman aldı şu ana kadar ve bu konu bir Ankara Barosu mensubu olarak da bizlerin en önemli gündem maddelerinden birisi ama en yakın zamanda ve en hızlı bir şekilde projesini yapıp inşaatına başlayacağımız bir yeri müjdeleyeceğiz inşallah. Bu konuda yeni Büyükşehir Belediye Başkanımızla da geçen hafta görüştük, onun da en öncelikli gündem maddelerinden birisi. Ankara’mıza hem avukatlarımız hem vatandaşlarımız hem hâkim-savcılarımız için en etkin bir şekilde, verimli bir şekilde, başkentimize yakışır bir adliyemizi inşallah bir an evvel kavuşturacağız, bu konuda çalışmalarımız devam ediyor.

51 yeni cezaevi... Sayın Bekaroğlu da çıktı galiba. “Bu konu da neden davet yoluyla yapılıyor?” Özellikle FETÖ yargılamalarından sonra yaklaşık 50 bin tutuklu, hükümlü sebebiyle yargılamalar yapılıyor. Cezaevi ihtiyacından dolayı, hızlı ve acil olması için yasada olan bir imkân verildi. Bu hususla ilgili, elbette ihtiyaç kalktığında... Biz Adalet Bakanlığımız, cezaevi yapacak şeyde değiliz. Bu normal şekilde, bir an evvel kendi yerine geçmeli, ihtiyaçlar bir an evvel bittikten sonra. İhtiyaçlardan dolayı, zarureten dolayı öyle bir şey yapılmıştır ama o teknik de bir konu. O hususla ilgili bir değerlendirmeyi ayrıca yapacağız.

İmralı’yla ilgili, yine, ifade, sorular vardı. Onları, genel olarak teknik bir konuyu da, bilgiyi aldıktan sonra ifade edelim.

“HDP duruşmalarının kaç tane olduğunu biliyorsunuz.” İbrahim Ayhan Bey’in bir sorusu vardı. Ben bilmiyorum. Benim bildiğimi nereden biliyorsunuz?

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Bakanlık tarafından yapılıyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bizim yargısal şeylerle ilgili bir...

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Bakanlıktan yazı gönderiliyor, dosyanın durumu soruluyor. O açıdan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Dosyanın durumu sürekli sorulup sanki talimat gibi... Dosyalarda var. Sizin kurumunuz gönderiyor yazıları.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani Anayasa Mahkemesine dava açıyor ilgililer, “Anayasa Mahkemesi dosyası ne oldu?” diyor. AİHM’e dava açılıyor ya da siz soru önergesiyle “Bizim davamız ne oldu, ne aşamada?” diye, bu tür “Anayasa Mahkemesi dosyası yerel mahkemede ne aşamada?” diye onlar soruyorlar. Teknik sebeplerle soruluyorsa soruluyordur.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Soranda da sormayanda da...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani en azından bizim öyle bir merakımız yok. Yargıya güveniyoruz, yargı orada gereken kararı verecektir.

“Tutuklularla ilgili faiz işletiliyor mu, hesaplarla ilgili?” Onlarla ilgili bir not gelmezse bitene kadar, yazılı olarak ifade edeyim onu.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Faize karşısınız tabii.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani faiz belasına karşısız. Öyle bir şey olmaması lazım varsa da.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ama kapitalizm karşı değil.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Evet, Musa Bey’in sulh ceza mahkemesinin tek başına karar vermesi... Musa Bey, bunları elbette uygulamada daha önce ağır ceza veriyordu. Yargı –girişte de söyledim- yani bu kesin bir dogma değildir. İhtiyaçlar, uygulamadaki aksaklıklar, farklılıklar, bunların hepsi değerlendirilebilir, istatistiklere bakılır. Ama bu konu elbette bir anda, yapboz gibi, yargıyla ilgili bu tür kurumlarda çok çabuk şey olmaz ama bu, izleyeceğimiz, takip edeceğimiz konular arasında olacaktır. Öyle bir adaletsizliğe neden olması anlamında daha iyi bir mekanizmaya ihtiyaç var mı, bunların hepsi değerlendirilir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu kapalı devre usulü sıkıntı Sayın Bakanım. Yani eskiden ağır cezaya itiraz edilebiliyordu. Bu kapalı devre...

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen, soru kısmı bitti.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sulh cezaya, o da işte mahkeme yani bunların hepsi mutlaka bir... Kanun çıkıyor ama daha etkin... Yargıtay, ilgili taraflar, akademik dünya bu konularla ilgili çok daha güzel öneriler ya da uygulamada eksiklikler olduğunda bunları elbette değiştirmek... Kanunlar insan için çıkıyor, adaletin tecellisi için çıkıyor. Bunu hep beraber değerlendiririz.

AİHM üyesi... Evet, süresi doldu, reddedildi. Reddedilmesi için aslında hiçbir sebep yok. Yine, çok değerli üç hukukçu AİHM’e aday gösterilmişti ama muhtemelen son gelişmeler, Türkiye’yi hedefinden saptırmak ya da reformlarının daha da ilerlemesini engellemeye yönelik ya da bu dönemdeki Türkiye’ye yönelik farklı, art niyetli, şaşı bakış olabilir. Sebebini asla kabul etmek, yorumlamak, anlamak imkânsız ama biz yine -bugün itibarıyla da üyelik sürecinin son günüydü, başvurular- ilana çıktık. Yine en değerli hukukçular bu konuda sunulacak. Elbette o konuda gerekli çalışma yapılıyor.

Ara buluculukla ilgili kamu spotu çalışmasına devam ediyoruz, Sayın Parsak’ın sorusu ya da önerisi vardı. Arkadaşlarımız hem uzlaştırmada hem arabuluculukta, hukuk ve ceza davalarında kamuoyunda farkındalık oluşturmaya yönelik o çalışmalarını yapıyorlar.

Sayın Karabıyık’ın “Avukatlık stajında altı ay ücretsiz adliye stajı yapılıyor...” Biz de yaptık öyle adliyede.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Ücretli demedim de SGK yani bir güvence...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani ücreti kim verecek orada? Yani orada işte avukatlık yapan var. Bu öneriyi aldık ama genel olarak uygulama bu. Baroya kredi verme imkânı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hâkim, savcı stajyerleri sosyal güvenliklen...

BAŞKAN – Staj döneminde sigorta olmadığı için sosyal güvenlik kapsamı dışında kalıyor, onun için.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kredi veriliyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, stajyer hâkim ve savcılarının durumu...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Hâkim, savcı değil de avukatları söyledim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Avukatı avukatlara sor. Onların nasıl sosyal güvencesi varsa stajyerlik döneminde aynı hukuka tabi olsunlar. Yani bu, Bakanlık bütçesinde...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Ama onlar kamu çalışanı oluyorlar adaylıkta da...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O dönem o da kamu çalışanı, başka bir iş yapması yasak.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani burada baro kredi imkânı getirildi ama yine Bakanlığımız da not aldı.

“301’le ilgili neden çok izin veriyorsunuz?” Yani yargılamalar elbette mahkemelerce yapılıyor bağımsız bir şekilde.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz izin veriyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İzne tabi, yanlış mı söylüyorum?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Biz izin veriyoruz da yargı kararını mahkemeler veriyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama siz izin vermezseniz nasıl soruşturma açılacak?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kovuşturma aşamasında izin veriyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – 1 Ocak 2017 ile 23 Kasım 2017 tarihleri arasında 2.316 dosyada 548 soruşturma izni verilmemiş, 520 dosyaya soruşturma izni verilmiş.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 2015 öncesi sıfırdı bu izinler, bırakın, 548’i, sıfırdı.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yani olabilir, gelen verileri söylüyorum şu anda.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sizin kanaatiniz nedir bu konuda yani otomatik verilmiyor, değil mi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – 301...

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Paylan...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Arkadaşlar, işte kanunda 301 diye bir madde var ve eğer o maddenin kapsamına girecek fiil, herhangi bir suç işliyorsa bu konuda savcılık dosya getirecek, biz ona bakacağız yani değerlendireceğiz. Öyle istatistiksel, dönemsel olarak “Şöyle oldu, böyle oldu.” diye şu anda bir şey söylemek güç. Her dosyayı kendi içerisinde değerlendirmek lazım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hrant Dink, 301’den, Türklüğe hakaretten mahkûm edildi ve sonra da öldürüldü.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen.

Evet Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, çok...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ziyaretlerle ilgili sormuştum efendim.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Evet, iki buçuk yıldır ziyaret edemiyorsun. Genel müdürümüz de değişti, ona genel müdürümüz de bir bakar.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Neye bakar efendim? Sizin takdiriniz.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – İki buçuk yıldır ben Bakan değildim, bir öğreneyim bakayım; bir ceza mı, farklı bir şey mi var, cezaevinde kimi ziyaret etmek istiyorsunuz, biz bakalım ona.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz de milletvekilisiniz ben de milletvekiliyim, hepimiz milletvekiliyiz, aynı hukuka tabiyiz.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Onun sebebine bir bakalım, iki buçuk yıldır hangi gerekçeyle olmuş, bir bakalım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, hiçbir HDP milletvekiline izin verilmedi.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sebepsiz tabii ki.

BAŞKAN – Evet Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, çok değerli arkadaşlar, ben, çok değerli...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Daha süreniz var ve cevap vermediniz sorularımıza.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Ben şu anda bilgim dâhilinde olan...

BAŞKAN – Sayın Bakanın süresi otuz beş dakika, son kırk saniyesi biraz sonra doluyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, kırk beş dakika verdiniz.

BAŞKAN – Efendim, on dakikayı demin unutmusuz ya, ayarladık ya tekrar.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydı) – Sayın Paylan, niye bu kadar heyecanlısın ya?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Beş dakika verdiniz.

BAŞKAN – Doğru. 10 artı 35, eder 45.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Beş ayrı başsavcı eş zamanlı olarak kimin talimatıyla harekete geçirildi?

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – O esnada soruşturma nedir, hangi tarihte olmuş... Onların hepsi not alındı. Garo Bey, biz yargının yapmış olduğu işlere talimat veren bir yerde değiliz ki, olayı bilecek değiliz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama “Hataları düzeltelim.” diyordunuz, “Hataların kontrol mekanizmaları vardır.” diyordunuz.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kontrol mekanizması... Yanlış bir şey varsa itiraz edersiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, süre doldu. Çok teşekkür ederim. Son cümlelerinizi alayım Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ADBULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, burada Garo Bey kendisinin yaşamış olduğu vakayı söylüyor ama bunu benim bilmem imkânsız. Konuyla ilgili notlar alındı, ilgili bürokrat arkadaşlarımız burada. Nedir mesele, ne değildir, yargısal bir faaliyetle ilgili bizim bir şey söylememiz imkânsız. Varsa yanlış bir durum, ifade edilir.

Ben tüm heyete, başta zatinaliniz ve Komisyon üyelerimize, tüm arkadaşlara saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz cevapları için.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Bakanım, yanıtlamadığımız sorularımız var.

BAŞKAN – Müsaade ederseniz “son söz milletvekilindir” adına iki vekilimiz var. Bir tanesi Sayın Paylan, bir tanesi Emine Hanım.

Ben kısa kısa her ikisine de söz vereceğim.

Önce Sayın Paylan’dan başlayayım, buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, 17-25 Aralık’a “kumpas” dediniz. Ergenekon, Balyoz’a da bugünlerde “kumpas” deniyor. Bütün FETÖ yapılanmasının yaptığı dosyaların bir bölümüyle ilgili “kumpas” diyorsunuz. Ancak, biliyorsunuz ki bütün milletvekillerimiz ve yanımda oturan İbrahim Ayhan Milletvekilimiz dâhil hepsine, o “kumpas” dediğiniz dosyalar o yapı tarafından hazırlandı ve siz o dosyaların bir bölümüne “kumpas” deyip diğerlerini yok sayarsanız orada adaletli davranmamış olursunuz, nokta. Bununla ilgili bir yorum yapmadınız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İkincisi...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Niye yorum yapayım mahkemenin verdiği bir kararla ilgili?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ya 17-25’le ilgili “Kumpas.” dediniz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Mahkeme süreci devam ediyor. Varsa bir şey...

GARO PAYLAN (İstanbul) – 17-25’le ilgili “Kumpas.” dediniz, Ergenekon, Balyozla ilgili “Kumpas.” dediniz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – O dosyayı biliyorum, o yüzden.

GARO PAYLAN (İstanbul) – KCK dosyalarını bilmiyor musunuz, bütün o operasyonları bilmiyor musunuz?

BAŞKAN – Sayın Paylan, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bitiriyorum, son cümlem.

Sayın Bakan, bakın, dediniz ki: “Yargı bazı hatalar yapabilir, bizde de kontrol mekanizmaları vardır bununla ilgili.”

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Evet.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Türkiye’yi sarsan, 6,5 milyon insanın iradesi, Eş Genel Başkanlarımız ve 10 vekili beş ayrı başsavcılık aynı saniyede operasyonu başlatarak tutukladılar, gözaltına aldılar.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bu sizin kendi yorumunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, yorum değil efendim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bu sizin kendi kanaatiniz. Ben bilmediğim...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, yorum değil efendim. Beş ayrı başsavcılık aynı saniyede operasyona geçti.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Devam eden bir davayla ilgili -ben Adalet Bakanım- hiçbir yorum yapamam.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama “Hatalar olabilir.” diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama işinize gelmeyince “Hata olmaz.” diyorsunuz. Sonra da “Adalet.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Paylan, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan size de teşekkür ediyorum.

Sayın Günay, son olarak sizin de bir iki cümlelerinizi alayım.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, çok değerli Komisyon üyeleri; Komisyonun kadın...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir bölümüne “Kumpas.”, bir bölümüne “Devam eden...” diyorsunuz.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Konuşuyor ya, bir saygılı ol.

BAŞKAN – Evet, buyurunuz.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay’ın, Samsun Milletvekili Hayati Tekin’in Adalet Bakanlığı 2018 yılı merkezî bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Komisyonun bir kadın üyesi olarak son sözü söylemek istedim. Biz kadınlar eş zamanlı birçok şeyi yapabiliriz. Hem ailemize öncelik tanıyabiliriz hem çocuklarımıza hem de kariyer yapabiliriz. Bu nedenle, ben, Sayın Tekin’in bu yaklaşımını kınıyorum. Bunu belirtmek istiyorum. Bizim kariyer yapmakta veya ailemizi önceliğe almakta ne sopya ne de sypaya ihtiyacımız var. Bu cinsiyetçi yaklaşımı kınıyorum.

Teşekkür ederim.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Tutanakları bir inceleyin, yazımı bir inceleyin. Söylediğimde hata varsa özür dileyeceğim. Gelenek ve yoruma atıfta bulundum ben.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

V.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Adalet Bakanlığı

b) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu

c) Türkiye Adalet Akademisi

ç) Anayasa Mahkemesi

d) Yargıtay

e) Danıştay

f)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

BAŞKAN – Değerli hazırun, bütçe kesin hesaplar üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçeleri ve kesin hesapları okutuyorum:

Adalet Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Adalet Bakanlığı 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Türkiye Adalet Akademisi bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisi 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Anayasa Mahkemesi bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesi 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Yargıtay bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Yargıtay 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Danıştay bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Danıştay 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Hakimler ve Savcılar Kurulu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Hakimler ve Savcılar Kurulu 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylelikle gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanım, hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 24 Kasım Cuma günü saat 10.00’da görüşmelere devam etmek üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.57